

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

5'inci Toplantı

26 Ekim 2022 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

Sayfa

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARİ

1.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın bütçe süreciyle ilgili dokümanların dağıtımına ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, Ağrı Milletvekili Dirayet Dilan Taşdemir'in (1/286) ve (1/285) esas numaralı Kanun Tekliflerinin tümü üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadeleri ile Merkez Bankası Başkanının 2/12/2022 tarihinde Komisyona yapacağı sunuma ilişkin açıklaması

3.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın (1/286) ve (1/285) esas numaralı Kanun Tekliflerinin tümü üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ve bu konuda Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'a söz vereceğine ilişkin açıklaması

III.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- Bütçe görüşmelerinin yayını ve diğer usuller hakkında görüşme

IV.- KARARLAR

1.-2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi ile Sayıştay tezkerelerinin Plan ve Bütçe Komisyonundaki müzakerelerinde uygulanacak usul ve esaslara ilişkin karar

V.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/286) ve 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/285) ile Sayıştay tezkereleri

VI.- AÇIKLAMALAR

1.- Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın, Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın (1/286) ve (1/285) esas numaralı Kanun Tekliflerinin tümü üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

2.- Ankara Milletvekili Bülent Kuşoğlu'nun, İzmir Milletvekili Yaşar Kırkpınar'ın (1/286) ve (1/285) esas numaralı Kanun Tekliflerinin tümü üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

3.- İzmir Milletvekili Yaşar Kırkpınar'ın, Ankara Milletvekili Bülent Kuşoğlu'nun yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

4.- İzmir Milletvekili Kamil Okyay Sındır'ın, bütçe kanun teklifindeki ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın bütçe sunuş kitapçığındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

5'inci Toplantı

26 Ekim 2022 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 10.07'de açılarak beş oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz,

Bütçe süreciyle ilgili dokümanların dağıtımına,

Ağrı Milletvekili Dirayet Dilan Taşdemir'in (1/286) ve (1/285) esas numaralı Kanun Tekliflerinin tümü üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadeleri ile Merkez Bankası Başkanının 2/12/2022 tarihinde Komisyona yapacağı sunuma,

Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın (1/286) ve (1/285) esas numaralı Kanun Tekliflerinin tümü üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ve bu konuda Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'a söz vereceğine,

İlişkin açıklama yaptı.

Bütçe görüşmelerinin yayını ve diğer usuller hakkında görüşme yapıldı; Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz, teamülleri devam ettirmekten yana tutum izleyeceğini belirtti.

2023 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 2021 yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi ile Sayıştay tezkerelerinin Plan ve Bütçe Komisyonundaki müzakerelerine ilişkin olarak;

Müzakere programında meydana gelebilecek yer değişiklikleri konusunda Komisyon Başkanlık Divanına yetki verilmesi; Komisyonda konuşma sürelerinin bütçenin geneli üzerindeki görüşmelerde siyasi parti gruplarının sözcüleri için yirmi dakika, Komisyon üyeleri için yirmi dakika, diğer vekiller için beş dakika; kamu idarelerinin bütçeleri üzerindeki görüşmelerde ise siyasi parti gruplarının sözcüleri için yirmi dakika, Komisyon üyeleri için on dakika, diğer milletvekilleri için beş dakika ile sınırlandırılması, öngörülen sürele bağlı kalınması ve bu sürelerin milletvekilleri arasında paylaşarak kullanılmamasını, diğer bir ifadeyle, tanınan sürelerin milletvekilleri arasında aktarılmaması; Komisyon üyesi olmayan milletvekillerinin söz almasıyla alakalı olarak, her bir siyasi partinin Komisyonda sahip olduğu üye sayısının en fazla 2 katı kadar üye olmayan milletvekillerine söz verilebilmesini, kendi siyasi parti gruplarıyla istişare ederek Komisyon Başkanlık Divanına iki saat içinde bildirilmesi, bu süreden sonra yapılacak başvuruların dikkate alınmaması; grup adına konuşmayı yirmi dakikalık süreyi Komisyon üyesi olmayan bir milletvekilinin yapması durumunda, siyasi parti grubuna tanınan Komisyon üyesi olmayan konuşmacı kontenjanından bu sayının düşülmesi; bakanların bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporlarına ilişkin sunuş konuşmalarının otuz dakika, sorulara verecekleri cevapların otuz dakikayla sınırlandırılması; söz ve soru sırasında Komisyon üyelerine öncelik verilmesi; Komisyon görüşmelerinin günlük programda belirlenen şekilde tamamlanabilmesi amacıyla Komisyon üyesi olmayan milletvekillerinin konuşma sürelerini sınırlandırabilmesi hususunda Komisyon Başkanlık

Divanına yetki verilmesi; soru sorma süresinin Komisyon üyeleri için on dakika, diğer milletvekilleri için beş dakika olmak üzere toplam on beş dakikayla sınırlandırılması; İç Tüzük'ün 33'üncü maddesine göre tam tutanak tutulması; 2023 yılı bütçe görüşmeleri sırasında ihtiyaç duyulabilecek teknik düzenlemelere ilişkin olarak Komisyon Başkanlık Divanına redaksiyon yetkisi verilmesi; gerekli hâllerde, ivediliği olan tekliflerin Komisyon gündemine alınıp müzakere edilebilmesi; görüşmelerde görüntü alınmasına ilişkin hususlarla alakalı olarak Plan ve Bütçe Komisyonunda uygulanmakta olan teamüllere uyulması,

Yapılan oylamadan sonra kabul edildi.

2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/286) ve 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin (1/285) tümü ile Sayıştay raporları üzerinde görüşme yapılarak kanun tekliflerinin maddelerine geçildi.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay, Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın (1/286) ve (1/285) esas numaralı Kanun Tekliflerinin tümü üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine,

Ankara Milletvekili Bülent Kuşoğlu, İzmir Milletvekili Yaşar Kırkpınar'ın (1/286) ve (1/285) esas numaralı Kanun Tekliflerinin tümü üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine,

İzmir Milletvekili Yaşar Kırkpınar, Ankara Milletvekili Bülent Kuşoğlu'nun yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine,

İzmir Milletvekili Kamil Okyay Sındır, bütçe kanun teklifindeki ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın bütçe sunuş kitapçığındaki bazı ifadelere,

İlişkin açıklama yaptı.

TBMM, Kamu Denetçiliği Kurumu ve Sayıştay Başkanlığının bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporlarını görüşmek için 27 Ekim 2022 Perşembe günü saat 10.00'da toplanmak üzere saat 22.52'de toplantıya son verildi.

26 Ekim 2022 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.07

BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcımız, Sayın Bakan Yardımcımız, Sayın Strateji ve Bütçe Başkanımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın çok kıymetli bürokratları, yazılı ve görsel basınınımızın çok değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 5'inci Birleşimini açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın bütçe süreciyle ilgili dokümanların dağıtımına ilişkin açıklaması

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gündemimizde 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi ile Sayıştay raporlarının geneli üzerindeki görüşmeler vardır.

Bildiğiniz gibi, 21 Ekim tarihinde Sayın Cumhurbaşkan Yardımcımız, bütçe ve kesin hesap konusunda genel sunumunu gerçekleştirmişti. Bugün bir sunum almayacağız, sadece 21 Ekimde yapılan sunum üzerinde, geneli üzerinde müzakerelerimizi gerçekleştireceğiz.

Bütçe süreciyle ilgili tüm dokümanlar, dijital ortamda ve bir kısmı da basılı olarak sizlere dağıtıldı. Bundan sonraki süreçte de bu konuyu hassasiyetle takip edeceğiz. Basılı hâlde Resmî Gazete'de yayımlanmış olan -zannediyorum bugün- yıllık program da masalarınıza konulmuş durumda. Tüm dokümanlarımız zamanında üyelerimize ulaştı. Ben, bu konuda Strateji ve Bütçe Başkanlığımız başta olmak üzere, bu dokümanların zamanında ulaşmasını sağlayan, emeği geçen tüm arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum. Bu yıl yeni bir dokümanımız da var. Erhan Bey burada yok ama o hep bahsedirdi, bu makroekonomik gelişmeler ve yatırımlara ilişkin özet, genel tabloları içeren, geçmişte “Beyaz Kitap” diye tabir edilen bir doküman vardı. Bu sene onu da hazırlamış arkadaşlarımız, sizlere takdim etmişler. O açıdan da tekrar teşekkür ediyorum.

Birtakım hususlar var, oylarınıza sunacağım ama ondan önce, usule ilişkin söz talepleri var; önce bu söz taleplerini alıp değerlendireceğim, ardından usule ilişkin tutumumu ve öngördüğümüz birtakım kuralları Komisyonumuzun takdirine sunacağım, sonra geneli üzerindeki müzakerelere geçeceğiz.

III.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- Bütçe görüşmelerinin yayını ve diğer usuller hakkında görüşme

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Önce usul hakkında söz taleplerini karşılayacağım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Size de geleceğim, sırayla.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu usul de yanlış ama.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Nasıl?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – En son ne olacağını söyleyeceksiniz ve devam edeceksiniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yok, söylemeyeceğim; oya sunacağım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Onun da tartışmaya açık olması lazım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hayır, oylamaya sunacağım orada.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tartışmaya açık olması lazım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tartışmayı şu an yapacağız, sonra oya sunacağım Sayın Paylan. Gayet doğru bir usul, her zaman yaptığımız usul.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tutumunuzu bilmiyoruz ki, tutumunuzu bilmeden...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bülent Kuşoğlu, usul hakkında buyurun lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tekrar, bütçemizin hayırlı olmasını, görüşmelerimizin başarılı geçmesini diliyorum.

Sayın Başkanım, açılışta bütçe sunumunda birçok konuyu belirtmiştik, onlarla ilgili olarak neler yapıldığını... Ama özellikle de bu kayıt konusunu sormak istiyorum. Kayıt alınabilecek mi? Yani görüşmeler kayda alınıyor mu, oradan çıktı alabilecek miyiz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Başka hususta? Topluca değerlendirme yapacağım, başka usule ilişkin söyleyeceğiniz bir şey var mı Bülent Bey?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Tamamdır Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Paylan...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, sayın bürokratlar, basın değerli emekçileri, bu salonda bize hizmet eden değerli emekçi kardeşlerim; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, geçen hafta usul hakkında bir girizgâh yapmıştık ama nihayete varmamıştı tartışmamız. Bu usul tartışması aslında yapılmadı. Biz bütçe tercihlerinin adaletsiz olduğunu düşünüyoruz Sayın Başkan ve bu bütçe tercihlerinin değişmesi için de elimizden gelen mücadeleyi vereceğiz ama maalesef Meclisimizin saraydan gelen bütçenin 1 virgülünü dahi değiştirme gücünün olmadığını pratikten biliyoruz. Bu açıdan bu vicdansız ve adaletsiz bütçe tercihlerinin değişmesi için bu bütçenin halka açılması gerektiğini düşünüyoruz. Yani “Halkın bütçesi halkın hakemliğine sunulsun.” diyoruz. Bu bütçede kim neyden yana halkımız görsün istiyoruz. Bunun için de demokratik ülkelerde olduğu gibi bu bütçenin canlı yayınlanmasını istiyoruz Sayın Başkan. Kim neyden yana halkımız bu anlamda görsün ama bu konudaki sanıyorum tutumunuz geçtiğimiz yıllarda olduğu gibi bütçenin halka kapatılması olacak. Halkın bütçesi halktan kaçırılmasın Sayın Başkan. Bu açıdan bütçenin... Burada kurulan sistem var, bakın, burada kameralar var hani illa bu televizyon kameraları olması gerekmiyor. Bu kurulan sistemde ben kendimi görüyorum. Teknolojiden, uzaydan, Ay’a gitmekten bahsediyor Sayın Hükümet ama şu kameraların ucuna bir kablo bağlayıp, efendim, sisteme verilmesinin ve basının oradan görüntü almasının önüne geçiyorsunuz. Bu da sansür yasasıyla gündemde olan, bu anlamda bu meseleyi sansürlemenizin bir tezahürüdür Sayın Başkan. Gelin, şeffaf olalım, halk bu anlamda kimin hangi tercihlerde bulunduğunu görsün.

Sayın Başkan, bunu kabul etmenizi hassaten istirham ediyorum ama bir konu daha var şimdiden söyleyeyim çünkü “Oylamaya geçeceğim.” dediniz tutumunuz hakkında. Tutumunuzun ne olacağını da aşağı yukarı biliyorum, geçen hafta bunun işaretini vermişsiniz zaten. Eğer ki burada canlı yayın yapmayacağım diyecekseniz, kameralar da efendim, yalnızca gelip Cumhurbaşkanı Yardımcısını ve Bakanları çekecek diyecekseniz, biz, buna da karşıyız Sayın Başkan. Çünkü biz, burada, bakın, yılda bir gün Cumhurbaşkanı Yardımcısı ve bakanlar hesap veriyor Sayın Başkan değil mi, yılda bir gün. Biz milletin vergilerini Hükûmete veriyoruz, Hükûmet keyfince bir yıl boyunca harcıyor, bir yılda bir gün hesap veriyor bakanlar bu bütçeyle ilgili. Şimdi de siz o bir günde Sayın Başkan, uyguladığınız pratikle buraya kameraları yalnızca sayın bakanlar konuşurken alıyorsunuz, onları çekiyorlar ve akşam televizyonlara bakıyorsunuz, hani gecenin bir saatinde gittiğimizde, televizyonu açıyorum “Ya bütçe görüşmelerinde ne olmuş acaba?” diyorum, Sayın Bakanların icraatın içinden konuşmasını dinliyoruz Sayın Başkanım akşam, sabah, gece... Ya üç yüz altmış beş gün zaten biz sayın bakanları, Sayın Cumhurbaşkanını dinliyoruz televizyonlarda, muhalefetin temsilcilerinin orada sesi yok. Bir gün milletin sesi olacak bütçeyle ilgili, hesapta, o günü de bize çok görüyorsunuz ve sayın bakanların yalnızca çekilmesine yol veriyorsunuz. Bu uygulamanızı eleştiriyorum. Eğer, kameraları buraya almayacaksınız, canlı yayın yapmayacaksınız, bakanların da konuşması çekilmesin Sayın Başkan, böyle bir şey kabul edilemez.

Diğer bir mesele, bu anlamda bütçe tercihlerinin değişmesi için Sayın Başkan, sendikaların... Bakın, burada işçiler yok, görüyorsunuz yalnızca bize çay getiren arkadaşlarımız var, çay getiren arkadaşların derdi var; çiftçilerin dertleri var; kamu emekçilerinin -bakın, burada, kamu emekçileri var-dertleri var; emeklilerin dertleri var. Bu sıkıntıların bu salona yansması lazım.

Şimdi, biz milletin elbette ki vekilleriyiz, bu sıkıntıları yansıtacağız ama biliyorsunuz doğrudan sosyal kesimlerin derdini buraya aktarması çok daha önemlidir Sayın Başkan. Bu açıdan sivil toplumun, sendikaların, meslek örgütlerinin temsilcilerinin buraya davet edilmesini istiyoruz. Ancak, Sayın Başkan, bu sabah maalesef duyduk ki Türk Tabipleri Birliği Genel Başkanı sevgili Şebnem Korur Fincancı maalesef “Savcılığa gideceğim.” dediği hâlde evinden karga tulumba gözültüne alındı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bakın, gün boyu görüşmelerimiz var. İçeriğe ilişkin, oralarda konuşabilirsiniz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tamam, diğer bir mesele...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz bunu hep yapıyorsunuz Sayın Paylan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, Başkanım, bakın...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sürekli yapıyorsunuz, usule ilişkin söz alıp içerik konuşmanız usulsüzlüktür, sizi usule davet ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tamam.

Sayın Başkan, talebim şu: Sendikaların, meslek örgütlerinin, sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinin buraya gelmesidir.

Son talebim de kesin hesapla ilgili bir alt komisyon kurmanız ve eğer bu mümkün değilse -bunu kabul etmeyeceğinizi biliyorum- Cumhurbaşkanlığı bütçesini son gün görüreceğiz, o günün sonunda maalesef kesin hesap görüşülemiyor, ayrı bir günde kesin hesabın yapılmasını talep ediyoruz Sayın Başkanım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Naci CİNİSLİ, usul hakkında, buyurun lütfen.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, Sayın Bakan Yardımcıları, çok kıymetli bürokrat arkadaşlar, sayın basın mensupları; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Evet, usul hakkında yine konuşuyoruz, Türkiye Cumhuriyeti devletimizin temeli kültürdür, teamüllerdir ve usuldür; o bakımdan, usul içerik kadar da önemlidir. AK PARTİ'nin bu son bütçesinde hiç olmazsa eleştiri ve görüşlerimizin hakiki manada dikkate alınmasını rica ediyorum. Bundan önceki bütçe görüşmelerinde eleştirilerimizin ve sorularımızın yeteri kadar dikkate alındığını düşünmüyorum.

Değerli Başkanım, sizden de hassaten ricam, hiç olmazsa bu bütçe görüşmelerinde bu uygun yanıtların verilmesini sağlamanız ve yazılı olarak cevap verme âdetini de bu sefer uygulamamanız çünkü “yazılı cevap verme” denince bizim aklımıza artık cevap verilmeme geliyor. Burada cevaplar verilsin, daha sonraya bırakılmasın, daha sonra bizler cevap alamıyoruz. Zatıalınızın Plan ve Bütçe Komisyonunun onurunu, şerefini her zaman ön planda tuttuğunuzu, bunu hiçbir zaman ezdirmediğinizi, hem Komisyonunun hem bizlerin itibarını koruduğunuza şahit oldum çalıştığımız dönem boyunca fakat bu bütçe görüşmelerinde sizin bir göreviniz de Türkiye Büyük Millet Meclisinin onurunu ve itibarını korumak olacaktır; bu konuda da hassasiyetinizi rica ediyorum.

Ayrıca, bakanlar ve bazı kamu görevlileri eğer ki burada olmazlarsa ve cevap vermekten imtina ederlerse ki biz Plan ve Bütçe Komisyonunda bu tip üzücü hadiselerle tanık olduk, görüşmelere ara vermenizi de rica edeceğim.

Diğer yandan, 2021 yılı bütçesinin kesin hesabını da görüşüyoruz; 4 genel denetim raporu ve 201 Sayıştay raporu üzerinde itina ve dikkatle çalışmak mecburiyetindeyiz. Burada her kuruşun hesabının verilmesi ve bizim de sormamız icap eder. Sayıştay meselemiz var, Sayıştaya “Artık her şeyi görme.” denen bir ortamda, raporların beklenildiği gibi çok ayrıntılı gelmediğini gördük. Mesela, Cumhurbaşkanlığı gibi bir raporda bulgu konusu yok; nasıl olabiliyor? Yani her şey mükemmelmiş, bununla ilgili herhangi bir bulgu konusu göremedik, bu da bana çok garip geldi.

Müsaade ederseniz, yine, Meclisimiz adına denetim çalışmalarını yapan Sayıştayın Komisyon çalışmalarımıza katkı sağlayacak nitelikte raporlar hazırlamasına müsaade edilmesini rica edeceğim, bugüne kadar, bunu pek fazla göremedik. Yine, ben de aynı şekilde, arkadaşlarımızın, değerli milletvekillerimizin dikkat çektikleri gibi, önceden de bir toplantıda arz ettiğim gibi, bu toplantıların naklen yayınlanmasının çok önemli olduğunu düşünüyorum. Burada, biz, 85 milyonun ödediği vergilerin hesabını soruyoruz, hesaplar veriliyor, bizden çok aslında milletimizin yani vekillerden çok asilin bu toplantıları bire bir takip edip ne olup bittiğini görmelerinde fayda var diye düşünüyorum.

Sizleri saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Uğur Aydemir, usul hakkında...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Teşekkür ediyorum Kıymetli Başkanım.

Çok Kıymetli Cumhurbaşkanı Yardımcım, çok Değerli Strateji ve Bütçe Başkanımız, Değerli Bakan Yardımcılarımız, bürokratlarımız, çok değerli milletvekili arkadaşlarım, basınımızın çok değerli temsilcileri; ben de hepinizi saygıyla, sevgiyle, muhabbetle selamlıyorum.

Öncelikle bütçemizin tekrar hayırlı olmasını, her kuruşunun bereketli olmasını Cenab-ı Allah'tan temenni ediyorum.

Sayın Başkanım, Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçe görüşmelerine bugün ilk defa başlamıyor, Türkiye Cumhuriyeti kurulduğundan itibaren bu bütçe görüşmeleri Meclisimizde görüşülüyor, bunun nasıl görüşüldüğü, nasıl bir teamül olduğu da ortada. Dolayısıyla, biz, yeni bir sistem getirmiyoruz, dün nasıldıysa, evvelki gün nasıldıysa, geçen yıl nasıldıysa aynı sistem devam ediyor. Kaldı ki milletten kaçırarak hiçbir şeyimiz yok bizim, bütçe görüşmeleri Plan ve Bütçe Komisyonunda tamamlandıktan sonra Genel Kurul aşamasına geçiliyor, Genel Kurul aşamasında zaten televizyonlar canlı bir şekilde açılıştan itibaren, kapanana kadar, o bakanlığın bütçesi bitene kadar tamamını canlı olarak yayınlıyor. Milletimiz her şeyi en net şekilde zaten görüyor. Kaldı ki sivil toplum örgütlerini buraya davet eden arkadaşlarımız oldu. Değerli arkadaşlar, biz üç yüz altmış beş gün sahadayız, sivil toplum kuruluşlarıyla beraberiz. Burada, zaten hazırlanıp gelen bütçeyi görüşüyoruz. Burada, yani sonuca bir adım kala olan görüşmeleri yapıyoruz. Dolayısıyla, son gün sivil toplum örgütlerini burada, gelip, arkadaşlarımızı dinlemek yerine bence üç yüz altmış beş gün arkadaşlarımızla beraber olup, onların dertleriyle dertlenip ona göre bütçe hazırlamak gerektiğini düşünüyorum. AK PARTİ hükümetleri de bunu böyle yapmıştır bugüne kadar. Onun içindir ki zaten yirmi yıldan beri kesintisiz bir şekilde AK PARTİ iktidardadır. Dolayısıyla, Sayın Başkanım, usulünüze destek vereceğimizi şimdiden ifade ediyor, saygılar sunuyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Daha bir şey demedik.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Daha bir şey demedik ki.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, usule ilişkin hususlarda müsaade ederseniz görüşlerimi, tutumumu ifade etmek isterim.

Öncelikle, ona geçmeden önce, bu salonu, tabii, tahsis eden Meclis Başkanımıza da teşekkürlerimi sunmak istiyorum. Burayı hazırlayan idari personele de aynı şekilde teşekkür ediyorum.

Pandemi sürecinde bu salonu kullanmaya başladık, iyi de oldu gerçekten. Bütçe sürecine yakışır bir ortamda görüşmelerimizi, müzakerelerimizi yapıyoruz. Pandeminin etkileri belli oranda hâlen devam ediyor ama bundan sonraki süreçte, tabii, gelecek dönemlerde de bu uygulamanın devam ettirilmesinin ben faydalı olacağını da ifade etmek istiyorum.

Bütçe, çok önemli bir süreç. Meclislerin kuruluş ve varlık sebeplerinden bir tanesi. Meclisler temel olarak yasa yapan, düzenleme yapan, idareyi halk adına denetleyen ve bütçe hakkını kullanan kurumlardır. Dolayısıyla çok önemli bir müzakere sürecini başlatacağız, bir ay civarında burada olacağız. Komisyon üyelerimizle, hükümet yetkilileriyle, bürokratlarla hep birlikte bu süreci sürdüreceğiz. Ben tekrar emeği geçenlere teşekkür ediyorum bu ortam için.

Değerli arkadaşlar, şunu özellikle ifade etmek isterim: Bu, usul tartışmaları yeni değil, her toplantımızda aşağı yukarı benzer teklifler gündeme geliyor. Bunları elbette saygıyla karşılıyorum, eleştirebilirsiniz, farklı teklifler getirebilirsiniz, bu en tabii hakkınız. Ancak şunu belirtirim: Ben yeni bir uygulama yapmıyorum, yıllardır, uzun bir zamandır Meclisimizin, komisyonlarımızın uygulaması neyse, teamülü neyse bunları uyguluyorum. Sizler yeni birtakım uygulamalar teklif ediyorsunuz. Bu, elbette, saygıyla karşıladığım bir teklif ancak benim yaptığım yeni bir uygulama değil, onu özellikle belirtmek isterim. Bu tartışmalar devam eder, yeri geldikçe Komisyon, Meclisimiz takdir eder bunlara ilişkin tutumunu ama ben ana hatları itibarıyla söyleyecek olursam, teamülleri devam ettirmeden yana bir tutum izliyorum.

Şimdi, tek tek eleştirdiğiniz hususlarla ilgili de tutumumu ifade etmek isterim. Bu görüntülü yayın meselesi, basını çağırma, kayıt meselesiyle ilgili öncelikle Komisyonumuza durumu arz etmek isterim. Biliyorsunuz, Komisyon görüşmelerinde herhangi bir gizlilik veya kamuoyundan saklanan bir durum

söz konusu değil. Bir defa, tüm komisyon tutanakları Türkiye Büyük Millet Meclisi “web” sitesinden yayınlanmaktadır. Tam tutanak tutuyoruz ve hepsini de Türkiye Büyük Millet Meclisinin “web” sitesinden yayınlıyoruz. Dolayısıyla, kamuoyu buradaki bütün tartışmaları yazılı bir şekilde, tutanağa bağlanmış bir şekilde elde etme ve değerlendirme imkânına sahip.

Diğer yandan, görsel basına belli bir noktada teşekkür ediyoruz ama yazılı basın yine aramızda kalmaya devam ediyor, bu salonda onlara ayrılmış yerler de var. Oralarda arkadaşlarımız, yine yazılı basın olarak bu süreci takip ediyorlar.

Diğer bir husus da şu: Bir iletişim çağındayız, arkadaşlarımızın cep telefonları var, cep telefonlarından kendi konuşmalarını kaydediyorlar ve çeşitli kanallarla, mecralarla kamuoyuyla paylaşma imkânına da sahipler, buna da herhangi bir müdahalemiz olmuyor. Sadece müdahalemiz şu: Komisyonu veya başka bir kişiyi çekme hakkınız yok diyoruz; yaptığımız o. Çünkü herkesin bu anlamda bir kişisel hakkı da söz konusu; bir başkasını çekme, bir başkasının izni olmadan onu çekip yayınlama hakkı takdir edersiniz ki doğru bir uygulama olmaz. Bu çerçevede, baktığımız zaman, tek mesele görsel basının burada olup olmaması meselesi. Bu konuda da tutumumuzu sürdüreceğiz. Bugüne kadar bu Komisyonunda ve diğer komisyonlarda, bütün komisyonlarda uygulama bu şekilde, biz de bu uygulamayı devam ettireceğiz; bunu ifade etmek isterim.

Görüntülerin kayıtlara alınması şeklindeki teklife gelecek olursak, buradaki düzen sadece bu bir ay için kuruluyor, biliyorsunuz, bütçe görüşmeleri için. Anlık görüntü aktarımı yapılıyor ekranlara, tartışmaların daha rahat izlenebilmesi açısından anlık görüntü aktarımları yapılıyor. Burada kayıt usulü hiçbir görüşmemizde uygulanan bir yöntem olmamıştır, hiçbir komisyonunda bu yöntem kullanılmıyor, görüntülü kayıt yöntemi kullanılmıyor. Ayrıca, burada yapılan hizmet alımında da sisteme bu dâhil edilmemiş durumda. Bu nedenle kayıt tutulamıyor ama bu teklifinizi ileriye dönük olarak tabii, Meclis Başkanlığımız değerlendirebilir, gelecek için farklı uygulamalar söz konusu olabilir.

Sayın üyelerimiz, değerli arkadaşlar; yine sendikaların, STK’lerin bütçe sürecine katılımıyla ilgili de teklifler oldu. İç Tüzük’ün “komisyonlarda yürütmenin temsili ve uzman çağırılması” başlıklı 30’uncu maddesi uyarınca, komisyonlar fikirlerini almak ve görüşlerine başvurmak üzere uzman çağırma yetkisine sahiptir. Nitekim uygulamada kanun tekliflerinin komisyon görüşmelerine ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşları çağrılmaktadır. Plan ve Bütçe Komisyonu olarak sivil toplum katılımının en yüksek olduğu komisyonlardan biri olduğumuzu da ifade etmek isterim. Ancak özel görüşme ve kanunlaşma sürecine tabi olan bütçe ve kesin hesap kanun tekliflerinin komisyon görüşmelerine sivil toplum kuruluşlarının çağırılması hususunda Anayasa ve İç Tüzük’te emredici bir hüküm bulunmamaktadır. Bununla birlikte, ülkemizde çeşitli alanlarda birçok sivil toplum kuruluşunun faaliyet göstermesi, bütçe gibi çok kapsamlı ve hemen hemen tüm konuların ele alındığı görüşmelere davet edilecek sivil toplum kuruluşlarının belirlenmesi aşamasını takdir edeceğimiz şekilde güçleştirmektedir. Kaldı ki bugüne kadar hiçbir bütçe görüşmesinde STK katılımının olduğu bir örnek söz konusu değildir. Ayrıca şunu da ilave etmek isterim: Sizler, bizler milletin temsilcileriyiz. Buradaki vekillerimiz tabii, bir seçim bölgesinden geliyorlar ama esas itibarıyla tüm milleti temsil ediyorlar. Dolayısıyla gerek tek tek milletvekillerinin gerekse partilerin sivil toplum kuruluşlarıyla, sendikalarla, diğer taraflarla, bütçe süreci içinde, bütçeye hazırlık süreci içinde, çeşitli aşamalarda istişareler yapmasına ve oradaki görüşleri alıp buraya aktarmalarında da hiçbir engel söz konusu değildir. Esas itibarıyla temsil yetkisi bunu da kapsamaktadır. Bu temsil, STK’leri de kurumları da kapsamaktadır. O görüşleri vekillerimizin almaları ve buraya taşınmaları her zaman için tabii ki mümkündür.

Değerli milletvekilleri, kesin hesap alt komisyonu kurulmasına dönük bir teklif var, o tabii, Meclisimizin takdirinde olan bir husus, bizim böyle bir tasarrufumuz söz konusu değil. Ancak son gün...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Alt komisyonunda niye bizim tasarrufumuz olmasın?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İç Tüzük'te böyle bir uygulama yok.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – İç Tüzük'le bir ilgisi yok ki. Komisyonlar var, komisyonlar kurabilir Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tutum olarak da alt komisyon kurulmasına yönelik bir tutumumuz da söz konusu değil.

Diğer taraftan...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Yasal değil, öyle bir şey yok. İç Tüzük'te böyle bir engel yok.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İç Tüzük'te böyle bir...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Engel yok, istersek kurarız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Anayasa gereği, bütçe ve kesin hesap beraber görüşülür diye bir hüküm var, ayrı ayrı görüşülmez. Dolayısıyla, bunu ifade ediyor; sizin hoşunuza gidebilir, gitmeyebilir, yasal çerçeveyi söylüyorum.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ezbere gidiyorsunuz ya!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, biliyorsunuz, bütçe maratonunun son gününde Cumhurbaşkanlığı bütçesini konuşuyoruz. Ayrıca bütçenin ve kesin hesabın maddelerini görüşüp oyluyoruz. “Bu son gün çok uzun sürüyor, yorucu oluyor; bunu bir gün daha uzatarak ertesi gün devam edebilir miyiz?” şeklinde bir teklif var. Bence bu teklif değerlendirilebilir, bunu Hükümetimizle de bir değerlendirelim; eğer pratik bir zorluğumuz yoksa bu konuda bir adım atabiliriz diye düşünüyorum. Böylece son günü biraz daha rahatlatmış oluruz, geçmişte bütçe bittiğinde geleneksel olarak bütün Komisyonla yemek yeme gibi bir uygulama da vardı, belki onu da son gün gerçekleştirmiş oluruz; ben bunu ilgili arkadaşlarımızla müzakere edeceğim inşallah.

Değerli arkadaşlar, benim alabildiğim... Soru-cevapla ilgili söylenen hususlar oldu, Naci Bey özellikle altını çizdi. Biz de bu konuyu hassasiyetle takip ediyoruz. Komisyonumuza zamanında ve olabildiğince kapsamlı bir şekilde yazılı olarak da sözlü olarak da cevapların verilmesi için bakanlarımıza bu hassasiyetimizi iletiyoruz. Geçmişte de, yazı yazarak özellikle, Genel Kurul öncesinde tüm sorulara sözlü veya yazılı cevap verilmesi noktasında bakanlarımıza gerekli uyarılarda, hatırlatmalarda bulunduk; bundan sonra da aynı uygulamamızı, aynı hassasiyetimizi elbette devam ettireceğiz. Benim teknik arkadaşlardan aldığım bilgi, geçen yıl tüm sorulara yazılı cevap verildi ancak bu cevaplar yeterli görülebilir, görülmeyebilir; hani onu ben takdir edecek durumda değilim veya Komisyonumuzun teknik kadrosu takdir edecek durumda değil. Bakanlarımızın cevabı neyse onu biz olabildiğince hızlı bir şekilde üyelerimize aktarmaya çalışıyoruz. Bu sene de sözlü sorulara daha fazla alan açma yönündeki hassasiyetinizi anlıyorum, biz de o yönde gayret sarf edeceğiz. Süre uzatma... Özellikle sorulara cevap anlamında yarım saatlik bir süre veriyoruz, biliyorsunuz, hem yorumlar yapıyor bakanlarımız hem de sorulara cevap veriyorlar o süreçte; onu olabildiğince daha uzun tutma yönünde bir gayretimiz olacak. Sözlü olarak cevap verebilecekleri tüm sorulara sözlü cevap vermeleri noktasında bir imkân sağlamaya gayret edeceğiz. Ancak, yazılı soru bu Meclisin bir uygulaması ve çok da ihtiyaç duyulan bir uygulama çünkü bazen binlerce soruyla karşı karşıya kalıyorsunuz; takdir edersiniz ki bunların hepsini belli bir

kısıtlı sürede ve kaliteli bir şekilde cevaplandırmak mümkün olmayabilir. Dolayısıyla, yazılı cevap uygulaması da elbette devam edecek, bunu ifade etmek isterim. Ama Genel Kurula gelmeden, Genel Kurul aşamasından önce bütün sorulara sözlü veya yazılı cevap verilmesi noktasında Komisyon olarak her türlü takibi yapacağımızı ifade etmek isterim.

Cumhurbaşkanı Yardımcımıza da bu açıdan tekrar teşekkür ediyorum. Geçmiş yıllarda bu konuda hep bize destek oldular, birlikte bir gayret sarf ettik. İlgili bakanlarımızın daha hızlı cevap vermesi noktasında bu sene de yine bir koordinasyon içinde bu hususu hassasiyetle takip edeceğiz.

Değerli arkadaşlar, şimdi de...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Başkan...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Arkadaşlar, usulü tartıştık ama, çok kısa lütfen...

Buyurun Sayın Kuşoğlu.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Aydemir’in sözü üzerine bir cevap vermek istedim. Şimdi, diyor ki: “Saklımız, gizlimiz yok bizim.”

Sayın Aydemir, görüşmeler başlarken şunu söyleyeyim: Burada siz yine çoğunluk partisi olabilirsiniz, birinci parti olabilirsiniz ama Cumhurbaşkanı farklı bir partiden olabilirdi. Siz de bizim kadar, tüm milletvekilleri gibi eleştiri yapmak, değerlendirme yapmak, katkı yapmak durumundasınız. Yani, burada hesap veren siz değilsiniz, burada yürütme erki hesap veriyor; bunu tekrar hatırlatmak istedim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Paylan, çok kısa lütfen.

Buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tabii ki Sayın Başkanım.

Ben de Uğur Aydemir’in tutumu üzerine -tutumu biliyor kendisi- bir söz almak istedim. Şöyle diyor Uğur Aydemir: “Genel Kurulda canlı yayınlanıyor zaten, burada canlı yayınlamanıza ne gerek var?” Ama Sayın Başkan, Cumhurbaşkanı Yardımcımız da biliyordur mutlaka, bütçenin tercihlerini biz yalnızca Komisyonunda değiştirebiliyoruz. Yani, bütçenin tercihlerini Genel Kurulda değiştirme şansımız yok. Neden? Çünkü Genel Kurulda değişiklik önergesi verilemiyor. Biliyorsunuz, biz günlük olarak...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yalnız, onu düzeltelim Sayın Paylan, burada gider artırıcı ve gelir azaltıcı teklif verilebiliyor.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tamam.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Her türlü değişiklik yapılabilir. Genel Kurulda da değişiklik yapılabilir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır Başkanım, yapılamıyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama gider artırıcı, gelir azaltıcı yapılamaz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkanım, işte, tamam; sonuçta bütçe tercihlerini değiştiremiyoruz Genel Kurulda.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gelir artırıcı, gider azaltıcı değişiklikler Genel Kurulda da yapılabilir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkanım, Genel Kurulda bütçe tercihlerini değiştiremiyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hukuki durumu söylüyorum, hani, yapılır yapılmaz o ayrı bir mesele.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Değil, bakın, önerge verilemiyor. Tek bir önerge verilmiş bugüne kadar Genel Kurulda Sayın Başkan?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – O ayrı, ben hukuki durumu söylüyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Değil, verilemiyor, verilemediği için yalnızca burada değişiklik önergesi veriliyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hayır, hayır.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir bakalım, bakın, teknik mevzuatı sizle paylaşalım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Buna bakın lütfen. Bugüne kadar ben 10 tane bütçe görüşüm Genel Kurulda bir tane önerge verildi mi Genel Kurulda değişiklik önergesi?

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Genel Kurulda verilemiyor...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tamam, verilemiyor işte, Başkan “Verilebiliyor.” diyor. Bakın ama ...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Elbette verilebilir. Verilir veya verilmez ama verilebilir niye verilmesin, öyle şey olur mu?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkanım, işleme alınmıyor, işleme alınmıyor. Yani ben veririm tabii ki...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gider artıcısı işleme alınmıyor. Bakın, belli kısıtları var. Gider artıcı, gelir azaltıcısı alınmıyor.

RIDVAN TURAN (Mersin) – Aynı şeyi söylüyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkanım, aynı şeyi söylüyorum.

RIDVAN TURAN (Mersin) – Aynı şeyi söylüyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ben, diyelim ki “Gençlere daha çok kaynak ayıralım.” dediğimde bu önergeyi veremiyorum. “Kadınlara daha çok, işçiye daha çok kaynak ayıralım.” dediğimde veremiyorum.

RIDVAN TURAN (Mersin) – Yapamıyorsunuz yani.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama gider azaltıcı bir teklifte bulunursanız verebilirsiniz Genel Kurulda.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya, Sayın Başkanım, benim derdim işçiye, kadına, gence daha fazla kaynak ayrılсын.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – O ayrı ama siz “Verilemiyor.” dediniz, ben bir düzeltme yapıyorum, teknik düzeltme.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkanım, düzeltme yapmayın.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kısıtlı, burada daha geniş.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Evet, burada her türlü önerge verilebiliyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Doğru, doğru.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yeni kalem açılma önergesi de verilebiliyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Doğru, doğru.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Cumhurbaşkanlığı bir program getirmiş, orada unuttuğu bir program olabilir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Komisyonunda daha geniş yetkiler var değişiklik konusunda, Genel Kurulda daha kısıtlı, doğru.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bir arkadaşımız Erzurum’la ilgili bir eksik görür, onunla ilgili bir program açılmasını önerir ve verir bu önergeyi. Burada her türlü önerge verilebiliyor, bunu söylüyorum. O açıdan “Genel Kurulda canlı yayınlanıyor efendim, ne gerek var burada canlı yayının olmasına?” dememiz... Gerçekten bunu kabul etmek mümkün değil Sayın Başkan.

Diğer bir mesele, “Sorulara cevap veriliyor.” dediniz ama Sayın Başkan, tekrar edeceğim, sorularımıza seçilerek cevap veriliyor. Yani sizden tekrar istirhamım, tutanaklardan -çok kolay- bir ekip kursanız, 3 kişiden oluşan, günlük, bir sonraki gün tutanakları okur, milletvekilleri hangi soruları sormuş, hangilerine sayın bakanlar cevap vermiş, hangilerine vermemiş belirlese, bunları bakanlıklara siz iletmeniz “Ya, milletvekillerimiz şu 100 tane soruyu sormuş, siz bunun 50’sine cevap vermişsiniz ya da verebilmişsiniz. 50’si açıkta kalmış.” deseniz çok pratik olur Sayın Başkan. Bu anlamda biz de biliriz hangisine cevap verilmiş, hangisine verilmemiş, bakanlar hangisine cevap vermiş. Bakanlar sorularımıza seçerek yazılı cevap veriyor, bunun önüne geçmek için bir ekip kurmanızı rica ediyorum Sayın Başkan.

Son olarak da “Bir başkasını çekip yayınlama.” dediniz, değil mi Sayın Başkan? Şimdi, ben şu kamerayı şuraya koydum -siz az sonra muhtemelen yasaklayacağımız için şimdiden hazırlığımı yaptım- düğmeye basacağım, kendi seçmenlerime ulaşmaya çalışacağım maalesef. Ama şu kameranın kadrajında, bakın, görüyorum, Sayın Cavit Arı da var, arkamdaki milletvekilleri de var. Siz, şimdi diyorsunuz ki “Başkasını çekemezsiniz.” diyorsunuz. Yani neye göre söylüyorsunuz? Geçtiğimiz yıl şöyle uygulamalar olmuş...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İsterseniz bunu da kaldıralım o zaman. Eğer oraya doğru gitmemizi istiyorsanız onu da kaldıralım, olur.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kaldıramazsınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kaldırabiliriz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kaldıramazsınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kural koyarız kaldırırız, kuralı koyarız...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ben yayınlarım, ne yapabilirsiniz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Oylarız, kural koyarız, kaldırırız.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – E, tamam, koyun, onu da koyun, onu da kaldırın, onu da kaldırın peki.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz kurallara “Bir iki kural daha koyun.” dersiniz...Bakın...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tam bir istibdat rejimine geçin, tam bir istibdat rejimine geçin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hayır, hayır, hiç istibdat değil. Her türlü şey şeffaf bir şekilde tutanaklara geçiyor ve yazılı basın burada.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Şunu söylüyorum, geçtiğimiz yıl şöyle bir uygulama olmuş: Şimdi ben şu kamerayı çevirsem Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısını çeksem, bunu da basına geçsem, tamam mı, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısının bir görüntüsünü... Basına tutanak tutmuşsunuz Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sizi birisi haberiniz olmadan, izniniz olmadan...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkan, burası kamusal bir alan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, birisi sizi çekse izniniz olmadan, haberiniz olmadan...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yok, yok, Başkanım, burası kamusal bir alan, bakın, burası özel mahremimiz değil.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Burası Plan ve Bütçe Komisyonu, kusura bakmayın.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Burası evimiz değil.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Plan ve Bütçe Komisyonu.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Burası kamusal bir alan Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İşte o yüzden kuralları var, kuralları var.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, kamusal bir alanda...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Genel Kurulda da kural var, burada da kurallar var.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yok, milletin Meclisinde görüşüyoruz. Yani şunu diyorum: Ben bunu çektiğimde arkamdaki 10-15 milletvekili gözüküyorsa...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Eğer rahatsız olurlarsa lütfen bana bildirsinler, gereğini yapayım, o kadar.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya, yapmayın lütfen, ben bu kamerayı çevirdiğimde de Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısını çekebilirim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hakkınız yok, konuşurken yapamazsınız, yapamazsınız, hakkınız yok buna.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, bunun...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İzni olmadan bir başkasını çekemezsiniz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya, burası kamusal alan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sizi de bir başkası çekemez, böyle bir yetkiniz yok.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – İç Tüzük'te böyle bir hüküm var mı Sayın Paylan?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu temel haklarla ilgili bir husus aynı zamanda. Bir başkası sizin izniniz olmadan sizi çekip yayımlayamaz, böyle bir hakkı yok.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, biz kamusal varlıklarız. Yani biz kamuoyuna çıkıyoruz...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Burada kurallarımız var, işte kamusal alan olduğu için kurallarımız var ve o kurallara hepimizi uymaya davet ediyorum lütfen.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Biz vekilleriz, millet adına bir şey yapıyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, usule ilişkin çok sayıda...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Uğur Bey, size söz vermiştim, diğer arkadaşlar var söz isteyen, önce onlara söz vereceğim.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, ismim geçtiği için...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın İbrahim Aydemir, buyurun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Şimdi, Değerli Başkanım, burada bir yanlış anlaşılma var; siz de yanlış anladınız Garo Bey’in ifadesini. “Ben kendimi çekerken arka taraftakiler de görüntüye girerse ne mahzuru var?” diyor anladığım kadarıyla. Öyle diyorsunuz değil mi? Ama şunu yapmamak lazım: Başkanımızın aldığı karar gereği, mesela kamerayı çevirip beni çekemezsiniz, çekmemelisiniz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ha orası ha burası, ne fark eder?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – “Ben konuşurken çekme.” diyor.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tamam çekiyorum.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Şimdi, bakın, ben size bir şey söyleyeyim, ben şunu yaptım burada: Sayın Kuşoğlu burada; Sayın Kuşoğlu konuşurken kendisinden müsaade alarak buradan çok rahat bir biçimde çekimini yaptım, kendisine de verdim ama onun dışındaki...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bak, şu anda çekiliyorsun İbrahim Bey.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Ya, burası Bütçe Komisyonu.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bakın, ben bir şey söyleyeyim: Değerli...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Garo Bey, lütfen.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Arkadaşlar, bir şey söylüyorum, bakın...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Size söz verdim, başka arkadaşlarımız söz aldılar. Lütfen müdahale etmeyin.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Başkanım, keşke tavrı Sayın Kuşoğlu’nun tavrı olsa, keşke şu olmasa: Efendim, şova dönük, burada “Beni görün.” demeye dönük bir yaklaşım olmasa tabii ki çekilsin, tabii ki...

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – “Şov” demeyin.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ya, böyle bir şey olur mu ya? İşte, bak, ben sana ne söylüyorum. Burada orta yere destekleyici bir tavrı koyuyorum, ona bile karşı çıkıyorsun. Niye? Zihnini bütünüyle böyle karanlığa teslim etmişsin. Arkadaş böyle bir şey olmaz ya; hak teslimi yapıyorum burada ya, ayıp. Diyorum ki: Hakikaten buradaki görüşmeler olduğu gibi, böyle şov dışında gerçekleşse yayınlansın. Kimin ne korkusu var? Biz burada, Allah’ın izniyle, yirmi yıldır -bak, 21’inci bütçemiz- göğsümüzü gere gere bütçemizi savunuyoruz her konuda. Bunu siz de biliyorsunuz, sekiz yıldır beraberiz, dokuz bütçeyi beraber yaptık. Korkacak bir şeyimiz yok. Sadece mugalata yapıp toplumun zihnini iğfal etmeye dönük burada karıştırıcı tavrı olmasın istiyor Başkanım ve vaktinde bütçe tamamlansın, görüşmeler bitsin diyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Öyle bir şey yok ya.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Onun dışında bizim korkumuz, çekindiğimiz bir şey yok. Burada da sen çekim yaparken kimsenin sana müdahale ettiği yok ama onu çevirip benim konuşmamı çekmemelisin benden izin almadıktan sonra.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Çekiyorum.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Yapıyorsan ayıp ediyorsun sen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Niye ayıp edeyim?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Sen yani en azından, tamam, Milletvekilisin... İşte, bakın, arkadaşlar, bizim itirazımız bu yaklaşıma, görüyor musunuz? Ne yapıyor? Bir kural koyuyoruz, kuralı ihlal edici bir yaklaşım koyuyor, böyle bir şey olur mu?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir saniye, bir saniye.

Garo Bey, siz istemeyen insanları çektiğinizi mi söylüyorsunuz?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkanım, şu anda...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İzni olmadan başka insanları çekip yayınladığınızı mı söylüyorsunuz?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kameralar burada.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Olabilir, kameralar burada olabilir ama sizin normal düzene geçtiğimizde böyle bir uygulama yapacağınızı mı söylüyorsunuz? Başkalarının izni olmadan, başkalarının hakkına tecavüz edeceğinizi mi söylüyorsunuz?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkanım, arkamdaki insanlar çıkıyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ya, onlar konuşmuyorlar o anda. Lütfen, rica ederim.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ona kim, ne dedi?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Eğer onu da sorun ediyorsanız oylatabiliriz ama itiraz etmedikleri sürece zımnî bir izinleri var demektir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ona da itiraz etmiyorlar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Görüntüye girmekten dolayı bir sıkıntı duymuyorlar demektir ama konuşmalarını çekmiyorsunuz, konuşmalarını çekmelerini isterseniz onu da yapın yani onda da bir problem yok izin verdikleri sürece ama sizin izni olmayan bir insanı, müsaadesi, rızası olmayan bir insanı çekmeye hakkınız yok; bunu söylüyorum.

Değerli arkadaşlar, çok uzattık, birer cümleyle söz vereceğim.

Uğur Bey, lütfen, çok kısa, sizin adınız geçtiği için.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, ismim geçtiği için söz aldım.

Şimdi, değerli arkadaşlar, demokrasi ve özgürlük her konuşmamızda dile getirdiğimiz hususlar. Şimdi, benim özgürlüğüm nereye kadar? Arkadaşımın özgürlüğünü kısıtlama hakkım yok. Şimdi özgürlük, demokrasi hakkını kullanarak Sayın Paylan diyor ki: “Ben demokrasi hakkımı, özgürlük hakkımı kullanıyorum.” Ama İbrahim Aydemir’i izinsiz çekiyorsunuz yani bu, özgürlük demek mi? İbrahim Bey’in özgürlüğü; “Çekme.” diyor İbrahim Bey de, bir.

İkincisi, bütçe tercihlerini değiştirmek için... Arkadaşlar, bütçe tercihlerimizi...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Batıyorsunuz gittikçe ya.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Paylan, size cevap veriyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Uğur Bey, usule ilişkin çok kısa ifadeler...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Usulle alakalı Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok sayıda arkadaşımızın söz talebi var.

Bakın, kameralar olunca...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Paylan...

CAVİT ARI (Antalya) – Usul dışı konuşuyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir saniye, bir şey söyleyeceğim.

Değerli arkadaşlar, niçin bu kadar uzadı bu tartışmamız? Kameralar burada olduğu için, görsel basın burada olduğu için bu oldu; kusura bakmayın. Bir kez daha gördük ki kaliteli bir tartışma için yazılı basın ve tutanaklarla çalışmak bu Meclisin doğru bir tutumu, devam etmesi gereken bir tutumu; bunu bir kez daha görmüş olduk.

Ben şimdi bir ara veriyorum, kameralara teşekkür ediyorum.

Ardından usul tartışmasına devam edeceğiz, lütfen, beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 10.45

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 10.50****BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, 5'inci Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Görsel basının salonda olmamasının ne kadar faydalı olduğunu tecrübeyle görmüş olduk, herhâlde bu bütçe bitmez. Yani bu usulü belirleyenlerin niçin belirlediklerini yaşayarak görmüş olduk. Geçmişte zaten bir gün denenmiş, sabaha kadar sürmüş görüşmeler, bir usul tartışmasını bile herhâlde bir günde bitiremezdik, maalesef böyle bir etki var, keşke olmasa ama bu etkiyi hep birlikte yaşayarak görmüş olduk.

Şimdi, usul hakkında yine bazı talepler var onları karşılayacağım.

İsmail Bey, buyurun.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Öncelikle, bütçemizin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Tabii ki bu kamerayla karşı tarafı çekme konusunda Sayın Paylan “Çekerim.” dedi fakat şunu hatırlatmak istiyorum ben: Yani her bir parti kendi aleyhine bu çekimler yapıldığı zaman itiraz ediyor veya her bir kişi, bunun örneğini biz Genel Kurulda yaşadık. Mesela, bir askerî tezkereyle ilgili, diyelim ki Cumhuriyet Halk Partisinin verdiği oyların çekilmesiyle ilgili o anda itiraz ettiler ve dediler ki “Bizi çekemezsiniz.” Biz bunu sık sık yaşıyoruz, genelde siz bizleri çekiyorsunuz, biz sizleri çekmediğimiz için siz bunun farkında değilsiniz, aynı şeyler sizler için de geçerli. Yani kendinize yapılmasını istemediğiniz şeyi siz de bir başkasına yapmayın diyorum, bunu hatırlatmak istedim Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Sayın Rıdvan Turan, buyurun.

RİDVAN TURAN (Mersin) – Sayın Başkanım, bu konuyu çok uzatmak niyetinde değilim ama kimin kimi çektiği meselesi değil, kamusal olarak bu görüntünün buranın haberleştirilmesinin görsel basın tarafından niye yapılmadığıdır, niye herkesin çekilmediğidir temel mesele; biz bunun çok açık bir demokrasi ihlali olduğunu düşünüyoruz. Kamusal alanda çekimler yapılır, burada özel bir şey yoktur. Dolayısıyla halkın da haber alma hakkı ihlal edilmemiş olur, sizin bu tutumunuzu da doğru bulmadığımızı bir kez daha ifade ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, teşekkür ediyorum.

Sayın Abdüllatif Şener.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; bu yasama döneminin sanırım bu 5'inci bütçesi. Her bütçe geldiğinde, Komisyonunda yapılan usul tartışmalarının özünde, Komisyon müzakerelerinin canlı yayınlanıp yayınlanmayacağı ve canlı yayınlanması gerektiği üzerine yoğunlaşıyor ve bu arada konular değişik alanlara taşıyor, bireysel olarak telefonlarından çekim yapanların çekimi nasıl yapması gerektiğiyle-gerekmediğiyle ilgili tartışmalar uzuyor ama şunu belirtmek lazım: Bir iktidarın Meclisiyle, yürütmesiyle Plan ve Bütçe Komisyonunda bütçe müzakerelerini canlı yayınlayabilmesi için tüm ayrıntılarıyla kamuoyuna intikal etmesini sağlayabilmesi için her şeyden

önce o iktidar yapısının şeffaf olması lazım, açık olması lazım, bunun ötesinde, sorgulanmaya hazır olması lazım, tartışmaya hazır olması lazım ama bu yoksa kendisinden emin olmayan, rakamları eğerek bükerek ana kalemlerin altına bir çok şeyi gizleyerek gelen bütçeler varsa burada şeffaflık ortaya çıkmaz, şeffaflığın bir parçası olarak da canlı yayınlar ve özgürce yayın ortamı ortaya çıkmaz. Açıkça söylüyorum, daha önceki bütçe döneminde Sayın Başkan da ifade etmişti, cumhuriyet tarihi boyunca tek bir bütçe bu Komisyonunda canlı olarak yayınlanmıştır, o da Maliye Bakanı olarak benim sunuşunu yaptığım ve oturumda bulunduğum 1997 bütçesidir, o tek bir örnek olarak kalmıştır. Hâlbuki yani herkes bildiğini söylesin, ne kadar çok düşünce ve fikir belli bir çalışmanın içerisine girse o kadar yüksek verim elde edilir. İktidarın tartışmadan çekinmesi, uzak durmaya çalışması aslında Türkiye'nin üretim kapasitesini de sığlaştıran, daraltan bir niteliğe sahiptir. O bakımdan, ben, bu canlı yayın konusunu bütçe Meclise gelmeden önce gruplarla beraber Başkanın görüşerek prensip kararını daha oturumlar başlamadan oluşturması gerektiğini düşünüyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Kamil Okyay Sındır, buyurun lütfen, usul hakkında.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Evet, Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Tabii, burada az önce hepimizin huzurunda, sizlerin de usul üzerine verdiğiniz sözlerle tartışmalar gerçekleşti. Ben de çok fazla uzatmadan düşüncemi kısaca ifade etmek istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bizler, adımız üzerinde, milletin vekiliyiz. Dolayısıyla asil olan, asil olan millettir ve biz onlar adına burada bir görev yerine getiriyoruz. Milletimiz adına bütçe hakkı gereği olan görüşmeleri gerçekleştiriyoruz ve burada amacımız da Hükümetin yani yürütmenin en sağlıklı şekilde bütçesiyle de yürütmesini sürdürebilmesi adına katkı koymak, önerilen teklif üzerinde düşüncelerimizi ifade etmek. Millet adına yaptığımız bu görevin millettan kaçırılmasını, sakınılmasını, basına kapalı olmasını kabul edemiyorum. Milletin bize verdiği yetkiyi ve sorumluluğu yerine getirirken milletin huzurunda olması gerektiğini özellikle ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

Bütçe hayırlı olsun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ– Çok teşekkür ediyorum.

Bir kez daha ifade etmek isterim; tam tutanak tutulmaktadır ve Meclis “web” sitesinden bütün isteyenlere bu tutanak açıktır. Oturumlarımız basına kapalı değil, kameralara kapalı, yazılı basınımız burada. Ayrıca, çeşitli vasıtalarla arkadaşlarımız bu iletişimi sağlıyorlar. Bu tartışmaları grup sözcüleriyle hazırlık aşamasında da yaptık, yine farklı fikirler elbette dile getirildi ama bu tartışmalar yapıldı. Sayın Şener'in bahsettiği, 96 yılında, 97 bütçesine ilişkin görüşmelerin ilk gününde bu kameralar denenmiş, sabaha kadar görüşmeler sürünce 2'nci gün bundan, bu usulden vazgeçilmiş, onu da ifade etmek isterim.

IV.- KARARLAR

1.-2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi ile Sayıştay tezkerelerinin Plan ve Bütçe Komisyonundaki müzakerelerinde uygulanacak usul ve esaslara ilişkin karar

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli Komisyon üyesi arkadaşlarımız, siyasi partilerin grup sözcüleriyle birlikte her sene olduğu gibi bu sene de bir ön görüşme yaptık ve orada usule ilişkin hususlarla alakalı ben grup sözcülerimize bilgi verdim, onlar da görüşlerini ifade ettiler. Genel olarak yıllardır Komisyonumuzda uygulanan süre ve söz almaya ilişkin usullere bu sene de ana hatlarıyla

bağlı kalıyoruz. Bildiğiniz üzere, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız tarafından bütçe ve kesin hesap tekliflerinin Komisyonumuza sunulduğu 21 Ekim 2022 Cuma günü Komisyonumuzun 3'üncü Birleşiminde yapılmıştı.

Şimdi, geneli üzerinde görüşmelere geçmeden önce, bütçe görüşmelerine ilişkin bazı hususları okuyup oylarınıza sunacağım: 2023 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 2021 yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi ile Sayıştay Raporlarının Plan ve Bütçe Komisyonundaki müzakerelerine ilişkin olarak;

1) Müzakere programında meydana gelebilecek yer değişiklikleri konusunda Komisyon Başkanlık Divanına yetki verilmesi,

2) Komisyonda konuşma sürelerinin bütçenin geneli üzerindeki görüşmelerde siyasi parti gruplarının sözcüleri için yirmi dakika, Komisyon üyelerimiz için yirmi dakika, diğer vekillerimiz için beş dakika; kamu idarelerinin bütçeleri üzerindeki görüşmelerde ise siyasi parti gruplarının sözcüleri için yirmi dakika, Komisyon üyelerimiz için on dakika, diğer milletvekilleri için beş dakikayla sınırlandırılması, öngörülen sürele bağlı kalınması ve bu sürelerin milletvekilleri arasında paylaşarak kullanılmamasını, diğer bir ifadeyle, tanınan sürelerin milletvekilleri arasında aktarılmaması,

3) Komisyon üyesi olmayan milletvekillerinin söz almasıyla alakalı olarak her bir siyasi partinin Komisyonda sahip olduğu üye sayısının en fazla 2 katı kadar üye olmayan milletvekillerine söz verilebilmesini kendi siyasi parti gruplarıyla istişare ederek Komisyon Başkanlık Divanına iki saat içinde bildirilmesi, bu süreden sonra yapılacak başvuruların dikkate alınmaması,

4) Grup adına konuşmayı -yirmi dakikalık süre- Komisyon üyesi olmayan bir milletvekilimizin yapması durumunda, siyasi parti grubuna tanınan Komisyon üyesi olmayan konuşmanın kontenjanından bu sayının düşülmesi.

5) Sayın Bakanların bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporlarına ilişkin sunuş konuşmalarının otuz dakika, sorulara verecekleri cevapların otuz dakikayla sınırlandırılması,

6) Söz ve soru sırasında Komisyon üyelerine öncelik verilmesi,

7) Komisyon görüşmelerinin günlük programda belirlenen şekilde tamamlanabilmesi amacıyla, Komisyon üyesi olmayan milletvekillerinin konuşma sürelerinin sınırlandırabilmesi hususunda Komisyon Başkanlık Divanına yetki verilmesi,

8) Soru sorma süresinin Komisyon üyeleri için on dakika, diğer milletvekilleri için beş dakika olmak üzere toplam on beş dakikayla sınırlandırılması,

9) İç Tüzük'ün 33'üncü maddesine göre tam tutanak tutulması,

10) 2023 yılı bütçe görüşmeleri sırasında ihtiyaç duyulabilecek teknik düzenlemelere ilişkin olarak Komisyon Başkanlık Divanına redaksiyon yetkisi verilmesi

11) Gerekli hâllerde, ivediliği olan tekliflerin Komisyon gündemine alınıp müzakere edilebilmesi,

12) Görüşmelerde görüntü alınmasına ilişkin hususlarla alakalı olarak Plan ve Bütçe Komisyonunda uygulanmakta olan teamüllere uyulması hususlarını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir...

Hayırlı olmasını temenni ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi müzakerelere ve başlayacağız ancak, başlamadan önce kamu idarelerinin temsilcilerinin Komisyonumuza kendilerini tanıtmalarını rica ediyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, Bakanlar çekilecek mi?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, çekilecek. Usulümüz aynı usul.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – “Bakanlar çekilecek, milletvekilleri çekilmeyecek.” diye karar almanız lazım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teamüller öyle, teamüllere göre gideceğimizi söyledik; orada bir karara gerek yok, teamülümüz o zaten.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakanlar açılıшта çekilecek, milletvekilleri çekilmeyecek!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet aynen öyle, uygulama bu şekilde.

Değerli arkadaşlar şimdi bürokrat arkadaşlarımızı tanıyalım.

Strateji ve Bütçe Başkanımızdan başlayalım.

Buyurun.

(Katılımcılar kendilerini tanıtmaya başladı)

SALİH CORA (Trabzon) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

SALİH CORA (Trabzon) – Başkanım, bugün “usul tartışması” adı altında tam bir saatimiz gitti. Bu her gün tekrarlanıyor, tamam, bugün yapılınsın, yarın yapılınsın ama her gün tekrar ediliyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Artık usul tartışmalarında da kameralara müsaade etmeyeceğim. Onu belirtmek isterim.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Oylayın bütçeyi, oylayın; tartışmaya gerek yok, oylayın bütçeyi(!)

SALİH CORA (Trabzon) – Yoruluyoruz yani çalışma kalitesi bozuluyor Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çünkü kameranın olduğu yerde tartışma bitmiyor. Bu, tecrübeyle sabit artık.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakanlar dursun, biz çıkalım(!)

CAVİT ARI (Antalya) – Bizi de çağırmayın(!)

SALİH CORA (Trabzon) – Çalışma kalitemiz bozuluyor. Buna müsaade edilmemesini arzu ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Oylayalım bütçeyi geçsin(!)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hatta tek bir oylama yapalım, Cumhurbaşkanına 4,5 trilyon yetkiyi verelim(!)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Garo Bey, tartıştık bu konuyu, tartıştık. Her zamanki uygulamamız neyse onu yapıyoruz, yeni bir uygulama yapmıyoruz. Sayın Paylan, yıllardır yapılan uygulama neyse aynısını yapıyoruz, yeni bir şey yapmıyoruz. Rica ediyorum, sizin fikirleriniz olabilir, teklifleriniz olabilir ama sizin tekliflerinizle Komisyon çalışacak durumda değil, Komisyonun genel kabulü neyse o şekilde çalışacağız.

Buyurun.

(Katılımcılar kendilerini tanıtmaya devam ettiler)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Yıllardır yanlış yapıyorsunuz.

SALİH CORA (Trabzon) – Hep aynı...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Değiştirmiyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, bir saniye. Arkadaşlarımızı tanıyalım, sonra devam ederiz.

Buyurun.

(Katılımcılar kendilerini tanıtmaya devam ettiler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu arada, bu salonun arkasındaki salonlarda da bürokrat arkadaşlarımız var, onlara da hoş geldiniz diyorum; onlar da kapalı devre yayından izliyorlar, takip ediyorlar buradaki tartışmaları.

Değerli arkadaşlar, bana gelen listeye göre, grup sözcüleri olarak CHP'den Sayın Abdüllatif Şener, HDP'den Sayın Garo Paylan, MHP'den Sayın Mustafa Kalaycı, AK PARTİ'den Sayın Cemal Öztürk, İYİ Partiden Sayın Erhan Usta konuşacak. Yalnız, Sayın Usta şu an müsait olmadığı için aramıza saat üç gibi katılacak, o saate ertelemiş olacağız grup konuşmasını ama Sayın Cinisli Komisyon üyesi olarak konuşmasını yapacak.

Sayın Abdüllatif Şener'den başlamak istiyorum.

Yirmi dakika süreniz.

Grup sözcülerine biraz daha toleranslı davranıyorum emsal teşkil etmemek üzere.

Buyurun Sayın Şener.

V.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/286) ve 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/285) ile Sayıştay tezkereleri (*)

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Sayın Başkan, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar, basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Her şeyden önce, bu dönemin son bütçesi olan 2023 bütçesinin ülkemize hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Değerli arkadaşlar, bütçeleri farklı açılardan değerlendirebiliriz. Bir açıdan baktığınız zaman, bu bütçeler yasama organının yürütme organına kamu harcamalarını yapma ve kamu gelirlerini toplama yetkisi vermesini ifade eder yani daha çok hukuki bir niteliği vardır ve bu bütçe kanununa dayanarak idare de bir yıllık süre içerisinde devletin gelir ve giderlerini idare eder ama bütçeler sadece bir hukuk metinleri değildir, yasama organının yürütme organına verdiği bir yetki değildir. Belki bundan daha da önemli olarak, bütçeler aynı zamanda bir ekonomi politikası aracıdır yani önümüzdeki yılın ekonomisini nasıl görmek istiyorsunuz, bugün ile yarın arasındaki ekonomik gelişmeleri nasıl değerlendiriyorsunuz ve önümüzdeki bir yıl içerisinde büyüme ne olmalıdır, işsizlik ne olmalıdır, enflasyon ne olmalıdır, dış denge ne olmalıdır, ülkenin geleceği açısından ekonomik büyüklükleri nasıl şekillendirmek lazım, neye bağlamak lazım ve bunu hedeflerken de bu bütçenin bu ekonomik göstergelere etkisi ne olabilir; bunu ayarlamak yani bir ekonomi politikası aracı olarak düşünüp bütçe büyüklüklerini ve bütçe bileşimini, ayrıntılarını buna göre şekillendirmek.

(*) (1/286) ve (1/285) esas numaralı Kanun Teklifleri 21/10/2022 tarihli 3'üncü Toplantı Tutanağı'na eklidir.

Bence içinde bulunduğumuz süreç itibarıyla bu bütçenin ikinci boyutu birincisine göre çok daha önemlidir. Gerçekten, beş yıldır süren bir ekonomik kriz var, ekonomik buhrana dönüşmüş, özellikle 2021-2022 çok zor geçmiş, böyle bir ortamda 2023 bütçesini hazırlıyoruz ve bu bütçeyi hazırlarken elbette 2023'te ekonominin ne olacağıyla ilgili bütçenin etkilerini gözden geçirmek lazım. Bundan da öte, Hükümet bütçeyi hazırlarken bu mantığa göre hazırlamış olmalı.

Yıllardır, belki 1920'lerden, 1930'lardan beri bütçe aynı klasik bir formatta -zaman zaman birtakım değişiklikler olmakla birlikte, ana görüntüsü itibarıyla söylüyorum- hazırlanıyor, Meclise aynı usulle getiriliyor, aynı şekilde tartışılıyor. Bence bunda bir değişiklik yapılması lazım, yirmi yıl boyunca da bu iktidarın bu değişikliği yapmış olması lazım idi. Tüm gelir kalemleri itibarıyla, tüm giderler itibarıyla bu bütçe ekonomiyi nasıl etkileyecek, temel ekonomik göstergeleri nasıl etkileyecek? Bunların ekonometrik modellerle bütçe hazırlık safhasında çalışılmış olması lazım. Böyle bir çalışmanın olduğunu zannetmiyorum, varsa yani bütçeyi buraya getiren Hükümet yetkilileri "Bakın, şu kalemi şöyle belirledik, bu kalem millî geliri şöyle etkileyecektir." diye rakamsal şeyler vermesi lazım bize. Ama konuşuyoruz, tartışıyoruz; sonunda buradan geçen bütçe bir bakıyorsunuz ki deliniyor. Geçen sene ilk beş ayda delindi bütçe, ikinci bir bütçe yaptık. Yıl sonu itibarıyla da bakalım rakamlar ne çıkacak?

Bu ana noktayı belirttikten sonra, şunu söylemek isterim ki: Bu bütçe yani 2023 bütçesi görüldüğü şekliyle Türkiye'deki gelir dağılımını daha da olumsuz etkileyecek bir bütçedir, en önemli noktası bu. Yani bir taraftan vatandaştan para topluyorsun, vergi tahsil ediyorsun sonra bunu harcıyorsun. Toplarken gelir dağılımını nasıl etkileyeceğin bellidir, harcarken gelir dağılımını nasıl etkileyeceği bellidir. Şimdi, bu bütçenin 4,5 trilyon liralık bir gideri var, 3,8 trilyonluk bir geliri var, 659 milyar açığı var, 565 milyarlık da faiz ödemesi var. Şimdi, gelir gider dengesinde, gelir dağılımını nasıl etkileyecek diye baktığımızda -tüm kalemleri irdelemeye gerek yok- merkezî yönetim bütçe gelirlerine baktığımız zaman bunu anlıyoruz zaten. Nasıl anlıyoruz? 3,8 trilyon liralık bir gelir var; bu gelirin 1,1 trilyonu gelir ve kurumlar vergisi -doğrudan alınan vergiler hatta motorlu taşıtlar vergisini de buna dâhil edebiliriz- geriye kalan 2,7 trilyon hep ağırlıklı olarak tüketim vergileri. Tüketim vergileri ana mantık itibarıyla harcamalardan alınır ve düşük gelir gruplarından alınır yani bir kere bu bütçe, ağırlıklı olarak, düşük gelir gruplarıyla ve/veya orta gelir sınıflarıyla bağlantılı olarak gelir tahsilini sağlayan bir bütçe. Dar ve orta sınıftan topladığı vergileri harcıyor, bir kere toplarken gelir dağılımını bozuyor. Harcanırkenki ayrıntılara girmeyeceğim ama özellikle son iki yıl içerisinde Türkiye'de gelir dağılımının fevkalade bozulduğu, düşük gelir gruplarının daha da yoksullaştığı, orta sınıfın eridiği bir dönem yaşadık. Orta sınıfın temel bir özelliği vardı, nedir? Ev alabilir, yeni bir araba alabilir, bilmem bir yakını varsa veya turistik seyahat yapmak istiyorsa böyle senede 1 kere, bilemedin 2 kere bir yurt dışı seyahati yapabilir özelliktedir. Ama bu son iki sene ekonominin içerisine girdiği durum, orta sınıfı yansıtacak bu temel harcamaların artık "orta sınıf" diyeceğimiz kesimler tarafından yapılamayacağını göstermektedir, bunu da eritmiştir.

Böylesine bir temel sorunun olduğu krizin düşük ve orta gelirli bir dönemde şimdi, 2023 bütçesinin aynı şekilde düşük gelir gruplarını, orta sınıfı daha da mağdur eden; gelir dağılımını daha da bozan bir nitelikte hazırlanmış olması bence temel mantık olarak yanlıştır. Ama bu yanlışın özünde ne var? Bu yanlışın özünde Hükümetin aşağı yukarı bir yıldır uygulamış olduğu ekonomik model var. Bu ekonomik modelin özeti şudur: Kuru artıracaksınız buna bağlı olarak enflasyonu artıracaksınız, enflasyon artışına dayalı olarak da vergileri düşük gelir gruplarından toplayacaksınız, temel ekonomik modelin özü bu; bunun, bu modelin sembolik görüntüsü de kur korumalı mevduattır. Düşük gelir gruplarından topladığınız vergilerle bankalara para yatırabilecek mevduat sahiplerini finanse ediyorsunuz, bu da bunun sembol görüntüsüdür. Ama aslında izlenen ekonomik politika o

kadar sorunludur, o kadar problemlidir ki bütün tasarruf araçları enflasyon karşısında eriyor, herkes kaybediyor. Enflasyon nedeniyle sadece tüketicilerin kaybettiği bir ekonomik model yok; maliyetler nedeniyle üreticilerin kaybettiği, aynı zamanda tasarruf sahiplerinin de kaybettiği bir ekonomik model var. Paranız varsa isterseniz döviz mevduatına yatırın, isterseniz Türk lirası mevduatına yatırın, isterseniz kur korumalı mevduata yatırın getirisi enflasyonun altındadır, çok çok altındadır. Tasarrufları da eriten bir ekonomik model uygulanmaktadır.

Şimdi, bakıyoruz, arkadaşlar, bu ekonomik modelin ortaya çıkardığı en net tablolardan biri ve en temel gösterge enflasyondur. Bakın, eylül ayı itibarıyla yüzde 84 enflasyondan bahsediyoruz, yüzde 84 enflasyon. O 2001 krizinde “Oo! Enflasyon patladı.” dediğimiz enflasyon, 2002 enflasyonu yüzde 29. O dönemlerde dünyada enflasyon algısı da bugünkü gibi değildi, daha farklıydı. Yüzde 29’la aldığı enflasyonu -TÜFE enflasyonu- yüzde 84’e çıkarmış bir iktidardan bahsediyoruz bu uyguladığı ekonomik modelle, bilinçli bir tercih olarak yapmıştır bunu ama daha korkuncu ÜFE, üretici fiyatlarındaki enflasyon. Yüzde 151,5; üretici fiyatlarındaki enflasyon yüzde 151,5 arkadaşlar. Bu, cumhuriyet tarihinin rekorudur, hiçbir dönemde bu kadar yüksek bir üretici fiyatları artışı yaşanmamıştır, dünyanın da en yüksek enflasyonlarından biri. Ee, şimdi diyecek ki arkadaşlarımız “İyi, güzel de kardeşim, enflasyon dünyada var.” Enflasyon dünyada var bizde de var. Bakın, dünyadaki enflasyon nasıl, bizdeki enflasyon nasıl; Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız çok nezaket göstermiş, nezih bir şekilde, renkli bir şekilde bu grafiği bize sundular ve 21’indeki bütçe sunuşunda da anlattılar. Ne diyor burada? “Dünyada ortalama olarak enflasyon yüzde 9,1’dir.” diyor, “Gelişmiş ülkelerde yüzde 7’dir.” diyor, “Gelişmekte olan ülkelerde de yüzde 10,6’dır.” diyor. E, bizdeki enflasyon kaç? Yüzde 84, ÜFE’ye bakarsanız yüzde 151,5; demek ki bizde daha farklı bir boyut var. E, gıda enflasyonunun durumunu biliyoruz ve maalesef Türkiye’de de bu gıda enflasyonu nedeniyle... Resmî rakamlar yüzde 92’dir ama sendikaların iddiası yüzde 140’dır. Çocuklar için korkunç bir yeterli beslenememe sorunu vardır yani yapılan bir araştırmada her 4 çocuktan 1’inin okula aç gittiği yani vücut için ihtiyaç duyulan yeterli besini alamadan gittiği hesaplanmıştır; bu da bir temel sorun. Şimdi, değerli arkadaşlar, e, biz ne yaptık diyorlar? “Bu ekonomik modelle faizi düşürdük.” diyorlar. Değerli arkadaşlar, bu ekonomik modelle faizi falan düşürmüş değiller. Niye bunu söylüyorsunuz? Çünkü binlerce yıllık Türk tarihinin en faizci hükümeti bu Hükümettir. Bakın, sadece son yılların en yüksek faizinden bahsetmiyorum, sadece Cumhuriyet Dönemi faizinden de bahsetmiyorum, Osmanlı’yı da içine katıyorum; Türk tarihinin en faizci Hükümetidir bu. Neden? Hiçbir dönemde, hiçbir dönemde, faiz ödemeleri anaparayı geçmemiştir, ilk defa bu Hükümet döneminde devletin iç borçlanmalarındaki faiz ödemeleri anaparayı geçmiştir. Neden geçmiştir? Faizi düşürüyoruz diye uyguladıkları bu ekonomik politika yüzünden çıkmıştır. Bakın, Ocak 2022’den itibaren bakıyoruz, resmî rakamlar: Anapara borcu 1,3 trilyon, faizi 1 trilyon yani anapara fazla; şubatta 1,3 trilyon anapara, 1,2 trilyon faizi, faiz gittikçe yaklaşıyor; mart ayında 1,3 trilyon anapara, 1,3 trilyon faiz ama küsuratıyla yine anapara fazla; nisana geliyoruz, nisanda iç borçların anaparası 1 trilyon 483 milyar ama faizleri 1 trilyon 743 milyar yani yaklaşık 300 milyar artmış; mayısta 1,5 trilyon anapara, 2 trilyon faizi; haziranda 1,5 trilyon anapara, 2 trilyon faizi; temmuz da öyle. Netice itibarıyla, ağustos ayı itibarıyla 1,6 trilyon anapara, 2,4 trilyon faiz ödemesi var değerli arkadaşlar; bu paraya isabet eden faiz miktarı. Nedir bu? Yıllık fark, anapara, yüzde 45 artmış, faiz ne kadar artmış? Yüzde 243 artmış, yüzde olarak, yüzde 243, iç borç faizlerinin ödeme miktarı artmış. Tutar itibarıyla baktığımızda, anaparanın artışı 524 milyar ama faizin artışı 1 trilyon 700 milyar arkadaşlar. Onun için diyorum, sadece cumhuriyet tarihinin değil, Türk tarihinin en faizci hükümetidir bu Hükümet. Bir de kamuoyunu yanıltıyorlar, “Faizi düşüren politika uyguladık.” diyorlar, enflasyon patlamış, rekor; faiz ödemeleri çıkmış, korkunç noktaya ulaşmış ve rekor kırılmış. Zaten “en

faizci iktidar” sözü şimdiye kadarki uyguladığı faiz politikalarından da belli 2003-2022 yani yirmi yılda bu Hükümetin ödediği faiz miktarı 526 milyar 821 milyon dolar olmuştur, dolar cinsinden baktığımız zaman.

Diyeceksiniz ki: “Şu bu iyi değil ama bak, büyüme oranları artıyor, büyümede rekor kırıyoruz.” Onun için, madem burada bir rekor var, bu enflasyonu, faiz ödemelerini falan unut geç. Onda da perişansınız, büyüme oranında da perişansınız. Şu elimdeki nedir arkadaşlar? 2023 yılı Strateji ve Bütçe Başkanlığının hazırlamış olduğu Yıllık Program. Ne diyor burada? Bakın, hemen ilk sayfasında büyüme oranları var, ilk sayfasında. 2021 yılında büyüme oranı eksi 2,9 yani 2021’de küçülmüş, 2022’de yani bu içinde bulunduğumuz yılda da yıl sonu itibarıyla 3,9 olacak diyor. 2022 3,9 ama 2002 eksi 2,9; burada yazmış. Bu ne demek biliyor musunuz? “Son iki yılınızın ortalama büyüme oranı 1 bile değil.” demektir, “0,5” demektir. Son iki yıldaki büyüme oranınız 0,5. Ne rekoru kırıyorsunuz Allah aşkına ya!

Yani burada olan iyi bir şeyi bana söyleyin, iyi bir şeyi söyleyin. Hani, faizi düşürecekmeniz, kuru fırlatacaktınız!

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Şener, süreniz doldu.

Şöyle bir uygulama yapalım: Sözcüler için beşer dakika belirginlik olsun, eşitlik olsun. Sözcülere beşer dakika ek süre vereceğim, size de beş dakika ek süre veriyorum.

ORHAN YEGİN (Ankara) – En fazla.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – En fazla tabii ki.

Buyurun lütfen.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Hani, dış ticaret fazlası verecektiniz?

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Veriyoruz.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Sizin bu politikayı açıklarkenki ana hedefiniz “Dış ticaret fazlası vereceğiz, cari açığı kapatacağız.” Ana hedef buydu, bunu ilan ettiniz. E, şimdi, geldiğimiz nokta ne? Ben, rakamlara bakıyorum. Dış ticaret açığı, ocak-ağustos itibarıyla...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Büyüme de gayrisafi millî hasılaya göre mi vereceğiz? Neye göre vereceğiz?

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Bütçe ve Strateji Başkanlığına bir sor.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Tarım o.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İsmail Bey, rica ediyorum, böyle bir usulümüz yok. Rica ediyorum, vaktimiz çok kıymetli.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Tarım değil kardeşim, tarım değil.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Tarım.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Makroekonomik büyüklüklerdeki gelişim, sektörler var ama başına büyüme hızları diye toptan almış.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Yanlış rakam verdin.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Tarım verileri onlar.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Sütunu düzgün, kaydırmadan yaparsınlar kardeşim.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – 2021’de yüzde 11,7 büyüdük.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Yıl sonu kaç?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Gayrisafi millî hasılaya göre mi?

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Tamamını vermeden oraya tarımdan mı başlanır?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – 2021 sektörel bazda.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Tamam, alta yazmış, yüzde 11,5’den 5 yazmış; evet, tamam.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Önemli bir uyarı olmuş, özür dilerim.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Burada da şu sorun var kardeşim, bakın, burada da şu sorun var: Bir kere, büyüme hesaplarını değiştirdiniz, eskiyle kıyaslanabilirliğini ortadan kaldırdınız. İki, döviz cinsinden baktığınız zaman, dolar cinsinden baktığımızda kişi başı millî gelir 2002’de de azalıyor, 2001’de de azalıyor. Yani kişi başına millî geliri azaltan.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – 2021.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Evet. 2021 ve 2022’de azaltan bir büyüme modelidir bu, gerisini anlatmaya da gerek yoktur.

Şimdi, dış ticaret açığı. Dış ticaret açığı 2002’de katlanmış kardeşim. Ocak-ağustos 2002’de 73 milyarlık dış ticaret açığı var. Cari açığa bakıyorsunuz, cari açık geçen sene ocak-ağustosta 22,5 milyarken, şimdi 2002 ocak-ağustosta 40,9 milyar dolar cari açık var. E, şimdi, bu, Sayın Cumhurbaşkanım Yardımcısının sunum konuşmasında daha belirgin. Bakın. “2022 yılında bu cari açığı kapatacağız.” dediğiniz politikayı uyguladığınız 2022 yılının sonunda diyor ki Sayın Cumhurbaşkanım Yardımcımız: “Cari açığın millî gelire oranı yüzde eksi 5,9 olacak.” Bu, cumhuriyet tarihinin rekor cari açıklarından biridir, millî gelire oranı itibarıyla dâhil. Ya, bana söyler misiniz? Bu uyguladığınız ekonomik model, bu uyguladığınız ekonomik model neyin nesidir? Ne amaçlıyorsunuz? Neyi ortaya çıkarmaya çalışıyorsunuz? Bir gözden geçirilme ihtiyacı yok mudur? Bana kalırsa, bir gözden geçirin, hem de muhalefetle birlikte gözden geçirin, size yeniden bir ekonomik model önerelim.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Garo Paylan, geneli üzerinde, grup sözcüsü olarak buyurun lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu salonda bulunan herkesi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, neden bu bütçe görüşmelerini yapıyoruz? Neden Meclislerin bütçe hakkı var değerli arkadaşlar? Çünkü tarih boyunca geçmişte krallar, padişahlar, keyiflerince vergi salmışlar, adaletsiz vergiler salmışlar -ki maalesef 2023 yılı bütçesinde de şu anda adaletsiz vergiler var- ve topladıkları vergileri de adaletsiz bir şekilde harcamışlar. Biz, işte, bu adaletsiz tercihleri değiştirmek için varız. Yani geçmişte de krallar, padişahlar, saraylardan, savaşlardan, yandaşlardan, derebeylerinden yana tercihlerde bulunmuşlar. Buna karşı, halkın itirazları olmuş, hatta isyanları olmuş, öyle bir yoksulluk dalgası oluşmuş ki halk bir yerde ekmeğe muhtaç hâle gelmiş, isyan etmiş krallara, padişahlara karşı. Buna karşı, halka daha yakın olan vekiller seçmiş halk. Neden? Çünkü milletvekilleri çiftçinin derdini anlar, işçinin derdinden anlar, emeklinin, dar gelirlinin derdini anlar diye vekiller seçmiş halk ve meclisler oluşmuş. İşte, şu anda, şu içinde bulunduğumuz binanın varoluş sebeplerinden en önemlisi de bu bütçe görüşmelerini yapmamızın en önemlisi de halktan kopuk olan sarayların vicdansız tercihlerini değiştirmektir değerli arkadaşlar. Ve 2023 yılı bütçesi de bütün tercihleriyle vicdansız ve adaletsiz

bir bütçedir. Biz, gelin, bu tercihleri değiştirelim değerli arkadaşlar. Neden değiştirelim? Bakın, her birimiz -ben Diyarbakır Vekiliyim, bütün illerin vekilleri burada var- çiftçinin yanına gidiyoruz; Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı gitmiyor, sarayda oturuyor, Sayın Cumhurbaşkanı da sarayında oturuyor

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Sayın Cumhurbaşkanı senin 100 katın gidiyor.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ve değerli arkadaşlar, sarayda halktan kopuklar, çiftçinin derdinden anlamıyorlar. Şimdi, çiftçinin derdinden anlayan insanlar olarak bizler konuşmalıyız, onları vicdana davet etmeliyiz. Bakın, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, bugünlerde çiftçinin tarlasına gübre atması gerekiyor.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Senin 1.000 katın gidiyor Sayın Cumhurbaşkanı.

(Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Arkadaşlar, size söz vereceğim. Eminim, bunlara cevap verirsiniz o zaman.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Gübre fiyatları yüzde 300, yüzde 400 zamlanmış durumda. Ya, çiftçi tarlasına gübre atamıyor, atamayınca ne olur arkadaşlar, içimizde çiftçiler var, ne olur? Verim olmaz. Verim olmayınca bereket olmaz, bereket olmayınca geçim olmaz ve aynı zamanda da kıtlık olur. Şimdi, bunu biz dert etmeyecek miyiz arkadaşlar? Etmeliyiz. Bakın, şu anda işçiler -içimizde emekçiler var, bakın, buraya bize çay getiren emekçiler var- emekçiler çocuğuna ayakkabı alamıyor değerli arkadaşlar. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, haberiniz var mı bilmiyorum ama ayakkabı fiyatları yüzde 200 zamlandı; en mütevazı ayakkabılar bile 200, 300, 500 lira oldu. Çocuğuna ayakkabı alamıyor. Çok önemli bir semboldür bakın, çocuğuna ayakkabı alamamak çok önemli bir semboldür; anlamıyorlar. Bu bizim derdimiz değil mi arkadaşlar? İşte, bu bütçenin derdi çocuğuna ayakkabı alamayan işçilerin derdini çözmektir değerli arkadaşlar.

Bakın, bence en önemlisi, benim en çok vicdanımı sızlatan konulardan biri emeklilerdir. Niye? Çünkü gençler öyle ya da böyle bir çaba gösterirlerse ekmeğe ulaşma şansları vardır ama yaşlılarımızın, emeklilerimizin bu şansı yoktur Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı. Ya, milyonlarca emeklimiz büyük bir sefalet yaşıyorlar. Arkadaşlar, en düşük emekli maaşı 3.500 lira ve bu 3.500 lirayı milyonlarca emeklimize reva görüyoruz. Allah'ınızı severseniz, 3.500 lira ya! Şurada bir grup kişi orta hâlli bir lokantaya gitsek, bakın, orta hâlli diyorum, lüks bir lokantaya değil... Yani, bir emekli çocuğunu, torunlarını alıp orta hâlli bir lokantaya gitse bu maaşıyla rehin kalır arkadaşlar, rehin kalır ya! Bir öğünden bahsediyorum, rehin kalır. Böyle bir enflasyon, pahalılık dalgası var; milyonlarca emeklimize maalesef bu 3.500 lirayı reva görüyor bu vicdansız iktidar! İşte, bu vicdansızlığı değiştirme görevi kimde? Bizlerde değerli arkadaşlar.

Bakın, değerli arkadaşlar, bütçe tercihlerinden bahsediyoruz. Şimdi, bütçenin tercihleri neler arkadaşlar? Baktınız, incelediniz mutlaka. Bütçede en büyük bakanlık hangisi? Hadi, buyurun, soralım Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısına, en büyük bakanlık hangisi?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Millî Eğitim Bakanlığı.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Ben senin ne diyeceğini biliyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Millî Eğitim mi, Sağlık mı, Ulaştırma mı en büyük bakanlık? Ben size söyleyeyim değerli arkadaşlar, bu bütçedeki en büyük bakanlık faiz bakanlığı, faiz! Hani, faize karşılar ya bunlar, hani, “nas” diyorlar ya; bu bütçenin en büyük bakanlığı faiz! Hadi, buyurun! Sunumuzda da öyle Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, bu bütçenin en büyük bakanlığı faiz!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Millî Eğitim Bakanlığı, Millî Eğitim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Değerli arkadaşlar, bakan “Faiz bakanlığına 565 milyar lira harcayacağım.” diyor Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı. Hayda! Ama değerli arkadaşlar, turpun büyüğü heybede; Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, bu tabiri bilirsiniz. Turpun büyüğü nerede? Heybede. Bu faizi örtmüşler, gizlemişler. Kur garantili mevduat nedir arkadaşlar? Kur garantili mevduatla yoksulun vergisini zengine ödemenin adı nedir? Faiz değilmiş bunlara göre, bu Hükümete göre; bunun adı faiz değilmiş arkadaş, bunu bütçeye faiz olarak işlemiyorlar. Bakın, size söyleyeyim: Bu bütçenin altında bir saatli bomba var. Dolar kurunu 22 lira olarak farz ediyor Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı. Geçtiğimiz yıl da aynı koltukta oturuyordunuz, dolar 8,70-8,80’de oturduğunuzda; dolar kurunun da 9 lira 80 kuruş olacağını ilan ettiniz o koltukta, aynen bu günlerde. Ya, daha bir hafta geçti, biz konuşurken bir baktık dolar 12, 13, 15, 18; yükseliyor. Daha sizin “Maşallah.” dediğiniz bütçe kırk gün yaşamadı, dolar 17-18 liraya çıktı. Şimdi, gelecek yıl da diyorlar ki: “Biz aynı şeyleri yapacağız ama dolar 22 lirada kalacak.” Değerli arkadaşlar, aynı şeyleri yaparak farklı sonuçlar elde edemezsiniz. Bu dolar kuru daha da patlayacak ve sonucunda ne olacak biliyor musunuz? Maalesef, eğer dolar 30 liraya çıkarsa yalnızca kur garantili mevduat üzerinden 750 milyar TL, 35 liraya çıkarsa 1 trilyon liranın üzerinde yoksulun vergisi bir avuç zengine aktarılacak. Siz bunda bir adaletsizlik görmüyor musunuz değerli arkadaşlar? Ben görüyorum.

Peki, değerli arkadaşlar, bu bütçenin başka ne tercihi var? Bu bütçenin ikinci büyük bakanlığı nedir? Hani Millî Eğitim diyebiliriz, Millî Eğitim Bakanlığını YÖK’le beraber yüksek sayabilirsiniz ama yalnızca Millî Eğitim Bakanlığı değil, bu bütçenin ikinci büyük bakanlığı zulüm bakanlığıdır değerli arkadaşlar, zulüm bakanlığıdır! Ya, bu iktidar hem huzurumuzu kaybettirmişti hem de refahımızı kaybettirmişti; bu iktidar bu anlamda zulme de 2 mislinden fazla kaynak ayırmayı, 468 milyar TL ayırmayı reva görüyor değerli arkadaşlar.

Başka tercihi ne? İsfraf değerli arkadaşlar, israf bakanlığı! Bakın, bir bakanlık var ki kaynaklarımızı yiyor, israf bakanlığı! Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısına her yıl çağrı yapıyorum, ya diyorum ki: Şu Mercedes’le gelmeseniz ne olur ya Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı? Geçtiğimiz yıl 10 milyonda Mercedes’inizin değeri, şimdi 20 milyon lira, bütçe görüşmelerine 20 milyonluk bir Mercedes’le geldiniz. Bakın, burada emekçiler var Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, bir arkanızı dönün bakın. Bakın, önünüzde, size çay getiriyor, bakın şu emekçi kardeşim var ya; 6.000-6.500 liraya mahkûm ediyorsunuz o emekçi kardeşimi, çay veren emekçi kardeşim 6.000-6.500 lira maaş alıyor. O emekçi kardeşime sorar mısınız bir; hani, siz saraylarda bilmezsiniz ama en düşük kira 5 bin lira Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, en düşük kira; ya, o evler de oturulacak bir evler değil ha! En düşük 5 bin lira, faturaların toplamı 2.500 lira oldu; peki, o emekçi kardeşim ne yiyecek, taş mı yiyecek değerli arkadaşlar? Bakın, 2 kişi çocuğu varsa 4 kişilik bir aile yalnızca mutfak masrafı 7.500 lira. Yalnızca minimum mutfak masrafı.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Söyledikleriniz çarpıtma ya, çarpıtma. Söylediklerinizin hepsi çarpıtma.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – O işçi kardeşim evine et götürüyor biliyor musunuz Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı. Geçtiğimiz yıl ayda 2 kere et alabiliyordu bu yıl ayda 1 kere et alamıyor, çocuğuna yediremiyor. Çocuklarımız eksik beslenmeden dolayı gelişimini sağlayamıyorlar Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Ezber, ezber, ezber, yeni bir şey yok; yeni bir şey söyleyin ya!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Değerli arkadaşlar, milyonlarca işçinin bu yoksulluğu bizim derdimiz olmayacak mı? Bu bütçe tercihlerini bu anlamlarda değiştirmemiz gerekmiyor mu değerli arkadaşlar? Bakın, yoksulluk sınırı 25 bin TL. Ben size sorarım, bu ülkede kaç kişinin 25 bin TL’nin

üzerinde geliri var arkadaşlar? Siz diyeceksiniz ki: “Yoksulluk yüzde 30, yüzde 40.” Ben size söyleyeyim, toplumun yüzde 90'ının üzerindeki kesiminin geliri 25 bin TL'nin altında, çok ciddi bir kesimin geliri de açlık sınırının altında. Bakın, açlık 7.500 lira, asgari ücret 5.500 lira. Her 3 çalışandan 2'si asgari ücret veya civarında maaş alıyor; bu, bizim derdimiz olmayacak mı değerli arkadaşlar? Bu ülkenin vicdanlı vekillerinin derdi olmayacak mı? Ya, çiftçi tarlasına gübre atamıyor. Tarım desteklerini kaç para yapmış bu iktidar, biliyor musunuz değerli arkadaşlar? 54 milyar TL doğrudan gelir desteği veriyor, 54 milyar TL. Şimdi, yurttaşlarımız anlamayabilir “54 milyar TL nedir acaba?” diye anlamayabilir. Ben size şöyle açıklayayım sevgili yurttaşlarım, sevgili çiftçiler: Bu vicdansız iktidar milyonlarca çiftçiye 54 milyar TL'yi reva görürken 5 yandaş müteahhidine dolar bazında, euro bazında köprü, otoyol, şehir hastanelerinin garantileri üzerinden 102 milyar TL'yi aktarmayı reva görebiliyor. Hadi buyurun, burada bir adalet var mı ya? Ben, o yüzden, “Bu bütçe bir yandaş bütçesidir.” diyorum, “Bu bütçe yüzde 1'in bütçesidir.” diyorum, “Bu bütçe halktan kopuktur.” diyorum. İşte, bu açıdan, bu ülkenin vicdanlı vekilleri, bu bütçe tercihlerini değiştirmelidir değerli arkadaşlar.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, size göre enflasyon kaç? Değerli arkadaşlar, enflasyon kaç? “Yüzde 83.” diyeceksiniz değil mi? “TÜİK ne açıklıyorsa odur arkadaş.” diyeceksiniz değil mi? Bakın, ben size söyleyeyim Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, geçtiğimiz yıl o koltukta oturuyordunuz, bütçemizin toplamını kaç para açıkladınız? Tam 1 trilyon 750 milyar TL açıkladınız değil mi Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı? 1 trilyon 750 milyar TL. Peki, bu yıl bütçeyi kaç lira açıkladınız? 4 trilyon 470 milyar lira. Allah Allah...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Büyüyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ha, büyüyoruz değil mi (!) Ha, büyüyoruz(!)

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Büyüyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Şimdi bütçenin enflasyonu kaç? Hadi buyurun, hesap edin arkadaşlar, Yüzde 155. Allah Allah... TÜİK diyor: “Yüzde 83.” Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı geçtiğimiz yıl getirdiği bütçenin yüzde 155 fazlasını Meclisimize getirmiş.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Yüzde 7 büyümedik mi? Bütçeyi o oranda artırmadık mı?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Peki, geçtiğimiz yıl vergi gelirleri olarak kaç para öngörüydü Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı? 1 trilyon 250 milyar TL. Bakın, yoksuldan toplanan vergi toplanan vergi bu ha, zenginden alınmıyor. Bu yıl kaç para vergi toplayacağım diyor? 3 trilyon 800 milyar lira. Allah Allah... “Enflasyon yüzde 83.” diyordunuz ama vergi gelirlerini 3 kattan fazla artırmış. Hadi buyurun, nasıl olacak bu iş? Nasıl oluyor arkadaşlar, bu hesap nasıl oluyor? Hani “ENAG yalan söylüyor, dezenformasyon yapıyor, yüzde 150 değil, yüzde 83.” diyordunuz ya, işte, değerli arkadaşlar, öküzün altındaki büyük buzağı burada. Bakın, Türkiye Cumhuriyeti tarihinin en büyük yolsuzluğu yapılıyor -iddiayla söylüyorum bunu- TÜİK üzerinden en büyük yolsuzluğu yapılıyor. Bakın, bütçede Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı vergileri 3 kattan fazla artırıyor, vergilerle yoksulu, dar gelirliyi eziyor; bu vergileri alıp yandaşlarına aktarıyor ama yılbaşında zam yaparken ne yapacak biliyor musunuz? Bakın, ben size söyleyeyim, yılbaşı geliyor, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı ne diyecek? Arkanızda oturan, yanınızda, oturan kamu emekçilerine de aynı şeyi söyleyeceksiniz değil mi Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı? Bakın yanınızda arkanızda oturuyor kamu emekçileri. “Enflasyon yüzde 83 arkadaş, ben size yüzde 85 yapıyorum.” Oo, sağ ol, bravo, yüzde 85(!) “yüzde 90 yapıyorum, yüzde 100 yapıyorum.” diyeceksiniz ama onlardan topladığımız vergileri yüzde 300 artırmışsınız, 3 kat artırmışsınız, hadi buyurun, nasıl olacak bu iş?

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Nasıl artırmış? Hangi oranda artmış? Yanlış bilgi yayıyorsun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı, böyle soyuyorsunuz yoksulları, işsizleri; böyle soyuluyor. Alım gücünü böyle çalışıyorsunuz. Bakın, geçmişte de enflasyon vardı ama enflasyon doğru açıklandığı için kim enflasyonun altında gelir alıyor, kim üstünde gelir alıyordu bilirdi ama şu anda, fiiliyatta yüzde 150, yüzde 200 olan enflasyonu yüzde 80 gösterdiğiniz için işçi, memur, emekliye düşük zam veriyorsunuz ve bu çerçevede 1,5-2 trilyon TL'sini gasbediyorsunuz işçinin, memurun, emeklinin. O yüzden işçi, emekli çocuğuna alamıyor. Enflasyon kayıplarını verseniz niye ayakkabı alamazın? Geçtiğimiz yıl da alıyordu, bu yıl da alır ama bu yıl alamıyor ama Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı, birilerinin keyfi yerinde. Kimler onlar biliyor musunuz? Bakın, buradan çıkalım, bir zengin lokantasına gidelim Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı, vallahi yer yok.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Senin ne işin var orada?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tıklım tıklım dolu, rezervasyon bile almıyorlar. Zenginlerin keyfi yerinde, vallahi bir öğünde de -size söyleyeyim- bir işçinin maaşını yiyorlar, bak, bir öğünde bir asgari ücreti yani 5.500 lirayı yiyorlar yandaşlar, zenginler. Niye? Çünkü hazinemizin altına hortumları takmışsınız, 85 milyon o bütçe kutusuna vergilerini aktarıyor, hazinenin altında böyle hortumlar var, bak, o kanalizasyon hortumu gibi hortumlar var, o hortumlardan vergiler yandaşlara akıyor, zenginlere akıyor, “kur garantili mevduat” adı altında zenginlere akıyor, onlar zenginleşiyor. Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı, biliyor musunuz, sizin o 20 milyonluk Mercedes'inizin benzerleri leblebi, çekirdek gibi satılıyor, Allah Allah! “Hani ‘Memlekette yoksulluk var.’ diyordunuz.” diyeceksiniz ya, leblebi, çekirdek gibi satılıyor. Gidin lüks galerilere, sıra var, altı ay sonrasına, bir yıl sonrasına sıra veriyorlar. Niye? Ya çünkü işçi perişan değerli arkadaşlar, yandaşlar zenginleşmiş. O trilyonları ne yapacaklar? Lüks yatlar alacaklar, lüks katlar alacaklar, lüks Mercedes'ler alacaklar. Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı, sizi vicdana davet ediyorum, adalete davet ediyorum ama değerli arkadaşlar, bu adalet yoksa bu adaleti kim sağlar? Kim sağlayacak? Bizler sağlayacağız öyle değil mi?

Bakın, bir adaletsizlik daha söyleyeyim size: Ya, çok dilli, çok kültürlü, çok inançlı bir toplumumuz var. Ben Türkiye Cumhuriyeti yurttaşım ve bununla onur duyuyorum, gurur duyuyorum ve Türkiye Cumhuriyeti yurttaşı bir Ermeni olarak, bir Hristiyan olarak bütün kimliklerimle onur duyuyorum. Herkesin kimliği kendi onurudur ve bu anlamda herkes de kendi kimliğini çocuğuna anlatmak ister, dilini öğretmek ister, inancını öğretmek ister. Bakın, dindar bir nesil yetiştirmek istiyorsunuz değil mi Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı? Sayın Cumhurbaşkan böyle söylüyor. Ya, sizin böyle bir hakkınız var da Hristiyanların, Ermeni Patrikhanesinin, Rum Patrikhanesinin dindar bir nesil yetiştirme hakkı yok mu, yok mu?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Olmadığını mı düşünüyorsunuz?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Olmadığını düşünüyorum. Niye? Değerli arkadaşlar, çünkü bu bütçeden yalnızca camilere bütçe ayırıyorsunuz ama Ermeni Patrikhanesinin, Rum Patrikhanesinin bir ihtiyacı var mı diye düşünmüyorsunuz. Bakın, demiyorum ki: Onlar kamu görevlisi olsun. Bütçe ayrılması lazım onlara. Niye? Onlar da dindar bir nesil yetiştirmek istiyor. Bak, onların şu anda imam hatip okulları var, efendim, üniversitelerde bölümler var, din insanı yetiştiriyorsunuz değil mi? Rum Patrikhanesinin ruhban okulu kapalı, açtırmıyorsunuz; Ermeni Patrikhanesinin ruhban okulu kapalı, açtırmıyorsunuz. Burada bir adaletsizlik görmüyor musunuz?

Bakın, cemevleriyle ilgili, cemevi meselesini yalnızca elektrik ve su parasına indirgediniz. Bunlar adaletli mi değerli arkadaşlar?

Bakın, “çok dilliyiz” diyoruz. Bakın, “...” (***) diyorum ben size Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı, anladınız mı ne dediğimi? Ben nasılsınız diyorum, iyi misiniz diyorum; bilmezsiniz. Niye? Duymamışsınız çünkü. Ama Değerli Cumhurbaşkan Yardımcısı, bakın ben de çocuğuma, yeğenlerime Ermenice öğretmek istiyorum, azınlık okulları da var Lozan çerçevesinde. Ya, bu ülkede 15 milyon, 20 milyon öğrenci var, 3 bin tane de 5 bin tane de azınlık okulu öğrencisi var yani devde tütü değildir bütçe için. Bu kadar öğrenciye bütçe ayrılırken şu azınlık okullarına bu bütçede 5 kuruş niye kaynak ayırmazsınız Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı? Kürtçeye, diğer dillere gelişmesi için... 20 milyon Kürt var bu ülkede, diğer diller var, Çerkezce, Lazca dilleri var, pek çok, Pomakça dili var, bu dillerin yaşaması, gelişmesi için niye bütçe ayrılmaz? Niye ana dili temelli çok dilli eğitimle ilgili kaynaklar ayrılmaz değerli arkadaşlar? Her inanç, her kültür kendini geliştirsün, çocuklarına aktarsın. Bakın, tek renk iyi bir şey değildir, hele gri bir renk hiç iyi bir şey değildir; çok renkliyiz biz, çok kültürlüyüz, Anadolu bu anlamda çok kültürlü değerli arkadaşlar ama siz bunu tekleştirmeye çalışıyorsunuz, bu doğru değil. Bunların da yaşaması için bununla ilgili politikalar belirlenmesi ve değerli arkadaşlar, bütçe ayrılması gerekir; bütçe, tercihleri belirler.

Değerli arkadaşlarım, bu bütçe bir zulüm bütçesi dedim değil mi? Bu zulüm bütçesinin tercihlerini kim değiştirecek? Milletvekilleri değiştirecek. Bizim böyle bir gücümüz var mı? Ben açıkça söyleyeyim, bu bütçede bir virgül değiştirme gücünüz var mı değerli arkadaşlar? Hadi, buyurun.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Bizim var.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Rize’nin, Manisa’nın, Erzurum’un, Diyarbakır’ın sorunları var, bununla ilgili milletvekilleri geçmişte bazı değişiklikler yapabiliyordu. Bakın, Amerikan Kongresi’nde bir senatör “Ben bu bütçeyi geçiririm ama benim eyaletimin yol sorunu var, okul sorunu var, hastane sorunu var, bu bütçeyi ancak öyle geçiririm.” diyor, bu gücü var yürütmeye karşı, bizim böyle bir gücümüz var mı, sizin öyle bir gücünüz var mı? Maalesef yok değerli arkadaşlar. Meclis bu anlamda bu vicdansızlara fren olamıyor değerli arkadaşlar. İşte, fren denge mekanizmasının işlediği rejimin adıdır demokrasi. İşte, bu anlamda bu vicdansız tercihleri değiştirme gücü olursa, kurumlar işlerse demokrasi var demektir. Başka ne kurum var? Yargı. Bak, adalet bütçesi var, ya “Adalet bütçesi adalet dağıtıyor.” diyen bir kişi var mı bu salonda ya? Hukukun üstünlüğü endeksinde son sıradayız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu arada ek beş dakikanızı kullanıyorsunuz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tamam. Daha bitmedi sürem Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bitmedi yani onu bilginiz olsun diye söylüyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Değerli arkadaşlar, bu bütçede adaletle ilgili çok ciddi bir kaynak ayrılıyor. Ya, “Adalet salonlarında adalet dağıtılıyor.” diyen bir kişi var mı ya? Hadi buyurun deyin bakalım.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Var.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Değerli arkadaşlar, Hukukun Üstünlüğü Endeksi’nde son sıralardayız, son, hukuku bir sopa olarak kullanıyorsunuz. Başka ne var? Bakın, basın değerli arkadaşlar basın. Bu iktidarı frenleyebilecek güç ne? Basın. Yani bu iktidarın hatalarını gösterecek güç basın. Peki, basın görevini yapıyor mu değerli arkadaşlar? Bak, basın üzerinde baskılarınız var. Basın Özgürlüğü Endeksi’nde son sıralardayız ya, gerisinde olduğumuz ülkeleri saysam utanırsınız, utanırsınız

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Neye göre?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Neye göre?

(**) Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bak, değerli arkadaşlar, dün sabah Diyarbakır’da Mezopotamya Ajansı’nın gazetecilerinin evlerini bastınız, yerde ters kelepçe yaptınız Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, ters kelepçe yaptınız.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Gazetecilerin terörist olma hakları mı var?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bak, o meslek onurunu taşıyan arkadaşlarımız bu anlamda görevlerini yapmaya çalışırken siz bu zulmü yaptınız. Bakın, gazeteciler ne yaparlar biliyor musunuz? Hakikati gösterirler yani kamuoyuna hakikati ulaştırırlar, siz gazetecileri susturursanız zulüm büyür. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Gazeteci gazeteciliğini...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkanım, bu nedir ya? Sataşmaları durdurur musunuz rica etsem.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Arkadaşlar, size söz verdiğimde siz de kendi görüşlerinizi, eleştirilerinizi yapın.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Soru soruyor Başkanım.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Soru soruyor, biz de cevap veriyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Size söz verdiğimizde...

Siz de soru sormayın lütfen, bu konuda...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın, basın hakikatleri yazamazsa adaletsizlikler büyür değerli arkadaşlar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Garo Bey, soru yönlendirmeden fikirlerinizi ifade ederseniz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Basın bu anlamda işlevini yerine getiremezse daha çok soygun olur, daha çok yolsuzluk olur. Bak, Sermaye Piyasası Kurulunda 10 milyarları götürmüşler, ne oldu? Milletvekiliniz var içinde, biriniz ağzını açabildi mi, “Biz o kişiyi partiden ihraç ediyoruz.” diyebildiniz mi? “Hadi dokunulmazlığını kaldıralım.” dediniz mi? Demediniz ama bak basın bunları ortaya çıkarıyor, yolsuzlukları, hırsızlıkları ortaya çıkarıyor, bundan da iktidar rahatsız oluyor. Ne yapıyor? Yolsuzluğun üzerine gitmiyor, bunu ortaya çıkaran, gazetecilerin üzerine gidiyor. Bakın, Diyarbakır’da zulüm var zulüm, her gün zulüm var, bir basın açıklaması bile yapamıyoruz.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Diyarbakır’da barış var, huzur var.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu zulmü ortaya çıkaran gazeteciler ne yapıyor, zulmü mü bitiriyorlar? Hayır, zulmü ortaya çıkarıyorlar. Ama o ortaya çıkaran gazetecileri susturan bir iktidar anlayışı var. Başka fren mekanizması nedir? Sivil toplum kuruluşlarıdır, efendim, meslek örgütleridir, sendikalarla başka fren mekanizmaları, adaletsizlikleri...

Değerli arkadaşlar, bakın, bugün, Türk Tabipleri Birliğinin seçilmiş Başkanı sevgili Şebnem Korur Fincancı, ya bir iddiada bulunuyor, bak, geçmişte de “Savaş bir halk sağlığı sorunudur.” dedi diye meslek, hipokrat yemini gereğince bunu yaptığı için değerli arkadaşlar....

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Seçilmiş Başkanımız...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Seçilmiş olması teröre destek vermesi anlamına gelmiyor.

RIDVAN TURAN (Mersin) – Sayın Başkan, müdahale edin ama bu nasıl usul böyle ya?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, size söz vereceğim birazdan, görüşlerinizi ifade ederseniz, karşılıklı konuşmayalım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın, sevgili Şebnem Korur Fincancı her zaman insan hakları mücadelesi vermiş, 90’lı yıllarda da vermiş, 90’lı yıllarda başörtüsü meselesi olduğundaki ifadelerine bakın. İnsanlar yerlerde zalimlerce sürüklendiği zaman sevgili Şebnem Korur Fincancı oradaydı, sizin yanınızdaydı, o zaman mazlumdunuz, bugün zalim oldunuz, sizin zalimliklerinizi ortaya koyanları da susturmaya çalışıyorsunuz. Sevgili Şebnem Korur Fincancı bir iddiada bulundu, “Soruşturulsun.” dedi yalnızca.

Bakın, 90’lı yıllarda doğuda köyler yakılıyordu, o zamanlar şu koltukta oturan zalimler “Hayır yalan söylüyorsunuz, iftira atıyorsunuz, bu terör örgütü propagandasıdır.” diyordu. Aynı, 90’lı yılların tutanaklarına bakın, bunu söylüyordu ama insan hakları savunucuları köylerin yakıldıklarını daha sonra ortaya koydular.

Bakın, bugün de bir iddia var. Bu doğrudur veya yanlışır demiyoruz, bir iddia, iddia.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – İddia değil, iftira!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Milletvekilleri ne yapar, sivil toplum kuruluşları ne yapar? İddiaları ortaya koyar. Hükümet ne yapar? Araştırma yapar, soruşturma yapar, raporlarını ortaya koyar. Der ki “Bu iddia bütündür, yalandır arkadaşlar.”

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Bunun bir yaptırımı olmasın mı?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ama değerli arkadaşlar, bunu yapmıyorsunuz. Bakın, iddiaları ortaya koyanları susturursanız hırsızlık da devam eder, yolsuzluk da devam eder, zulüm de devam eder, istibdat da büyür değerli arkadaşlar.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – İddia değil, iftira!

NİLGÜN ÖK (Denizli) – İftira, iftira! Bu bir sinyal çakmadır.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – İşte bunlardan vazgeçmek için kurumları işletmemiz lazım, Meclis işlemeli, vicdansız iktidarı frenlemeli.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – İftira, iftira!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yargı işlemeli ama mazlumdan yana işlemeli, yargı bir sopa olarak kullanılmamalı; basın işlemeli, yolsuzlukları, hırsızlıkları, insan hakları ihlallerini ortaya koyabilmeli. Sivil toplum örgütleri işlemeli.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Teröre destek olmamalı!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – İddiaları, işkence iddialarını, insan hakları ihlallerine hael getiren iddiaları ortaya koyabilmeli. Bunu yapamadığımız sürece arkadaşlar, dediğim gibi, çok daha büyük bir karanlığa doğru sürükleniriz.

Değerli arkadaşlar, biz, kadın özgürlükçü, demokratik ve ekolojik bir yaşamı savunuyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yirmi saniyeniz kaldı, son cümlelerinizi alalım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ve kadın özgürlükçü, demokratik ve ekolojik bir yaşamdan çok uzaklaştıracak bir düzenlemedir bu. Bütçe bu şekilde geçerse demokrasi krizi büyüyecektir, demokrasi krizi de ekonomik krizi yaratacaktır ve hem huzurumuz hem de refahımız yok olacaktır. Tüm milletvekillerine çağırımız, bu vicdansız tercihleri ve adaletsiz tercihleri değiştirmektir değerli arkadaşlar.

Hepinize saygılar sunarım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Sayın Naci Cinisli, geneli üzerinde Komisyon üyesi olarak söz veriyorum.

Buyurun lütfen.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Erhan Beyefendi'nin yirmi dakikalık konuşmasını daha sonra yapmak üzere benzeniz on dakikalık konuşmama başlıyorum.

Sizleri ve değerli...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu on dakika değil, yirmi dakikanız var. Komisyon üyelerinin de geneli üzerinde yirmi dakika konuşma hakkı var.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Öyle mi? Pardon, bilmiyordum. Peki, teşekkür ederim.

Zatıalınızı ve değerli hazırunu saygıyla selamlarım tekrar.

Konuşmama başlamadan önce, madem konu açıldı, Türk Tabipleri Birliği Başkanının bu son derece talihsiz ve haddi aşan sözlerinden dolayı üzüntülerimi belirtmek isterim ve kendilerini kınıyorum. Bu sözlerin Türk Tabipleri Birliği içinde de çok fazla değer bulmadığını ve kabul görmediğini tahmin etmek isterim.

Evet, 2023 bütçesini görüşüyoruz. Bu 2023 bütçesi bize ne gösteriyor? Bütçelerde tabii ki biz, burada milletimizin bütçe hakkını savunuyoruz ve iktidarların, hükümetlerin yaptıkları bütçelerde bu iktidarların, hükümetlerin istikametini bize aslında gösteriyor. Bir istikamet çiziyor ve bize bu istikametler hakkında da ipuçları veriyor. Benim gördüğüm kadarıyla bir kere bu istikamet son derece negatif bir tablo çiziyor, bu bütçeye herkes bir isim takıyor, evet. Benim değerlendirmem: Şu anda bu bütçeyle milletin cebindeki üç kuruşun peşine düşülmüş durumdadır. Enflasyonla şişirilmiş, gelirleri acımasızca faizcilere aktarılan bir seçim finansmanı bütçesidir bu. Geçen ek bütçede de ifade etmiştim, enflasyon vergisini AK PARTİ iktidarı sevdi. Bu enflasyonla oluşan inanılmaz yüksek dolaylı vergilerle gerek bütçeler gerekse de anlıyoruz ki önümüzdeki seçim finanse edilecek. Bu yolun doğru ve hayırlı bir yol olmadığını ifade etmek isterim.

Nereden nereye geldik? Benim 2018 yılında ilk defa milletvekili seçildiğim günden beri, âdeta bir slogan gibi 2023 hedefleri konuşuluyordu, 2023 hedeflerinden bahsediliyordu. Nereye gitsem, oranın AK PARTİ'li yetkilileri, hatta valileri 2023 hedeflerinden her çıktıklarında, konuşmalarda bir slogan gibi bahsediyorlardı. Neydi bu 2023 hedefleri? Toplam millî gelirimiz 2 trilyon dolar olacaktı, kişi başına düşen millî gelirimiz 25 bin dolar olacaktı. Ne oldu? Önümüzde, tablo önümüzde. Maalesef olmadı, keşke olsaydı, olmasını isterdim. Ülkemizin iyiliği bizim de iyiliğimizdir, ülkemizin kötülüğü ise bizim üzüntü kaynağımızdır her zaman için. 500 milyar dolarlık bir ihracat hedefi vardı, bugün 265 milyar doları konuşuyoruz. Yüzde 4,6 olarak hedeflenen işsizlik TÜİK'e rağmen, sipariş TÜİK rakamlarına rağmen, bugün 10,4. Bu iki türlü sorun oluşturuyor. Birincisi, bu rakamların erişilememiş olması.

İkincisi ise, daha vahimi; böylesi afaki, hayalî rakamların milletimize, olamayacağı biline biline aktarılmış olması ve onlara umut pompalanması; eğer ki beceriksizlikle bu rakamlara ulaşılamadıysa son derece kötü, ülkemizi idare edenler hakkında vereceğimiz karnenin çok düşük olmasını gerektirir ama hayır; beceriksizlikle değil, bile bile doğru söylenmemiş, bile bile insanlarımız kandırılmışsa o daha da kötü. Her ikisi de bu ülkeyi idare edenlerin buldukları makamları boşuna işgal ettiklerinin işaretidir.

Evet, bu bütçede ilk gözüme çarpan bir konuyu gündeminize sunmak isterim: 2021 yılı bütçe teklifi, Plan ve Bütçe Komisyonu ve Genel Kurul görüşmeleri neticesinde Meclisimizde 1 trilyon 346 milyar lira olarak kanunlaştı. 2021 yılındaki orta vadeli programlarda ve diğer dokümanlarda ise 1

trilyon 506 milyar liralık bir bütçe giderinin öngörüldüğü kaydedildi, Sayıştayın uygunluk bildirim raporunda 1 trilyon 619 milyar liralık bir yıl sonu ödeneği olduğu belirtilmiş; nasılsa? Şimdi, ben bunu tam anlayamadım, burada izaha muhtaç bir durum var: 2021 yılı için Meclisimizin onayladığı bütçe ile gerçekleşen rakamlar arasında 273 milyarlık bir fark var Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız yani bizim aylarca görüşüp kabul ettiğimiz rakamın yüzde 20 fazlası; kabul edilebilir bir şey değil, biz burada boşuna konuşmuşuz, boşuna günlerce tartışmışız yani Plan ve Bütçe Komisyonunda bir ay, Genel Kurulda da iki hafta boyunca, bu milletin helal paralarının nereye harcadığıyla ilgili konuşmalarımız, onların nasıl harcanmasıyla ilgili konuşmalarımız boşunaymış; nasıl olsa herkes bildiğini okuyor. Yani şu demek oluyor aslında: “Bütçe hakkı kutsaldır, milletin Meclisindedir.” sözleri maalesef havada bırakılmış. Bunun bir devlet yöneticisine ve Türk devlet geleneklerine uymadığını, yakışmadığını söylemek isterim.

Yetki alınmadan yapılan harcamaların, şimdi bizden ibra edilmesi bekleniyor Sayın Başkanım. Biz, bu yetki alınmadan yapılan harcamaları, 270 milyar lirayı aşan harcamaları buradan ibra edecek miyiz Cevdet Beyefendi? Bunu size özellikle ve buradaki değerli milletvekili arkadaşlarıma, milletin vicdanının sesi olan, aldıkları emaneti burada, Türkiye Büyük Millet Meclisine taşıyan değerli milletvekillerine sormak isterim.

Ayrıca başka bir örtülü ödenek operasyonu daha yapılmış, onu da bu arada dile getirmek isterim: Atf yapılan 5018 sayılı Kanun’a göre, genel bütçe ödeneklerinin yüzde 2’sine kadar yedek ödenek konulabiliyor; aktarma yapmaya ise Cumhurbaşkanı yetkilendirilmiş. Evet, bu yüzde 2’lik sınırlamaya rağmen, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu’na eklenen bir fıkıyla, genel bütçenin yüzde 10’unu aşmamak kaydı ve Cumhurbaşkanının yetkisiyle, idarelerin ihtiyaç fazlası ödeneklerinin Strateji ve Bütçe Başkanlığı bütçesine aktarılmasına imkân tanınmış. Yıl içerisinde Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığına 96 milyar 404 milyon lira yedek ödenek aktarımı yapılmış. Bu tutar bütçenin yüzde 6’sı. İhtiyaç fazlası olarak kaydedilen ödeneklerin 62 milyar lirası Millî Eğitim Bakanlığına, 19 milyar lirası Emniyet Genel Müdürlüğüne, 11 milyar lirası Jandarma Genel Komutanlığına ait. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığına kaydedilen bu ödeneklerden Hazine ve Maliye Bakanlığına, Sağlık Bakanlığına ve Karayolları Genel Müdürlüğüne aktarımlar yapılmış yani anlatmak istediğim sonuç şu: Öğretmenden, polisten “ödenekler fazla” diyerek alınmış, kur korumalı mevduatın finansmanına, garantili geçişlere ve kamu-özel işbirliğiyle yapılan şehir hastanelerine aktarılmış. Buna eliniz nasıl vardı, hakikaten hayretler içindeyim. Ya, çok ibretlik bir zihniyet karnesi olarak ben bunu dikkatlerinize ve bilgilerinize sunmak isterim; çok üzüntü verici, vicdanlı bir yönetimin yapmayacağı bir şeydir; öğretmenden, polisten alıp böylesine, ülkenin pek çoğu... Özellikle “kur korumalı mevduat” dediğimiz bir saatli bomba neredeyse, ben bunu dövize endeksli, ucu açık faizli mevduat hesapları olarak değerlendiriyorum. Türkiye’nin hiç de hayrına olmayan bir yöntem deniyorsunuz, Allah esirgesin. Bunun neticelerini, sonuçlarını gelecek nesiller, sizler bu görevlerden ayrıldıktan sonra gelecek nesiller çok ağır bir şekilde ödeyecek, biz de bunları önlemek için elimizden geleni yapacağız hayırlısıyla.

Bir başka şey daha var, bu bütçede, herhâlde bu yaptığımız uygulamadan ilham aldınız ki, 2023 yılı sonuna kadar, daha yeni, geçtiğimiz günlerde uzatılan kur korumalı mevduata ödenek ayırmamışsınız. Zannedirim, yine aynı yöntemi, aynı zalim ve acımasız yöntemi deneyeceksiniz. Bu yoldan dönmenizi sizden istirham ediyorum.

Yine, bir başka konu, Sayıştay raporları. Sayıştaya “Neden bu kadar çok şey görüyorsunuz, görmesiniz ne olur?” denen günlerden geçiyoruz, ne kadar acı değil mi? Sayıştay raporları, idarelerin yaptığı keyfilikleri artık belli sebeplerle tam tespit edemese de tarih karşısında kaydetmeye hamdolsun

ki devam edebiliyor. Bu, buz dağının görünen yüzü bile olsa en azından yine bazı ipuçları alabiliyoruz. Örneğin, idari faaliyet raporlarında, 315 kamu idaresinin 138'inin yaptığı yardımlar raporlarında gösterilmemiş, tespit yapılmamış; bunların 83'ü belediye.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız, ben bu belediyelerin hangi belediyeler olduklarını merak ediyorum, sizden bu belediyelerin listesini rica ediyorum, "yardım" adıyla yapılan bu harcamaların hangi belediyeler tarafından yapılıp raporlara neden aksettirilmediğini de bilgilerimize sunmanızı sizden istirham ediyorum.

215 idari bütçe, hedef ve sapmaları arasındaki ilişkiyi açıklayamamış yani tabiri caizse minareyi çalmışlar ama kılıfı hazırlayamamışlar bu sefer. 70 idarenin yani ülkemizdeki her 5 idareden birinin bütçe dışında gelirinin olduğu ancak kayıtlarının tutulmadığı da tespit edilmiş.

Sayın Başkan, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, sayın bakan yardımcılarımız, değerli milletvekilleri; Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısının "atılım bütçesi" olarak tarif ettiği 2023 yılı bütçe teklifinin makroekonomik hedeflerini değerlendirmek isterim biraz da. Bakalım, atılım bütçesi mi yoksa faiz ve seçim finansmanı bütçesi mi? Bütçe teklifi, 2023-2025 Orta Vadeli Program hedeflerini temel alarak hazırlandı yani 2023 yılında yüzde 5 büyüme, yüzde 24,9 yıllık tüketici enflasyonu, 21,5 lira ortalama dolar kuru, 80 milyar dolar dış ticaret açığı gibi öngörülere dayanıyor. 2023 yılında bütçe harcamalarının 4 trilyon 470 milyar lira, bütçe gelirinin 3 trilyon 810 milyar lira, bütçe açığının da 659 milyar lira olması öngörülüyor. Harcamalar için de 566 milyar lira faiz ödemelerine ki tarıma ayrılanın 10 katı yani gıda güvenliğimizi sağlayan, beslenmemizi sağlayan, sabahtan akşama kadar o güneşin altında, tarlada veya ahırda çalışan o kutsal, o mübarek insanlara ayrılan paranın 10 katı faize ayrılmış durumda. 103 milyar lira da kamu-özel iş birliği ödemelerine ayrılmış. Fakat liranın değer kaybı 2023 yılında da devam ederse toplam faiz ödemeleri 1 trilyon lirayı bulabilir. Bunların altından kalkabilecek bir zihniyet ve ehil kadro ben göremiyorum ve güven veren bir kadro da göremiyorum.

Malumunuz, ekonomi güvenle idare edilen bir sosyal bilimdir aslında, bol rakamlı bir sosyal bilimdir. Bunun için, Türkiye'deki kendi insanımıza ve yurt dışındaki piyasalardaki aktörlere güven verecek bir kadro lazım. Bugün bir şey söyleyip yarın bunun tersini iddia eden bir heyetle bu işleri yürütmemiz çok zor. Bundan önceki bazı toplantılarda Sayın Hazine ve Maliye Bakanının yurt dışındaki yatırımcılarla yaptığı konuşmalardaki sözlerini aktarmıştım. Orada, devletin olmadığını ispat etmeye çalıştı âdeta. Yani bürokrasinin olmadığını iddia etmek, bürokrasinin olmadığını anlatmaya çalışmak ne demektir? Devlet yok demektir; bir kişi var "O bir kişiyi biz ikna ederiz, siz gelin, hallederiz." demektir.

Geçtiğimiz hafta NATO Parlamenterler Meclisi görevim nedeniyle Kore'deydim. Kore, malumunuz, dünyanın 8'inci büyük ekonomisi. Çok özel, güzel, önemli görüşmeler, temaslar, toplantılar yaptık. Bunların içinde çok önemli, büyük, özel şirketler de vardı. Türkiye'ye gelmelerini istediğimizde şüphe içinde olduklarını üzümlere tespit ettik; yalnızca ben değil, heyetimizdeki diğer arkadaşlar da. Bu Kore ki Türkiye'yle, Türk insanıyla tarihi bağlarından dolayı ilişkileri "kan kardeşi" olarak addediyorlar. Kendileri açık açık bize "Sizler bizim kan kardeşimizsiniz." diyorlar, biz de burada tabii ki Kore halkına büyük bir sempati duyuyoruz, biz de onları karşılıklı olarak "kan kardeşi" olarak kabul etmişiz. Orada verdiğimiz 900'e yakın şehidimizin emekleriyle, büyük fedakârlıklarıyla böyle bir münasebet kurulmuş. Buna rağmen, Türkiye'deki güven vermeyen, adaletten uzak ortam ekonomik ortamı da negatif yönde tetiklediği için buraya gelip yatırım yapmaya hazır yatırımcılar, yabancı sermaye Türkiye'ye gelmekten imtina ediyor.

Yine, bir başka konu, Hazine ve Maliye Bakanlığı verilerine göre hem de önümüzdeki yıllardaki iç borç faiz ödemesi yükümlülüğü anapara ödemelerini geçmiş durumda. Bu akla zarar bir durum yani faizimiz anapara borcunu geçmiş durumdayken Türkiye'de ekonominin iyi olduğunu, bu bütçenin

hayra vesile olabileceğini iddia etmeyi ben anlamakta zorlanıyorum. Maalesef, çok üzülerik ifade ediyorum, bugünkü Türk ekonomisi bir millî güvenlik sorunu hâline gelmiştir arkadaşlar ve bu millî güvenlik sorunu, yine Allah esirgesin, siyasi tavizler verilme ihtimalini de doğuruyor. Merhum eski Cumhurbaşkanımız Süleyman Demirel Beyefendi'nin bir ifadesinde söylediği şeydu: "Bir sonraki finansal kriz Türkiye'ye siyasi taviz veririr, aman dikkat." Bugün, belki de o olabileceği tahmin edilen finansal ve ekonomik krizin çok daha ötesinde bir kriz yaşıyoruz. Bu anlattığım yani faizin anaparının çok daha üstüne çıkması bize bir de şunu gösteriyor maalesef: Yani hazinemizin bu KKM'yle yağmalanması yetmemiş gibi bir de şu anda biz tefecinin eline düşmüş durumdayız. Şöyle bir ekonomi düşünebiliyor musunuz: Sizin politika faiziniz -ki faizler içinde bir tanesidir- yüzde 10,5'e düşürülmüş emir komuta zinciriyle fakat ekonomik dinamikler içindeki diğer faizler bambaşka, katbekat fazla. Piyasa faizi yüzde 40'ların üzerinde, yine siparişle veri yayınlayan TÜİK rakamına göre enflasyon yüzde 85 fakat biraz önce sayın milletvekillerimizin de aktardığı gibi, sadece bütçe rakamlarını karşılaştırdığımızda bütçenin itiraf ettiği enflasyon rakamı yüzde 150'nin üzerinde. Yani bütçe kimin adına itiraf ediyor bunu? İktidar adına, iktidarın hazırladığı bütçe. Diyor ki bu bütçe: "Türkiye'deki enflasyon yüzde 150'nin üzerinde." Geçen seneki bütçe ile bu seneki bütçeyi karşılaştırsak böyle bir rakam buluyoruz. Yüzde 10,5 politika faizi, dediğim gibi serbest piyasa faizi bambaşka. Bu şunu gösteriyor: Serbest piyasa devletin ilan ettiği, daha doğrusu iktidarın ilan ettiği faizi umursamıyor "Bu yalan." diyor, "Böyle bir faizi ben kabul etmiyorum." diyor. O faiz, politika faizi yalnızca hazinenin ve Merkez Bankasının yağmalanmasına ve servet transferine neden oluyor ve bu işe yarıyor, bunu buradan özellikle ifade etmek istiyorum. Böylesine bir politika bilerek yapılıyorsa da vahim, bilmeden cahillikten yapılıyorsa da vahim. Bu KKM'yle ilgili bundan önce defalarca konuştuk, yıl sonuna kadar 400 milyar liraya yakın bir maliyeti olacağı hesap ediliyor ve 1,5 trilyon liranın üstüne çıkmış durumda. Bu 1970'lerde denenmiş bir yöntem. Uzun yıllar bunun getirdiği dezavantajlar, ağır yük temizlenmeye çalışıldı. Bütün bunlar biline biline tekrar aynı yöntemin denenmiş olması yine yalnızca kirletilmiş koltuğun kurtarılma operasyonundan başka bir şey değildir, bunu da yine buradan ifade etmek isterim.

Çok merak ettiğim bir konu daha var: Merkez Bankasının net hata noksan hesabında bulunan, kaynağı bilinmeyen ve şimdilik 28 milyar dolar olarak gözükken bu rakam. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız, bu para kimindir, bunu sormak istiyorum. Bu 28 milyar dolar kimindir, hangi kara para aklayıcısının ve hangi kara para zengininin parasıdır bu 28 milyar dolar? Türkiye Cumhuriyeti devleti, ne idüğü belirsiz, çalıp çırpılan, nereden kazanıldığı belli olmayan bir parayla mı fonlanıyor şu anda? Bu, izaha muhtaç bir meseledir; bu, son derece onur kırıcı bir durumdur. Bunu ne Türk insanına ne de yabancıya anlatamayız, ben bunu içime sindiremiyorum. Merkez Bankası bilançosunda 28 milyar dolar kimin olduğu belli olmayan bir kara paranın bulunması bizim için kabul edilemez bir hadisedir.

Evet, son, aktarmak istediğim konulardan biri de gelir vergisi ile kurumlar vergisinin karşılaştırılmasında bütçe teklifinin anlaşılması için önemli. Bütçe teklifinde gelir vergisinde yüzde 48,9, kurumlar vergisinde yüzde 23,3 artışın yaşanacağı öngörülüyor. Böylece kurumlar vergisinin vergi gelirleri içindeki payının geçtiğimiz yıla oranla yüzde 2,8 azalacağı anlaşılıyor. KKM'yi cazip kılmak, İstanbul Finans Merkezine istisnalar sağlamak için vazgeçilen kurumlar vergisinin oranı azalsa da oradan gelecek vergi gelirinden daha fazlası enflasyon vergisi nedeniyle zaten ücretlilerden alınıyor.

Üçüncü büyüklükteki gelir kalemi ise ÖTV. Petrol ve doğal gaz ürünlerinden alınan ÖTV yüzde 9,1 artarak 86 milyar lira olacak, öyle gözüküyor. ÖTV üzerinden hesaplanan KDV'yle birlikte tahsil edilecek vergi 101 milyar liraya yaklaşıyor. Araç alındığı zaman ödenen ÖTV, 2022'de 142,7 milyarken 2023'te yüzde 145,6 artışla 204 milyar lira olarak öngörülmüş. Yine bir tavsiyemiz: Bu ÖTV rakamları yüzde 40 ile yüzde 220 arası değişen -araçlarda özellikle- inanılmaz yüksek rakamlar, bunların düşürülmesi. Devletin fonlanmasının bir tek araç alımına neredeyse bağlanmaması gerekiyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son otuz saniyeniz...

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Bakım, neredeyse bitmek üzere. Beş dakika daha veriyorsunuz herhâlde değil mi Sayın Başkanım?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Grup sözcülerine sadece.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – O zaman hemen...

Sayın Başkanım, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı -iki üç dakika rica edeyim Değerli Başkanım- ek bütçede sizi göremedik. Ek bütçede Hazine ve Maliye Bakanı Sayın Nebati geldiler, hâlbuki, alışıldığı üzere, bütçeleri siz sunuyorsunuz. Herhâlde haziran ayında, daha bir önceki bütçenin üzerinden altı ay geçmeden neredeyse bir o kadar büyüklükteki bütçenin tekrar getirilmesini siz de pek hazmedemediniz ki gelip burada bizlere, millete bu bütçeyi açıklamayı ve -nasıl diyelim- savunmayı kendinize belki de yediremediniz; olabilir. Fakat bu bütçe sunumları olsun, bütçe savunmaları olsun sizin de yapmanızı biz yadırgıyoruz. Bunu geçtiğimiz yılki konuşmamda da arz etmiştim. Bu bütçenin, Anayasa’da yazıldığı gibi, şu anki iktidardaki -Anayasa’daki tanımını söylüyorum- tek bir siyasi sorumlusu var; bu da Sayın Cumhurbaşkanı. Bu bütçeyi harcama yetkisi Sayın Cumhurbaşkanına veriliyor iktidar adına ve milletin verdiği bir yetki. Ve bu bütçeyi sunması ve savunması gereken de -özellikle savunması gereken de- Sayın Cumhurbaşkanıdır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Cinisli, son cümlelerinizi alalım.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Bitiriyorum efendim.

Bu, Sayın Cumhurbaşkanının devlet teamüllerimize uyarak bütçesini, millettan aldığı emaneti nasıl harcadığını gelip en azından burada yapmasa da Genel Kurulda yapması şarttır. Bugüne kadar gelmiş geçmiş pek çok karizmatik lider bütçelerini saatlerce Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda savunmuşlardır; onlar da insandı, onlar da siyasetçiydi, onlar da milletin karşısında hesap vermek mecburiyetinde olan kişilerdi.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Cinisli.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Sayın Cumhurbaşkanına, zatıdevletlerine, bendenizin bu ricasını iletmenizi ben sizden hassaten rica ediyorum.

Saygılar sunar, teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Bu husus Komisyonumuzu da ilgilendirdiği için bir açıklık getirmek isterim. İç Tüzük’ümüzdeki hüküm çok net, sarıh bir hüküm... “Bütçe sunuşuyla ilgili Cumhurbaşkanımız bir Cumhurbaşkanı Yardımcısını veya herhangi bir bakanı -Maliye Bakanı da denmiyor- görevlendirebilir.” şeklinde İç Tüzük’ümüzde çok açık bir hüküm var. Biz de İç Tüzük’e uygun bir şekilde bu süreci gerçekleştiriyoruz.

Şimdi, Sayın Mustafa Kalaycı’ya söz vermek istiyorum. Milliyetçi Hareket Partisi grup sözcüsü olarak aynı zamanda görüşlerini ifade edecek bütçenin geneli üzerinde.

Buyurun lütfen Sayın Kalaycı.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız, kıymetli bürokratlar, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2023 bütçesi, cumhuriyetimizin 100’üncü yılı bütçesi, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi döneminin 5’inci bütçesidir. Merkezî yönetim bütçesinin hazırlanma sürecini başlatan ve üç yıllık bir perspektifle hazırlanan orta vadeli program, gerek kamu kesimi gerekse özel kesim için öngörülebilirliği artıran bir yol haritası niteliği taşımaktadır.

2023-2025 dönemini kapsayan orta vadeli program, Cumhurbaşkanı kararı ekinde 4 Eylül 2022 tarihli mükerrer Resmî Gazete’de yayınlanmıştır. Orta vadeli programın temel amacı, Türkiye ekonomisini esas alarak yatırım, istihdam, üretim ve ihracatı öncelleyen büyümenin sürdürülmesi, verimli ve rekabetçi yerli üretim yapısının güçlendirilmesi, ithalat bağımlılığının azaltılması, kalıcı fiyat istikrarına ulaşılması, beşerî sermaye ve iş gücü kalitesinin artırılması, iş ve yatırım ortamının iyileştirilmesi, sürdürülebilir, kapsayıcı büyümeyle adaletli paylaşımaya yönelik ekonomik dönüşümün gerçekleştirilmesidir. Program döneminde ortalama yüzde 5,3 oranında büyüme hedeflenmektedir.

İklim değişikliğinin çevresel, sosyal ve ekonomik alandaki çok yönlü etkileri dikkate alınarak kalkınma öncelikleri çerçevesinde ekonominin her alanında ve tüm sektörlerde yeşil dönüşüme yönelik politika ve tedbirler öngörülmektedir. İstihdamın yıllık ortalama 890 bin kişi artması ve iş gücüne katılım oranlarındaki öngörülen artışa rağmen işsizlik oranının kademeli olarak gerileyerek 2025 yılında yüzde 9,6 seviyesinde gerçekleşmesi tahmin edilmektedir. Fiyat artışlarını etkileyen tüm unsurlarla mücadele edilerek enflasyonun tek haneli seviyelere düşürülmesi amaçlanmaktadır. İthal girdi bağımlılığını azaltıcı, ihracatta ürün ve ülke çeşitlendirmesini sağlayıcı, katma değeri yüksek üretimi destekleyici politikaların cari işlemler açığının kademeli bir şekilde azaltılmasına katkı sağlaması öngörülmektedir.

OVP hedef ve politikaları dikkate alınarak hazırlanan 2023 yılı merkezî yönetim bütçesinde bütçe giderlerinin 4 trilyon 470 milyar lira, bütçe gelirlerinin 3 trilyon 810 milyar lira olacağı öngörülmektedir. Bütçe açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranı ise yüzde 3,5 olarak öngörülmektedir.

Merkezî yönetim bütçesi, istihdamı artıran, yüksek katma değerli üretimi öncelikli kılan ve ihracat temelli sürdürülebilir büyüme stratejisinin kararlı bir biçimde uygulanması, fiyat artışlarını etkileyen tüm unsurlarla mücadele edilerek enflasyonun düşürülmesi, kaynak kullanımında ve dağılımında etkinliğin sağlanması, maliye politikasının sürdürülebilirliğinin gözetilmesi ve kamu maliyesi alanında elde edilen kazanımların gelecek dönemde de korunması başta olmak üzere bütçe teklifinin genel gerekçesinde sayılan hedeflerin gerçekleştirilmesi amacını taşımaktadır.

2023 yılı merkezî yönetim bütçesinin hazırlanmasında emeği geçen tüm arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2019 yılı son aylarında Çin’de ortaya çıkan ve tüm dünyayı her alanda olumsuz etkileyen pandemi ve bunun yanı sıra bu yıl şubat ayında başlayan Ukrayna-Rusya savaşı küresel ekonomide büyük tahribata yol açmıştır. Ekonomik dengeler altüst olmuş, enflasyon, borçluluk, işsizlik, bütçe açıkları yüksek oranlarda artmıştır. Birçok ülkede temel gıda ürünlerine ulaşımın zorlaştığı, bazı ürünlerin satışına sınırlamalar getirildiği günler yaşanmıştır ve yaşanmaktadır. Birleşmiş Milletler gıda fiyatlarındaki artışın iklim değişikliği nedeniyle özellikle Afrika’da yaşanan kuraklıkla birleşerek 2023’te bir gıda krizine dönüşebileceği konusunda uyarılarda bulunmaktadır. Enerji kaynakları fiyatlarında meydana gelen yüksek artışlar her alanda maliyetleri yükseltmiş, emtia fiyatlarının daha da artmasına neden olmuştur. Avrupa ülkeleri ciddi düzeyde enerji kriziyle karşı karşıya olup kışı nasıl geçireceğini kara kara düşünmekte, enerji tüketimini kısıtlamak için tedbirler almaktadır. Aydınlatmalara, kalorifer ve klimaların derecelerine sınırlamalar başta olmak üzere birçok konuda tedbirler getirilmektedir. Bu süreçte dünyada ekonomik sıkıntı yaşamayan ülke yoktur. Küresel büyüme yavaşlamış, birçok ülkede ekonomik durgunluk yaşanır hâle gelmiştir. Küresel ekonominin giderek daha kasvetli ve belirsiz bir görünümle karşı karşıya olduğu, dünyanın küresel bir resesyonun eşiğine geldiği ifade edilmektedir. Küresel ekonominin 2022 yılı büyüme tahminini OECD yüzde 4,1’den yüzde 3’e, IMF yüzde 3,6’dan yüzde 3,2’ye düşürmüş, diğer uluslararası kuruluşların genel beklentisi de önümüzdeki süreçte dünyada daha düşük bir büyüme ve daha yüksek bir enflasyonun olacağı yönündedir.

Türkiye büyüme oranlarıyla dünyadan pozitif ayrılmakta, yatırım, üretim, ihracat ve istihdamda sağlanan artışla öne çıkmaktadır. Türkiye ekonomisinin 2022 yılı büyüme tahminini OECD yüzde 3'ten haziran ayında 3,7'ye, geçen ay yüzde 5,4'e, IMF ise yüzde 2,7'den temmuz ayında yüzde 4'e, bu ay yüzde 5'e yükseltmiştir. Türkiye her şeye rağmen büyüyen, gelişen ve güçlenen bir ülkedir. Türk sanayisinde çarklar dönmektedir. Türkiye üretmektedir, Türkiye üreterek büyümektedir, Türkiye 2021 yılında yüzde 11,4 büyüme oranıyla elli yılın rekoruna ulaşmış, 2022 yılının birinci çeyreğinde yüzde 7,5, ikinci çeyreğinde yüzde 7,6 büyüme oranlarıyla sağlıklı büyüme eğilimini sürdürerek dünyada en yüksek büyüme kaydeden birkaç ülke arasında yer almıştır. 2022 yılının ikinci yarısına ilişkin bazı öncü göstergeler, ekonomik büyümenin üçüncü çeyrekte bir miktar ivme kaybetmekle beraber sürdürüğüne işaret etmektedir. 2022 yılında yüzde 5 büyüme hedeflenmektedir. Küresel rekabette Türkiye'yi üst sıralara taşımaya katkı sağlayacak makine teçhizat yatırımları 2019 yılının son çeyreğinden itibaren on bir çeyrek çift haneli büyümektedir. Yıllık sanayi üretimimiz kesintisiz artmaktadır. Sanayi üretimi, uzun süredir devam eden arz kısıtlarına rağmen esnek ve dayanıklı yapısıyla büyümeyi ve iş gücü piyasasını desteklemektedir. 2022 yılı Ağustos ayı itibarıyla istihdam bir yılda 2 milyon 22 bin kişi artarak tarihî seviye olan 31 milyon 14 bin kişiye ulaşmıştır, Türkiye OECD ülkeleri arasında en fazla istihdam sağlayan ülkelerden biri olmuştur.

Tarım sektöründe 2022 yılı bolluk ve bereket yılıdır. Tahılda yüzde 15,7, şeker pancarında yüzde 4,1, ayçiçeğinde yüzde 5,6, meyvede ise yüzde 4,6 oranında üretim artışı beklenmektedir.

Ekonomik büyümede ihracat odaklı bir dönüşüm yaşanmaktadır. İhracatçılarımız tüm zorluklara meydan okumakta, her ay tüm zamanların en yüksek ihracat rakamlarına ulaşmaktadır.

Turizm gelirlerimiz rekor düzeyde artmakta olup bu yıl 40 milyar doları aşması beklenmektedir. Cari işlemler açığı, başta enerji olmak üzere emtia fiyatlarındaki yükselişin etkisiyle artış göstermiş ve temmuz ayı itibarıyla yıllık 40,9 milyar dolar olmuştur. Enerji hariç değerlendirildiğinde cari işlemler dengesi yıllık 33 milyar dolar fazla vermektedir. Türkiye, kamu borçluluğu, reel sektör borçluluğu ve hane halkı borçluluğu bakımından en az borçlu ülkeler arasında yer almaktadır ve düşük bir riskliliğe sahiptir. AB tanımlı borçluluk oranı, ülkemizde yüzde 39,3 iken AB üyesi ülkelerde ortalama yüzde 88 düzeyindedir.

Bankacılık sektörümüz sağlam bir bünyeye sahiptir. Sermaye yeterliliği standart oranı yüzde 18,7 düzeyindedir. Kredilerin takibe dönüşme oranı ise yüzde 2,3 düzeyine kadar inmiştir.

Dünyada en fazla uğraşılan ekonomik konuların başında enflasyon gelmektedir. Küresel fiyat artışları ülkemizde de enflasyonu yükseltmiştir. Döviz kurlarındaki temelsiz ve ekonomik gerçeklerle bağdaşmayan artışlar da enflasyonu körüklemiştir. Enflasyonda kalıcı düşüşleri yakalayacağımız günler uzakta değildir. Türkiye bir yandan enflasyonla mücadele amacıyla tedbirler alırken bir yandan da vatandaşlarımızın enflasyona ezdirilmemesi için gelir artırıcı politikalar uygulanmaktadır. Geçen yıl 2.825 lira olan net asgari ücret, bu yıl yüzde 94,6 artışla 5.500 liraya yükseltilmiştir. Asgari ücret vergisi dışı bırakılmış ve tüm çalışanların asgari ücret kadar gelirene gelir vergisi ve damga vergisi istisnası getirilmiştir. Muhtarlara verilen aylık ödeneğin net tutarı, net asgari ücret tutarına yükseltilmiştir. Bu yıl SSK ve BAĞ-KUR emekli aylıkları yüzde 78,6, kamu çalışanları ve emeklilerin aylıkları yüzde 85,5 düzeyinde artırılmıştır. Geçen yıl 1.500 lira olan asgari emekli aylığı, yüzde 133 artışla 3.500 liraya yükseltilmiştir. Ek gösterge düzenlemesiyle öğretmen, polis, sağlık personeli, din görevlisi, uzman çavuş ve jandarma, müdür gibi unvanların ek göstergeleri 3600'e çıkarılmıştır. Gelir ve kurumlar vergisinde dördüncü geçici vergi dönemi kaldırılmış, basit usulde vergilendirilen 835 bin küçük esnafın kazançları gelir vergisinden istisna tutulmuştur. Çiftçilere yapılan tarımsal destekleme ödemeleri gelir vergisinden istisna edilmiş ve geriye dönük beş yıllık vergi kesintileri de çiftçilerimize iade edilmiştir.

Başta sert ekmeklik buğday alım fiyatının prim desteğiyle birlikte 7.450 lira, arpa alım fiyatının 6.200 lira ve şeker pancarı alım fiyatının kota tamamlama primiyle birlikte 1.450 lira olarak açıklanması çiftçilerimizi sevindirmiştir.

Emeklilikte yaşa takılanlar ile sözleşmeli ve geçici çalışanlarla ilgili düzenlemeler de inşallah yakında yapılacaktır.

Türkiye gelir artırıcı politikalarla tüm toplum kesimlerini rahatlatacak adımları süratle ve isabetle atmaya devam edecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 8 Eylülde Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı tarafından İnsani Gelişme Raporu yayımlanmıştır. Raporda dünyanın krizden krize savrulduğu, karşı karşıya kaldığı sorunlarla başa çıkamadığı ve rotada keskin bir değişiklik olmazsa daha fazla yoksunluk ve adaletsizliğe sürükleneceği uyarısı yer almıştır. Covid-19 salgını, Rusya-Ukrayna savaşı ve yaşanan küresel krizler nedeniyle son iki yılda İnsani Gelişme Endeksi'nin küresel boyutta gerilediğine işaret edilmiştir. Türkiye İnsani Gelişme Endeksi'nde en yüksek kategori olan çok yüksek insani gelişme kategorisine üst üste 3'üncü kez girmiş ve 2021 yılında 191 ülke arasında 48'inci sıraya yerleşmiştir. İnsani gelişme endeksinde uzun ve sağlıklı yaşam, bilgiye erişim ve insana yakışır yaşam standardı temel alınmaktadır.

29 Eylül 2022 tarihinde yani geçen ay yine Birleşmiş Milletlerin İsviçre merkezli kuruluşu Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü tarafından 2022 yılı Küresel İnovasyon Endeksi açıklanmıştır. 2022'de 4 basamak, son iki yılda 14 basamak birden yükselen Türkiye 132 ülke arasında 37'nci sıraya çıkarak tarihindeki en iyi sıraya ulaşmıştır.

Ülkemiz, orta-üst gelirli ülkeler grubunda 4'üncü sırada yer almaktadır.

Ülkelerin gelişmişlik düzeylerini belirlemede kullanılan ölçütlerden ve ekonomik büyümenin önemli belirleyicilerinden biri olan inovasyon büyümenin sürdürülebilmesinde kilit bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. İnovasyon, verimliliği ve rekabetçiliği arttıran bir etkiye de sahiptir. Ekonomik büyüme stratejilerinde inovasyonu merkeze koyan ülkeler diğer ülkelere kıyasla sürdürülebilir büyümeyi daha fazla sağlamışlardır.

Ülkemizde millî teknoloji hamlesi kapsamında yerli ve millî üretimi arttırma, stratejik alanlarda dışa bağımlılığı azaltma yönünde politikalar uygulanmaktadır. Birçoğu Avrupa'nın en büyük tesisleri olan entegre güneş paneli, silindirik pil, kâğıt, gübre, grafen, düz cam, sığır jelatini, ipek iplik, sitrik asit ve çinko izabe tesisi gibi birçok fabrika ve tesis açılmıştır. Polipropilen ürünlerine ithalatın yüzde 20'sini ikame etmesi hedeflenen tesisin temeli Ceyhan'da atılmıştır.

Yerli ve millî otomobil fabrikası Bursa Gemlik'te kurulmuştur. TOGG dünyanın da ilgisini çekmekte olup inşallah 2023 yılında yollarda görülecektir. 81 ilin tamamında 1.500'den fazla yüksek hızlı şarj istasyonu için çalışmalar da başlatılmıştır.

Türk mühendisleri tarafından geliştirilen gözetleme uydumuz İMECE ve TÜRKSAT 6A 2023 yılında uzaya fırlatılacaktır. Böylece uzaydaki uydu sayımız 10'a yükselecektir.

Yerli ve millî enerji atılımı kapsamında da çok önemli yatırımlar yapılmaktadır. Türkiye, kurulu enerji gücünde 100 bin megavat sınırını geçmiştir. Türkiye yenilenebilir enerji üretiminde Avrupa'da 5'inci, dünyada 12'nci sıraya çıkmıştır. Yenilenebilir enerji yatırımları sayesinde bir yılda 7 milyar dolarlık fosil yakıt ithalatının önüne geçilmiştir. Karadeniz'de keşfettiğimiz 540 milyar metreküp doğal gaz 2023 Mart ayında evlere ulaşacaktır. Yine, 2023 yılında nükleer enerji üretimine başlanacaktır. Böylelikle, en fazla dışa bağımlı olduğumuz enerjide ithalatımız azalacaktır. Ayrıca, cari fazla vermemize de önemli katkı sağlayacaktır.

Türkiye özellikle yerli ve millî savunma sanayisinde zirvededir. Ülkemizin bekası için büyük önem taşıyan ve aralıksız devam eden yerli ve millî üretimlerimizin her biri milletimizin göğsünü kabartmaktadır. Ortağı olduğumuz ve parasını verdiğimiz hâlde F-35 savaş uçaklarını bize hâlâ vermediler, F-16 konusunda da ayak sürüyorlar. Bize insansız hava aracını da vermemişlerdi, satın alamamıştık; ne oldu? Kendi millî İHA'larımızı ürettik ve de ihraç ediyoruz. Türk mühendisleri tarih yazmaktadır; Türk SİHA'lar dünyayı hayran bırakmış, savaş doktrinini dahi değiştirmiştir. Yerli ve millî helikopter, gemi, denizaltı, zırhlı araç, füze ve çeşit çeşit silahları artık kendimiz üretiyoruz. Dış pazarda artan bir ilgi gören başta SİHA'lar olmak üzere savunma sanayisi ürünlerimizi birçok ülke satın almak için sıraya girmiştir. Savunma ve havacılık sanayisi ihracatımız bu yılın dokuz ayında 2,8 milyar doları aşmıştır. Yaptırımlarla Türk milletini yıldırılmazlar, hamdolsun yerli ve millî imkânlarla kendi uçaklarımızı da üretiyoruz. Temel eğitim uçağı olarak görev yapacak millî hava aracımız HÜRKUŞ yakın zamanda Türk Hava Kuvvetlerine teslim ediliyor. Eğitim ve hafif taarruz uçağıımız HÜRJET 2023'te ilk uçuşa hazırlanıyor. Yeni nesil millî muharip uçağıımızın imalatı hızla devam ediyor. Türk milletine büyük bir gurur daha yaşatacak olan insansız savaş uçağıımız da geliyor, adı da "Kızılelma".

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye söz dinleyen değil sözü dinlenen, söz geçen değil sözünü geçiren, üzerinde hesap yapılan değil hesapları bozan bir ülke olduğunu bölgesel ve küresel gelişmeler karşısında ortaya koyduğu tavırla tüm dünyaya göstermektedir. İnsanı ve insani değerleri merkezine alan, aktif bir diplomasiyle bölgemizde ve küresel zeminde barış kuşağı tesis etmek için mücadele eden itibarlı bir Türkiye fotoğrafı herkesin dikkatini çekmektedir. Rusya ile Ukrayna arasında devam eden yıkıcı savaşın kalıcı çözüm ve barışla sonlanması amacıyla samimi, çok boyutlu, dengeli ve herkesi imrendiren atılımlar yapılmaktadır. Tahıl Koridoru Anlaşması'yla merhamet ve vicdan diplomasisi kuvveden fiile geçmiş, açlık çeken milyonların sesine kulak verilmiştir. Dünyayı kasıp kavuran enerji ve gıda krizinin çözülmesi hususunda takdirle karşılanan adımlar atılmıştır.

Türkiye, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle ayak bağlarından kurtulmuş, öz güvene ve kalıcı siyasi istikrara kavuşmuştur. Türkiye, bölgesinde ve küresel zeminde öne çıkan, uluslararası ilişkilerde söz ve itibar sahibi bir ülke seviyesine ulaşmış ve "Lider Ülke Türkiye" hedefine kararlı ve emin adımlarla ilerlemektedir. Egemenlik haklarımıza, millî bekamıza ve millî çıkarlarımıza kararlılıkla sahip çıkılmaktadır. Bölücü terörün başı ezilmiş olup yurt içinde ve sınır ötesinde müstesna sonuçlar alınmaktadır. Rahmetle ve saygıyla andığımız şehitlerimizin kanı yerde bırakılmamaktadır.

Kıbrıs'ta eşit ve egemen 2 devletli bir çözüm iklimi yeşermiştir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Mustafa Bey, süreniz doldu.

Ek beş dakika daha süre veriyorum.

Buyurun lütfen.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Yirmi sekiz yıl sonra Karabağ esaret ve işgalden kurtarılmıştır. Libya'yla imzalanan anlaşmayla Doğu Akdeniz'de Türkiye'yi tecrit etmek isteyenlerin oyunları bozulmuştur. Abdülhamid Han sondaj gemimizle birlikte 4 sondaj, 2 de sismik araştırma gemimiz sayesinde Türkiye'nin mavi vatandaki varlığı ve kararlılığı sergilenmiş, enerji alanında yeni bir vizyon haritası çizilmiştir.

Yurdumuzun dört bir yanında yollar, köprüler, barajlar, havalimanları, hastaneler, devasa eserler yapılmıştır. Ayasofya-ı Kebir Cami-i Şerifi ibadete açılmış, Müslüman gönüllerle buluşturulmuştur. Türk Konseyi 8. Devlet Başkanları Zirvesi'nde hayalini kurduğumuz Türk birliğine tarihi bir adım

atılmış, Türk Devletleri Teşkilatı kurulmuştur. Cumhuriyet İttifakı'yla Türk cihan hakimiyeti mefkûresinin tohumu yeniden atılmıştır. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi Türk ve Türkiye yüzyılının stratejik gücüdür.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; son olarak burada da gündeme getirilen bir konuya değinmek istiyorum. Geçtiğimiz günlerde Türk Silahlı Kuvvetlerine şerefsizce bir iftira atılmıştır. Kahramanlarımız Pençe-Kilit Harekâtı'yla "Girilemez." denilen yerlere girince, Zap kontrol alınınca terör örgütü PKK Türk askerinin kimyasal silah kullandığı iftirasını alçakça tedavüle sokmuştur. Terör örgütünün son çırpınışları vahim yalanlarla örtülmek istenmektedir.

Türk Tabipleri Birliği Başkanı PKK'nın safına girmiş ve aynen demiştir ki: "Belli ki sinir sistemini tutan toksik, zehirli kimyasal gazlardan biri kullanılmış durumda." Sonra tepkiler çığ gibi büyüyünce "Öyle bir şey demedim ki ben." sözleriyle kıvırmış, çark etmiştir. Bölücü terör örgütü PKK'nın iftirasına sarılıp şerefli Türk askerini suçlayan kim varsa haindir, suçludur; dökülen şehit kanlarının vebali onların üzerindedir. Türk Tabipleri Birliği Başkanının Türk yargısı önünde hesap vermesi haktır, hukuktur, devlet ve millet onurunun ertelenemez sorumluluğudur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Milliyetçi Hareket Partisi olarak 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ve 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tekliflerini destekliyoruz.

2023 yılı merkezi yönetim bütçesinin ülkemiz ve milletimiz için hayırlı ve bereketli olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi gruplar adına AK PARTİ Grubundan Sayın Cemal Öztürk'e söz vereceğim.

Sayın Öztürk, süreniz yirmi dakikadır.

Buyurun lütfen.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanlığı Yardımcımız, kamu kurum ve kuruluşlarının değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tekliflerinin geneli ve Sayıştay raporlarının görüşmelerini yapıyoruz. AK PARTİ Grubu adına söz aldım.

Bildiğiniz gibi, bütçe görüşmeleri, Hükümetin millete hesap verdiği, çalışmalarının yol haritasını milletin takdirine sunduğu bir mecradır. Kamu hizmetlerini yerine getirmekle yükümlü olan Hükümet, kamunun kaynakları ile ihtiyaçları arasında denge kurmak, harcamalarını yaparken bu denge içinde hareket etmek mükellefiyetindedir. Yönetimler, ihtiyaçlar ile kaynaklar arasındaki dengeyi bütçeler vasıtasıyla kurarlar. Esasen, bütçe sadece devletler için değil, tüm kurum ve kuruluşlar hatta özel kişiler için de söz konusudur.

Ancak, yine, bildiğiniz gibi, Anayasa'mızın 161'inci maddesi bütçenin ve kesin hesabın nasıl düzenleneceğini ve denetleneceğini kural altına almıştır. Esasen, bugün bütçe görüşmelerine başladığımız saatlerde usul üzerine söz alan arkadaşlarımız bu konuda görüşlerini dile getirdiler. Kendi kişisel görüşlerine saygı duymakla beraber, bütçenin nasıl görüşüleceği aslında Anayasa'da açık açık yazılmıştır, tadat edilmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisinin üyelerinin bu konudaki millet adına bütçe

hakkını denetleme ve kabul veya reddetme yetkileri vardır ancak Anayasa gereği bütçeyi Hükümet hazırlar ve Millet Meclisinden aldığı sarf yetkisi de yine Hükümetin yani Cumhurbaşkanınınındır; bunu da kayıtlara geçirme babında söylemek istiyorum.

Cumhurbaşkanı Yardımcımız cuma günü bütçe sunuş konuşmasında “Kabinemizin yapacağı icraatların yol haritası olan bütçe teklifimizi siz değerli milletvekillerimizle ne kadar iyi istişare eder, tartışır ve geliştirirsek o derece büyük kazanımlar elde edeceğimize inanıyoruz.” sözleriyle açıkça vurgulamış ve bütçe teklifinin Anayasa ve Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin belirlediği kural ve ilkeler çerçevesinde, milletimizin ihtiyaçları ve ülkemizin kalkınma hedefleri doğrultusunda kamu hizmetlerinde sürekliliğin ve verimliliğin esas alınarak hazırlandığını ifade etmişti. Biz de 2023 yılı bütçesinin AK PARTİ hükümetlerinde hazırlanan geçmiş tüm bütçeler gibi Türkiye’nin başarı hikâyelerine ve kazanımlarına dayanak olacağına inanıyor ve Sayın Cumhurbaşkanımıza ve ekibine güveniyoruz.

Değerli milletvekilleri, yine bildiğiniz gibi, bütçe kanunu, bir mali yıl içinde toplanacak gelirler ile yapılacak kamu harcamalarını miktar ve kurumlara göre tahmini olarak belirleyen, gelirlerin toplanmasına yetki ve kamu harcamalarının yapılmasına izin veren kanundur. Bütçe, mali yıl içerisinde yapılacak giderleri ve elde edilecek gelirleri tahmini olarak gösterir. Kesin hesap kanunuyca bir önceki yılda gerçekleşen bütçe uygulama ve harcamalarını gösteren kanundur. Türkiye Büyük Millet Meclisi merkezî yönetim bütçe kanununun uygulama sonuçlarını onama yetkisini kesin hesap kanunuyla kullanır. Uygulanması biten bütçenin hesabının kesinleşmesi kesin hesap kanunuyla olmaktadır. Nitekim, 2021 Yılı Kesin Hesap Kanunu’nu da görmüşmekteyiz.

Tabii, AK PARTİ hükümetlerinin 21’inci, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin de 5’inci bütçesi olan 2023 bütçesi hepimizin bildiği gibi, cumhuriyetimizin 100’üncü yılının bütçesi olması bakımından da ayrıca önem taşımaktadır. Türkiye yüzyılının inşasına giden yolda çok önemli bir eşik olan 2023 yılı bütçesinin ülkemize, milletimize ve tüm insanlığımıza hayırlı ve bereketli olmasını diliyorum. Bize, ülkemize aralıksız olarak 21 defa bütçeyi hazırlama imkânı veren aziz milletimize de sonsuz teşekkür ediyorum. Yine, bütçenin ülkemizin bütünlüğünü, milletimizin birliğini ve devletimizin gücünü daha da perçinlemeye vesile olacağına inanıyorum.

AK PARTİ hükümetlerinin bütçeleri milletimize hizmet etmenin bir aracı olarak, vatandaş odaklı olarak hazırlanmış ve uygulanmıştır. Bu bütçenin de toplumun tüm kesimlerini kapsayan, 85 milyon vatandaşımızın bütçesi olduğu görülmektedir. Küresel bilhassa enerji piyasalarındaki anormal yükselişlerin vatandaşlarımıza yansıtılmaması için olağanüstü çaba gösteren Hükümetimize müteşekkirimiz.

Tabii, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımızın sunumunda da ifade ettiği gibi, 2023 yılı bütçe büyüklükleri gider olarak 4 trilyon 469,6 milyar, gelir olarak da 3 trilyon 810,1 milyar lira öngörülüyor. 2022 yılına göre –ki ek bütçe dâhil- 2023 yılı bütçe ödeneklerinin yüzde 57,9 olarak artırıldığını görüyoruz.

Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılmasında en büyük payın personel giderlerine –ardından, büyüklükler var, bunları sıralamayacağım, ama yine- ayrıldığı görülmektedir.

2023 yılı bütçe gelirlerinin kalemlerinde ise gelir vergisi, kurumlar vergisi, özel tüketim vergisi, dâhilde alınan katma değer vergisi ve ithalatta alınan katma değer, motorlu taşıtlar, banka, sigorta muameleleri vergisi gibi vergi gelirlerinin yüzde 41 oranında artırıldığını ve yaklaşık 3 trilyon 200 milyar liraya ulaştığını görüyoruz. 2022 bütçe tahminlerine göre bütçe gelirleri yüzde 42 artışla gerçekleşirken vergi gelirleri yüzde 41’le artırılıyor.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yüzde 200.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Tabii, yine, gelir politikaları ve uygulamaları iz düşümüne bakıldığında, Türkiye yüzyılının inşasında vatandaşımızın refah ve mutluluğunu odağına alan gelir politika ve uygulamalarına özel bir ehemmiyet verdiği de şahitlik etmekteyiz. Gelir politika ve uygulamalarının ana gayesinin işçimizden çiftçimize, esnafımızdan iş insanımıza kadar vatandaşlarımızın tümünün ihtiyaçlarının karşılanması olduğu anlaşılmaktadır. Vatandaşlarımızın, esnafımızın ve çiftçimizin alım güçlerinin artırılması noktasında geçmişte cesaret dahi edilemeyen düzenlemelerin kararlılıkla hayata geçirildiğine şahit olduk ve olmaya devam edeceğiz. Ekonomimizdeki potansiyelimizi artıracak yatırımların, katma değerli üretimin, ihracatın, yurt içi tasarrufları ve nitelikli istihdamın güçlü bir şekilde destekleneceğinin işaretleri yine 2023 yılı bütçe gelir tahminlerinde görülmektedir.

2022 yılında Hükümetimizin aldığı bazı tedbirlere de değinmek istiyorum. Hepinizin bildiği gibi, ki bu kanunların birçoğu Plan ve Bütçe Komisyonumuzda görüşüldü, birçoğuna şahitlik ettik hep birlikte. Asgari ücret bir tanesi, bunlardan en önemlisi. 2022 yılı başından itibaren asgari ücret vergi dışı bırakılmıştır. Vergi adaleti ve eşitlik bağlamında tüm ücretlilerin asgari ücrete isabet eden kısmından da vergi alınmaması kararlaştırılmıştır. Bu düzenlemeyle sadece 2022 yılı için 90,6 milyar lira vergi alınmasından vazgeçilmiştir. Bu, çalışanların alım güçlerine ilave bir destektir.

Yine, basit usulde vergilendirilen yaklaşık 850 bin esnafımızın kazançları gelir vergisinden istisna tutulmuştur 2022 yılında, ki bunlara iki 2023'te de uygulanmaya devam edilecektir. Çiftçimizi desteklemek amacıyla tarımsal destekleme ödemelerinde gelir vergisi kaldırılmıştır. Biraz önce orada bir arkadaşımızın pankartında gördüm. Aslında çok büyük bir yanlışlık var, onu da düzeltmek isterim. Mesela tarıma verilen destekle ilgili yanlış bir ifade var. 2023 yılı bütçesinde tarıma 142,9 milyar Türk lirası kaynak ayrılmıştır. Değerli arkadaşlarımızın, “çiftçiye 54 milyar” gibi bir ifade var, onu dikkate almalarını dilerim.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Tarımsal destekler bakın.

SÜLEYMAN GİRĞİN (Muğla) – Desteklere bakın.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Desteklere bakın, Cumhurbaşkanı Yardımcısının konuşmasında var.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Çünkü sadece destek 54 milyar olmakla beraber tarım sektörü için yatırım ödenekleri 40,4 milyar, Tarım Kredi sübvansiyonu müdahale alımları, tarımsal KİT'lerin finansmanı ve ihracat destekleri gibi yine 48,5 milyarlık bir ödenegin de 2023 bütçesinden yapılacağını dikkatinize sunmak isterim. Dolayısıyla elbette...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Cemal Bey, sayfa 36'da Cumhurbaşkanı Yardımcısının açıklaması bu.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Dolaylı finansmanlar da bir finansman türüdür, çiftçimizi desteklemek amacıyla tarımsal ödeneklere, desteklere gelir vergisinin kaldırılması da yine 2022'de yapılan bir destektir, bunu da dikkatinize sunmak isterim.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Destek değil bu...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, size sıra geldiğinde görüşlerinizi ifade edersiniz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sayın Başkan, kamuoyunu..

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Yine, esnaf muafiyeti kapsamı genişletilmiştir.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Ayrıca dolaylı transferler 54 milyar lira.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Ya, bir dinle abi, bir dinle ya.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Esnaf muafiyeti kapsamı genişletilerek esnafımıza destek verilmiştir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Size söz verdiğimde görüşlerinizi ifade edersiniz, rica ediyorum.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Bakanlığın bütçesi “54 milyar” diyor, siz başka bir şey diyorsunuz.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – İşçilere verilen günlük yemek bedeli ve günlük yol bedeli istisnaları, tutarları artırılmıştır, vatandaşımızın alım gücü artırılmaya devam edilmektedir. Gelir dağılımındaki adalet giderek iyileştirilmektedir, daha adil bir gelir dağılımı yapılmaktadır. Sadece gelir tarafında değil, harcama tarafında da vergi oranlarında 2022’de indirimler yapılmıştır, böylece bir taraftan vatandaşımızın alım gücü desteklenmiş diğer taraftan enflasyonla mücadeleye vergi yoluyla da önemli destekler verilmiştir. Başta, gıda maddelerindeki yüzde 8 katma değer oranı yüzde 1’e indirilmiş, yeme içme hizmetlerinde, temizlik ve bakım ürünlerinin bazılarında, yine meskenlerde ve tarımsal sulamalarda kullanılan elektrikte, arsa ve arazi teslimlerinde, bazı tarım makinelerinde önemli oranda katma değer indirimleri yapılmıştır. Yatırıma, istihdama, üretime, ihracata güçlü destek verilmiştir ve 2023 bütçesinde de bunlar yine desteklenmeye devam edilecektir.

İhracatçı şirketlerimiz ile sanayi sicil belgelerini haiz imalatçı şirketlerimiz için -hepinizin bildiği gibi, yine bizim Komisyonunda bunları gördük- kurumlar vergisi 1 puan indirilmiş, sanayi sicil belgesini haiz olan sanayicilerin yeni makine ve teçhizat alımlarına yatırım teşvik belgesi olmasa dahi katma değer istisnası tanınmış, yine bu 2023 yılı sonuna kadar da alınacak yeni makine ve teçhizatın amortisman süreleri de yarıya indirilmiştir. Yatırım teşvik sisteminde hak edilen yatırıma katkı tutarının kurumlar vergisi haricindeki diğer vergi ödemelerinden de belli oranda indirimler sağlanmıştır, vergiye uyumu güçlendirmek amacıyla kayıt dışı ekonomiyle mücadele devam etmektedir.

Değerli arkadaşlar, tabii, merkezi yönetim bütçe büyüklüklerini orta vadeli program çerçevesinde hazırlayan Hükümetimiz, bütçesiyle birlikte Meclisimize başvurmuş ve inşallah dünyadaki ekonomik krize, çevremizdeki sıcak çatışmalara rağmen 2022’deki bu dalgalı dönemi suhuletle en az hasarla atlattık, geri kalan iki aylık dönemde de Hükümetimizin zamanında alacağı kararlar aslında hem bütçe disiplini açısından hem de ülkemizin kalkınması, gelişmesi açısından önem arz etmektedir.

Hepinizin bildiği gibi, Türkiye, Birinci Dünya Savaşı sonrasında altı yüz yıllık devletin yıkılışına şahitlik etti ve ardından da biz özellikle paktlara uzak tutulduk, birçok paktlara alınmamıza rağmen hiçbir zaman içine tam olarak alınmadık, hep kenarında tutulduk ve bu süreçte siyasi ve ekonomik olarak kendi yolumuzu çizmeye her teşebbüs edişimizde darbelerle, engellerle, istikrarsızlıklarla, krizlerle boğuştuk ancak yirmi yıldır katettiğimiz demokrasi ve kalkınma hamlesi sayesinde nihayet kendi hedeflerimizi, kendi vizyonumuzu belirleyip uygulayabileceğimiz bir iklime, bir yönetime kavuştuk.

Altını çizerek tekrar vurgulamak istiyorum: Türkiye artık siyasi ve güvenlik önceliklerini bizzat kendisi tayin eden ve uygulayabilen bağımsız bir ülkedir. Türkiye artık kendi ekonomik ve sosyal programlarını geliştirebilen ve hayata geçirebilen güçlü bir ülkedir. Türkiye artık medeniyet ve tarih birikiminin farkına varmış, bunun gerektirdiği insani duruşu da her alanda ortaya koyabilen bir ülkedir. Dolayısıyla Türkiye daha düne kadar “Yapamazsınız.” denilen ne varsa hepsini yapıyor ve yapmayı da sürdürecektir. Daha düne kadar bize “Beceremezsiniz.” dedikleri ne varsa hepsini başardık

ve başarmayı da sürdürüyoruz. Daha düne kadar bize “Altından kalkamazsınız.” dedikleri ne varsa hepsinin de altından kalktık, daha fazlasını yapmayı da sürdürüyoruz, sürdüreceğiz. Çünkü Türkiye, kendisine biçilen gömlekleri yırtmıştır, ayağına vurulan prangaları çözmüştür, mazisiyle arasına çekilen duvarları yıkmıştır, üzerine konan ipotekleri kaldırmıştır. Türkiye geçtiğimiz yirmi yılda nüfusu yüzde 30 artarken ürettiği millî gelirin dörtte 1’ini yatırımları için kullanarak istihdamı yüzde 42 yükseltebilmeyi başarmış bir ülkedir. Bütün dünya sahte refah düzeyinin keyfini sürerken Türkiye, altyapısını yeni baştan inşa ederek, etki alanını genişleterek geleceğini de inşa etmektedir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz dolmak üzeredir. Beş dakika ek süre veriyorum grup sözcüsü olarak.

Buyurun lütfen.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Zihni ve kalbi emperyalist virüslerin etkisiyle formatlanmış olanların anlayamadıkları hakikat şudur: Artık ne yaptığını, niçin yaptığını bilen; nereden geldiğini, nereye gideceğini bilen bir Türkiye vardır. Ne diyor Sayın Cumhurbaşkanımız? “Milletimiz müsterih olsun, gönlünü ferah tutsun. Ödediğimiz her bedele, çektiğimiz her sıkıntıya, sırtladığımız her yüke degecek parlak bir gelecek bizi bekliyor. Büyük ve güçlü Türkiye’nin inşasında katettiğimiz her mesafe, bizim evlatlarımızın müreffeh yarınlarına doğru atılmış bir adımdır. Yeter ki bu süreçte birliğimize, beraberliğimize, kardeşliğimize halel getirmeyelim; bozgunculara, muhterislere beşinci kol elemanlarına fırsat vermeyelim. Bunu başardığımızda 2053 vizyonunun bir afaki söylem değil, hızla yaklaştığımız bir hakikat olduğunu hep birlikte göreceğiz. Ülkesinin ve milletinin geleceği için hayali olmayanların, vizyon peşinde koşması ve hedefler belirlemesi de mümkün değildir. Bizim hayallerimiz de vizyonlarımız da hedeflerimiz de milletimizin güvenli, huzurlu ve müreffeh geleceği içindir. Birileri yine dudak bükse de göz süzse de alay etse de Türkiye büyük hedeflerine ulaşacak, Türkiye yüzyılımı inşa edecektir.”

Ben 2023 yılı bütçemizin hayırlara vesile olmasını diliyor, bereketli olmasını diliyor; hepinizi saygıyla hürmetle selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür diyorum.

Sayın Kuşoğlu’na da söz verip sonra bir yemek arası vermeyi düşünüyorum. Aşağıda hazırlığımız vardır, ardından da tekrar görüşmelere devam edeceğiz.

Sayın Kuşoğlu, Komisyon üyesi olarak süreniz yirmi dakikadır.

Buyurun lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilli arkadaşlarım, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum. 2023 Yılı Bütçe Kanunu Teklifi’nin ve 2021 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin hayırlı olmasını diliyorum öncelikle.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, bu yıl farklı bir başlangıç yapmışsınız sunumunuzda, geçen yıllarda böyle yapmazdınız. Bu sene biraz seçim yılı bütçesi diye midir biliyorum, böyle bir şey, Plan ve Bütçe Komisyonunda propagandist bir giriş yapmışsınız “Ne mutlu ki bizi bizden ziyade ülkemizin dört bir yanında yükselen yatırımlar ve icraatlarımız anlatıyor. Bizi anlatıyor...” falan böyle bir şey var epey bir giden. Şimdi, bunlarla ilgili ben de aynı şekilde cevap vermek istemiyorum. Yani mesela “Millî muharip uçağın... TEKNOFEST kuşağı bizi anlatıyor.” falan ama ALTAY tankı da var arada, senelerdir yapamadığımız ya da “Filyos’ta doğal gaz çıkaran işçimizin yüzündeki tebessüm...” diyoruz ama Amasra’daki işçimiz kader yani bu da kader demek ki o da kader öyleyse. Yani bunlara pek girmek istemiyorum.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, geçen sene çok teknik bir konuşma yapmıştım. (E) cetvelinden, cetvellerden, bütçedeki rakamlardan çok bahsettim ama bu seneki bütçe maalesef rakamlarla konuşmaya çok elvermiyor, elverişli değil. Neden? Çünkü geçen yılki bütçemiz, başlangıç bütçemiz, sizin sunduğunuz bütçe 1,7 trilyon liraydı, hatırlıyorsunuz. Değerli arkadaşlar, 1,7 trilyon lira geçen senenin bütçesi, bu senenin bütçesi 4,5 trilyon. Şimdi, arada yüzde 150'nin üzerinde bir artış var. Eğer arada yüzde 150'nin üzerinde bir artış varsa, arada, altı ayda bir, 6'ncı ayda ek bir bütçe yapılmışsa ve o bütçe de başlangıç bütçesi kadarsa bu bütçe konuşulmaz. Bu sene de benzeri bir durum var. Yani bu sene de 4,5 trilyonluk bütçeye rağmen, yıl içerisinde 6'ncı ayda olmayabilir ama 7'nci ayda, 8'inci ayda bütçe yapılmak zorunda. Belki seçim dolayısıyla Mecliste yapılmayacak ama yine bütçe ihtiyacı söz konusu olacak. Rakamları dolara vurursanız, yabancı parayla maalesef hep yetersiz kalıyor. Enflasyonu da hesapladığımız zaman bu senenin bütçesinin de ek bir bütçeye ihtiyaç duyduğu kesin maalesef. Onun için çok detaya girmek istemiyorum yani şöyle bir örnek vereyim, teşbihte hata olmaz. Bir binayla ilgili, bir binanın depreme dayanıklı olup olmadığı, ne kadar dayanıklı olduğu; çevre şartları, zemin vesaire ölçümü yapılır, betonun durumu analiz edilir, demirin durumu analiz edilir, statik hesapları yapılır öyle hesaplanır. Bizim de bütçemizi, ekonomimizi, durumumuzu bu bütçe vesileyle görüyoruz, bu şekilde analiz etmemiz lazım ama yıkılmakta olan, böyle sallanmakta olan bir binanın artık zemin analizi, statik hesabı falan yapılmaz; o yıkılıyordu, tedbir alınır. Şimdi, Türkiye'nin durumu da maalesef böyle, üzülerek bunu ifade ediyorum maalesef böyle. Bu sene onun için çok fazla rakamlara giremeyeceğim. Bu sene bütçemiz gerçekten sıkıntılı ve bu sene enteresan rakamlar var. Ya, ilk sekiz ayda... Mesela burada bahsetmişsiniz, geçen yıl da bahsetmiştiniz bu yıl da. Mesela, geçen yıl diyorsunuz ki: "Bu dönemde, küresel tedarik zincirindeki değişimler, dijital ve yeşil dönüşüm gibi eğilimler dikkate alınarak, uluslararası arenada rekabet gücü yüksek, üretim ve istihdam potansiyeli barındıran sektörler desteklenecektir." Bu önemli bir cümle ve devam ediyor. "Böylece, küresel ticaretten alınan payın artırılması ve bu kapsamda cari işlemler dengesinde kalıcı ve sürdürülebilir iyileşmenin sağlanması hedeflenmektedir. Cari işlemler dengesinde kalıcı ve sürdürülebilir iyileşmenin sağlanması hedeflidir."

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, bu sene cari açık ilk sekiz ayda 40 milyara yaklaştı, yıl sonu için 60 milyar dolarlık bir tahmin yapılıyor bu rekor bir cari açık ve çok tehlikeli bu, gerçekten çok tehlikeli, çok sıkıntılı. Şimdi, siz her yıl sunumunuzda küresel ekonomik gelişmelerden bahsediyorsunuz, bu yıl da öyle. Yalnız bu küresel ekonomik gelişmelerle Türkiye'deki gelişmeleri mezcedip, biz bu küresel gelişmelere göre şu tedbirleri alıyoruz. Ya, Türkiye tabii ki dışarıdan, küresel ekonomik gelişmelerden etkileniyor. Bu etkiler dolayısıyla, biz de şu şu tedbirleri alıyoruz. Mesela, bu sene bütün dünyada özellikle gelişmiş ülkeler, lokomotif ülkeler faizlerini artırıyolar, enflasyonları yüksek. Biz bunlarla ilgili olarak ne yapıyoruz? Tam tersi işlemler yapıyoruz, biz de faizleri düşürüyoruz. Şimdi, faizleri düşürüyoruz derken doğru yapıyoruz diyeceksiniz, arkadaşlarımız da konuştular, büyüme sağladık deniyor, yüksek bir büyüme. Şimdi, değerli arkadaşlar, eğer bu kadar enflasyonist ortamda yüksek büyüme sağlıyorsanız, enflasyonla mücadele etmiyorsanız, bunun anlamı şudur: Ahlaksızlıkla da mücadele etmiyorsunuz, güvenlik sorunuyla da mücadele etmiyorsunuz, pahalılıkla da mücadele etmiyorsunuz, bütün sorunlarla, sıkıntılarla mücadele etmiyorsunuz demektir. Her yerde öncelik enflasyonla mücadeleye ayrılıyor dünyada, küresel bazda; bizde tam tersine "Büyüyelim." Ya, büyüyelim de dengeli bir büyüme yok zaten. Ne büyüyor? Finans sektörü büyüyor, bankalar büyüyor. Büyümeyi tercih ediyoruz, dengesiz bir büyüme, çarpık bir büyüme. Bir taraftan, bir taraflarınız büyüyor ama her yer büyümüyor; bir çarpıklık var ama enflasyonla mücadele edilmiyor.

Bakın, geçen yıl bu zamanlar biz bu sunumu yaptığımızda görüşmeleri yaparken yüzde 19'luk bir enflasyon vardı. Şimdi resmî rakamlara göre yüzde 84, bu, yüzde 180'leri buluyor başka hesaplara göre; bu duruma geldi. Enflasyonla mücadele edilmez mi? Enflasyon her türlü sorunun, sıkıntının

anası. Enflasyonla mücadele etmeyen bir ekonomi politikamız var. Kur politikamız yanlış. İhracat hedeflerimiz şu, bu hepsi bu politikayla... Biliyorsunuz, epeyden beri bu politika izleniyor. Nedir bilmiyorum, “Ortodoks politikardan vazgeçtik, heterodoks politikalara döndük.” falan derken garip bir noktaya geldik gerçekten de. Şimdi, kur politikası özellikle yanlış olduğu için fiyat istikrarı da sağlanamıyor Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım. Biliyorsunuz, Merkez Bankasının baş görevi fiyat istikrarını sağlamaktır. Fiyat istikrarını Merkez Bankası nasıl sağlar? Gider, piyasadaki fiyatlara mı müdahale eder? Hayır. Dünya fiyatları ile Türkiye’deki fiyatları benzeştirir, eşitlemeye çalışır, rekabetçi olmamıza gayret eder. Onu nasıl yapar? Kur politikasıyla yapar. Yani dünyadaki kur ile bizdeki kur doğru tespit edilirse -rezerv paralarla bizdeki kur- fiyatlar da dolayısıyla doğru tespit edilmiş olur. Zaman zaman onun üzerinde, altında bir kur da tespit edilebilir; bu, sizi rekabetçi yapar. İhracata önem veriyorsanız, ihracat önceliğiniz varsa kuru teşvik edici bir şekilde tespit edersiniz; anlarım bütün bunları ama şu andaki bizim faiz politikamız da kur politikamız da yanlış; dış ticaret açığımızdan belli bu, cari açığımızdan belli yani o kadar belli ki rakamlara da giremiyoruz artık. Biraz önce Abdülatif Bey söyledi, ilk defa bu yıl anapara ödemelerinden daha fazla faiz ödemesi yaptık, yapıyoruz, bu hâle geldik. Demek ki bunları değiştiren... Bunlarda bir yanlışlık var, bunları değiştirmemiz gerekiyor. İngiltere’de bir ay yanlış politika izlendi, Merkez Bankası ile iktidar arasında çelişki oldu, Başbakan gitmek zorunda kaldı; bunlar çok önemli konular. Bizim de dolayısıyla bu şekilde yaptığımız işi bu heterodoks mu Ortodoks mu demeden, yeniden bir düzenlememiz lazım; bu şekilde gidış gerçekten yanlış.

Şimdi, arkadaşlarımız “Çarklar dönüyor.” dediler. Çarklar dönüyor, bir yere kadar, seçime kadar belki bu şekilde gider ama seçimden sonra Türkiye çöker; bu politikalarla altından kalkamayız, iktidarda kim olursa olsun kalkamaz, kim olursa olsun. Ya, yapısal reformları yıllarca söyledik, yapalım, yapalım, yapalım dedik. Tamam yapmadık, seçimden önce de yapılmasını isteyemeyiz, bir seçim öncesi kimse yapısal reformlara girip de oy kaybetmek istemez, onu da anlıyorum ama bu kadar riskli, ülkeyi bu kadar sıkıntıya sokacak politikalar da izlenmez. Şimdi, bu politikaların en temelli olanı, bu dönemin en temelli politikası bu kur korumalı mevduat hesabı; temel politika bu. İşte, kuru da baskılayan, ondan sonra, bu faizi vesaire işte, o çarkları çeviren politikaları, çarkları çeviren anlayışı seçime kadar götürecek olan politika, iktidarın politikası, kur korumalı mevduat hesabı, buna dayanmış vaziyette. Yalnız Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, kur korumalı mevduat hesabı yanlış, hukuksuz, hukuki dayanağı yok, kanunsuz. Şimdi, bunu açıklayacağım, bunu Mecliste ilk defa anlatacağım. Şöyle bir durum var: Biliyorsunuz, kısaca kur korumalı mevduat hesabı 2 kaynaktan ödeniyor, eğer kur korumalıya dayalı Türk lirası mevduat hesabı açılmışsa bunu Hazine ve Merkez Bankası bütçeden transfer ediyor. Diğer taraftan, gerçek veya tüzel kişilerin dövizi varsa, bunlar Türk lirası hesaplara aktarılmışsa bunlar da Merkez Bankası kaynaklarından ödeniyor, bu da para basarak ödeniyor tabii.

Şimdi, geçenlerde de torba kanun görüşülürken bu kur korumalı mevduat hesabıyla ilgili muafiyetlerin 2023 sonuna kadar uzatılması söz konusuydu, Maliye Bakanlığı geldi, bilgi verdi; o günkü tarih itibarıyla 89 milyar liralık bir yük söz konusuydu ancak Merkez Bankası yetkilisi yoktu, daha sonra Sayın Başkan çağırdı, geldi “Bilgi veremem.” dedi, çok enteresan. Yani, Maliye Bakanlığının bilgi verdiği bir konuda neden bilgi veremiyor? Çok dikkatimizi çekti, o konuda bazı çalışmalar yaptık, şöyle bir durum var: Hukuksuz olduğunu, kanunsuz olduğunu gördük, o nedenle bilgi verilmemişse yoksa rakam vermelerinde bir mahzur yok çünkü Maliye Bakanlığı veriyor o rakamı, piyasa da bizler de Merkez Bankasının yükünü aşığı yukarı tahmin ediyoruz; sorun hukuksuz olması.

Şimdi, bakın, Kurumlar Vergisi Kanunu’nun geçici 14’üncü maddesi var, burada muafiyet tanımlanıyor ve “...Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 4 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının (I) numaralı bendinin (g) alt bendi hükmüne istinaden Türk lirası mevduat ve katılma

hesaplarına dönüşümün desteklenmesi kapsamında dönüşüm kuru üzerinden Türk lirasına çevrilen hesaplar ile ilgili olarak...” diye devam ediyor. Yani, bu sistem 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu’nun 4’üncü maddesinin (I) numaralı bendinin (g) alt bendine dayandırılıyor. O nedir? Orada da diyor ki: “Finansal sistemde istikrarı sağlayıcı ve para ve döviz piyasaları ile ilgili düzenleyici tedbirleri almak...” Merkez Bankasının görevidir; tamam, görevidir. Dolayısıyla, döviz hesaplarının Türk lirasına çevrilmesinde bu bende istinaden bir beis yok yani çevrilebilir; Merkez Bankası döviz hesaplarını Türk lirası hesaba, kur korumalı hesaba çevirirken yanlış yapmamıştır, doğrudur diyorum. Aynı şekilde, Hazine ve Maliye Bakanlığının yaptığı işlem de doğrudur ancak ikinci bir işlem var, daha sonra bu hesaplardaki meblağlar nemalandırılıyor biliyorsunuz yani kurdaki artış kadar ilave nema veriliyor. Bu nemalardan bir tanesi -demin anlattığım şekilde- bütçeden karşılanıyor, Hazine ve Maliye Bakanlığı bunları, doğrudan Türk lirasından açılan hesapları bütçeden karşılıyor; bu da tabii çok önemli, bu yıl sonu 400 milyar liraya yaklaşacak, gelecek sene de devam ederse, enflasyon da dikkate alındığında bu 1 trilyonu da bulabilir yani Türkiye için çok riskli bir durum, çok sıkıntılı bir durum.

Şimdi, Maliye Bakanlığının ödemesinde büyüklük dışında hukuken bir mahzur yok; ekonomik olarak yanlış, gelir dağılımı açısından yanlış. Dünyada hiçbir ülke bütçesinden, devlet bütçesinden alıp da zenginine, birkaç yüz bin kişiye bu paraları vermiyor, böyle bir şey yok. Bu senenin bütçesinde sosyal yardım olarak 258 milyar öngörmüşünüz, eğer bu devam ederse gelecek sene 1 trilyon lira olacak -bakın, yoksula verilen 258 milyar lira- devletten 1 trilyon liraya yakın kaynak aktarılacak birkaç 100 bin varlıkla. Bu ekonomik olarak çok yanlış. Ancak hukuken de şöyle bir yanlışlığı var, şimdi, Merkez Bankası bu hesaplara para aktarırken nasıl yapıyor? Diyor ki: “Kur artışının üzerindeki meblağa ben kefil oluyorum.” Bankalara teminat gösteriyor, teminat veriyor. Bakın, yine 1211 sayılı Merkez Bankası Kanunu’nun 56’ncı maddesi var, 56’ncı maddede yapılmayacak işler tanımlanmış. Merkez Bankasının yapamayacağı işler, bankanın yapamayacağı işlemler ve orada diyor ki: “Merkez Bankası her ne şekilde olursa olsun kefil olamaz ve doğrudan kendisi ile ilgili işlemler dışında teminat veremez.” Şimdi burada bir teminat veriliyor, kefil olunuyor bu ödemeler için, bu hukuksuzdur. Merkez Bankasının kendi kanununda yapamayacağı işler sayılmış ve yapacağı işler de sayılmıştır. Bunlar arasında yapamayacağı işlerden biridir bu. Bakın, dönüşüm hesaplarından bahsetmiyorum, nemalandırılmasıyla ilgili yanlışlıktan bahsediyorum. Ayrıca, Merkez Bankası mantığına bakarsak bu ödemeleri nasıl yapıyor Merkez Bankası? Para basarak yapıyor, Merkez Bankasının kasası yok ki çıkarıp oradan ödesin, para basıyor. Para basma bu şekilde olmaz, para basma ve piyasaya sürülmesi de bu şekilde olmaz Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, bu da hukuksuzdur, zaten Merkez Bankalarının genel mantığına aykırı. Dolayısıyla yapılan bu işlem hatalıdır, hukuksuzdur, kanunsuzdur. 5411 sayılı Bankacılık Kanunu’nun 144’üncü maddesi var, orada da ona da dayandırılmış, onunla da ilgisi yok. Orada da “Faiz oranları ile diğer menfaatler” başlıklı bir madde var, onunla da hiçbir ilgisi yok. Burada bir yetkisizlik var. Ha, bir de 2021/14 sayılı Tebliğ var, bunun 2’nci maddesi ve 5’inci maddesi yine konuyla ilgili gösterilmiş. Nema ödemelerinin konuyla ilgisi yok yani kur korumalı mevduat hesabı hukuksuzdur, kanunsuzdur, dayanaksızdır; burada bir yetkisizlik hâli söz konusudur. Yapılan işlem hukuksuzdur buna tekrar bakılması lazım. Ha, bu konuyla ilgili olarak bilmiyorum, biz mi, bir başka şey mi, Danıştaya dava açılması gerekebilir konuyla ilgili olarak, bunu da değerlendireceğiz. İdarenin her türlü işleminin kanuni bir dayanağı olması lazım. İdare her türlü işlemde bir kanuni dayanak arar. Şimdi burada da aranmış ama kanuni dayanaklar maalesef yanlış Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım. Bu, dayanaktan, hukuki dayanaktan yoksun. Bunların incelenmesi lazım. İsterseniz gerekli not alınmadıysa arkadaşlarımıza ben yardımcı olurum, tekrar bakılsın, çok önemli bir konu çünkü bu.

Çünkü tüm ekonomi politikası kurun, faizin seçimlere kadar devamı üzerine kurulan her şey bu kur korumalı mevduat hesabına dayandırılmış. Dolayısıyla da çok riskli, netameli bir konu hâline gelmiş bu. Bunun kanuni dayanaktan yoksun olması sizin tarafınızdan da arzu edilmez zannediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz dolmuştur.

Teşekkür ediyorum.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sürem bitti mi Başkanım?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bitti, evet.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Zorlamayayım peki.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Bütçemizin hayırlı olmasını diliyorum.

Diğer eleştirilerimi de sona bırakayım ama bir şey söylememe müsaade eder misiniz Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, şunu söyleyeceğim o zaman, sistemle ilgili bir eleştirim olacaktı. Yani bu sistemi böyle kılan da bu Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi, bu yapı. Bakın, mesela, Maliye Bakanlığının görevleri 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 217'nci maddesinde tanımlanıyor. "Hazine ve Maliye Bakanlığının görev ve yetkileri şunlardır: a) Maliye ve ekonomi politikalarının hazırlanmasına yardımcı olmak ve bu politikaları uygulamak." "Hazine ve Maliye Bakanlığı, maliye ve ekonomi politikalarının hazırlanmasına yardımcı olur." diyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, teşekkür ediyorum.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Bitti.

Yani Hazine ve Maliye Bakanlığı bunları hazırlamıyorsa, en fazla sorumlu olan, yetkili olması gereken yer, bu yetki paylaşılıyorsa ekonomi ve maliye politikalarının asıl bir başka tarafta hazırlanması söz konusu; Maliye ve Hazine Bakanlığı bu politikaların hazırlanmasına sadece yardımcı oluyorsa bu iş bitti demektir, hata buradan başlıyor.

Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Kuşoğlu, sağ olun.

Yemekten sonra, hazırlanmaları bakımından, 3 arkadaş var üyelerimizden şu anda söz talebinde bulunan; Sayın Mehmet Bekaroğlu, Sayın Gülizar Emecan ve Sayın Nilgün Ök ama şu an 2 talep daha geldi Sayın İsmail Faruk Aksu ve Sayın Rıdvan Turan; bu sırayı takip ederek üyelerimize...

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Ben de varım Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yok, ben sadece basmadığınız için göremedim.

Yemekten hemen sonra, sırayla hazırlansınlar anlamında söyledim. Yoksa tabii ki her an istemde bulunabilirsiniz.

14.00'e kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 13.26

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 14.10****BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, 5’inci Birleşimin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

2023 yılı bütçesi ve 2021 yılı kesin hesabıyla ilgili Cumhurbaşkanlığı Yardımcımızın gerçekleştirdiği sunumun genel müzakerelerini devam ettireceğiz.

Parti grupları adına konuşmalar tamamlanmıştı, Komisyon üyelerimizle devam edeceğiz.

Sayın Bekaroğlu’nun söz talebi var.

Sayın Mehmet Bekaroğlu, süreniz yirmi dakikadır.

Buyurun lütfen.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Merhaba arkadaşlar, şimdi Hükümetin 2023 yılı bütçesi, 2021 yılı kesin hesaplarını görüşüyoruz. Her bütçeye, âdettir, bir ad konulur; işte zenginleşme bütçesi, uçma bütçesi, Türkiye yüzyılı bütçesi filan. Bu bütçeye ne denir? Biraz evvel Sayın Bakanımız şöyle bir tanım yaptı: Gelir dengesi bozukluğunu iyice derinleştiren bir bütçe. Ne diyebiliriz? Hamaset bütçesi diyebilir miyiz? Bindiği dalı kesen bütçe filan denilebilir. Niye hamaset bütçesi dedim? Şimdi, sunum yapıyor Sayın Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı, teknik bir sunum yapıyor, bütçe sunuyor rakamlarla, programlarla filan ne olacağı. Yani sanki bütçe değil bir propaganda broşürü... “yerli ve milli politikalarla, günü kurtarmanın değil...” Ya, KKM nedir? KKM, kur, kura endeksli mevduatlar nedir arkadaşlar? Yani günü kurtarmadan başka ne olabilir yani. “İçeriden ve dışarıdan milletimizin çıkarına ters düşen dayatmalara karşı durarak rotamızı daima istiklalden yana belirledik. Vesayetler, darbeler, terör ağları, spekülatif saldırılar ya da yaptırım tehditleri bizi ideallerimizden asla koparmadı.” filan, böyle devam ediyor. Hamaset... Ya, bunlar denir mi? Yani denir ama bütçede denmez çünkü baştan sona bunlardan ibaret.

Değerli arkadaşlarım, yani böyle bir bütçe üzerinde konuşuyoruz ve bu bütçenin gerçeklikle çok fazla bir ilgisi yok, programlarınızın yani şu anda uyguladığınız programın gerçeklikle ilgisi olmadığı gibi.

Bakın, başka ne diyor Sayın Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı? Baktığımız zaman, bu bütçenin işçisinden işverenine, emeklisinden çiftçisine, sağlık personelinin polislerimize, genç ve yaşlı, toplumun tüm kesimlerini kapsadığını, 85 milyonu kapsadığını iddia ediyor. Ya, öyle değil, sizin yaptığımız işler zaten öyle değil. Siz işçiye, garibana bir şey verirken bile sadece onu bir araç olarak kullanıyorsunuz, daha varsıla, daha zengine veriyorsunuz. Bir tane örnek vereyim size: Geçenlerde Sayın Cumhurbaşkanlığı ilan etti “Biz 2 bin lira kadar olan borçları siliyoruz.” filan dedi. Bir baktık ki bu silme, şirketlerin isteğine bağlıymış; onu bıraktım, varlık yönetim şirketlerine devredilen borçların 2 bin lirası silindi ya; ya, bir baktık ki oradaki şeyin yarısını bütçeden ödeyeceğiz. Değerli arkadaşlar, hiçbir firma varlık yönetim şirketlerine yüzde 30’dan fazla vermiyor; yüzde 10’la, yüzde 20’yle veriyor, sorduk. Zaten alabilseydi o alacağını yüzde 20’yle alacaktı; yüzde 50’sini vereceğiz yani siz gerçekten “Garibana vereceğiz.” derken bile varlıkla bir kıyak yapıyorsunuz. Başka bir yerinde, bir sürü şeye bağlıyor, hani ekonomide kötü

gidişi bir süreden beri kabul ediyorlar ama bunları, hepsini işte birtakım gerekçelere “Covid pandemisi vardı, savaş var, dış güçler var, şu geldi, bu geldi.” bunlara bağlıyorlar. Son zamanlarda da şöyle bir şey ortaya çıktı, Sayın Bakanın sunumunda da var: Birleşmiş Milletler, Uluslararası Para Fonu, Dünya Bankası filan “Aman faiz yükseltmeyin.” diyorlarmış güya -ya, öyle değil- dolayısıyla “Erdoğanizm” dediğimiz ya da “Erdoğanomics” diye yazılan bu teoriye dünyadan katkı... Zaten Sayın Cumhurbaşkanı da söylüyor “Aman siz neyini yapıyorsunuz, nasıl yapıyorsunuz?” diye bize söylüyorlar.” burada da onu diyor. Onlar diyorlar ki: “Aman faizi...” Ya, onlar faizi artırmayın filan, öyle bir şey demiyorlar. Bu kadar hızlı bir şekilde artırırsa bir resesyon ortaya çıkar diye dünya ekonomilerini ve ülkeleri uyarıyorlar yani; yaptıkları şey budur. Niye bunları söylüyorum? Gerekçesinden rakamlarına kadar problemleri bir bütçe bu değerli arkadaşlarım.

Şimdi, bir yerde 2021 yılı için diyor ki: “Son yılların en yüksek büyüme hızı...” Ya, arkadaşlar “baz etkisi” diye bir şey var. Ondan önceki yıl nasıl düştü, nasıl çakıldı, niye çakıldı? Hep biliyoruz. Kimse size demiyor ki “2021’de niye düşüktü?” Çünkü problemler belliydi, pandemi belliydi, her şey böyleydi. Yani şimdi, ondan sonra yüzde 11 büyüdü, son yılların en büyük büyümesi... İşte hikâyeler anlatılacak, romanlar yazılacak, şiirler yazılacak. Ha böyle değil, böyle değil ya, yapmayın yani. Bu millet, bu kadar hamaset dinleyecek değil ki.

Yani bir de gelirler filan büyümeyi anlatıyorsunuz, ya büyüme kalemlerine bir bakın ya. Büyüme kalemleri, aslında siz büyüme kalemlerini bir inceleyin, gelir kalemlerini falan bir inceleyin, o uygulamakta olduğunuz ekonomik modelin ne olduğunu açık bir şekilde koyuyor.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı bütçenin gelirlerini yazmış ama kalemleri yazmamış. En büyük kalem nedir arkadaşlar? İthalatta alınan KDV, en büyük kalem o. Zaten ithalat ve ihracat arasındaki büyük fark, en büyük problemimiz de budur. Bunu bir defa koymuyor oraya ve gelecek yıllara da bir projeksiyon yaptığımız zaman aynı şey, 2023’te de bakıyoruz 900 milyar TL’ye kadar gidiyor ithalatta alınacak vergi, KDV. Yani siz ithalatta büyütüyorsunuz ve bu büyümenin ne anlama geldiğini biraz sonra vaktim kalırsa birkaç cümleyle de söylemeye çalışacağım.

Şimdi “Cari açık, cari işlemler açığını düzelterek.” falan gibi cümleler var. Arkadaşlar, ya şu anda uygulanan ekonomik politikayla cari açıklar dengesi nasıl düzeltereksiniz? Bunlar tartışılır.

Arkadaşlar, gülersiniz, başka bir yerinde diyor ki: “Şeffaf bir bütçe.” diyor. Neresi şeffaf? Bir tane rakam... Belki benden önceki konuşmacılarda sordu, bundan sonrakiler de soracaklardır. Ya burada şeffaf bütçeyle ilgili en önemli kalemi, geçen bir kanun yaparken Merkez Bankasından gelen temsilciye sorduk, açıklamadı. Niye açıklamadı? Biz kanun yapıyoruz. Yani Türkiye’de birkaç 100 milyar para bir yerden bir yere gidecek ya da gitmeyecek, bunu öngörecektir bir kanun yapıyoruz ve en önemli rakamı istiyoruz. KKM’yle, kura endeksli mevduatlarla Merkez Bankasından ne kadar döviz farkı ödeyeceksin? “Bunu söylemem.” diyor. Ya nasıl, anlamıyorum. Bunu kime dayanarak söylemiyor? Size dayanarak söylemiyor Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, size güvenerek söylemiyor ve ondan sonra da şeffaf bir bütçe yapıyorsunuz... Şeffaflık filan yok, öyle bir şey söz konusu bile değil.

Değerli arkadaşlarım, şimdi, borçlanma faizleriyle ilgili şeyler var. İşte, borçlanma faizleriyle ilgili yıllara sarıh bir şey anlatılmış, iyide doğru gidildiği falan söyleniyor. Ya, arkadaşlar, yapmayın emeyin ya. Borçlanma yani içeride Türk lirası borçlandınız, para basıp ödediniz filan; bu değil. Dolar, dışarıdan ne alıyorsunuz? Hatta içeriden dolarla borçlanırken kaç veriyorsunuz? Ya yüzde 11. CDS dediğimiz rakam 900’lere çıktı, şimdi 800’lerde. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, yani insanların gözünün içine baka baka böyle konuşulmaz ki. Ben, yalan konuşuyorsunuz şeyini kullanmıyorum, doğru konuşmuyorsunuz çünkü mahkemelerde başımız derde giriyor. Sayın Bakan’la da başım derde girdi mahkemede ama çok şükür Ankara’da yargıçlar var, Yargıtaydan geri döndü. Sayın Bakan, parayı

hazırla, geri alacağım, icraya verdim sizi. Evet, benden bir miktar para aldı, sonra kazandım, şimdi geri alacağım o paraları. Doğru söylemiyorsunuz arkadaşlar, bunlar yakışmaz size. Yirmi yıllık iktidar “Daha yirmi yıl daha yöneteceğiz.” diyenlere bunlar yakışmaz değerli arkadaşlarım ama maalesef bunları söylüyorsunuz.

Bakın, bir yerde güzel bir şey yapmışsınız. Öğrencilere, yapacağınız yardımlarla ilgili 1 milyar liraya kadar döküm vermişsiniz. İşte, neler yapacaksınız? 41 milyar kredilere, şu kadar milyar şunlara; ne güzel ama gelir kalemlerinde ithalattan alacağınız şeyi yazmıyorsunuz. Efendim, KKM’ye ödenecek Merkez Bankasının vereceği parayı yazmıyorsunuz. Niye yazmıyorsunuz? İşinize gelmiyor. Temel’in hesabı “İstanbul’a geleyim de beni asacaksın.” der ya yargıca, Temel’in meşhur hesabı; bu şekilde yapıyorsunuz. Başka kalemlerde de sakladığınız bir sürü şeyler var şeffaf bütçede. Mesela, şehir hastanelerine ne kadar para ödeyeceksiniz garantilerden dolayı, gelir garantilerinden dolayı? Bunlar yok.

Başka bir şey söyleyeyim EYT çıkaracaksınız Sayın Bakan, EYT çıkacak. Biz de yıllardan beri destekliyoruz. Çıkamayacak mı? Niye başını şöyle sallıyorsun? Çıkacak. Peki, 583 milyar lira ayırmışsınız sosyal güvenlik kurumlarına transfer; EYT çıkarsa ne kadar daha para gerekir? Niye bunları saklıyorsunuz Sayın Bakan? Ya, gerçekten siz, sizden sonra gelen hükümete enkaz bile bırakmayacaksınız. Bu bütçe, aslında bunu gösteren bir bütçe aynı zamanda değerli arkadaşlarım, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız.

Şimdi, değerli arkadaşlarımız, siz ne yapıyorsunuz, niye bunlar bu hâle geldi? Bunu biraz özetlemek gerekiyor. Nasıl geldik bu “Türkiye Ekonomi Modeli”ne? Değerli arkadaşlarım, aslında, bunun altında -şimdi benden beklemeyeceğiniz bir şey var- ta, 2002’lerle 2011’ler arasında uygulamış olduğunuz yanlış ekonomik politikalar yatıyor. Yani o zaman çok doğruydunuz da sonra yanlış değil. O zaman yanlışla başladınız. Neydi yanlışınız? Kemal Derviş, yıkılan, dağılan bir ekonomiyi onarmak için IMF destekli bir program yaptı. Bu program, en fazla on sekiz ay, yirmi dört ay devam edecekken siz on seneden fazla bu programı uyguladınız. Bu program nasıl bir programdı biliyor musunuz değerli arkadaşlarım? Bu program, dışarıdan gelen –o arada sıcak para da dünyada akıyordu- paralara dayanan bir programdı. Faiz yükseltildi, enflasyon düştü, dolar kuru da düştü, insanlar dışarıdan aldılar. Buna dayalı bir büyüme devam etti ve Türkiye’nin yıllardan beri biriktirmiş olduğu her şeyi, fabrikalarını sattı. Bakın, o dönemde, bu uyguladığınız politikalarından dolayı Türkiye’deki fabrikalar özelleştirildi, saçıldı. Geçen gün Sayın Genel Başkanımız söyledi, Sivas Demir Çelik... Daha neler saçıldı? Bulgaristan’a, Romanya’ya, Kahire’ye fabrikalar gitti bu uyguladığınız politikalarından dolayı. Tıkandınız, ondan sonra, şimdi, geldiniz, işte en son Türkiye Ekonomi Modeli. Peki, nedir bu Türkiye Ekonomi Modeli arkadaşlar, neye dayanıyor? Ne yapıyorsunuz siz de Türkiye Ekonomi Modeli oluyor?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hangi yıllar dediniz?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) - Yani temeli 2002 ile 2010 arasında atıldı. Daha sonra 2015’ten sonra ve özellikle de 2018’den sonra Sayın Cumhurbaşkanı, işte Cumhurbaşkanı seçildikten sonra Londra’ya gidip işte ben... Heterodoksu sonra keşfettiler, kitaplara baktılar “Acaba yaptığımızı ne ad vereceğiz.” diye. Heterodoks, nöroekonomi falan birtakım şeyler buldular ama orada gitti, dedi ki: “Ben faizi düşüreceğim kardeşim ya! Faiz sebeptir, enflasyon sonuçtur.” Ama esasen nedir yani böyle bir şey mümkün mü? Bu, arkadaşlar, aslında neoliberal şeye de uyar, ithal ikameci politikalarından başka bir şey değil. Yani sen nereden battığını keşfetmişsin... İhracat ile ithalat arasında büyük bir dengesizlik var. Ben, içeride üretirken ihracatı yaparken bile korkunç bir şekilde dışarıdan alıyorum. İşte bu senenin ihracat ve ithalat rakamları, dış ticaret açığı ortada arkadaşlar, yani 260 küsur milyar ihracatımız var, 360 milyar ithalatımız var. Bu sürdürülebilir bir şey değil dolayısıyla bunu

değiştirmemiz gerekiyor. “İçeride bazı şeyler üretmemiz lazım, dışarıya satmamız lazım.” filan dediniz ama bunun yapılabilmesi için ithal ikameci politikaların diğer argümanlarını da yapmamız lazım, onları yok ettiniz. Yani kim üretecek ara ürünleri? Ya, arkadaşlar, siz 12-13 milyar dolarlık paslanmış demir alıp burada -getirdiğiniz çöpleri filan saymıyorum- demir üretirken kendi demir cevherinizden demir işleme kapasitelerinizi yok ettiniz; AR-GE’nizi de, teknolojinizi de yok ettiniz. Bunu yapabilmemiz için en az on seneye ihtiyacınız var. E, ne oldu şimdi bütün bunları yapınca? İşte büyüme duruyor. Büyümeye de inanıyorsunuz “Büyüme olmadan olmaz, biz büyümeyle seçim kazanıyoruz.” O zaman büyümenin devam etmesi gerekiyor. Sayın Albayrak, nerelerde şimdi, yaşıyor mu bilmiyorum. İşte, onun zamanında Albayrak’a yüklenildi, garibana, dolarla borçlanıldı, para lazım, parasız bir şey olmaz. Bizde para problemi var yani ihracat ithalat arasındaki dengeyi parayla kapatacağız. İçeride tasarruf yok, nereden gelecek bu paralar? Borçla gelmiyor, gelmiyor değerli arkadaşlarım, son üç senede 7 milyara yakın Türk kağıtlarını sattılar ve dışarı çıktılar yabancılar. Böyle bir şey yok. Para gelmiyor, para borçlanılmaya bir yerlerden borç bulmaya çalışıldı yani gelen borçlarla bir şeyler yapabiliriz diye çalışıldı. Olmadı. Ne yaptı? Büyümeyi de yapmamız lazım. İşte Kredi Garanti Fonu, çok övdünüz. Ya, şu anda en son yaşadığımız krizin temelinde Kredi Garanti Fonu var değerli arkadaşlarımız. Orada verilen krediler var, ucuz krediler verdiniz, insanlar o paraları aldı, sizin geleceğinizi de görmüyordu, ekonomi politikalarınıza inanmadığı için gitti dolar aldı, döviz aldı. Bunu Sayın Cumhurbaşkanı da bütün... Daha sonra hepsini söylediler ve kime yüklediler bunları? Berat Albayrak’a yüklediler, adam gitti. Peki, ondan sonraki gelenler ne yaptı? KKM’yi icat ettiler. KKM ne biliyor musunuz? KKM kendi dolarını basmaktır. Kimi kandırıyorsunuz ya? Ya, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, koca sarayda oturup koca Cumhurbaşkanı, bu kadar heyet milleti kandırmak için bunu mu buldunuz? Kim bunu kakaladı bize ya, bu millete? KKM, sahte dolar basmaktır değerli arkadaşlarım, dolarizasyonun şahıdır. Niye sahte dolar basmaktır? Berat Albayrak, dolarla borç alıyordu, yüzde 7’ydi filan. Şimdi, dolarla borç almaya kalktığımız zaman yüzde 11’le bulamıyorsunuz. CDS puanı 800 değerli arkadaşlar. Niye öyledir KKM? Öyledir değerli arkadaşlarım, dolar yükseliyor, tepeye çıktı. “Dolar varlıklarınızı, Türk lirası varlıklarınızı getirin, şu andaki dolar kuruyla yazalım, ondan sonra milletin cebinden biz size para vereceğiz. Ne vereceğiz? Efendim, dolar farkını Türk parası getirmişseniz Hazine verecek; dolar getirmişseniz, döviz getirmişseniz Merkez Bankası verecek. Sadece onunla değil, daha başka ne yapacağız? Vergi de almayacağız bunlardan.” Değerli arkadaşlarım, siz yüzde 12 faize, şu anda 10,5 faize... “Nas buna aykırı.” derken nasıl bir faiz getirdiniz biliyor musunuz? Bu ay ne vereceksiniz bilmiyorum ama temmuz ayında yüzde 70 civarında faiz ödediniz KKM’ye. “Ha faiz değil, getiridir.” Ya, etmeyin arkadaşlar ya yukarıdakini nasıl kandıracaksınız? Beni kandırın. Ben sizi seviyorum “Getiri dediniz.” getiri, “faiz” demediniz. Kurtardınız mı ya? Peki, millet ne oldu arkadaşlar? “Bunlarla biz büyüyoruz.” Peki, büyüyüyorsunuz da nasıl büyüyoruz? Abdüllatif Bakanımızın söylediği şeye geleyim, nasıl büyüyüyorsunuz, ne oluyor? Rakamlara bir baktınız mı? Son zamanlarda borsada ne oluyor? Ha, borsada yapılan yolsuzluğu falan söylemiyorum, oradaki soygunu söylemiyorum. Borsada banka hisseleri nasıl büyüdü arkadaşlar? Niye önce yabancılar geldiler, 500 milyon dolar yatırdılar, yerliler de bir şey var diye hücum ettiler, sonra onları da batırdılar. Niye böyle oldu? Çünkü bankalar korkunç bir şey zenginlediler; yüzde 200, 300, 400 kâr ettiler. Niye ettiler? Çünkü Merkez Bankası politika faiziyle onlara para veriyor; yüzde 12’yle, neyse, para veriyor; gidiyor o parayı yüzde 30’la 35’le satıyor arkadaşlar. Şirket kârlılıklarına bir bakın Allah için. Yüzde 1.600 de kazanan var; -isimlerini saymayayım şirketlerin- yüzde 1.500 de, yüzde 200 de şirket kârları var, banka kârları var. E gariban? “Garibana da verdik şu kadar asgari ücret verdik, memura da şu kadar verdik.” Ya, verdiniz de iki

ay dayanmadı. Onu verdiniz, paralar arttı, çok çabuk hemen o ay vergi dilimine girdi. Onun için bir düzenleme getirmediniz. “Gariban için düzenleme yapıyoruz.” diye getirdiğiniz şeylerde gittiniz garibanı orada çarptınız, gene varlık denetim şirketlerine para verdiniz; böyle bir büyüme.

Değerli arkadaşlarım, bakın, bu çürüme sadece öyle ekonomik falan değil, bu çürüme bütünüyle. Bakın, üniversite diye bir şeyiniz yok, lütfen kimseyle alay etmeyin, üniversite diye bir şey kalmadı. Geçen bir bina yıkıldı; gülecektim ama sonra ağlamadım ama ağlayacak gibi oldum yani. Üniversite diye bir şey kalmadı, her yere üniversite açıyoruz İbrahim; Kars’a açtık, Ağrı’ya açtık, Van’a açtık. Ya, arkadaşlar, ben gittim, ilimizi söylemeyeyim, psikoloji bölümü açılmış. Ya o ilde, psikoloji mezunu bir lise öğretmeni yok, 1 sosyoloji mezunu öğretmen var, 3-4 tane de ilahiyat mezunu lise öğretmeni var. O ilahiyatda bir dönem mi, bir sömestr mi ne din psikolojisi okumuşlar dolayısıyla bunlar psikoloji dersi veriyorlar ve psikolog mezun ediyorsunuz üniversitelerden arkadaşlar; çürüdük çürüdük. Bakın, son zamanlarda KPSS’den başlayın da İBB’deki soyguna kadar, bilmem ne paraları kaçırın adamlardan çiftlik bilmem nelerine kadar. Ya, gidiyor gidiyor, ülke gidiyor. Yargı sistemi gidiyor, dökülüyor. Vallahi çürüdük değerli arkadaşlarım, gerçekten önünüze bakın. Bu ülke bizim ülkemiz ya, biz geçtik, siz geçtiniz, hiç önemli değil; biz geçince ne yapacağız? Büyük korkunç bir enkaz bırakıyorsunuz. Eğer hep beraber, bir seferberlik şeklinde bu ekonomiyi, bu ülkeyi ele almazsak, bakın, bu ülke elimizde kalmaz, çoluk çocuğumuza bir ülke bırakamayız. Sadece ekonomi değil... Bu gidiş, bu toplumun birbirini yemesine kadar gider, Allah korusun değerli arkadaşlarım. İlle de iktidar da kalacağız diye... Bakın, ağzımızla kuş tutsanız bile... Sayın Cumhurbaşkanına söyleyin, biraz dinlensin, ağzıyla kuş tutsa bile artık ekonomi, dünya, burası, çocuklar, kimse... Ya, bırakın, bu hani, işte, yüzde 20-30...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bekaroğlu, teşekkür ediyorum.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bitiriyorum efendim, bitiriyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son bir cümle, lütfen.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Kendisine inanların kendisini alkışlamalarını, işte, gül şeylerine boğmalarına bakmayın; kimse ona inanmaz. Gelsin, en doğru politikaları uygulasin; neyse o en doğru politikalar, bilmiyorum. “Faiz artırmaktır en doğru politika.” demiyorum ben değerli arkadaşlarım. Dikkat ederseniz, sözüme başlarken 2002 ile 2011’de uygulanan politikaların şu anda yaşamakta olduğumuz ekonomik sıkıntının temelinde bulunduğu söyledim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Bekaroğlu.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Abdüllatif Şener de bundan... Onu yapmayın ama Sayın Cumhurbaşkanının...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Daha bir ay buradayız.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bitiriyorum efendim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Başka...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Cumhurbaşkanın artık bir güveni kalmamıştır. Dolayısıyla bıraksın, çekilsin; sizden bir delikanlı gelsin, Sayın Cumhurbaşkanını Yardımcımız aday olsun. Ülke derin bir nefes alsın.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Çok korkuyorsunuz değil mi?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim, sağ olun.

Değerli arkadaşlar, şimdi Dirayet Dilan Hanım’a söz veriyorum.

HDP Grubundan Sayın Dirayet Dilan Taşdemir, Komisyon üyesi olarak süreniz yirmi dakikadır.

Geneli üzerinde buyurun lütfen.

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – Teşekkür ederim Başkan.

Ben de herkesi saygıyla selamlıyorum, herkese başarılar diliyorum.

2023 bütçesinin, halkın, emekçinin, yoksulun bütçesi olmasını isterdik, böyle bir bütçe üzerinde fikirlerimizi, görüşlerimizi beyan etmek tabii ki isterdik ama maalesef, şu anda -konuştuğumuz bütçe- adil, eşit bir bütçe tartışması yürütmüyoruz. Dolayısıyla eleştirilerimizin de önerilerimizin de diğer bütçe süreçlerinde olduğu gibi bu bütçe sürecinde de dikkate alınacağını düşünmüyoruz. Yirmi yıldır benzer bir süreç işliyor. Maalesef, 2020 bütçesinde de benzer bir süreci yaşadık; noktasına, virgülüne dokunmadan, işte, birbirimizi tebrik ederek, konuşmanın başında ve sonunda Cumhurbaşkanına teşekkürlerle aslında sayısal çoğunlukla kabul edilen bir bütçe oldu. Yani yanılmıyorsam bu bütçe de benzer bir biçimde olacak. En azından, bugünkü tartışmalardan çok da farklı olmayacağını görüyoruz.

Tabii ki biz HDP olarak her zaman yaptığımız gibi çözüm önerilerimizi sunarak halkın bütçesini savunmaya devam edeceğiz. Bizim amacımız, mücadeleimiz, politikamız çözüm bütçesini savunmaktır. 2023 bütçe kanun teklifi Komisyona sunulduğunda biz de benzer bir tartışmayı yürüteceğiz. Daha önceki bütçelerde olduğu gibi bu bütçede de halkın sesini, sözünü buraya taşımaya dikkat edeceğiz ve bunun mücadelesini vereceğiz elbette.

Tabii ki bu bütçe yoksulların, işsizlerin, emekçilerin, çiftçinin, esnafın, gençlerin, kadınların bütçesi değil; bu bütçe savaşın, faizin, yandaşın bütçesi; onları merkeze alan, onların ihtiyaçlarını gözeten bir bütçe tercihi bulunmuş iktidar.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Bu ülkede savaş yok, terör var terör.

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – Elbette, halk, yeri geldiğinde bu bütçe anlayışına karşı tepkisini sandıklarda mutlaka gösterecektir. Cumhurbaşkanı Erdoğan 2023 bütçesi için şöyle diyor: “Enflasyon bütçeden kaynaklı olmuş olsaydı bugün iflas etmiş bir Türkiye manzarasıyla biz karşı karşıya kalırdık.” Aslında bu sözleri -neresinden bakarsanız bakın- bir tutarsızlık içerisinde ama yine, bu sözlerden biz anlıyoruz ki saraydan bakınca memleketin hâli tozpembe görünür. Halka yabancı, halka üstten bakan, gerçekliği görmeyen, aslında gerçekliği manipüle eden bir anlayışla karşı karşıyayız. Ama biz halkın neler yaşadığını, yoksulluğunu, yoksunluğunu her gün duyuyoruz, tanıklık ediyoruz, birebir yaşıyoruz. Dolayısıyla biz burada da bunları ifade etmeye devam edeceğiz.

Bugün, Türkiye’nin dört bir yanı çöpten ekmeğe toplayan insan manzaralarıyla dolu; işsizlik, geçim sıkıntısı yüzünden intihar eden gençlerle dolu. Memlekette çocuklar okula aç gidiyor, gece yatarken başını yastığa aç koyuyor, aç yatıyor; yeterli beslenemeyen çocuklar büyüyemiyorlar, çocukların büyüyemediği bir ülke yarattınız.

Tekstil atölyeleri asgari ücretin de altında güvencesiz, kayıtsız, kötü koşulları göze alarak çalışmak zorunda olan genç kadın ve genç erkeklerle dolu. Şiddet, taciz, tecavüz, istismardan koruyamadığımız binlerce kadın ve çocuk vakalarıyla dolu. Ülke neredeyse hemen her gün “şüpheli ölüm” veya “intihar” denilerek katledilen kadın hikâyeleriyle dolu. Cezaevleri, fikirleri, düşünceleri, siyasi görüşleri nedeniyle rehlin tutulan gazeteci, aydın, yazar, milletvekili, siyasetçi ve muhaliflerle dolu; hakikatleri yazanlar, söyleyenler, savunanlar, her gün gözaltına alındı; gazeteciler, hekimler, avukatlar ve hak savunucularıyla dolu. Adalet sarayları adaletsizlik, hukuksuzluk, cezasızlıkların kol gezdiği mahkeme kararlarıyla dolu. Yerin kilometrelerce altında maden işçileri, yerden metrelerce yükseklikte hiçbir önlem alınmayan ve yaşamını yitiren inşaat işçilerinin cenazeleriyle dolu. Yıllarca zor şartlarda okuyup eğitim gören -hani Cumhurbaşkanı ve sizler de sık sık söylüyorsunuz, her gün yeni bir üniversite açmakla aslında övünüyorsunuz- fen edebiyat fakültelerinden mezun olan ama ataması yapılmayan, boyacılık yapan, pazarcılık yapan, işportacılık yapan, ayakkabıcılık yapan, inşaat işlerinde çalışıp ve

inşaat işlerinde güvenlikleri alınmadığı için patır patır düşen, yaşamını yitiren öğretmenlerle dolu bu ülke. İktidarın yanlış sağlık politikaları nedeniyle hastanelerde saldırıya uğrayan, öldürülen yüzlerce doktor ve sağlık çalışanıyla dolu.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Beş yıldızlı hastaneleri biz yaptık.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Ekonomik kriz, artan enflasyon yüzünden iflas eden esnaf, sanayi ve üreticiyle dolu. Bu acı manzaralar saymakla bitmez ama bu ülke bu hâldeyken 1.500 odalı saraydan ülke manzarası belli ki çok güzel görünüyor, dünya gözünüze güllük gülistanlık geliyor. Tabii ki neden gelsin? Çünkü “İtibardan tasarruf olmaz.” diyerek düz şatafat içinde yaşamını sürdürmeye devam eden bir iktidar.

Sarayın bir gümrük gideri 10 milyon lirayı aştı. Çoğunlukla yurt dışından ithal edilen ateş pahası meyve ve sebzelerle gündeme geliyor. Yatmadan önce manda yoğurdu, Medine hurması, kestane balı, yulaf ezmesi karışımı tüketiliyor. Tabii, hakkınızı yenmeyelim, Allah için, sağlıklı beslenmenin tarifini de halkla çekinmeden paylaşıyorsunuz. Yani buna da artık ne diyelim! Demek ki bizden beklenti de bu artık, bunu da paylaştığımız için şükranı bir borç bilirsiniz. Yatağa hiç aç girmediniz tabii, açlıktan uyuyamadığınız geceler de olmadı, hiç üşümediniz, elektrik ve su kesintisi falan da hiç yaşamadınız, hastanelerde sıra beklemediniz; yolda, karda, kışta, tipide de beklemediniz çünkü zaten sizi hazır bekleyen uçaklarınız hep vardı.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Bu kadar yalan olur mu ya!

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Tüm bunlar kimin parasıyla yapılıyor? Tabii ki bizlerin, emekçilerin, yoksulun, halkın cebinden kuruşu kuruşuna aldığımız vergilerle bu kadar lüks ve şatafat içinde yaşıyorsunuz. Ülkenin hâli böyleyken AKP yirmi yıldır halktan topladığı vergilerle oluşturduğu bütçeyi halka değil; saraya, savaşa, sermayeye, yandıya aktarıyor; harp vurup harman savuruyor. Türkiye’de işsizlik, yoksulluk ve açlık artık kronik hâle geldi. Geçinemeyenlerin, barınamayanların evsizlerin sayısı her geçen gün daha da artıyor. Vergi adaletsizliği derinleşti; az kazananın çok, çok kazananın az vergi alındı. Sağlık hakkı, eğitim hakkı, ulaşım hakkı, barınma hakkı kısaca kamu hakkı piyasalaştı, ticarileşti ve metalaştı.

Bütçede toplumsal cinsiyet eşitliği yok sayıldı. Kadın yoksulluğu değil, yoksulluğun kadınlaşması gündeme geldi. Kadınlar yaşadıkları evlerde, çalıştıkları iş yerlerinde, oturdukları parklarda, yürüdükleri sokaklarda, bindikleri otobüslerde şiddette, tacize ve tecavüze uğruyor. Emek piyasasından daha az ücret alındı, karın tokluğuyla çalışıldı. Kadın emeği, güvencesiz, düşük ücretli, esnek, kuralsız, istihdamı artırıcı hâle geldi. Pandemi sürecinde en fazla yoksullaşan, istihdamdan koparılan, işsiz kalanlar yine kadınlar oldu. Yaşamın hiçbir alanında kadını ve kadının adına dahi görmeye tahammülü olmayan bu iktidar şiddetle mücadeleyi en kapsamlı şekilde ele alan kadınların yaşama güvencesi olan İstanbul Sözleşmesi’ni bir gece Cumhurbaşkanının kararıyla feshetti. Gasbettiği belediyelerimizde yine en bilindik pratiğini uyguladı. İlk olarak kadın kazanımlarımızı hedef aldı. Eş başkanlık sistemimizi suç unsuru olarak gösterdi. Belediye eş başkanlarımız hâlâ cezaevinde rehin tutulmaya devam ediyor. Siyaset alanından kadın merkezlerine, istihdam alanlarından sığınaklara kadınların yaşama dâhil olduğu ve olmak için çözümler bulduğu her alana saldırılar devam etti ve devam ediyor.

Savaş ve şiddetin sonuçlarını en ağır şekilde yaşayanlar elbette yine kadınlar oldu. Nitekim, bir ülkede Kürt ve kadın düşmanlığı üzerinde yürütülen politikalar kadına karşı şiddeti derinleştirmekte, kadın yoksulluğunu, işsizliğini arttırmaya devam ediyor.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – En büyük düşman PKK.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Ülkede neredeyse hemen her gün bir kadın katlediliyor ve bunun adı “kadın kırımıdır” ülkemizde bir kadın kırımını yaşıyoruz ama biz bu bütçeye baktığımızda bu kadın kırımını önlemeye yönelik bir çalışma, bir anlayış, bir bütçe sürecini göremiyoruz.

İnsanlar yoksulluk sebebiyle evlerini, yaşam alanlarını, köylerini terk ederek mevsimlik tarım işçiliği yapmak için başka illere gitmek zorunda kalıyor. Gittikleri yerlerde her türlü emek sömürüsüne, ırkçı saldırılara maruz kalıyorlar. İnsanca yaşayabilecekleri, barınabilecekleri bir ortama ve koşula bile sahip değiller. On iki saat çalışıyorlar ama aldıkları bir günlük yevmiyeyle tek bir öğün bile doyamıyorlar. Kölelik koşulunda çalışan milyonlarca insan mevcut.

Savaş ve şiddet politikalarıyla iktidarını ayakta tutmaya çalışan iktidar, yaşadığı krizin faturasını emekçilere, yoksullara, kadınlara ve halklara kesmektedir. Kadınlara, çocuklara, emekçilere, çiftçilere, işçilere bütçe ayırmakta son derece cimri olan iktidar, silaha, tanka, topa kaynak aktarmak konusunda ise çok cömert. Savaş politikalarından beslenerek, hukuku ayaklar altına alarak, halkın haklarının üstüne çökerek ayakta durmaya çalışan iktidar Meclisi bir kez olsun tezkeresiz açmadı.

Suriye’ye, Irak’a, Libya’ya asker göndermek için onlarca savaş tezkeresi çıkardı, her tezkere ülkeye daha büyük bir kriz olarak döndü.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Orada da PKK’ya göz açtırmıyoruz.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Suriye’de, Libya’da, Irak’ta yapılan harcamaların yanında sayıları 10 binleri geçen envaiçeşit cihadist örgüt eğitilip donatıldı, maaşları ödendi, hâlâ da halkın vergisinden bunların maaşı ödenmeye devam ediliyor. Maaşları ödenmekle de yetinilmedi; bu paramiliter, cihadist örgütler insanlığa karşı suç olarak tabir edilecek binlerce suça karıştı ve insan hakları örgütlerinin raporları, bu örgütlerin işlediği suçlarla dolu.

AKP’nin hayalleri ve politikalar yüzünden Suriye’de başlayan iç savaş körüklendi ve bugün, bu savaşın körüklenmesi devam ediyor. Milyonlarca insan savaştan kaçarak Türkiye’ye sığınmak zorunda kaldı. Geline aşamada, Türkiye artık en büyük göç nüfusunu barındıran ülkelerin başında geliyor. Son dönemde artan yoksulluk ve işsizliğin sebebinin Suriyeliler olduğu üzerinden bir göçmen düşmanlığı kışkırtılmaya çalışılıyor. Göçmenler ve mülteciler yaşadığımız yoksulluğun, işsizliğin elbette ki sebebi değildir; yaşadığımız bu yoksulluğun, sefaletin, açlığın, işsizliğin sebebi AKP iktidarının yanlış ekonomik politikalarıdır.

AKP iktidarı tarafından çözüm masasının devrildiği 2015 yılından beri Türkiye halkları gün yüzü görmedi. Kürt sorununda dayatılan çözümsüzlükte ısrar politikası siyasi, sosyal ve ekonomik krizi daha da derinleştirdi; ülke kaynaklarını savaş baronlarına peşkeş çekerken ülkeyi de demokratik değerlerden gittikçe uzaklaştırdı.

İnsan haklarına yönelik her türlü ihlalin yaşandığı, ayrımcılığın, ırkçının yükseldiği, faşizan uygulamaların ahenileştiği bir iklim bu iktidar tarafından oluşturuldu. Ülkelerin demokratik gelişmişliklerinin ve demokrasi sıralarının araştırıldığı Dünya Demokrasi Endeksi’nde seçim süreci ve şeffaflık, sivil haklar, siyasi katılım, siyasi kültür gibi faktörlerin etki ettiği araştırmalarda 2021 yılını 103’üncü sırada tamamlayan Türkiye, yargının bağımlı olduğu, basın ve ifade özgürlüğünün gelişmediği ülkelerin bulunduğu “hibrit rejim” kategorisinde yer aldı. Bu da iktidarın başarısı.

Türkiye’nin 2023 yılı savunma ve güvenlik bütçesi 468,7 milyar TL olarak öngörüldü. Bu, buz dağının görünen kısmı yani bütçede kayıtlı olan küçük bir miktar. Bu miktar bile Cumhuriyet tarihinin en yüksek savunma bütçesi olarak tarihe geçecek büyüklükte. Bunun çok üzerinde bir bütçe harcadığını, bir kara delik gibi ülkenin bütün kaynaklarını tükettiğini biliyoruz. Bu harcamaların artması, ülkedeki

vergilerin arttıracağı, halkı fakirleştireceği, siyasi iktidarın daha otoriterleşeceği anlamına geliyor. Zira, 2023 yılı bütçesi hızla demokrasiden uzaklaşan, otoriterleşen, militarizmi yükselten, totaliter bir rejimi kurumsallaştırmaya çalışan bir siyasi iktidarın bütçesidir.

Bütçeler, sadece birtakım rakamlara, bilançolara, cetvellere, teknik hesaplara yer veren metinler değildir elbette. Hayatımızın hemen her alanı bütçeyle belirlenmektedir. Ödediğimiz vergilerden aldığımız maaşlara, ücretlere, yararlanacağımız kamu hizmetlerinden adalet sistemine, güvenliğimizden yaşam biçimimize hatta etnik ve inanç aidiyetlerimize kadar her bir başlık bu bütçeyle doğrudan ilişkilidir.

2023 bütçede aslan payı her sene olduğu gibi bu sene de Diyanete ayrılmış. Adaletsizlik ve vicdansızlık sadece vergi toplamada değil, bütçenin dağılımında da kendisini göstermektedir. Halkın tüm kesimlerinden alınan vergiler de bir dinin, bir mezhebin finanse edilmesi için kullanılmakta. Adil ve vicdanlı geliyor mu size bu Diyanete ayrılan bütçe? Bu, kul hakkına girmek anlamına geliyor bizce, Diyanet kul hakkı yiyor. 2023 Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'ne göre bütçede Diyanet İşleri Başkanlığına yaklaşık 35 milyar 910 milyon 653 bin lira ayrılmış. Diyanet'e ayrılan pay çok sayıda bakanlığın bütçesini geride bıraktı. Peki, neden? Hepimizin de bildiği üzere Diyanet İşleri Başkanlığı iktidarın emrinde ve hizmetinde ideolojik bir aygıt olarak görevlendirilmiş ve böyle konumlandırılmaya çalışılıyor. Hakkımı arayanlara, itiraz edenlere şükretmesini vaaz etmekle görevlendirilmiş. Diyanet hemen hemen her gün kadınların bedeni, kadınların kimliği üzerinde fetvalar vermekte, kadınları aşağılamaktadır.

Bu ülkede farklı inanç ve kimliklerde insanların vergileriyle bütçe oluşturulurken tek bir mezhebe ayrılan bu bütçe, bütçe politikasında ve kanununda diğer inançlara özellikle Alevi inancına dair ise biz ayrılan bir bütçe görmüyoruz. Seçim yaklaşırken Alevi yurttaşlarına ve cemevlerine dönük bir düzenleme yapıldı. Sözüm ona iyi bir düzenlemeydi. Ancak Alevileri kontrol altına almaya çalışan iktidarın Aleviliği âdeta folklorik bir unsura indirgeyip cemevlerine kayyum ataması amaçlanmaktadır. Yirmi yıldır Alevilerin temel sorununa hiçbir çözüm getirmeyen iktidar seçimlere yatırım amacıyla Alevi inancını suistimal etmektedir. Alevilerin talebi devlet merkezli bir din yönetiminin eklentisi olmak değildir, çözülmesi gereken eşit yurttaşlık haklarıdır, cemevlerinin ibadethane olarak kabul edilmesi ve AKP iktidarının yıllardır sürdürdüğü dinselleşme pratiğini terk ederek tüm inançların kendi özgünlüğüyle kabul edilmesidir.

Seçimler yaklaştıkça EYT'lilere, asgari ücretlilere dönük bazı düzenlemeler de olacaktır. Seçimi kazanmak için kamu harcamasında bir artışa gidilecektir. Ancak enflasyonun yüzde 84... Her geçen gün artacağı için kaşıkla verirken kepçeyle almaya devam edilecektir. 2023 bütçe teklifinde 4,5 trilyon TL'lik gider, 3,8 trilyon TL'lik gelir yani 659 milyar TL'lik bir bütçe açığı öngörülüyor. Bu yılki açıkçası 461 milyar TL olarak tahmin ediliyor. Bu kadar büyük bir bütçe açığının kapatılması gerekir. Peki, iktidar bu bütçe açığını nasıl kapatmayı düşünüyor? Her zaman yaptığı gibi halkın sırtına bindirdiği yüksek vergilerle bu bütçe açığını kapatmaya çalışacaktır.

Emekçilerden alınan vergiler kamu hizmeti olarak halka geri dönüyor mu peki? Elbette ki bu sorunun cevabı hayır. Sağlık, eğitim, sosyal yardım, tarıma ayrılan paydan bunu çok rahat görebiliyoruz. Sağlık harcamaları ödenekleri çok yüksek gibi görünse de aslında bunun büyük bir oranda şehir hastanelerinde hizmet alımı ve kira bedeli olarak ayrıldığını görüyoruz.

Bu bütçede tarıma ayrılan kaynak sadece 143 milyar TL iken üstelik bunun yalnızca 54 milyar TL'si destek programı biçiminde küçük köylü ve üreticiye gidiyor; geri kalanının büyük ihracatçıya ve çok uluslu tarım şirketlerini desteklemeye dönük olduğunu biz bu bütçe kalemlerinde görüyoruz.

Tüm sosyal yardımlara ayrılan miktar 259 milyar TL. Evet aslında, ilk bakışta bu rakamın büyük bir meblağ olduğunu söyleyebiliriz ama bu büyük meblağ bize aynı zamanda başka bir şey de söylüyor. Ne söylüyor? Sosyal yardıma muhtaç olan yoksul sayısının ne kadar fazla olduğunu ve insanların sosyal yardımlardan geçinmek zorunda kaldığını da gösteriyor ama bu tabloyu AKP ne olarak sunuyor? Bundan gurur duymamız gereken, bununla mutlu olmamız gereken bir kalem olarak sunuyor açıkçası. Bu bile toplumun yoksulluğunun geldiği boyutu gösteriyor. Bütçe açığı dolaylı ve dolaysız vergilerle emekçilerden kapatılmaya çalışılırken bütçe açığından daha fazla bir miktar sermaye gruplarından alınmayan vergiler silinmekte, vergi indirimine gidilmekte, istisnalar sağlanmaktadır. Nitekim 2023 yılı için geçen yılın bütçesinde öngörülen vergi harcaması, muafiyet, istisna ve indirimler biçiminde alınmasından vazgeçilen vergi miktarı 385 milyar TL iken yeni bütçe kanun teklifinde bu rakam 994 milyar TL'ye yükseltilmiş. Bu vergiler yoksul halktan değil zenginlerden, sermaye gruplarından alınmış olsaydı, bu kadar büyük bir bütçe açığı verilmezdi. Zenginler, sermaye grupları vergilendirilmediği için bu kadar büyük bir bütçe açığı ve borçlanma meydana gelmektedir. Yıllardır aynı politika sürdürülür; yoksul halkın sırtına vergi bindirilir ama halk eşit, ücretsiz, erişilebilir ana dilde kamu hizmetinden tam olarak faydalandırılmaz. Zenginden vergi alınmaz, bütün kamu harcamaları onlara yapılır; tüm kamu ihaleleri, devlet garantili projeler zenginlere verilir, servetlerine servet katılır; zenginlere kamu kaynakları, ihaleler de yetmemiş olacak ki yirmi yıldır rant, kâr hırsı için doğa talan edilmekte. Yasalarda yapılan değişikliklerle ve yönetmeliklerdeki düzenlemelerle şirketlerin kent ve doğal hayatı üzerindeki etkileri arttırıldı. HES'lerle, termik santraller, mega projeler, maden ocakları...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz bitmek üzeredir. Son cümlelerinizi alalım.

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – Bitiriyor Başkan.

...barajlar; kelimenin tam anlamıyla doğa katliamı yaşandı, yaşanmaya devam ediyor ama bu AKP'nin de son bütçesi olacak. Bizler halkın bütçesini, çözümün bütçesini hep birlikte yapacağız. Çözüm bütçemizi de Rıdvan Vekilimiz anlatacak.

Teşekkürler.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, Ağrı Milletvekili Dirayet Dilan Taşdemir'in (1/286) ve (1/285) esas numaralı Kanun Tekliflerinin tümü üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadeleri ile Merkez Bankası Başkanının 2/12/2022 tarihinde Komisyona yapacağı sunuma ilişkin açıklaması

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi, değerli arkadaşlar, müsaade ederseniz Sayın Konuşmacının bazı ifadeleriyle ilgili tutanağa geçirmem gereken bir tutum var; onu ifade etmek istiyorum.

Savaş kavramından bahsetti Sayın Konuşmacı. Savaş konusunda yetkili otorite olan Meclisimiz biliyorsunuz ve Komisyon olarak bu konuda bu ifadeye hiçbir şekilde katılmadığımızı tutanaklara geçirmek isterim.

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – Ne diyelim?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ülkemiz meşru ve hukuki bir çerçevede teröre yönelik olarak, sınır güvenliğini sağlamaya dönük olarak, ülkemize göçü engellemeye dönük olarak ve komşu ülkelerimizde huzuru tesis etmeye yönelik olarak operasyonlar yapmaktadır.

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – Aile Bakanı öyle olmadığını söylüyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu Meclisten aldığı yetkiyle, hukuki demokratik bir yetkiyle bu operasyonları yapmaktadır. Bunlara savaş niteliğini hiçbir şekilde kabul etmediğimizi belirtmek isterim.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Aile Bakanın söyledi, Aile Bakanı.

RİDVAN TURAN (Mersin) – Bir şey söylemeyecek miyiz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bunun dışında...

Bir tamamlayayım arkadaşlar, rica ediyorum.

Değişik fikirler ifade ediliyor, bu fikirlere katılıyorum, katılmam, hiçbir şekilde içeriğe müdahale etmiyorum. Onu değişik partilerden arkadaşlarımız sırası geldikçe görüşlerini ifade ederler, söylerler ama birtakım temel konularda da takdir edersiniz ki Komisyon Başkanı olarak İç Tüzük çerçevesinde kayıtlara gerekli tutumu düşmek durumundayım.

Değerli arkadaşlar bir de bir anons yapmak istiyorum. Belki bu tartışmalarda hani faydalı olabilir. Merkez Bankamız biliyorsunuz her yıl bir sunum gerçekleştiriyor Meclisimize. Az önce Merkez Bankası Başkanımızla bir tarih üzerinde anlaştık, 2 Aralık günü yani Komisyonumuzda bütçe çalışmaları bittikten ve Genel Kurulda başlamadan önce Merkez Bankası Başkanımız gelip Plan ve Bütçe Komisyonumuza bir sunum yapacak. Orada da Merkez Bankasının politikalarıyla ilgili her türlü soru, yorum yapılabilecek ve tartışma yapılabilecek.

Bunu da bilgilerinizi arz etmek istiyorum.

RİDVAN TURAN (Mersin) – Yani Merkez Bankasına ne kadar yük bindirdiğini bilmeden biz koskoca bir bütçe sezonu geçireceğiz ha Başkanım. Bravo yani ne diyeyim!

V.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/286) ve 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/285) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, şimdi, Nilgün Hanım'a söz vereceğim, sonra İsmail Bey'e söz vereceğim.

Nilgün Hanım, buyurun lütfen.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Çok değerli Cumhurbaşkanı Yardımcımız, Bakan Yardımcılarımız, çok değerli Komisyonumuzun değerli üyeleri, milletvekilleri, kamu kurum ve kuruluşlarımızın değerli bürokratları; ben de sizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Tabii, bu bütçe bizim AK Parti hükümetlerinin 21'inci bütçesi, aynı zamanda Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin 5'inci bütçesi olması sebebiyle de bize bu imkânı, fırsatı tanıyan aziz milletimize de bir kez daha teşekkür etmek istiyorum.

Evet, AK PARTİ olarak yirmi bir yılda eğitimden sağlığa, ulaşımdan enerjiye, sanayiden tarıma, spordan sosyal desteklere kadar her alanda hizmetler üreterek hizmet kalitemizi ve eser kalitemizi vatandaşımızın menfaatinde yükselttik. Ülkemizi geliştirmek ve büyütmek, güçlendirmek, vatandaşımızın refahını arttırmak için, hayatını kolaylaştırmak için, aynı zamanda güvenliğini sağlamak için çalıştık ve çalışmaya da devam edeceğiz. 2023 yılı bütçe teklifimizin temel misyonu, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımızın sunumunda şöyle geçiyor: "Vatandaşımızı küresel belirsizliklerden ve risklerden koruyacak, her kesimden insanımızı kollayacak bir mali altyapı oluşturmasıdır." Dolayısıyla

bu bütçe vatandaşlarımızın ihtiyaçlarına odaklanan Türkiye yüz yılının önünü açacak bir atılım bütçesi olduğunu görüyoruz. Bugün hepimizin bildiği üzere, bütün dünya belki bugüne kadar hiç sınanmadığı kadar zor bir süreçten geçiyor. Salgın ki iki yıl boyunca en ağır yaşadık. Yine bununla birlikte savaşlar, bunların beraberinde gelen fiyat artışları, enerji krizi, ekonomik krizlerle tüm insanlık dar bir boğazdan geçiyor. Krizlerin devamında ekonomik istikrarsızlıklarla da yüzleşiyoruz. Dünya aynı zamanda demokratik süreçlerin tehdit edildiği, sosyal barışın sağlanamadığı, insanların da bir arada yaşama iradesini yitirdiği bir dönemin üstesinden gelmeye çalışıyor. Tabii ki ülkemizde tüm ülkelerde olduğu gibi bu gerek coğrafi konumu sebebiyle gerekse dış politikadaki rolü itibarıyla bu süreçten etkilenmektedir. Türkiye, bu süreçten kendini dış dünyadan soyutlamamış, aksine uluslararası platformlarda kolaylaştırıcı, ara bulucu, çözüm üreten, fikirlerine başvurulana bir ülke konumuna gelmiştir. Bu anlamda da ben hem Sayın Cumhurbaşkanımızla hem de ülkemle gurur duyuyorum. Ülke olarak küresel gelişmelerin önümüze çıkardığı fırsatları da değerlendiriyoruz. Bunu pandemi sürecinde de yaşadık. Pandemide tüm dünya çarklarını kapatırken Türkiye almış olduğu tedbirlerle, özellikle o sağlık alanındaki güçlü altyapısıyla birlikte üretime bir şekilde devam etti ve büyümeye devam etti. Nitekim uyguladığımız Türkiye ekonomik modeliyle de bizim amacımız yatırım, istihdam, üretim, ihracat yoluyla ülkemizi büyütmek her bir vatandaşımızın iş ve emek, aş sahibi olarak geleceğe güvenle bakmasını sağlamaktır. Birazdan rakamlara da değineceğim. Bu “Türkiye Ekonomik Modeli”nin rakamlar üzerindeki etkilerini hep birlikte göreceğiz. Türkiye ekonomisi biliyorsunuz 2002-2021 yılları döneminde yıllık ortalama 5,5 oranında büyüme kaydetmiştir. Geçtiğimiz yıl da büyüme oranımız yüzde 11’di. Bu yılın ilk yarısında da yüzde 6’lık bir büyüme oranıyla OECD ülkeleri arasında en yüksek oranda büyüyen ikinci ülke konumunda olduk. Covid-19 salgınında dünya ekonomisini sarstığı bir dönemde ise G20 ülkeleri içinde yine en hızlı büyüyen ülkelerin başında geliyoruz. Satın alma gücü paritesine baktığımızda Türkiye 2021 yılında dünyanın en büyük 11’inci ekonomisi, Avrupa’nın ise 4’üncü büyük ekonomisi hâline gelmiş durumda. Küresel ekonomilerde resesyon beklentisiyle birlikte 2023 yılı büyüme hedefimizde yüzde 5’tir.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – 17’yle aldınız 23 oldunuz.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Şimdi, yine istihdama baktığımızda, bakın, pandemiye rağmen istihdamda da pozitif gelişmeler söz konusu. Aktif sigortalı sayısını 12 milyondan 25,3 milyona çıkarken toplam istihdam 31 milyona yaklaştı. 2022 yılında istihdamdaki yıllık artışın 1,9 milyona yaklaşmasını, işsizlik oranının da yüzde 10,8 olarak gerçekleşmesini bekliyoruz.

Evet, AK PARTİ hükümetleri olarak göreve geldiğimizde hazine -bunu önemsiyorum- dokuz ay vadeyle borçlanabiliyordu. Bugünkü geldiğimiz noktada iç borçlanma ortalaması altmış yedi aya yükselmiştir. Bakın, dokuz aydan altmış yedi aya yükselmiş. 2002’deki borcun faiz oranı yüzde 62,7’ken, 2021 yılı içerisinde bu yüzde 14,6’dır; 2022 eylül ayında ise yüzde 11,7’dir. Dolayısıyla borçlanma vadesi uzamış, borçlanma faizi düşmüştür. Son günlerde ve burada da söylenen -Hazine ve Maliye Bakanı- borçlanma maliyetleri düşmemiş demek tamamen art niyetlidir.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Art niyetli sensin!

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Evet, yine 2023 yılı faiz giderleri için biliyorsunuz, bütçede 565 milyar TL ödenek öngörülmüş durumda. Faiz giderlerinin -bu çok önemli- gayrisafı yurt içi hasıladaki oranı çok önemlidir. Bu oran yüzde 3’tür. 2002’de hani bize dediler; -ben bugün sabahleyin iki konuşmacıda gördüm- işte “Bu bütçe faiz bütçesidir.” “Türk tarihinin en faizci Hükümeti” “faiz bakanlığı” “zulüm bakanlığı” gibi söylemler oldu. Gerçekten insan şaşırıyor. AK PARTİ iktidara geldiğinde gelirlerimizin yani her 100 liralık vergi gelirimizin yüzde 86’sı faize gidiyordu, bugün bu oran yüzde 15. Acaba kim faizci? Bu ne anlama geliyor? Gelirlerimizi demek ki tamamen vatandaşlarımızın, milletimizin

menfaatine, hizmete harcadığımızın tekrar çok önemli bir göstergesidir. Ayrıca şöyle de bir söylem de bulunuldu: “Vergileri yüzde 300 artırdınız.” diyen bir arkadaşımız oldu konuşmacılardan. Gerçekten, bu, bir akıl tutulması. Vergiler nasıl yüzde 300 artıyor? Yine, AK PARTİ iktidara geldiğinde kurumlar vergisi yüzde 45 oranındaydı. En düşük asgari ücretliden alınan faiz yüzde 20 civarındaydı. Bakınız, arkadaşlar, biz en düşük asgari ücretten alınan vergiyi kaldırdık.

Yine, aynı zamanda, esnaf odasına kayıtlı esnaflarımızın basit usuldeki vergilendirmelerini kaldırdık. E, bunları görmezden gelip yüzde 300 gibi kamuoyuna -yanlış bilgilendirme- rakamlar verilmesini açıkçası hayretle dinliyorum.

Aynı zamanda, bir oranı da önemsiyorum. 2022’de bütçe açığımızın yüzde 3,5’ların altında kalmasını bekliyoruz. Bu da kamu maliyemizin yani bütçemizin ne kadar güçlü olduğunun da bir göstergesidir, bunun da altını çizmek istiyorum.

Yine, hane halkı reel sektör borçluluğu bakımından da bizim bütçemiz güçlü bir yapıya sahiptir. Türkiye’deki hane halkı borcu 2022’nin ilk çeyreğinde yüzde 13,3’tür, bu oran gelişmekte olan ülkelerde yüzde 50,7’dir; buna baktığımız durumda da gayet olumlu bir rakamdır.

Makroekonomide milli gelirimizi 238 milyar dolardan 1 trilyon dolar sınırına getirdik. 36 milyar dolar olan ihracatımız bugün 250 milyar doların üstünde.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Nerede 1 trilyon ya! 800 milyar ya! Büyük yalan var!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Mehmet Bey, siz konuştunuz, size müdahale edilmedi, rica ediyorum.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Dış ticaret hacmimiz geçtiğimiz yıl içerisinde 500 milyar dolar sınırına dayandı. Küresel düzeyde, başta enerji olmak üzere, emtia fiyatlarındaki artış ithalat rakamlarını yükseltmektedir. Tabii ki cari açığın Türkiye için önemli olduğunu biliyoruz. Bu yıl -biraz önce konuşmacılar bahsetti cari açığımızın yükseldiğiyle ilgili- evet, cari açığımız arttı ama bunun en büyük sebebi, Türkiye yurt dışından neyi ithal ediyor? En büyük ithalatını yaptığımız şey enerji. Enerji fiyatlarındaki artışlar, kurdaki artışlardan dolayı tabii ki cari açığımız artmış durumdadır ama enerjiyi bunun dışına çıkardığımızda biz açıkçası bu yıl yaklaşık 30 milyar dolar, önümüzdeki yıl da 40 milyar dolar cari fazla vermeyi hedefliyoruz.

Evet, Türkiye’nin 1982-2002 yılları arasındaki...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Enerjiyi çıkarmazsak ne yapacağız?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Rakamlara takla attırıyor!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, sıra geldiğinde fikirlerinizi ifade edersiniz. Karşılıklı konuşma usulümüz yoktur, rica ediyorum.

Nilgün Hanım gayet teknik bir şekilde sunum yapıyor. Niye rahatsız oldunuz anlamadım yani? Size gelince fikirlerinizi ifade edersiniz. Rakamları söylüyor.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Şimdi, Sayın Başkanım, tabii, rakamları gerçekçi bir şekilde söylediğimiz için arkadaşlar rahatsız oluyorlar ama biz onları rahatsız etmeye devam edeceğiz, onlar gibi atmasyon, şişirme, algı yaratmaya yönelik rakamları vermiyorum ben, gerçek rakamları veriyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Başkanım, “atmasyon” diyor.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Yakıştıramadım size Nilgün Hanım!

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Türkiye’nin 1982-2002 yılları arasında küresel mal ticaretinden aldığı pay 0,41 iken bugün bu oran yüzde 1’in üstüne çıkmıştır.

Yine, bu yıl sonunda 40 milyar dolarlık turizm gelirinde de yeni hedeflere ulaşıyoruz.

Piyasalarda salgın sonrasındaki arz talep dengesizliği, özellikle enerji ve gıda başta olmak üzere, emtia fiyatlarındaki artışlar, tedarik zincirlerinin bozulması, taşıma maliyetlerinin yükselmesi küresel düzeyde enflasyonla bizi karşı karşıya bırakmıştır. Vatandaşlarımızın enflasyondaki artıştan duydukları endişenin ve beklentilerinin hepsinin farkındayız. Enflasyondaki artışların vatandaşımızın refah seviyesinde yol açtığı kaybı önlemek için de bu süreçte ciddi önlemler almaya çalıştık. Asgari ücrette, memur ve emekli maaşlarında, sosyal yardımlarda ciddi oranda artışlar gerçekleştirdik. Bu yıl asgari ücrete baktığımızda yüzde 94,6 oranında, kamu ve memur emeklilerinin ücret ve aylıklarında yüzde 85,5 oranında, SSK ve BAĞ-KUR emekli aylıklarında yüzde 78,6 oranında artışlar yaptık.

Türkiye'nin son yirmi yılda gerçekleştirdiği kalkınma devriminin en iftihar duyulacak sonuçlarından biri de sağlıktır. Vatandaşlarımızın neredeyse tamamını kapsayan genel sağlık sigortası sistemimizle -dünyada eşi benzeri yoktur- bugün dışın bile tedavisi yine sosyal güvenlik sistemi kapsamında karşılanmaktadır. Ülkemizin en ücra köşelerine kadar tam teşekküllü hastanelerimiz herkesin erişimine açık ve kaliteli hizmet vermektedir. O sıralar, o önceden gördüğümüz sıralar artık yoktur. Hastane yatak sayımız 164 binden 263 binin üzerine, 2002 yılına göre hekim sayımızda yine ciddi oranlarda, 2 katına varan artışlar sağladık.

Son yirmi yılda çiftçilerimize de toplam cari rakamlarla 465 milyar lira tutarında destek sağladık. Yine, 2023 yılı bütçemizde tarımsal destekleri yüzde 109 oranında artırarak 54 milyar tutarına getirdik. Tarım sektörü yatırım ödenekleri için 40 milyar TL; tarımsal sübvansiyon, müdahale alımları ve ihracat destekleri için de 48,5 milyar TL'yle toplamda tarıma ayrılan bu yılki bütçedeki tutar 142,9 milyar TL'dir. Yine, bu orana baktığımızda, ülkemizin gayrisafı yurt içi hasıla içerisinde tarıma ayırdığı toplam kaynağın oranı yüzde 1,15'tir, bu oranın OECD ortalaması ise 0,61'tir. Bu da OECD ülkeleri üzerinde olduğunu bir göstermektedir. Evet tarımdaki gayrisafı milli hasılamız da 37 milyar liradan 407 milyar TL'ye ulaşmıştır.

Yine, sanayi ve teknolojiye yeni organize sanayi bölgeleriyle özellikle son zamanlarda verdiğimiz özellikle... Biliyorsunuz, Sanayi Bakanlığının belirlediği cari açığa sebep olan 900 kalemlik bir ürün var. Onlara verilen teşviklerle birlikte ciddi anlamda yatırımlar da artmıştır.

Yine, biliyorsunuz, bu cuma günü TOGG'un banttan ilk indirilişini ve açılışını gerçekleştireceğiz. Keşke orada hep beraber, sizlerle beraber olabilsek ama gördük ki davete icabet yok.

Evet, dar ve orta gelirli vatandaşlarımızın konuta ulaşabilirliğiyle de ilgili, biliyorsunuz, birçok kolaylaştırmaları hayata geçirdik. TOKİ eliyle 81 ilimizde 1 milyon 170 bin konut, arsa inşa edildi. 3 milyon konutun dönüşümünün tamamlanmasıyla bir deprem ülkesi olan ülkemizde 12 milyon vatandaşımızı yeni ve güvenli konutlara kavuşturmuş olduk.

Yine, cumhuriyet tarihinin en büyük sosyal konut projesi olarak nitelendirdiğimiz 500 bin sosyal konut, 250 bin konut amaçlı arsa ve 50 bin iş yeri kampanyamızı da milletimiz için paylaştık. İnşallah 362 milyarlık bir yatırımla bu da hayata geçirilecek.

Yine "Eğitimi ne kadar güçlendirirsek bu ülke o kadar kendi ayaklarının üzerinde duracak." diyerek bu bütçemizdeki en önemli payı eğitime ayırdık. Yatırımlarımızın meyvelerini şu an topluyoruz, önümüzdeki yıllarda da toplayacağımıza inanıyorum. Eğitime ayrılan yıllık bütçeyi -yükseköğretim olmak üzere- 10,3 milyar liradan 304 milyar liraya çıkardık. Derslik sayımızı 343 binden 612 bine çıkardık. İlkokul ve ortaokul öğrencilerimize toplam 3,5 milyar ücretsiz ders kitapları dağıttık. 750 bin yeni öğretmenimizin de atamasını gerçekleştirdik. Eğitimin en büyük fırsat eşitliği olduğuna inanıyoruz. Onun için üniversite sayılarımızı arttırdık. Yükseköğretimde burs ve kredi tutarlarını

850 liraya çıkardık. Yine, öğrencilerimiz için, yüksek lisans öğrencileri için burs miktarı 1.700 lira... Doktora öğrencilerimiz için 135 liraydı bu, 2.550 lira... 70 bin olan akademik personel sayımız da şu an 184 bin durumunda.

Savunma sanayimizde ülkemizin ihtiyaçlarını karşılamanın yanı sıra küresel taleplere de cevap verecek güçlü bir altyapı kurduk. “Türkiye’nin bir markası yok.” diyenlere... Bence Türkiye’nin bir markası vardır, İHA ve SİHA’lar Türkiye’nin markası olmuştur. İnsanlı-insansız hava araçlarından kara ve deniz araçlarına, donanımdan yazılıma her alanda kendi savunma sanayi ürünlerini üreten ve ihraç eden sayılı ülkelerin arasına girmiş durumdayız.

Evet, Karadeniz’de, biliyorsunuz, yine kendimize ait milli sondaj gemimizle 545 milyar metreküplük doğal gaz rezervini keşfettik.

Tüm dünyayı kasıp kavuran enerji krizini, enerji fiyatlarındaki anormal yükselişleri vatandaşımıza yansıtmamak için doğal gazda yüzde 80, elektrikte de birinci kademedede yüzde 50’ye varan sübvansiyon sağlıyoruz ve 2023 yılı bütçemizde de doğal gaz ve elektrik sübvansiyonları için 600 milyar TL ayırmış bulunmaktayız.

Buraya kadar saydıklarım sayı ve verilerle ortada. Bu hizmetlere yenilerini ekleyeceğimizden kimsenin şüphesi olmasın. “Türkiye Yüzyılı”nın inşasında vatandaşlarımızın refahı ve mutluluğu her zaman önceliğimiz olacaktır. Gelir politikası uygulamalarımızın ana gayesi işçimizden çiftçimize, esnafımızdan iş insanımıza kadar vatandaşlarımızın tümünün ihtiyaçlarının karşılanmasıdır. Tabii, bununla da yetinmeyerek ülkemizin barışı, istikrarı, insani ve insan hayatını merkeze alan dış politikalarıyla... Ukrayna krizindeki tutumumuz, Şanghay’daki ve New York’taki duruşumuz gerçekten iftihara değer net söylemlerdir, duruşlarımızdır.

Bazı içimizdekiler “içimizdeki kötü niyetliler” diyelim -bilemiyorum kimlerin sözcüsü olduklarını- Türkiye’nin dünyada söz sahibi olduğu bu süreçten rahatsız olabiliyorlar. Bu ülkenin huzurundan, hak ve adaletinden, ikliminden, havasından, suyundan, ekmeğinden yararlananların başkalarının çığırkanlığını yaparak ülke menfaati dışında konuşmasını anlayamıyorum, anlaşılacak gibi bir durum değil ama vatandaşlarımız da bu görüyor.

Tabii, bugün, Avrupa, gazını temin etme yollarını ararken biz de Türk gaz hattını, biliyorsunuz, oluşturduk. Putin ne dedi? Avrupa’ya gaz için ülkemizi işaret etti. Bu, aslında, bizim bu süreçteki Rusya-Ukrayna savaşındaki net duruşumuzun en önemli göstergesiydi. O süreçte bize “Ukrayna’yla ilgili direkt yaptırımlar yapılmalı” “Türkiye doğru bir dış politika yürütmüyor, diplomasi yürütmüyor” diyenler... Belki o gün bunu yapsaydık... Türkiye yine Avrupa’nın içinde yaşadığı “Kışın nasıl ısınacağız?” gibi sorunları bugün yaşamamakla birlikte Avrupa’nın ısınması için de enerji arz güvenliği sağlamakta ve aracı olmaktadır.

Yine, tahıl koridoru, terörle mücadele, göç meselesi, insani yardımlar, bütün dünya tarafından takdirle karşılanırken bizi hata yapmakla suçlayanlar dünya diplomasının Türkiye üzerinden dönmesinden rahatsız olanlardır, rahatsız oluyorsunuz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Linyit 8 bin lira... Kömür 8 bin lira...

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Asgari ücretli 1 ton kömür alamıyor!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, hatibe sürekli müdahale ediyorsunuz, rica ediyorum. Kendinize yapılmasını istemediğinizi başkalarına yapmayın.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Yine, sabahki görüşmelerde bir arkadaşımız Türk Tabipleri Birliği Başkanının evinden alınmasıyla ilgili bir söylemde bulundu. Türk Silahlı Kuvvetlerine karşı alçakça iftira atılmıştır, kimyasal silah kullanıldığı ifade edilmiştir. Şerefli Türk askerini kimse böyle

suçlayamaz. Türk askerini suçlayanlar da hesap verecektir, gerekirse evinden alınacaktır fakat benim anlayamadığım burada bugün onu savunanlar kiminle ortak çalıştıklarını bir kez daha aslında göstermiş oldular.

Yine, şunu söylemek istiyorum: Evet, bütçede biraz önceki konuşmacımız kadınlardan bahsetti, bizi suçladı “AK PARTİ iktidarı zamanında kadınlar haklarını alamamıştır.” diye. Tam tersine, 2010 yılında Anayasa’daki pozitif ayrımcılıkla birlikte kadınların her alanda öne çıkmasını sağladık. Yine, bunu da nelerde görüyoruz? Kadınlara verilen destekler, teşvikler, iş hayatında, KOSGEB desteklerinde, tarımsal desteklerde bir sürü artı puanlar vererek, ekstra krediler sağlayarak kadınların iş hayatında daha fazla olması ve ekonomide yer alması için birçok kanuni düzenlemeleri hayata geçirdik. Ama en büyük sorun neydi bu ülkede? Kadınlar tam anlamıyla, biliyorsunuz, iş hayatına ya da kamu alanına giremiyor; çok şükür, bizim sayemizde artık Türkiye’de kadınlar istediği gibi -biliyorsunuz seçiyordu ama- bizim yaptığımız düzenlemeyle aynı zamanda seçilebildiler.

Şimdi, kadınlardan bu kadar bahsederken demiyorlar ki... Biliyorsunuz, Mersin’de bir polisimiz şehit edildi. Kimin tarafından? Kadın bir terörist tarafından. Bu kadar kadını düşünen “Kadınlara tecavüz ediliyor, öldürülüyor.” diyen insanlar -ben çok merak ediyorum- onlarla ilişkisi olanlar gidip de onlara bir kelime laf edemiyor. Orada gidip patlatan, kendini patlatan da bir kadındı.

Yine, Türkiye’nin terörle ciddi anlamda mücadele süreçleri oldu, yıllarımız gitti, onca şehitler verdik; bir sürü kadın, çocuk, dağa kaldırıldı. Ziyaretlerde bulunuyoruz, hâlâ çocukları kayıp olan anneler var. Yine, Diyarbakır Annelerini görmezden gelmemek lazım. Ben buradan onlara bunu da hatırlatmak istiyorum.

Tabii, bir konu daha var, bir konuşmacımız dedi ki: “Siz kandırıyorsunuz, beceriksizsiniz, kandırıyorsunuz. Hani ihracat 500 milyar dolar, kişi başına düşen gelir 25 bin dolar olacaktı.” Evet, böyleydi, bu hayalimiz vardı. Onuncu Kalkınma Planı’mızda böyleydi. Ama ne oldu? Türkiye ondan sonraki süreçte rahat bırakıldı mı? 17-25, Gezi olayları olduğunda bu ülkede faizler yüzde 4,6’ydi, dünyada yatırımcının en fazla olduğu dönemdi, onun üstüne 15 Temmuz oldu, 2018 yılında yaşadığımız ekonomik darbeyi biliyoruz, pandemi vesaire deyince... Kaldı ki biz bu hedefimizi On Birinci Kalkınma Planı’nda yeniledik. Yeni...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hanımefendi, siz hep mağdursunuz.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Siz bağıriyorsunuz ama duyamıyorum ben.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Mağdursunuz...

NİLGÜN ÖK (Denizli) – On birinci Kalkınma Planı’nda daha gerçekçi rakamlara çektik. Türkiye bundan sonraki süreçte de büyüyecek, üretecek yoluna devam edecektir.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Yirmi yıldır mağduriyet...

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Şunu düşünün: Bir pandemi yaşadık. Pandemi de bile, düşünün, dünyada kendi aşısını üretebilen 9 ülkeden biriyiz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz aşmıştır, kusura bakmayın, görmedim, son bir cümle lütfen.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Ben, 2023 bütçesinin milletimize, ülkemize hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın İsmail Faruk Aksu geneli üzerinde.

Buyurun lütfen.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Cumhurbaşkanını Yardımcımız, Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, değerli bürokratlar ve basın mensupları; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Cumhuriyetimizin 100'üncü yılı bütçesi olan 2023 yılı merkezî yönetim bütçesinin milletimizin huzur ve refahına vesile olmasını temenni ediyor; başta Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere hazırlanmasında emeği geçenlere, kapsamlı sunumları için Cumhurbaşkanını Yardımcımız Sayın Fuat Oktay'a teşekkür ediyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu görüşmeleri süresince Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı bütçelerinin yanı sıra 17 bakanlığın, toplamda ise 225 kamu kurumunun bütçesi, 224 kamu kurumunun kesin hesabı ve 205 Sayıştay raporu üzerinde görüşmeler yapılacaktır.

Bütçeler, uygulanan ekonomik, mali ve sosyal politikaların kuşkusuz önemli bir aracıdır. Bütçelerde toplumun ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde kaynak tahsisinde ortaya konulan öncelikler bütçenin vizyonu ve kalkınma hedefleriyle yakından ilişkilidir.

Gelir dağılımını adaletini sağlamaya katkı sunması, istihdamı ve üretimi desteklemesi, adaletten güvenliğe, eğitimden sağlığa temel kamu hizmetlerinin nitelikli sunumunu ve erişilebilirliğine imkân sağlanması bütçenin temel ilkelerindedir.

2023 yılı merkezî yönetim bütçesi kaynak tahsisi açısından değerlendirildiğinde yatırımı, üretimi, istihdamı artıracak; tarımda rekorları yükseltecek; eğitimde fırsat eşitliğine, sağlıkta nitelikli hizmet sunumuna katkı verecek; turizmde yeni rekorlar kırdıracak; kültürel zenginliklerimizi ortaya çıkaracak; kadın ve gençlerimizin önünü açacak, sosyal koruma şemsiyesi altındaki vatandaşlarımıza huzurlu bir hayat sağlayacak ve pek çok alanda kalkınmayı, gelişmeyi temin edecek bir bütçedir.

2023 yılı bütçesinin temel misyonunun, vatandaşımızı küresel belirsizliklerden ve risklerden koruyacak, her kesimden insanımızı kollayacak, aynı zamanda da Türkiye'yi küresel rekabette öne çıkaracak bir mali altyapı oluşturmak olduğu belirtilmiştir. Bu anlayışla hazırlandığı görülen bütçe teklifinin gelir gider tahminleri yapılırken, 2023-2025 dönemini kapsayan Orta Vadeli Program'da çerçevesi çizilen hedeflerle uyumlu olarak 2023 yılında gayrisafi yurt içi hasılanın yüzde 5 büyümesi, işsizlik oranının yüzde 10,4; enflasyon oranının yüzde 24,9; ihracatın 265 milyar dolar, ithalatın 345 milyar dolar olması öngörülmüştür. 2023 yılı bütçe giderlerinin bir önceki yıla göre yüzde 57,9 artışla 4 trilyon 469 milyar, bütçe gelirlerinin yüzde 42,6 artışla 3 trilyon 810 milyar, bütçe açığının ise 659,4 milyar lira olması öngörülmüştür. 2023 yılı vergi gelirlerinin yüzde 41 oranında artarak 3 trilyon 200 milyar liraya ulaşacağı tahmin edilmiştir.

Görüreceğimiz bütçenin yüzde 14,5'i eğitime ayrılmıştır. Yükseköğretim de dâhil edildiğinde eğitim bütçesi yüzde 66,9 artışla 649,8 milyar liraya yükseltilmiştir. Bununla eğitimin her kademesindeki fiziki, teknolojik ve insan gücü kapasitesinin daha da artırılması mümkün olacak, nicelik yanında eğitimin niteliğine yönelik iyileştirme mümkün hâle gelecektir.

Sağlığa ayrılan kaynak yüzde 69,1 oranında artırılarak 307 milyar liraya çıkarılmış, sağlık hizmetlerinin tam donanımlı hastanelerle ülkemizin her yerinde vatandaşımıza ulaşmasına ve kaliteli sağlık altyapımızın desteklenmesine imkân sağlanmıştır.

Türkiye iyi işleyen, oldukça kapsayıcı olan bir sosyal destek hizmeti sistemine sahiptir. Sahip olduğumuz sağlık ve sosyal güvenlik sistemi pandemi döneminde Türkiye'yi diğer ülkelerden ayıran, pozitif yönlü öne çıkaran en önemli faktör olmuştur. Bu kapsamda, sosyal yardım harcamalarına ayrılan

kaynak bir önceki yıla göre 73,5 oranında artırılarak 258,4 milyar liraya yükseltilmiştir. Bu tutar, 2023 yılı bütçesinin yüzde 5,8'ine tekabül etmektedir. Böylece sosyal yardım bütçesinin milli gelire oranı yüzde 1,4'e yükselmiştir.

Bütçede yatırım harcamaları için toplam 383,1 milyar lira ayrılmıştır. Yatırım bütçesinin, sektörlerin yenilikçi ve rekabetçi yapısını güçlendiren, istihdamı artıran ve vatandaşın yaşam kalitesine öncelik veren projeler üzerine oluşturulduğu anlaşılmaktadır.

2023 yılı bütçesinden tarıma ayrılan kaynak ise 142,9 milyar liraya çıkarılmıştır. Tarımsal destek programları için 54 milyar; tarım sektörü yatırım ödenekleri için 40,4 milyar; tarımsal kredi sübvansiyonu, müdahale alımları, tarımsal KİT'lerin finansmanı ve ihracat destekleri için de 48,5 milyar lira kaynak ayrılmıştır. Tarımsal sulama yatırımları ödeneği de bir önceki yıl bütçe ödeneğine göre yüzde 109, ek bütçe dâhil ödeneğe göre ise yüzde 28 artışla 26,1 milyar liraya çıkarılmıştır. Bu şekilde, tarımın stratejik bir sektör olma anlayışı ve çiftçimizin refahını artırma yaklaşımı benimsenmiştir.

Bütçeden reel kesim destekleri için ayrılan ödenek önemli ölçüde artırılarak 145,4 milyar liraya çıkarılmış, yatırım ve üretimin artırılması öngörülmüştür.

Savunma ve güvenlik sektörü için 468,7 milyar lira ödenek ayrılarak terörle mücadele, egemenlik haklarımızı koruma ve milletimizin huzur ve güvenliğini sağlama kararlılığı teminat altına alınmıştır. Bu kapsamda, bütçe teklifinin vatandaşlarımızın ihtiyaçlarına odaklanan, sosyal bir anlayışa sahip, toplumun tüm kesimlerine sahip çıkan programlar, destekler ve ödenekler içerdiği görülmektedir.

Saygıdeğer Komisyon üyeleri, 2021 yılını toparlanmayla tamamlayan küresel ekonomi, 2022 yılına Rusya-Ukrayna savaşının olumsuz yansımalarıyla girmiştir. Salgın dönemi dâhil geçtiğimiz birkaç yılda ülkeler, bütçeleri olağanüstü koşullar altında hazırlamak zorunda kalmışlardır. Ve üretimin yavaşlaması; enerji, gıda gibi bazı emtia ve stratejik ürünlerin tedarikinde yaşanan aksaklıklar ve yüksek oranlı enflasyon ekonomileri olumsuz etkilemiştir. Ekonomilerde yaşanan daralma önümüzdeki döneme ilişkin küresel büyüme tahminlerinin aşağı yönlü revize edilmesine yol açmış, bu ülkeler için resesyonun kaçınılmaz bir risk faktörü olduğu değerlendirilmeleri yaygınlaşmıştır. Buna karşın Türkiye ekonomisi 2021 yılında yüzde 11,4 oranında büyüyerek dünyada öne çıkmış, son elli yılın en yüksek büyüme hızına ulaşmıştır. Tüm dünya daralırken, büyüme eğilimi devam eden Türkiye, 2022 yılının ilk yarısında da yüzde 7,5 oranında büyümeyi başarmıştır. Dünya Bankası, OECD ve IMF gibi uluslararası kuruluşlar küresel ekonomilerdeki büyüme tahminlerini düşürürken, Türkiye'nin büyüme beklentisini yukarı yönlü revize etmiştir. 2023 yılında da ekonominin üretim ve talep yönüyle dengeli bir görünüm sergileyerek yüzde 5 büyüme oranını koruması hedeflenmektedir.

Türkiye'nin istihdam kazanımları da benzer ekonomilere göre daha olumlu seyretmektedir. Özellikle, istihdam artışına katkı veren sektörler dikkate alındığında büyüme dinamiklerinin yapısal kazanımlarla desteklenmekte olduğu görülmektedir. 2021 yılında 28,8 milyon olan istihdamımız, 2022 yılı Ağustos ayı itibarıyla 31 milyona ulaşmıştır. 2022 yılının ikinci çeyreği itibarıyla salgın öncesi döneme göre 2,6 milyona yakın istihdam artışıyla Türkiye OECD ülkeleri arasında ilk sırada yer almıştır. Son yıllarda önemli başarı gösteren alanlardan olan ihracatımız 2021 yılında yüzde 32,8 artışla 225,2 milyar dolarla dünya ortalamasının hayli üzerinde bir performans sağlamayı başarmış, 2022 Eylül ayı itibarıyla yıllıklandırılmış ihracatımız da 252 milyar doların üzerine çıkmıştır. İthalatımız da özellikle enerji fiyatlarındaki artış kaynaklı olarak yüksek seyretmektedir. 2022 yılı Ocak-Eylül döneminde, geçen yılın aynı dönemine göre ihracat yüzde 17,1 oranında artışla 188 milyar 224 milyon dolar, ithalatımız yüzde 40,8 oranında artışla 272 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu veriler

çerçevesinde, küresel mal ve hizmet ticaretinde ülkemiz, diğer ülkelerden olumlu ayrılmaktadır. 2021 yılında ülkemizin küresel mal ticaretinden aldığı pay ilk kez yüzde 1'in üzerinde gerçekleşmiş, 2022 yılında ise yüzde 1,4 seviyesine ulaşmıştır.

Turizm gelirlerimiz rekor düzeyde artmakta. Bu yıl hedeflenen 37 milyar doların aşılması, 40 milyar doları bulan bir turizm gelirinin elde edileceği tahmin edilmektedir.

Türkiye, kamu borçluluğu, reel sektör borçluluğu ve hane halkı borçluluğu bakımından da en az borçlu ülkeler arasında yer almaktadır. AB tanımlı borç stokunun gayrisafi yurt içi hasılaya oranı 2022 yılı ikinci çeyreği itibarıyla yüzde 39,3 seviyesine gerilemiştir. Söz konusu oran AB ülkelerinde ortalama yüzde 88 seviyesinde seyretmektedir. Uluslararası Ödemeler Bankası veri tabanına göre 2022 yılı ilk çeyreği itibarıyla, Türkiye'nin hane halkı borcunun gayrisafi yurt içi hasılaya oranı yüzde 13,3 iken, gelişmekte olan ülke ağırlıklı ortalaması yüzde 50,7'dir.

Bankacılık sektörümüz sağlam bir bünyeye sahiptir. Eylül ayı itibarıyla yüzde 18,7 olan sermaye yeterlilik oranı standart oranların üzerinde yüksek bir düzeydedir. Kredilerin takibe düşme oranı ise yüzde 2,3'le oldukça düşük bir riskliliğe işaret etmektedir.

Bütçe disiplininin taviz vermeden uygulamaya devam edilen ekonomi politikaları yatırımı ve üretimi teşvik etmiş, bu da büyümeyi ve vergi gelirlerinde artışı beraberinde getirmiştir. Harcamalarda ortaya konulan ihtiyatlı duruş, kamu maliyesinde birçok gelişmiş ülkeden daha iyi performans gösterilmesini sağlamıştır. 2021 yılında bütçe disiplinine verilen önem sayesinde bütçe açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranı hem Orta Vadeli Program'da yer alan hedefin hem de Maastricht Kriterleri'nin altında kalarak yüzde 2,8 olmuştur. Bu oran, 2021 yılında Avrupa Birliği üyesi ülkelerde ortalama yüzde 4,7'dir. 2022 yıl sonu bütçe açığının millî geliri oranının da yüzde 3,4 olacağı öngörülmektedir.

İktisadi faaliyetteki güçlü toparlanmaya karşın küresel emtia fiyatlarındaki yükseliş ve enerji ithalatçısı bir ülke olmamız cari dengemizde 2021 yılı olumlu performansının sürmesini geciktirmiştir. Ancak enerji dışı cari fazlamızda kaydedilen artış devam etmektedir. 2022 Temmuz ayında 33 milyar dolar enerji hariç cari fazla verilmiş, yıl sonu itibarıyla 40 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmesi öngörülmektedir.

Uygulanan sosyal politikalarla Gini katsayısı 2006 yılında 0,428 iken, 2021 yılında 0,401'e düşmüş, gelir dağılımı adaletinin sağlanması adına mesafe katedilmiştir.

Değerli milletvekilleri, kaynağı Türkiye olmasa da küresel ekonomide yaşanan sorunlar ve jeopolitik riskler ülkemizi de yakından etkilemektedir. Salgın sonrasında piyasalarda oluşan arz talep dengesizliği, devam eden savaş dolayısıyla başta enerji ve gıda olmak üzere emtia fiyatlarında gözlenen artışlar, tedarik zincirlerinin bozulmasıyla taşıma maliyetlerinin yükselmesi küresel düzeyde enflasyonist bir dalga yaratmıştır. Küresel enerji fiyatlarındaki artışın temel belirleyicisi doğal gaz fiyatları olmuştur. Avrupa'ya arz edilen Rus gazında kısıtlamalar devam ettiği sürece, kısa dönemde enerji fiyatlarının artmaya devam edeceği anlaşılmaktadır.

Enflasyonun etkilerini sınırlamak amacıyla ülkemizde vergi indirimleri ve sübvansiyonlar aracılığıyla temel ürünlere erişimin kolaylaştırılması, başta gıda olmak üzere dış ticaret tedbirleriyle arz kısıtlarının hafifletilmesi ve konut kira artışlarına tavan uygulaması gibi enflasyonla mücadele önlemleri alınmıştır. Bu tedbirler alınırken bir yandan da vatandaşlarımızın enflasyona ezdirilmemesi için gelir artırıcı politikalar uygulanmış, uygulanmaya da devam edilmektedir. Bu kapsamda, asgari ücrette, memur maaşlarında, emekli aylıklarında, elektrik ve doğal gaz desteklerinde, sosyal yardım rakamlarında 2022 yılı başından itibaren ciddi oranlarda artışlar yapılmıştır. Ayrıca, konut ve kira fiyatlarının önüne geçmek için cumhuriyet tarihinin en geniş, en kapsamlı sosyal konut kampanyası

başlatılmıştır. 2021 yılında salgının vatandaşlarımız üzerindeki etkilerini sınırlandırmak ve enflasyonla mücadeleye katkı sağlamak amacıyla 154,2 milyar, 2022 yılında 276,8 milyar liralık vergi gelirinden vazgeçilmiştir.

Türkiye, maruz kaldığı siyasi ve ekonomik saldırılara rağmen, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin sağladığı etkin icra sayesinde birçok yıpratıcı operasyonlara karşı koyabilmiştir. Ülkemizde temel gıda ürünleri tedarikinde ve sevk zincirinde bir sorun yaşanmamıştır. Avrupa dâhil birçok ülkede enerji kriziyle karşı karşıya kalınmış, ülkemizde ise enerji alanında yapılan önemli yatırımlar, yerli kaynaklarımız ve ithal ülke çeşitliliğiyle sağlanan arz güvenliği sayesinde enerji sorunu yaşanması beklenmemektedir.

Makroekonomik veriler dikkate alındığında, küresel ölçekteki gelişmeler ve mukayeseli değerlendirmeler, Türkiye ekonomisinin giderek güçlendiğini ve güven kazandığını göstermektedir. Kuşkusuz Türkiye bu süreçte; enerji, ulaştırma, sağlık, eğitim ve diğer birçok alanda yaptığı altyapı yatırımlarıyla pozitif yönlü ayrılmış, rekabet üstünlüğü sağlamıştır. Terörle mücadelede destan yazılmış, egemenlik haklarımıza yönelik saldırılara kararlılıkla karşılık verilmiştir. Dış politikada ortaya koyduğu performansla diplomasinin merkezi olmayı başarmıştır.

Ekonomik gelişmelerin olumlu seyir izlemesi, kuşkusuz öncelikli olarak ülkedeki demokratik, siyasi istikrarın sürdürülebilir olmasına bağlıdır. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle demokrasimiz güçlenmiş, cumhur ile cumhuriyet kucaklaşmış ve Türkiye'nin önü açılmıştır. Çok şükür, Türkiye, etrafımızdaki ateş çemberine rağmen bir huzur ve güven adasıdır.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak önceliğimiz, toplumsal meseleler ve onların çözümüdür. Ülkemizin terör belasından tamamen kurtarılması; işsizimizin, çiftçimizin, çalışanlarımızın, esnaf ve sanayicimizin beklentilerinin karşılanmasıdır. Devletin bekası, milletimizin refahıdır.

İnanıyor ve güveniyoruz ki bu bütçe, toplumsal beklentilere cevap, toplumsal meselelere çözüm, ülkemizin gelişmesi ve kalkınmasının etkili bir aracı, kamu hizmetlerinin ülkemizin her yerinde her vatandaşımız bakımından erişilebilir olmasına katkı sağlayacak, egemenlik haklarımızı koruma kararlılığından taviz vermeyecek, Türkiye'nin lider ülke olma ülküsünün altyapısını oluşturmaya devam edecek, beka kararlılığından taviz vermeyecek bir bütçe olacaktır.

Değerli Komisyon üyeleri, son olarak da 2021 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'ne ve Sayıştay raporlarına da kısaca değinmek istiyorum. Sayıştay tarafından yürütülen 2021 yılı denetimleri neticesinde genel uygunluk bildirimini, dış denetim genel değerlendirme raporu, faaliyet genel değerlendirme raporu, mali istatistikleri değerlendirme raporu ve kamu idarelerine ilişkin 201 adet Sayıştay denetimi raporu Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur.

Sayıştay değerlendirmeye tabi tutulan idarelerin faaliyet raporlarında yer alan bütçe uygulama sonuçlarına ilişkin bilgilerin, bütçe, hedef ve gerçekleştirmeleri arasında meydana gelen sapmaların nedenlerinin açıklanması dışında, büyük ölçüde mevzuata uygun şekilde raporlandığını ifade etmiştir.

2021 yılında yürütülen düzenlilik ve performans denetimleri kapsamında kamu idarelerinde 2.292'si mali rapor ve tabloları etkileyen, 5.119'u mevzuata uygunluğa ilişkin, 228'i kamu idarelerinin mali yönetim ve iş kontrol sistemlerine ilişkin hataları içeren toplam 7.639 bulgu tespit etmiştir. En fazla bulgu tespiti 2020 yılında da olduğu gibi, 4.654 adetle mahallî idarelere ilişkin olmuştur. Sonuç olarak, Sayıştay incelemelerinin ciddi bir şekilde yapılmış olduğunu, bunu kamu menfaatlerinin korunması ve idarenin denetim yoluyla geliştirilmesi bakımından önemli gördüğümüzü ifade etmek istiyorum.

Bu düşüncelerle 2023 yılı merkezî yönetim bütçesinin ülkemize, milletimize ve kurumlarımıza hayırlı olmasını diliyorum, sizleri saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, İYİ Partiden Sayın Erhan Usta grup sözcüsü olarak konuşacaktır.

Yirmi artı beş genel uygulamamız çerçevesinde öncelikle yirmi dakika söz veriyorum.

Buyurun lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) - Çok teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlarım.

2023 yılı bütçesinin şimdiden hayırlı ve uğurlu olmasını Cenab-ı Allah'tan niyaz ederim.

Adalet ve Kalkınma Partisinin 21'inci bütçesi, cumhuriyetin 100'üncü bütçesi. Yani şöyle bir baktığımızda, aslında, cumhuriyet tarihinin beşte 1'i Adalet ve Kalkınma Partisinin bütçeleriyle geçmiş. Ama Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısının bu sunuş konuşmasında veya Sayın Cumhurbaşkanının konuşmalarında...

Efendim, eğer şeyseniz, siz konuşacaksanız biz bir miktar bekleyelim Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Siz konuşurken ben bir şey demiyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – Hayır, hayır ama ben...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Hiçbir şekilde dâhil...

ERHAN USTA (Samsun) – Hayır, bir şeyiniz varsa biraz bekleyebiliriz diyorum. Efendim, siz bizi dinlemeyecek misiniz?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Ben sizi dinliyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – Hah, işte ben de onu diyorum yani biz bekleyebiliriz biraz diyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Usta, devam edelim lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) – Hayır, ama yani şimdi benim karşımda Cumhurbaşkanı Yardımcısı...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Burada her zaman olan bir şey, bir bürokrat bir bilgi veriyor olabilir, siz de yaşadınız bu süreçleri.

ERHAN USTA (Samsun) – Bürokratlar, ara veririz, o zaman bilgi verirler, bu süreçleri yaşadık ama bunu her zaman da söyledik.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Veya bakan yardımcısı...

ERHAN USTA (Samsun) – Tamam, peki, ben de zaten onu istiyorum, ben de dinlemenizi istiyorum zaten.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) – Biz önemseniyoruz yeteri kadar, problem değil.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Usta, konuşmanızı gerçekleştirin, lütfen.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Bu nasıl bir saygısızlık ya! Kusura bakmayın!

ERHAN USTA (Samsun) – Saygısızlık sizin yaptığınız Beyefendi! Saygısızlık sizin yaptığınız!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) – Burada bir milletvekili, hele hele bir siyasi parti grubu adına konuşuyorsa...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) – Ben size hitaben konuşuyorum, size saygı sunarak başladım ben bu konuşmaya ama siz yani şimdi...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Ben sizi dinliyorum burada.

ERHAN USTA (Samsun) – Tamam, dinliyorsanız mesele yok zaten, dinliyorsanız mesele yok.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Usta, lütfen konuşmamıza dönelim.

Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Bakın, bu zaten bir miktar daha devam etseydi -çoğu zaman- Sayın Başkan da muhtemelen zaten sizi ikaz edecekti çünkü usul budur yani. Yani burada biz size hitaben bir şey konuşuyoruz; konuştuğumuz şey kıymetli olur, kıymetsiz olur ama bunun mutlaka dinlenmesi gerekir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Usta, siz gelmeden de birçok yorum, birçok şey oldu. Şimdi bir izah edelim de yanlış anlama olmasın.

ERHAN USTA (Samsun) – Peki.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Birçok yorum, birçok soru oluyor, arada hani hazırlık anlamında gelip bilgilendirmeler yapılıyor ama bu dinlemediği anlamına gelmez sizi, o anlık bir bilgi arz edilmiştir muhtemelen.

ERHAN USTA (Samsun) – Tamam, siz de kabul ediyorsunuz, peki.

Dört dakikam bu şekilde geçmiş oldu, Sayın Başkanım istirham ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İlave ederiz onu.

Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim.

Şimdi, bir defa başlangıçta şunu söyleyeyim: Tabii, bizim buna ilişkin şu anda zaten basınla paylaştığımız şeylerimiz var; Genel Kurulda konuştuk, bir kısım muhalefet ettiğimiz hususlar var, onları bundan sonraki süreçte de gün gün hem Komisyonunda hem de Genel Kurulda ifade edeceğiz. Yani bu bütçenin Türkiye Cumhuriyeti devletine ve milletine hayırlı bir bütçe olmadığını bir defa baştan ifade etmek gerekiyor. Ama buna rağmen biz özellikle savunma ve güvenlikle ilgili bütçelere de hem Plan ve Bütçe Komisyonunda hem de Genel Kurulda olumlu oy kullandığımızı da ve yine başından itibaren var olan bu tutumumuzu devam ettireceğimizi de ifade etmek isterim.

Şimdi, öyle anlaşılıyor ki bu bütçe bir veda bütçesi. Yani artık yirmi bir yılın sonunda bir veda bütçesi olduğu anlaşılıyor. Çünkü 2002 yılı bütçe gerçekleştirmelerine bakarsanız zaten bunu net olarak göreceksiniz. Birazdan vaktim kalırsa bunların detaylarını konuşacağım. Yani 2022 bütçe gerçekleştirmeleri bunu gösteriyor.

Faiz ve borç anapara ödemelerinin hem aylık bazda hem de yıllık bazda hep seçim sonrasına doğru atılmış olması, bütün yükün seçim sonrasına yığılması bunun bir veda bütçesi olduğunu gösteriyor. Yine, yatırımlara yeterince kaynak ayrılmaması yani bu da çok net bir şekilde artık Adalet ve Kalkınma Partisinin veda ettiğini gösteriyor.

Yapısal bir çözüm yok hem işte buradan evvelsi gün çıkan, Genel Kurulda bugün görüşülmeye başlanacak olan torba kanunda hem de buralarda sadece pansuman tedbirleri var. Yapısal hiçbir çözümün olmaması da yine bunun bir veda bütçesi olduğunu gösteriyor.

Şimdi, konuşulacak çok şey var, sıkıntı çok fazla, bunları başından itibaren de söylüyoruz fakat bunların tamamını söyleyince ben şöyle düşünmeye başladım: “Ya, çok şey söylüyoruz, zannediyorum anlatmakta sıkıntı çekiyoruz. Biraz az konuya değinelim ama biraz daha vurgulu değinelim.” diye, bu sefer de böyle bir yöntem deneyeceğiz. Çünkü biz ne kadar anlatırsak anlatalım... Mesela, geçen yıla şimdi burada mukayese edeceğiz, geçen yıl anlattıklarımızın bugün maalesef nasıl gerçekleştiğini, Türkiye'nin o riskleri yaşadığını, o sıkıntıyı yaşadığını birazdan konuşacağız. Bunları size geçen yıl uzun uzadıya anlattık fakat anlatmakta maalesef zorlandık.

Şimdi, 2022 yılı... Yani konuşmanızda buna çok fazla yer vermemişsiniz Sayın Oktay. Yani şöyle bir bakmak lazım normal şartlarda, 2022 için siz ne dediniz, bu milletten ne için onay aldınız, nasıl bir 2022 var?

Sadece birkaç tane göstergeye bakmak zaten başarısızlığı göstermek açısından yetiyor. “Enflasyon 9,8 olacak.” demişsiniz, şu anda enflasyon yüzde 83,5. Bakın, 9,8; bu 10 filan değil ha! Şu anda 83,5; o da inanırsanız TÜİK rakamı. Efendim, ENAG rakamı -artık orayı takip edemez olduk- yüzde 186'ydı herhâlde. Yine TÜİK'in ÜFE rakamı yüzde 150'nin üzerinde. Şimdi böyle bir vaziyet var; yıl sonu tahmininiz –o nasıl olacak, onu bilmiyorum- yüzde 65.

Yine aynı şekilde “Deflatör 12,9 olacak.” demişsiniz. Deflatör şu arkadaşlar: “Milli geliri de esas alan enflasyon.” diyebiliriz. Onun şu anda 76,5 olacağını yine sizin dokümanlarımız söylüyor.

“Cari denge -bunu birazdan çok detaylı konuşacağız- 18 milyar dolar açık verecek 2022 yılında.” demişsiniz, bugün getirdiğiniz dokümanda 47 milyar açığa çıkartıyorsunuz. Bu da şu anda ocak-ağustos itibarıyla 40 milyar dolar.

Dolayısıyla, konuşmanızda şimdi hâlâ gidip 2002... Yani 2002'yle mukayese yani 21'inci bütçede hâlâ 2002. Ya, 2003 bütçesi olsa bunu anlarım, 2004'te de hadi anlarım, ya yirmi bir yıl geçmiş, bitiremediniz şu 2002'yi arkadaş ya! Yirmi yılda dünyanın kaderi değişiyor, ülkeler değişiyor. Yani yirmi yılda Kore ne olmuş bir bakın bakalım! Onlar hâlâ gidip işte devraldıkları güne mi mukayese ediyorlar? Bütçeyi yirmi yılda bir yapmıyoruz Sayın Oktay ve değerli ekibi yani bütçeyi yirmi yılda bir yapıyor olsak hadi mukayese 2002'yle yaparsın, bütçe her yıl yapılıyor ya!

Geçen yıl buraya gelip o davudi sesinizle gür gür, bağıra bağıra aldığımız, onaylattığımız şeyler bugün nereye gidiyor, ne oluyor, konusunun hesap verme yeri burası, bu hesap yok sizin konuşmanızda.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - 9,8 enflasyonla gelmişsiniz, şimdi 83,5 olmuş enflasyon, hâlâ burada herhangi bir şekilde... Yani bir şey söylemek lazım.

Şimdi, 2022'ler böyle.

2023 hedefleri... Yani bakın, 2011 yılından itibaren -biz de o zaman bürokrattık- Adalet ve Kalkınma Partisi seçim öncesinde dört yıl, 3 seçim dönemi için on iki yıllık hedeflerini açıkladı o zaman, tam 2023'e geliyordu.

O gün söylediğiniz -rakamları hatırlatmayacağım, herkes biliyor zaten- 2023 hedefleri vardı. Şimdi, yani buna ilişkin... Yani şimdi tabii 2023'ü unuttunuz, 2053, 2071 diyorsunuz, çok güzel tarihler onlar, onlara hiçbir şeyimiz yok da ya şu 2023 ne olmuş? Yani bununla siz kaç defa, belki 10 defa seçime girdiniz ve her defasında bunu vatandaşa anlata anlata vatandaşın onay aldınız, vatandaş size destek verdi. “2023'te Türkiye'yi şuraya götüreceğiz.” dediniz. Şimdi, şu konuşmanızda ya birazcık yani hiç olmazsa mazeret söyleyin! “2023'te biz 25 bin dolar demiştik, kusura bakmayın, bu 9 bin dolara düştü.”

deyin veya “10 bin dolar yapacağız.” deyin. “2 trilyon dolardı, buna şimdi 800 milyar dolar diyoruz.” deyin. “Efendim, ilk 10’da olacaktık, şimdi 22’ye düştük ama şöyle şöyle nedenler oldu, biz çok iyi gittik de başkaları bizden daha iyi gitti.” deyin ama bir şey söyleyin!

Yani, şimdi, her gün övündüğünüz ihracat hedefiniz 500 milyar dolardı 2023’te, şu anda getirdiniz dokümanda “2023’te 265 milyar dolar olacak.” diyorsunuz. İşsizlik oranı, 4,6 hedefiniz, şu anda getirdiğiniz dokümanda 10,4. Hepsinde ciddi sapmalar var, bunlara ilişkin...

Yani ne diyoruz? Yani “hesap verebilirlik” diyoruz. Yani siz buradan yetki alıyorsunuz, icraatınızı yapıyorsunuz, kaynak kullanıyorsunuz, şimdi yeni bir yetki almaya geliyorsunuz, hem geçen yıla ilişkin bir hesap dökümü yapmanız lazım hem de gelecek yıl ne yapacağınızı söylemeniz lazım. Bu, yok; tekrar git 2002’ye, git 2002’ye.

Ha, bir ara ben şunu söyledim: “Bu Mecliste size 2002’yi konuşturmayacağım.” dedim, konuşturmuyordum hakikaten, Genel Kurulda 2002 filan konuşulmuyordu ama şu anda 2002’ye ilişkin savunma yapması gereken merciler farklı, artık onların kendi şeyi ama 2023’e ilişkin milletin hayallerinin yıkıldığını görmek lazım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Usta, Komisyon Başkanı olarak bir şey söylemek zorundayım.

ERHAN USTA (Samsun) – Buyurun Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hesap verebilirlik, hesap sorma, hesap alma, azarlama demek değil.

ERHAN USTA (Samsun) – Hayır, azarlama...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kusura bakmayın “Ben sizi konuşturmayacağım, ben 2002’den söz ettirmeyeceğim.” gibi bütün Meclise, vekillerimize azarlayıcı tutumu doğru bulmadığımı ifade etmek istiyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – Azarlama yok, azarlama olarak anlaşıldıysa özür dilerim bakın...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir Grup Başkan Vekilisiniz...

ERHAN USTA (Samsun) – Hayır, azarlama yok, öyle bir şey olmaz.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Bizi azarlamak hiç kimsenin haddine değildir Sayın Başkan.

ERHAN USTA (Samsun) – İşte bu, işte bu; bir atanmışın tavrı bu arkadaşlar. İşte o yüzden bu ülkede...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, bakın, bütün fikirlerimizi ifade edelim.

ERHAN USTA (Samsun) – Bir atanmışın tavrı bu.

Ben azarlamıyorum diyorum, azarlama yok, ben onu kabul etmiyorum, kabul etmiyorum; Başkan söyledi. Yani işte o sizin tavrınız, zaten sizin tavrınızı biz biliyoruz, Genel Kurulda çok anlattık ama bu polemige sizinle girmeyeceğim, teknik konuları konuşalım.

Şimdi, siz geldiniz buraya; bakın arkadaşlar, geçen yıl -ya sizin insafınıza söylüyorum; açın tutanakları, geçen yılki bütçe ya, çok geri değil- ne denildi burada? İlk önce Şahap Kavcıoğlu, sonra Maliye Bakanı, sonra Sayın Cumhurbaşkanı, sonra arkadaşların tamamı söylediler: “Efendim, biz cari fazla vereceğiz, bu cari fazlayla dolar bollaşacak, dolar bollaşınca enflasyon düşecek.” Ya, bu olmaz. Bakın, ağustos, eylül, ekim aylarında üç ay cari fazlayı gördünüz diye... Bakın, aynen söyledim, İbrahim Şenel orada, bu bir kriz karakteristiğidir dedim. Bakın, bu üç aylık cari fazlaya güvenerek

Türkiye'nin cari fazla vereceğini zannetmeyin dedim. Ay ay geçmişte nasıl cari fazla verdiğimizizi ve onların aslında bir krizden kaynaklanan problemler olduğunu tek tek anlattım, bunun dokuz ay üst üste verildiği dönemler olduğunu söyledim. Buna güvenerek siz cari fazla diye bir hedef koyuyorsunuz ve onun üzerine bir politika inşa ediyorsunuz ve Türkiye'nin kaderini oraya bağlıyorsunuz. Arkadaşlar, olmadığını gördük. "Cari fazla vereceğiz." dediğiniz bir yılda şu anda sekiz ayda 40 milyar dolar cari açık verdik ve bu devam edecek maalesef. Enerji menerji filan demeyin. Ya, Ukrayna-Rusya savaşı, bir yıldır oraya yığınak yapıyorlardı, bağıra bağıra geldi. Yani bu kadar mı öngörüsüz Türkiye'nin siyasetçileri ve bürokratları? Böyle bir şey olabilir mi?

Şimdi, bakın "Türkiye ekonomi modeli işte o yüzden çalışmaz. Böyle bir şey yok, yanlış bir kurgu yapıyorsunuz, yanlış kurgunun üzerinden de millet sıkıntı çekecek." dedik. Nitekim sıkıntı çekildi, işte, kur fırladı, bilmem ne oldu; ondan sonra da kur korumalı mevduatlarla milletin üzerine milyarlarca liralık yükü yükledik yani millet fakirleşti.

Şimdi, yani şunu, bu cari fazla meselesini bir anlatın bize. Bir anlatın, niye cari fazla verecektik de veremedik madem öyle? Bizim bu Türkiye ekonomi modeli veya yeni ekonomi modeli programımız ne oldu; bunları bir anlatmak lazım. Yani, şimdi, enflasyonu bunun üzerine getirdiniz, enflasyonla mücadeleyi, para politikasını etkisizleştirdiniz "Etkisizleştireceğiz." diye zaten beyan ettiniz; bunu hem Maliye Bakanı söyledi hem Merkez Bankası Başkanı söyledi hem de Cumhurbaşkanı söyledi. Geldiğiniz noktada, hani "2002" diyorsunuz ya, niye bunu hiç mukayese etmiyorsunuz? 29,7'yle TÜFE aldınız; 30,8'le ÜFE teslim aldınız, bunları bugün 3-5 katına çıkardınız ve o günlük aldığınız enflasyon trendi aşağıya doğruydı beyler, bu çok önemli. Trend aşağıya doğruydı yani aşağı doğru giden bir enflasyon aldınız ve aldığınız rakam yüzde 30 mertebesinde. Bugün yüzde 180, yüzde 150 bu rakamlar. O zaman 2002'yle mukayese ederken bunları da söyleyin lütfen. Bunları söylemeden böyle bir şey olabilir mi?

Şimdi...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Erhan Bey... Erhan Bey...

ERHAN USTA (Samsun) – Ağabeyciğim, lütfen insicamımı bozmayın; sizin konuşma hakkınız var, konuşabilirsiniz, tamam mı?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Arkadaşlar, sırası geldiğinde herkes görüşlerini ifade etsin lütfen.

Buyurun, devam edin.

ERHAN USTA (Samsun) – Şimdi, artık bu ödemeler dengesi meselesi zannediyorum anlaşılımıştır. Dolayısıyla, cari fazla üzerinden bir model inşa edip bu modelin çöktüğünü, Türkiye'nin nasıl fakirleştiğini hep beraber gördük.

Şimdi, bir tek varsa varsa bir büyüme rakamı var, değil mi? Yani yine "Türkiye ekonomisi 6,7 büyüdü." filan diye söyleniyor. Ya, bu büyümeye...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – 7,6...

ERHAN USTA (Samsun) – İkinci çeyreği söylüyorum; 7,6.

Bu büyümeye hiç baktınız mı? Bu büyüme ne anlatıyor, baktınız mı? Gini katsayısından bahsediyorsunuz, ömrümüz bu rakamlarla geçti. Elinizde verdiğiniz Gini katsayısı, orada da gidip ta 2006'yla mukayese ediyorsunuz; bugünkü Gini katsayısı hesabıyla 2006'nın hesapları mukayese edilemez, seri değişti. O yüzden TÜİK 2014'le veriyor, bakın, TÜİK'in internet sitesine girin, Gini katsayısını 2014'le veriyor. 2014 ile bugünkü Gini katsayısına bir bakın bakalım bozulmuş mu, düzelmiş mi. Az önce İsmail Bey de "Gini katsayısında düzelme var." dedi. Mukayese edilebilir seri

2014. Kaldı ki, iddiam şu: Yani zaten kötüleşme var ama bozulma... Bakın, 2021 Gini katsayısı, 2020 yılı hane halkı gelirlerine dayalıdır arkadaşlar. Esas bozulmanın şahı da 2020'den sonra başladı yani şu andaki Gini katsayısı güncel bir Gini katsayısı değil.

Şimdi, bu büyüme milleti fakirleştiren bir büyüme, birazdan izah edeceğim niye olduğunu; rakamlarla, TÜİK rakamlarıyla izah edeceğim. Enflasyonu patlattı, gelir dağılımını bozdu ama bu büyümenin -"hesap vermek" diyoruz- bir hesabını vermek lazım. Bu büyüme nasıl bir sonuç doğurdu, Türkiye'yi ne hâle getirdi, milleti ne hâle getirdi; bu hesabı vermek lazım. Ben şunu Sayın Oktay'a sormak istiyorum: Siz, bu millî gelir rakamlarını... Biliyorsunuz millî gelir 3 türlü; üretim yönüyle, harcama yönüyle ve gelir yönüyle millî gelir açıklanıyor. Ana hesaplama üretim yoluyla yapılır, diğerleri farklı yöntemlerle yapılıyor ama esas, diğerine yakınlaştırılır. Ya, bu millî gelirin gelir cinsinden dağılımına hiç baktınız mı? Orada ne oluyor hiç bakıyor musunuz? Hani "Büyüyor." diyoruz ya orada 30 milyon çalışanın olduğu, ücretlilerin dağılımında nasıl bir sıkıntı var, ne var? Nasıl bir gelişme var? Kimin payı artmış? Nihayetinde gelir yaratıyorsak... Tamam, pastayı büyütmek önemlidir ama pastayı büyütmek kadar o pastanın adil dağılımını sağlamak lazım yani orayı çarçur ediyoruz, ora bozuluyorsa, orada fahiş bir yanlış varsa bu büyümeyle nasıl övünebilirsiniz? Büyüme rakamının gerçekçi olduğunu varsayıyorum. Çok teknik konu, burada vaktimiz yetmez, bu büyüme rakamları yanlış da ama doğru olduğu varsayımıyla söylüyorum. Niye yanlış? Çünkü enflasyonu, TÜFE'yi yüzde 83 alırsan, deflatörü küçük kullanırsan cari fiyatlarla elde ettiğini sabit fiyatlara çevirirken büyüme çıkar. Kullan bakayım yüzde 90, yüzde 100 enflasyonu, ÜFE'ye yakınlaştır bakayım deflatörü büyüme çıkıyor mu, çıkmıyor mu o zaman görürsünüz. Bu söylediğimiz ne kadar anlaşıldı onu bilmiyorum.

Şimdi, bakın, burada çok net bir şekilde şu TÜİK rakamları değerli arkadaşlar -size de yardımcı olayım, kopya isteyene verebilirim- ücretlerin GSYİH içindeki payı, ikinci çeyrek itibarıyla söylüyorum...

(Gürültüler)

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Sayın Bakan Yardımcısı, onun, beyefendinin tavrına artık alıştık da size ne oluyor, onu anlamıyorum. Elinize kolunuza sahip olun!

ERHAN USTA (Samsun) – O da farksız, o da farksız. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Eline koluna sahip olsun!

ERHAN USTA (Samsun) – Yazıktır ya, yazıktır ya!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, kişisel şeylere girmeyelim, fikirlerimizi ifade edelim, lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) – Yakışanı yapıyorsunuz kardeşim, yakışanı yapıyorsunuz!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Erhan Bey, devam edin lütfen.

(Gürültüler)

ERHAN USTA (Samsun) – Sabote etme, sabote etme; gel, bu rakamları dinle. Bu rakamları duyacaksınız arkadaşlar, bu rakamları...

(AK PARTİ ve İYİ Parti sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, kişisel tartışmalar yerine konumuza odaklanalım lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) – Naci Beyciğim, onların amacı bunları duymamak çünkü bunları duyunca demek ki küçük kırıntılar var, oralarda bir sızlama oluyor, bunu duymamaya çalışıyorlar.

Bakın, ücretlerin GSYİH içindeki payı 1998 yılının ikinci çeyreğinden itibaren...

(Gürültüler)

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkan, susturur musunuz şu arkadaşı!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar...

ERHAN USTA (Samsun) – Susturur musunuz!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Yeter ya, yeter!

ERHAN USTA (Samsun) – Niye duymak istemiyorsunuz rakamı? TÜİK rakamı söylüyorum sana, TÜİK rakamı söylüyorum. Olur mu öyle şey!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Erhan Bey...

ERHAN USTA (Samsun) – Şimdi, ücretlerin GSYİH içindeki payı, bakın, ikinci çeyrekte 27,2; 1998 yılı. Bu geliş; 28, 29, 30. Ya, şu anda düşürdüğünüz nokta 22,7. Değerli arkadaşlar, 1998'den itibaren elimizde TÜİK serisi var, ücretlerin millî gelir payı içerisinde 1998 yılından beri bu kadar düştüğü bir dönem yok. Arkadaşlar not alsın, cevap versinler burada bir yanlışlık varsa. Hem de radikal bir düşünüş var, öyle 1-2 puan olsa hadi dersin ki "1-2 puan şu..." Şimdi, bu veri dururken kimse bize 2021 Gini katsayısını söylemesin. Bu veri tabii, şimdi bu verinin bu kadar "highlight" edileceğini bilmiş olsanız burayla da oynattırırınız; o ayrı bir hikâye ama bu işte, neyse, oraya kadar ufkunuz yetmedi diyelim ama böyle bir şey yok.

Şuna bakın ya, arkadaşlar, iki yıl içerisinde ücretlerin millî gelir içerisinde aldığı pay 32,9'dan 22,7'ye düşmüş. Bunun anlamı ne biliyor musunuz? Yani bunun anlamı -katrilyon cinsinden söyleyeyim yani söylediğim şey anlaşılır olsun diye söylüyorum- bunun 1 puan düşmesinin ücretlilerin cebinden alınan para, çalınan para olarak anlamı 125 milyar TL'dir, 1 puan düşmesinin. 10 puan düşürmüşsünüz; 1,3 trilyon lira ücretlilerin cebinden alınmış; sizin büyüme dediğiniz şey işte böyle bir şey. 1,3 trilyon yani 1.300 katrilyon diyelim belki anlaşılınsın diye, hani böyle konuşulup söylenmez ama anlaşılması açısından söylüyorum. 1 puan düşmesinin etkisi 125 milyar lira; TÜİK rakamı beyler, TÜİK rakamı. Şimdi bunlar dururken bana Gini katsayısını filan anlatıyorsunuz. Gini katsayısı, dediğim gibi, 2020 yılı gelirlerine göre yapılmıştır. Dolayısıyla şu anda, emin olun, millet işte bu yüzden fakirleşmiş, millet bu yüzden inim inim iniyor.

Siz "Büyüyor." diyorsunuz, siz yandaşı büyütüyorsunuz, siz faizciyi büyütüyorsunuz, siz çok çok... Yani ben sermaye düşmanı filan değilim, yatırımcı düşmanı da değilim ama bir kesim yatırımcı var ki onlar da size çok yakın, onlar KÖİ projeleri, şunları bunları yapanlar, onların gelirleri muhteşem artıyor çünkü onları büyüten bir büyüme bu. Bu büyümede esnaf yok, çiftçi yok. Çiftçilerin millî gelir içerisindeki payı düşüyor. Çalışan zaten hiç yok, çalışanın 1.300 katrilyonuna el koymuş bir büyümedir bu ve bunu siz yaptınız ve tutup bununla şimdi övünüyorsunuz ya "Türkiye büyüyor." diye. Bu büyümeden kime ne fayda var arkadaşlar? Gelir dağılımının bu kadar bozulduğu bir büyümeyi nasıl savunabilirsiniz? Yani karşınızdakilerin hiçbir şey bilmediğini mi düşünüyorsunuz, anlamıyorum ki ben. Dolayısıyla bir düzen kurdunuz, bir servet transferi, bir gelir transferi düzeni kurdunuz, bu çarklar döndükçe millet eziliyor; bu çarklar döndükçe esnaf, çiftçi, köylü, ücretli, küçük sanayici, KOBİ'ci bunun altında kalıyor, eziliyor ve bu çarkları öyle bir döndürüyorsunuz ki her gün bunların canını çıkartıyorsunuz. Rezervleri satarak gelir ve servet transferi gerçekleştirdiniz, döviz ve altın cinsinden borçlanmalarla müthiş bir gelir ve servet transferi gerçekleştirdiniz, kur korumalı mevduatı söylemeye bile gerek yok, rakamını veremiyorsunuz. Bakın, buraya Merkez Bankası Genel Müdürü geliyor, efendim, Merkez Bankası Genel Müdürünü bekliyor Komisyon, Merkez Bankasından Genel Müdür geliyor, bilgi vermiyor, bütün Komisyona saygısızlıktır. Ya, günlük bilanço açıklayan bir Merkez Bankası kur korumalı mevduat rakamını söylemeye...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Usta, normal süreniz dolmuştur, beş dakika ek süre veriyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – Dört dakika da başlangıçtan var Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Dört dakika değil, iki dakika geçti, ben ona dikkat ettim, iki dakika; toplam yedi dakika olacak.

Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Konuşamadığımızı Genel Kurulda konuşuruz, şey değil, söyleyeceğimiz şey...

Ucuz kredi... Kamu bankaları üzerinden bir ucuz kredi yarattınız, yandaşları besliyorsunuz, işte o yüzden bu gelir dağılımı bozuluyor. Yani yüzde 9'la, yüzde 10'la, yüzde 11'le... Sorduğum soru önergeleri var, hiçbirine cevap veremiyorsunuz. “İhtisas kredileri” diye şu anda Merkez Bankası üzerinden kredi veriliyor, 15 tane firmaya verildi, kimlere verildi? Hangi yandaşlara verildi? Kaç lira faizle verildi? Yüzde 150 enflasyonun olduğu ortamda yüzde 7'yle, yüzde 8'le yandaşlara kredi veriyorsunuz, işte yarattığınız bu çark, bu ücretlileri bu kadar ezdi. İki yıl içerisinde ücretlerin millî gelir içerisindeki payının 10 puan düşürülmesi ne demek biliyor musunuz? Gülüyorsunuz da bilmediğiniz için gülüyorsunuz bu felakete.

(Gürültüler)

ERHAN USTA (Samsun) – Ben biliyorum tabii, ben yirmi altı yılımı verdim, AFAD Başkanlığından gelmedim ben buraya.

Şimdi “İstihdam artıyor.” diyorsunuz...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Erhan Bey, bu üslup, hiç doğru bir üslup değil, kusura bakmayın; hiç doğru bir üslup değil.

ERHAN USTA (Samsun) – Ya, kendisi diyor “Siz biliyorsunuz.” diyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ne demek “AFAD Başkanlığından gelmedim.” ya! Böyle bir üslup olur mu Allah aşkına!

ERHAN USTA (Samsun) – Yirmi altı yılımı Devlet Planlama Teşkilatında geçirdim ben.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz bir Grup Başkan Vekilisiniz.

ERHAN USTA (Samsun) – Evet Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Üsluba en çok dikkat etmesi gereken, İç Tüzük'e en çok uyması gereken insanlardan birisiniz.

ERHAN USTA (Samsun) – Ya, oradaki üsluba dikkat etsene! Beyefendinin üslubuna dikkat etsene! “Çok biliyorsun sen, çok biliyorsun sen!” diye konuşuyor; böyle bir şey olabilir mi!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Temiz bir üslup kullanmaya davet ediyorum sizi, İç Tüzük'e uymaya davet ediyorum. Lütfen...

ERHAN USTA (Samsun) – Böyle bir şey olabilir mi ya! Onun karşısında bir milletvekili var, bu milletin bir temsilcisi var arkadaş!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hiç doğru bir üslup kullanmıyorsunuz.

ERHAN USTA (Samsun) – Böyle bir şey olmaz!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz milletvekillerine de az önce çok çeşitli laflar söylediniz, kusura bakmayın.

ERHAN USTA (Samsun) – Bir milletvekiline karşı bir atanmış nasıl konuşacağımı bilmek durumundadır. Bileceksiniz nasıl konuşacağınızı!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Milletvekillerine neler söylediğinizi de biliyorum. Lütfen... Sizi İç Tüzük'e uymaya ve temiz bir dil kullanmaya davet ediyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – Temiz dil kullanıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir Grup Başkan Vekilisiniz.

ERHAN USTA (Samsun) – Sizin ikaz edeceğiniz yer orası.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İç Tüzük'e uymaya, temiz bir dil kullanmaya, doğru bir üslup kullanmaya davet ediyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – Oraya bir şey söyleyemeyince bana söylüyorsunuz; yok böyle bir şey! Sizi de vicdanlı olmaya ve hukuka davet ediyorum Sayın Başkan.

Şimdi "İstihdam artıyor." diyorsunuz değil mi? İstihdam artıyorsa toplam çalışılan saatin artması lazım. Şimdi, siz işsizlik verisiyle oynayabilirsiniz, istihdam verisiyle oynayabilirsiniz ama unuttuğunuz var, yine TÜİK rakamı olarak değerli arkadaşlar, toplam çalışılan saat var. Ya, vicdanınıza soruyorum: Bir ülkede istihdam 2-3 milyon artıyorsa yani toplam çalışılan saatin artması gerekmez mi istihdamın arttığı bir ülkede? Artmış mı? Şimdi ne oldu? Ne oldu bakın şimdi? Haftalık çalışma saati 1 milyon 267 bin, tamam mı? En son veri, "Arttı." denilen istihdamda. Mevsimsel düzeltilmiş olduğu için ayları birbirleriyle mukayese edebiliriz, tamam mı? Şimdi 1 milyon 267 bin; "İstihdam şahlandı." dediğiniz bir dönemde. Ya, fazla geriye gitmeye gerek yok, 2017 yılının Eylül ayında bu 1 milyon 341 bin. Yani 2017 yılı Eylül ayından daha düşük. Aradan kaç yıl geçmiş oluyor? Yaklaşık beş yıl.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Arada ne var arada?

ERHAN USTA (Samsun) – Beş yıl geçtiği bir dönemde siz şimdi...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Arada neler yaşandı?

ERHAN USTA (Samsun) – Hayır istihdam verisi, istihdam verisi.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ya, arada neler yaşandı? Neler yaşandı dünyada?

ERHAN USTA (Samsun) – Ne yaşandı, 2017'den sonra ne yaşandı?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Karşılıklı konuşmayalım arkadaşlar. Karşılıklı konuşmayalım, lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) – Ne yaşandı ya! Kendi yarattığınız kriz yaşandı; 2018 krizini yarattınız bu memlekette, o yaşandı; kur krizini yarattınız, o yaşandı. Ukrayna krizine mi bağlayacaksınız bunu? 2017'den sonra arada ne yaşandı, bana söyley misin? Tam tersine 2015 yılında pandemi...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Dünyada neler yaşandı? Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) – Ama ne söylüyorlar, bakın şimdi, ne söylüyorlar beyefendiler? Diyorlar ki: "Pandemi öncesini şu kadar geçtik." Ben onun için bunu söylüyorum. Ne söylediğime dikkat ediyorum ben. "Pandemi öncesini şu kadar geçtik, bu kadar geçtik." şeklinde bir tavır var. Al sana işte 2017 kardeşim, 1 milyon 341 bin saatten bugün geldiğimiz nokta 1 milyon 267 bin saat, arada başka aylar da var. Bu faslı da daha fazla uzatmayacağım. Öyle istihdamda, istihdam verisiyle... Şimdi tabii, TÜİK kalmadığı için ortada neye bakıyor millet? İstihdam datasına bakıyor, oraya müdahale et ama altında TÜİK'in açıkladığı diğer bir veriye müdahale etmek akıllarına gelmediği için burası kalıyor veya az önce söylediğim gibi, Gini katsayısına müdahale et, kaldı ki Gini katsayısı zaten 2020 yılı geliri. Bakın, 2021 yılı rakam olabilir ama TÜİK orada ikaz ediyor, diyor ki: "Bu, 2020 yılı

gelirleri esas alınarak yapılmıştır.” Ben zaten şunu iddia ediyorum: 2020’den sonra özellikle çok ciddi bozulma var diyorum. Ücretlilerin millî gelir içerisindeki aldığı pay, ister katma değere bakın, ister millî gelire bakın ister mevsimsel düzeltilmişe bakın, neye bakarsanız bakın ikinci çeyrekte yaklaşık 10 puan düşmüş arkadaşlar. Bunun yıllık etkisi 1.300 katrilyon demektir. Ücretlinin cebinden alınmış bu para. Yani özellikle -şimdi çok teknığe kaçacak- şeyi de söylemek isterim, mesela biz hep şunu iddia ediyoruz, diyoruz ki: Bakın, enflasyon kadar altı ay gecikmeli şekilde...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son iki dakikanızı kullanıyorsunuz, bilgi vereyim.

Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Enflasyon kadar ücretlilerin veya emeklilerin gelirlerine artış yapmak, enflasyondan korumak anlamına gelmez çünkü altı ayın sonunda veriyorsun. Enflasyon ay ay geliyor, bakın, şimdi 100 olan geliri ay ay, ocakta başladı, temmuza kadar devam ediyor değil mi 100 olarak? Ama enflasyonu arada yaşıyoruz. Burada bir refah kaybı oluyor, orada bir üçgen oluşuyor. Temmuzda düzeltiyor olabiliriz, tamam, enflasyon kadar verdik ama tekrar aynı şey oluşuyor. Eğer teknisyen arkadaşlar bakarlarsa millî gelirdeki özellikle ikinci ve üçüncü çeyrekteki geçmiş yıllardaki bu yüksek enflasyon dönemindeki pay azalması, işte bu enflasyon kadar vermektan kaynaklanıyor. O yüzden şunu iddia ediyoruz, diyoruz ki: Enflasyon kadar pay vermek milletin refahındaki azalmayı telafi etmez. Buna başka bir çözüm bulunması gerekir diye söylüyoruz.

Şimdi, önümüzdeki döneme yığıldı diyoruz. Maliye Bakanlığı bütçesinde daha detaylı konuşacağız ama şunu söyleyeyim: Yani gerçekten veda bütçesi. Niye veda bütçesi biliyor musunuz? Şimdi, bakın, Hazine sayfasından alınmış bir şey, “merkezî yönetim iç borç ödeme projeksiyonları” değerli arkadaşlar, ana para ve faiz, eylül ayında 30, 61, 30, 24 diye gidiyor, şöyle baktım, ortalamasını aldım, eylül-nisan döneminde ortalama iç borç ana para ve faiz ödemesi 33 milyar TL. Ortalamasını alıyorum, nisandan sonra, mayısta patlayıp gidiyor. Ondan sonraki ortalama -arada 115 milyarı bulduğu da oluyor- 94 milyar lira. Seçime kadar bir şey yapıyor, Rus ruleti oynanıyor, tamam mı? “Seçime kadar oldu oldu, olmazsa gelen düşünsün. Kendim gelirim de gelmenin bedeli olarak ona da katlanırım.” anlayışıyla bir iç borç borçlanma stratejisi ve ödeme stratejisi yapılmış. O yüzden “veda bütçesi” diyorum ama daha kötüsünü söyleyeyim izninizle, daha kötüsünü söyleyeyim. Daha kötüsü ne biliyor musunuz? Türkiye Cumhuriyeti tarihinde ilk kez bir şey yaşattınız bu millete yani 70’li yıllarda, 80’li yıllarda, 90’lı yıllarda...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İki dakikanız da geçti, lütfen toparlayın, son cümlelerinizi alalım.

ERHAN USTA (Samsun) – Son konu, bir iki dakikaya bitiriyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, ilk kez iç borç ödemelerinde...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Herkese uyguladığımız eşit süreyi size de uyguluyoruz. Ayrıcalık istiyorsanız buyurun lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) – Hayır, ayrıcalık istemiyorum da çok kesildi onu telafi etmek istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir tek siz aştınız bu süreyi.

ERHAN USTA (Samsun) – Faiz ödemeleri ilk kez ana parayı geçti bu yılın nisan ayından itibaren ve burada bunun teferruatını Maliye Bakanlığı bütçesinde konuşuruz ama tek bir rakam vereceğim, o rakam ne biliyor musunuz? Ocak-eylül döneminde -teknisyen arkadaşlar buna bir baksınlar, itiraz etsinler, Maliye Bakanlığı bütçesinde cevap versinler- Sayın Başkan, toplam vergi gelirimiz 1 trilyon 648 milyar lira; 85 milyon insandan topladığımız vergi 1 trilyon 648 milyar lira. Bu ocak-eylül döneminde, bu yanlış politikalar nedeniyle, bu TEM, şu bu politikaları nedeniyle iç borç faiz ve ana para yükümlülüğündeki artış; bakın, toplam borç ana para ödemelerini demiyorum, sadece

yükümlülükteki artış yanlış politikalarla 1 trilyon 879 milyar lira. O kadar yanlış politikalar uyguladınız ki 85 milyondan topladığımız vergi bu dokuz aylık dönem içerisinde topladığınız vergi, bu dokuz aylık dönem içerisindeki yanlış politikalar nedeniyle iç borç ana para ve faiz ödemelerindeki artışı karşılamaya yetmiyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Usta.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- *Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın (1/286) ve (1/285) esas numaralı Kanun Tekliflerinin tümü üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ve bu konuda Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'a söz vereceğine ilişkin açıklaması*

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Değerli arkadaşlar, bir konuda tekrar uyarıda bulunmak zorundayım, size de söz vereceğim Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım.

Ben, Komisyon Başkanı olarak olabildiğince tarafsız bir şekilde burada kaliteli bir tartışma ortamı olması için, İç Tüzük'ümüze uygun bir şekilde görüşmelerin yürütülmesi için gayret ediyorum. Sayın Usta gelinceye kadar da doğrusu böyle hararetle bir tartışma yaşamadık.

Sayın Usta teknik olarak söyleyeceğini, eleştirilerini elbette ifade edebilir. Burada bir hesap verme sorumluluğu da var idarenin. Milletvekillerimiz hangi gruptan olurlarsa olsunlar tabii ki sorular soracaklar, eleştiri yapacaklar; idare de en sonunda buna cevaplarını verecek ama hesap sorma-hesap verme mekanizmasıyla üslup konusunu karıştırmamak lazım. Burada, İç Tüzük'ümüz çok açık ve net, ben tekrar okumak istiyorum: “Madde 67 - Genel Kurulda –bu, komisyon için de geçerli- kaba ve yaralayıcı sözler söyleyen kimseyi Başkan derhâl, temiz bir dille konuşmaya, buna rağmen temiz bir dil kullanmamakta ısrar ederse kürsüden ayrılmaya davet eder.” Bu İç Tüzük'ümüzün bir gereği.

ERHAN USTA (Samsun) – Bir tane kaba sözümü söyleyin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Belki farkında değilsiniz Sayın Usta.

ERHAN USTA (Samsun) – Benim ciğerim yanıyor, ciğerim!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Bakın, milletvekillerine dönerek diyorsunuz ki: “Siz benim dediğimi anladınız mı, bilmiyorum.”

ERHAN USTA (Samsun) – Ama kaç defa söyledim...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir dinler misiniz Sayın Usta.

Milletvekillerine dönerek diyorsunuz ki sadece idare değil “Siz benim söylediğimi anladınız mı, bilmiyorum.” “Ben anlatabildim mi, bilmiyorum.” deseniz daha doğru olur. Milletvekillerine dönerek böyle bir söz söylediniz. Böyle bir söz söylemeye hakkınız yok, kusura bakmayın, öyle şey yok. Teknik olarak hiçbir içeriğe müdahale etmeye hakkım yok ama üslup... Üslubu sadece ben koruyamam, üslubu korumam için grup sözcülerinin ve Grup Başkan Vekillerinin de en az benim kadar bu konuda hassas davranması lazım. Hepinizin bu konuda Komisyonumuza yardımcı olması lazım, tek başıma ben bunu sağlayamam. Bu Mecliste kaliteli bir tartışma ortamı oluşturacaksa bunu hep birlikte yapacağız. Sesimizi yükseltmemiz değil, sözümüzü yükseltmemiz gerekiyor. Sesimizi yükseltmekle doğru söylemiş oluyoruz.

ERHAN USTA (Samsun) – Sözümüzü yükseltiyoruz, sözümüzü!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Başkalarını, daha yüksek bir tonda konuşarak bastırmakla hiçbirimizin eline bir şey geçmiyor kusura bakmayın. Sözümüzü yükseltelim, içeriği ortaya koyalım. Bunu yapabilirsek herkes için ve ülkemiz için faydalı olur diye düşünüyorum.

Şimdi Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımıza dönük hiçbir şekilde benim de tasvip etmediğim birtakım ifadeleriniz oldu. Kendisine söz veriyorum.

Buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR

1.- Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın, Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın (1/286) ve (1/285) esas numaralı Kanun Tekliflerinin tümü üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Aslında ben bu şekilde, zannediyorum ilk defa söz alıyorum beş yıldır. Ne yazık ki böyle bir talihsizlik yaşadık. Zannediyorum birilerinin kendisiyle ilgili bazı kompleksleri var gerek eğitimi gerek kredibilitesiyle alakalı veya geldiği yerlerle alakalı; ben bilemem onu, herkes kendisini sorgulamalı ama kendisini birisiyle karşılaştırmayı istiyorsa bence yanlış kişiyi buldu. Bence yanlış kişiyi buldun karşılaştırmak için; gerek kredibiliten gerekse eğitimin, hangi aşamada istiyorsan yanlış kişiyi buldun, bu bir.

İki, bu şekilde bir kıyaslama kesinlikle ne usule ne de insani bir boyuta ne de insani şekle yaşıyor.

ERHAN USTA (Samsun) – Asıl başlatan sizsiniz ya!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Usta, siz, o üslubu kullanmasanız böyle bir tartışma yaşamayacağız, lütfen.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Ben hiçbir gün kendimle ilgili şu veya bu şekilde herhangi bir değerlendirmede bulunmadım, bugün de bu anlamda bir değerlendirmede bulunacak kadar düşmeyeceğim ama eğer ki konu AFAD Başkanlığıysa AFAD Başkanlığı çok ulvi bir kurumdur, AFAD Başkanlığı çok ulvi bir meslektir. Gerek Türkiye'nin içerisinde gerekse dünyanın her bir kıtasında, her ücra köşesinde, nerede zulme uğrayan, sıkıntıya uğrayan, derdi olan biri varsa onun yanındadır, hem de kurduğu en iyi sistemlerle ve kurumla, Türkiye'nin yumuşak gücü olarak da oradadır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Yetmiyorsa şayet onun da Müsteşarıydım, Başbakanlık Müsteşarıydım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Arkadaşlar, tartışmalarımıza devam edelim.

Rica ediyorum tekrar, bu benim tek başıma yapabileceğim bir şey değil, hepinizin katkısını istiyorum. Burada konumuza, içeriğe odaklanalım, tartışmaları kişiselleştirmeden her türlü konuyu tartışalım.

V.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/286) ve 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/285) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi, sözü Cumhuriyet Halk Partisinden Süleyman Girgin'e vereceğim.

Komisyon üyesi olarak geneli üzerinde süreniz yirmi dakikadır.

Buyurun lütfen.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, değerli milletvekilleri, sevgili bürokratlar, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2023 bütçesinin ülkemize eşitlik, adalet ve özgürlük getirmesini temenni ediyorum.

Değerli arkadaşlar, bu bütçe, zengini abat eden, emekçiye berbat eden bir bütçedir, iktidarın da son bütçesidir. Biz bütçeyi belirli rakamları, tabloları konuştuğumuz bir süreç olarak görmüyoruz. Bütçe sürecini iktidarın ülkeyi nasıl yönettiğini gösterdiği, muhalefetin de nasıl bir ülke için çabaladığını gösterdiği bir süreç olarak kavırıyoruz. Kişi başına millî geliri 10 bin doları geçmeyen, orta gelir tuzağına düşmüş, adalet ve demokrasi karnesi zayıf, üniversiteleri bilim üretmeyen, ihracatının ancak yüzde 3'ü yüksek teknoloji ürünlerinden oluşan, eğitim sistemi sorunlu ve kadının istihdamda yerini alamadığı bir ülkemiz. Bunları değiştirmek zorundayız yani yapacak çok işimiz var.

Hâl böyleyken hazırlanan bütçelerin bu temel sorunları ciddiyetle ele alıp kaynak dağılımını ona göre yapması gerekiyor ancak iktidar ne yapıyor? Enflasyon, vatandaşın iliklerine kadar var ama enflasyonla mücadele yok; kur korumalı mevduatla mevduat sahibini korumak var ama kurun kendisini korumak yok; bir Merkez Bankamız var ama bir para politikamız yok; Fiyat İstikrar Komitemiz var ama bir fiyat istikrarımız yok.

Açlık sınırı bir önceki aya göre 556 lira artarak 8.223 TL'ye çıktı. Türkiye'de açlık ve yoksulluk artıyor arkadaşlar. Takipteki borç miktarı 30 milyar lirayı aştı. Ekonomik kriz nedeniyle vatandaş borçlarını ödeyemez hâle geldi, icra dosyası sayısı 24 milyonu buldu. Vatandaş borç batağında, evine haciz geliyor, AKP'nin ekonomiyi düzelterek bir tane politikası yok.

Hazırladığımız bütçelerin bütçeleri için çok söze gerek de yok. Hepsiyile gelir dağılımını hunharca bozdunuz, yoksulluğu katmerlediniz, 5'li çete yarattınız, toplumsal zenginliğimizi onlara altın tepside sundunuz. Faiz baronlarını abat ettiniz. Bütçe gelirlerinin önemli bir bölümü doğrudan ya da dolaylı vergilerle halktan toplanmasına rağmen yapılan kamu harcamalarında en az payı yoksul halk kesimleri ve emekçiler alıyor. Patronlara yönelik olarak getirilen vergi istisnaları ve sigorta prim destekleri, iktidarın ekonomi politikalarının olmazsa olmazı olarak her yıl artarak yenileniyor. Son üç yılda işsizlere 23 milyar lira işsizlik ödeneği verilirken işverenlere 58 milyar lira teşvik ve destek sağlandı. Kayıtlı işsizlerin sadece yüzde 13'ü işsizlik ödeneği alabilirken işverenlere 58 milyar lira teşvik verilmesi işçinin parasının sermayeye transferi değil midir?

Bu yıl da faiz bütçesi hazırlama geleneğini sürdürüyorsunuz. Oysa Sayın Cumhurbaşkanı ne demişti faiz konusunda? "Faizi savunanla beraber olamam. Bu görevde olduğum sürece faiz ve enflasyonla mücadelemi sonuna kadar sürdüreceğim, bu konuda nas ortada." demişti. Birbiri ardına Merkez Bankası başkanlarını değiştirerek, işçi ve tüm üreticileri sürünecekleri gelirlere mahkûm ederek ihracatı arttıracağını düşündüğü faiz indirimlerini dayatmaktaydı. Oysa 2023 bütçesinin büyük kısmı faiz ödemelerine gidiyor.

Bir başka tartışmasız gerçek, Ukrayna savaşı ve sonuçlarının körüklediği vahşi kapitalizmin dünya ölçüsünde yayılmakta olan kriz koşullarında, özellikle enerji ve gıda ama bütün ürünlerin fiyatlarının katlanmakta olmasıdır. Dolayısıyla Türkiye'nin enerji, ham madde ve döviz çıkmazı büyüyecek, buradan oluşacak baskıyla birlikte izlenmeye başlayan seçim ekonomisi enflasyonu uçuracaktır. Bunun bir sonucu bugün öngörülen faiz ödemelerinin katlanması, ikinci sonucuyorsa işçi ve emekçilerin reel ücretleri düşerken yoksullaşmanın derinleşmesi olacaktır. Nasa rağmen faiz ödemesi artacaktır. Faize karşı olduğunu söyleyen Sayın Cumhurbaşkanının Türkiye'yi getirdiği yer tam bir faiz batağıdır. Cumhurbaşkanı Sayın Erdoğan en büyük faizcidir.

Değerli milletvekilleri, bu bütçe de öncekiler gibi bir faiz bütçesidir, parası olanı kurla koruyan bir bütçedir. 2022’de yılın sadece ilk dokuz ayında bütçeden yani vergilerimizden faiz ve kur korumalı mevduata aktarılan toplam tutar 292 milyar liradır. Bu devasa miktarda para dar geliriye, asgari ücretliye, işçiye, emekçiye, memura, emekliye verilmemiştir. Bu para yoksuldan alınıp zengine verilmiştir. 2023 bütçesinde ise iktidar 566 milyar lira faize para ayırmıştır.

Eğitime bakalım, bütçeden eğitim harcamaları için ayrılan ödenek ise 650 milyar liradır. Bu durumda iktidar, faize ayırdığının sadece yüzde 15 fazlasını eğitime ayırmıştır yani milyonlarca öğrenciye, öğretmene, eğitim alanındaki diğer emekçilere ve veliye kamu kaynaklarından ayrılan pay ülkenin kaymak tabakasını oluşturan bir avuç para sahibine faiz olarak aktarılandan sadece yüzde 15 fazladır.

Sosyal yardımlarda durum şu: Tüm sosyal yardımlara ayrılan miktar 259 milyar lira. Bu hâliyle faiz ödemeleri, sosyal yardımların neredeyse 2 katıdır. Bir karşılaştırma yapmak istiyorum. Bu karşılaştırmayla neden “Bu bütçe faiz bütçesidir.” dediğimiz daha da iyi anlaşılacak. Banka kârları patlarken sosyal devlet çökmüş durumda. Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı’na göre bankaların kârları yüzde 520 artmış, banka çalışan sayısı ise sadece yüzde 1,5 artmış. Banka kârları yüzde 520 artarken ve resmî enflasyon yüzde 80’i aşmışken sosyal koruma harcamaları sadece yüzde 56, emeklilere yapılan ödemeler ise sadece yüzde 52 artmıştır. Sosyal koruma harcamalarının payı yüzde 8,2’den yüzde 6,9’a; emekli ödemelerinin payı yüzde 7’den yüzde 5,8’e gerilemiştir. 2017-2022 arası gayrisafi yurt içi hasıla içinde eğitim harcamalarının payı yüzde 3,8’den yüzde 2,9’a; sosyal koruma harcamaları yüzde 8,4’ten yüzde 6,9’a; emekli ödemeleri yüzde 7,4’ten yüzde 5,8’e gerilemiş. Toplam sosyal harcamalar yüzde 15,9’dan yüzde 13,3’e gerilemiş arkadaşlar. Biz demiyoruz bunu, 2023 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı diyor.

“Reel sektöre destek var mı?” diye baktığımızda, verilen destek 145 milyar liradır. Faize ayrılan bütçe ise bunun neredeyse 4 katı. Tarıma gelirsek Tarım Kanunu’na göre gayrisafi yurt içi hasılının en az yüzde 1’inin tarımsal destek olarak verilmesi gerekiyor. Bu, yasal bir görev. Son orta vadeli programa göre, bu yıl gayrisafi yurt içi hasıla 13 trilyon 429 milyar TL olacak yani çiftçiye en az 134 milyar lira destek verilmeliydi. Verilen, dokuz ayda 30 milyar. 134 milyar nere, otuz milyar nere. 2023 bütçesi gibi büyük bir bütçeden tarıma ayrılan kaynaksa sadece 143 milyar lira. Üstelik bunun yalnızca 54 milyar lirası destek programı biçiminde küçük köylü ve üreticiyi ilgilendiriyor. Tarımsal ödeneklerin kalan kısmı genel olarak tarım sektörünü, ihracatçıyı, büyük çiftçiye ve çok uluslu tarım şirketlerini desteklemeye dönük.

Değerli arkadaşlar, ekonomi tercihler alanıdır. Asıl soru tercihinizin kimden yana olacağıdır. Şimdi, soruyoruz: Gıda enflasyonunun yüzde 100’e geldiği bir ortamda tarıma 54 milyar lira ayırıp faiz ödemelerini yüzde 66 artıracak politikalar uygulayanların tercihi kimden yanadır?

Sonuç olarak, faiz harcamaları için ayrılan ödeneğin bütçedeki 3’üncü büyük ödenek olması iktidarın faiz karşıtı söylemlerine rağmen faize en fazla kaynak ayıran iktidar olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Bu yarattığınız adaletsiz, eşitsiz toplumun bütçe serüveni başka nasıl olabilirdi ki? Bu bütçe, değerli arkadaşlar, aynı zamanda, zengini abat eden bir bütçedir. 2023 bütçesinde vergi harcamaları yani muafiyet, istisna ve indirimler biçiminde alınmasından vazgeçilen vergi toplamı 994 milyar liraya yükseltildi. Bunun yaklaşık 150-170 milyar lirası asgari ücretin vergi dışı bırakılması yüzünden emekçilerden alınmayacak olan vergiye, kalan kısmı ise kur korumalı mevduat, faiz gelirleri dâhil olmak üzere büyük ölçüde faiz, kâr payı, rant gibi sermaye geliri elde edenlerden, servet zenginlerinden alınmayacak vergiye denk düşüyor. Burada çıkan sonuç şu: Yıllardır aynı politika sürdürülüyor:

Gereksiz harcamaları sürdür, halk KDV ve ÖTV'den bunalırken sermayeden, zenginden vergi alma, bütçe açığı ver, bu açığı da faizciden, tefeciden aldığın yüksek faizli borçla kapat. Sermayeden, finansal servetlerin sahiplerinden alınmasından vazgeçilen bu vergiler alınsaydı bu vergilerle ne kadar yeni kamusal istihdam yaratılabileceğini, kaç tane yeni okul, hastane yapılabileceğini, altyapının nasıl yenilenebileceğini, kaç tane yoksulun, açın karnının doyurulabileceğini siz tasavvur edin artık.

“Zengini abat etmek” deyince kamu-özel iş birliği projelerinden bahsetmeden olmaz arkadaşlar. 2023 yılında kamu-özel iş birliği projeleri için şehir hastaneleri cari giderlerine 18,9 milyar lira, bina kullanım ve zorunlu hizmetlere 27,7 milyar lira, ulaştırma projelerine 55,4 milyar TL ödenmesi programlanmıştır.

“Bir kuruluş bile ödemeyeceğiz.” denen kamu-özel iş birliği projelerine gelecek yıl 102 milyar lira ödeyeceğiz. Hani derler ya “Tilkinin 3 şarkısı varmış, 3'ü de üzüm üstüne.” diye, iktidarın işleri de o misal, varsa yoksa patrona, varsa yoksa 5'li çeteye.

Değerli milletvekilleri, burada 2023 yılı bütçe teklifi ile 2022 yılı gerçekleşme tahminlerini kıyasladığımızda ortaya çıkacak tablodan bahsetmek istiyorum. Bu karşılaştırma sonucunda bütçe açığının yüzde 43 oranında, faiz giderlerinin ise yüzde 71,5 oranında arttığı görülmektedir. 2023 yılına ilişkin olarak eski ve yeni orta vadeli programdaki program hedeflerine, gayrisafı yurt içi hasıla içindeki payları açısından bakıldığında bütçe açığının yüzde 3,2'den yüzde 3,5'a, faiz dışı açığım ise yüzde 0'dan yüzde 0,5'e yükseldiği görülmektedir. 2022 yılı gerçekleşme tahminleri ve 2023 yılı bütçe teklifi açısından bu karşılaştırmalar yapıldığında ise bütçe açığının yüzde 3,4'ten yüzde 3,5'a -2021 yılında ise bu oran yüzde 2,8 olarak gerçekleşmişti- faiz giderlerinin de yüzde 2,5'tan yüzde 3'e yükseldiği görülmekte. Bütçemiz artık faiz harcamaları dışarı bırakıldığında bile açık vermekte.

Değerli milletvekilleri, ama sorun bütçenin bütün toplumsal zenginliği yoksuldan alıp zengine vermesidir, faizciyi beslemesidir; evet, ama sadece bu değildir; iktidar tek adam rejimiyle bütçe hakkının içini boşaltarak demokrasimize büyük zafiyet yaşatmaktadır. Bakın, bütçe hakkı demokrasinin belkemiğidir arkadaşlar. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ise bütçe hakkını yok ederek demokrasinin belkemiğini kırmıştır, işte, zafiyet dediğim budur. Peki, bu nasıl oldu? Bütçe kanunlarıyla yürütme organına vergilerin toplanmasına izin, harcamaların yapılmasına yetki veriliyor. Bu, kamu maliyesi yönetiminin 1927 yılından bu yana var olan temel bir ilkesidir. Yürütme organının Meclise gönderdiği bütçe kanun teklifi Meclis tarafından yasalaştırılmaz ise bu güvensizlik oyu anlamına gelir. Bizim Parlamento tarihimizde bunun örnekleri vardır. Örneğin, 1971 Yılı Bütçe Kanun Tasarısı Mecliste kabul edilmediği zaman, zamanın Başbakanı Süleyman Demirel Başbakanlıktan istifa etmiştir. Bugün, adına “Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi” denilen modelde 1927 yılından bu yana var olan bu temel ilke ortadan kaldırıldı. Cumhurbaşkanına Mecliste bütçenin kabul edilmemesi hâlinde bütçe yapma yani vergi toplama, harcama yapma yetkisi verilmek suretiyle milletin bütçe hakkı elinden alındı. Demokrasilerde yürütme organının bütçe yapma yetkisi diye bir şey olmaz. Türkiye'nin parlamenter sistem geleneğinin son bulduğu 2018 yılına kadar da böyle bir şey yoktu.

Değerli milletvekilleri, biliyorsunuz, bu bütçe iktidarı uğurladığımız bir bütçe. Seneye neler yapacağımızı da vurgulamak iyi olur kanaatindeyim. Güçlendirilmiş parlamenter sistemde ne Cumhurbaşkanının ne de Başbakanın bütçe yapma yetkisi olmayacaktır. Kamu kaynağı kullanan bütün kurumların bütçelerinin Meclis tarafından denetlenebilmesi sağlanacaktır. Örneğin, Türkiye Varlık Fonu bugün Meclis tarafından denetlenmemektedir, buna son verilecektir. Vergi harcamaları ayrıntılı şekilde raporlanarak Meclise sunulacaktır. Sayıştay gerçek işlevine kavuşturulacak, üzerindeki iktidar baskısına son verilecektir. Sayıştayın raporlarının içini boşaltan Rapor Değerlendirme Kurulu

kaldırılacaktır. Eskiden olup da sonra kaldırılan performans denetim yetkisi de Sayıştaya geri verilecektir. Ödenen verginin hesabı sorulamıyorsa kimse demokrasi var demesin. Kesin hesap kanun teklifleri yeni kuracağımız kesin hesap komisyonunda görüşülecektir.

Değerli milletvekilleri, 2023 yılında dakikada 7 milyon lira, saatte 425 milyon lira, günde 10 milyar 204 milyon lira, toplam 3 trilyon 673 milyar 735 milyon lira vergi ödeyeceğiz; yük artacak ama yükün altındakiler yine hep aynı kalacak. Bütçeden ilk sekiz ayda faize, kur korumalıya, görev zararlarına ve diğer benzer kalemlere 423,3 milyar lira ödenmiştir. Ancak aynı dönemde 22 milyon çalışanın, maliyeti 40 milyar lirayı geçmeyen vergi dilimi güncellemesi dikkate dahi alınmamıştır. 2000'den bu yana yeniden değerlendirme oranı kuruşu kuruşuna uygulansaydı, gelir vergisinin ilk dilimi bugün 32 bin değil, 81.689 lira olacaktı. 2002 yılında ilk dilim brüt asgari ücretin 17 katıyken, bugün sadece 5 katı. Bu durum, ücretlilere yapılmış gizli bir vergi zammıdır. Bu vergi sistemi böyle devam ettiği sürece, emeğiyle geçinenlerin payına yoksulluk, imtiyazlı sınıfın payına ise tüketemeyecekleri kadar zenginlik düşmeye devam edecektir.

Sonuç olarak, biz, basit bir iktidar değişimi önermiyoruz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER - Sayın Girgin, lütfen tamamlar mısınız.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Tamamlıyorum Başkanım.

...vergilendirme, kamu harcamaları, vergi ve harcamaların millet adına denetimi konularında yeni bir toplum sözleşmesi öneriyoruz. Vergi politikalarının belirlenmesi sürecine katılan, ödediği verginin hesabını sorabilen bir sivil toplumu inşa edeceğiz. Güçlü sivil toplum, demokrasimizi güçlendirecektir. Her şey şeffaf olacaktır. Bu ülkede hiçbir çocuk yatağa aç girmeyecektir. Açlık ve yoksulluk Türkiye'nin kaderi değildir. 5 yandaşın kazandığı bu düzeni değiştireceğiz. Vatandaşın cebi, para; ocağı, aş görecektir. Göreceksiniz, bütün bunlar, cumhuriyetimizin 2'inci yüzyılında kuracağımız özgürlükçü demokrasi için çıktığımız yolculuğu çok daha kısaltacaktır.

2'nci yüzyılda partimizin yapacağı ilk bütçede görüşmek üzere.

Saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, teşekkür ederim Sayın Girgin.

Söz sırası, Emine Gülizar Emecan'da.

Sayın Emecan, buyurun lütfen.

Süreniz yirmi dakika.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) - Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, Sayın Başkan, çok değerli Komisyon üyelerimiz, milletvekillerimiz, değerli bürokratlarımız, basınımızın değerli emekçileri; öncelikle hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Bütçe görüşmelerimizin ülkemiz adına hayırlı olmasını diliyorum.

Bu bütçe, Cumhurbaşkanlığı yönetim sisteminin bu seçim döneminde belki de son bütçesi. Yani bütçe yapma hakkının Meclisten alınıp tek bir kişinin iradesine verildiği bütçeyi görüşüyoruz, son bütçeyi görüşüyoruz.

Bütçeler, devletin elde ettiği gelirlerin paylaşım metinleridir; adil bir bölüşüm, paylaşım sağlayacak şekilde düzenlenmelidir. Ancak bugüne kadar yaptığımız bütçeler hiçbir şekilde halkın bütçesi olmadı, adil paylaştırılmadı. Şimdi, 2023'te yaptığımız bütçenin de halkın bütçesi olmadığını hep birlikte göreceğiz ve kimlerin bütçesi olduğunu konuşacağız.

“Son bir yılda ne yaşadık biz?” Biraz oradan başlamak istiyorum aslında. Geçen yıl getirdiğiniz 2022 bütçe büyüklüğüne baktığımız zaman, 5 Eylül döviz kuruyla 211 milyar dolar ediyordu bütçemiz. Bütçenin Mecliste kabul edildiği 17 Aralık günü ise 108 milyar dolara düştü. Aslında nasıl bir çöküş içerisine girdiğimiz de resmidir bu. Yani hızla devletin bütçesi küçüldü; halkın cebindeki para, dolar karşısında eridi, halkımız fakirleşti ve bir anda borç batağına düştü. O nedenle de şimdi torba yasalarla sürekli sicil afları, vergi muafiyetleri getirmek zorunda kalıyorsunuz.

“Nasıl oldu bu?” diye baktığımızda, kasım ayında Cumhurbaşkanı faizi indirip ülkeyi bir döviz şokuna maruz bırakmıştı, hatırlarsanız. İşte, o dönemde doların fırlamasıyla birlikte bizim milli paramızın, Türk liramızın değeri küçüldü. Önce, o dönem uygulanan bu yöntemle “Çin modeli” dediniz, tutmayınca “Türkiye ekonomi modeli” olarak tanımladınız ve doları baskılamak için kur korumalı mevduat aracı diye bir araç çıkardınız. Türk lirası hesaplarını ve döviz hesaplarını kur korumalı mevduata çevirenlere Merkez Bankası ve Hazine üzerinden kur farkı sözü verdiniz. Getirdiğiniz kendi bütçeniz de altı ayda bir anda eridi ve ek bütçe getirmek zorunda kaldınız. Zaten iyi bir ekonomi yönetimi yoktu ama son bir yıl içerisinde yaptıklarınızla bu ülkeye, bu ülkenin yoksul insanlarına büyük bir bedel ödettiniz ve hâlâ ödetmeye devam ediyorsunuz. Faizi düşürdüğüce enflasyonun yükseldiği, fiyat istikrarından giderek uzaklaşılacak bir süreci yaşamaya da bu ülkeyi mahkûm ettiniz.

Şimdi, asgari ücret yaptığınız büyük zamlara rağmen, asgari ücrete yaptığınız zamlara rağmen 7 bin lirayı geçen açlık sınırının altında kalmış durumda. 24 bin liradan az geliri olan bir aile artık yoksulluk sınırı altında, “yoksul aile” olarak tanımlanıyor.

Pek tabii, her şeyi Rusya-Ukrayna savaşına, enerji krizine, küresel düzeyde yaşanan para politikalarındaki bozulmaya bağlıyorsunuz ama ısrarla yürüttüğünüz yanlış ekonomi ve maliye politikalarını hiç gözden geçirmiyorsunuz, sorgulamıyorsunuz. Evet, enerjide dışa bağımlılığımız var ancak dolar kurunu bu şekilde patlatmamış olsaydınız enerji fiyatlarındaki artış acaba bu kadar yıkıcı olur muydu? Elbette olmazdı. Gıda fiyatları böyle kontrol edilemez bir şekilde uçar mıydı? Şu anda gıda enflasyonu yüzde 140’ı geçti; o da olmazdı.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bütün ülkelerde var.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Evet, o da olmazdı.

Sunumunuzda, kur korumalı mevduat sayesinde liralasmadan bahsettiniz Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı. Nasıl bir liralasmadır bu? Bunu bir daha bize bir anlatırsanız çok seviniriz çünkü tam tersine, dolarizasyon artıyor şu anda Türkiye ekonomisinde. Hazine ve Maliye Bakanı Nebati sürekli, kur korumalı mevduatın dolarizasyonu kırdığını ve Türk lirası mevduatları arttırdığını ileri sürüyor ama gerçekten öyle mi? Merkez Bankası, şirketlerin kur risklerini hesaplarırken bu mevduatları döviz varlığı olarak kabul etmiyor mu? Öyle kabul ediyor. Kur korumalı mevduat uygulaması kapsamında açılan mevduatların döviz kuruna endeksli olması nedeniyle de gerçek dolarizasyon oranı şu anda yüzde 70,9 oranına yükselmiş durumda. Sizin hesabınız neydi bu Türkiye ekonomi modelinde ve kur korumalı mevduatı çıkardığımızda? Faiz düşecek, enflasyon düşecek, ihracat patlayacak, cari açık kapanacaktı. Şimdi, ihracatı arttırmak için ne yapmak lazım? Üretmek lazım, ham madde ithal etmek lazım, üretmek için ham madde ithal etmek lazım. Tabii, öyle de oldu. Şöyle bir bakalım ihracat ve ithalat rakamlarına. Sunumda ithalat rakamlarına hiç değinmemiştiniz. Ocak-Eylül döneminde ihracat geçen yıla göre yüzde 17 oranında artarken ithalattaki artış yüzde 40,8 olarak gerçekleşmiş. Artan ithalatın içindeki en büyük pay da yüzde 80,8’le ara malı ithalatı. Ara malı ne demek? Üreticinin üretmek için kullandığı ham madde demek. Elbette ki Türkiye’de ara malı yani ham madde üretimini hiçbir şekilde desteklemediğiniz için üretici üretmek için ithalat yapmak zorunda kalıyor ve ne oluyor? Cari açık, dış ticaret açığı patlıyor. Cari açık bugün 40 milyar dolarlara dayandı, hatta geçti; yıl sonunda çok daha

büyük rakamlara geleceğini de zaten siz kendiniz ifade ettiniz. İhracatın ithalatı karşılama oranına baktığımızda da ithalattaki hızlı artış sonrasında azalmış tabii ki o da. Nasıl olmuş? 2021 yılı Ağustos ayında yüzde 81,6 iken bu karşılama oranı, 2022 yılının Ağustos ayında yüzde 73,6 seviyesine inmiş. Bu rakamlar, Sayın Cumhurbaşkanı, sizin kendi yayınladığımız yıllık raporlardan. Eylül ayında aylık dış ticaret açığı ne olmuş? Yüzde 298 artmış, yüzde 298.

Ne olacaktı Değerli Cumhurbaşkanı Yardımcısı? Türkiye 2017 yılında dünyanın en büyük 17'nci ekonomisiydi, daha da iyi noktalara gidecekti. Peki ne oldu? Dünyanın en büyük 20 ekonomisi arasından çıktık, bugün 23'üncü sıraya gerilemiş durumdayız. Bu ülkede sizin mücadele etmeniz gereken en önemli, en büyük problem enflasyon, enflasyon canavarı hatta. Faiz indirerek, arka kapılardan dolar satarak, gizli gizli dolarizasyonu artırarak enflasyonu nasıl düşürmeyi hedefliyorsunuz? Enflasyona bağlı aşırı fiyat artışları ve pahalılık toplumsal bir yara hâlini almış durumda. Bakın, biz neleri konuşuyoruz artık ülkemizde? Siz dünyada uzaya çıktınız ama biz bugün Türkiye'de yumurtanın tanesinin 2,5 lira olmasını konuşuyoruz çünkü çiftçimiz üretemiyor. Süt fiyatını bile veremediniz maliyetinin üstünde. Bugün, Türkiye'de siz uzaya çıkıyorsunuz ama biz süt ineklerinin kesilmesini konuşuyoruz yani sizin gerçekleriniz ile bu ülkenin yaşadığı gerçeklerin arasında dünyalar kadar fark var. Aslında itiraf etmişsiniz bunu, 2022 ekonomik raporunuzda da itirafınız şöyle: Tarıma ne kadar önem verdiğinizi buradaki rakamlar gösteriyor. Rapora göre, tarım sektörü yılın ilk yarısında yüzde 2,4 oranında daralma kaydetmiş. İlk çeyrekte yüzde 1,5 oranında küçülerek gayrisafi yurt içi hasıla büyümesine katkıda bulunmayan tarım sektörü -artık büyümeye bir katkısı yok gördüğünüz gibi sayenizde- ikinci çeyrekte yüzde 2,9 oranında küçülmüş ve gayrisafi yurt içi hasılaya daraltıcı yönde 0,1 puan etkide bulunmuş; bu, sizin raporlarınızdan.

Şimdi, tarımda tabii rant yok, rant başka yerlerde. O nedenle de tarımsal üretim sizin zihniyetinizle biraz küçük görünüyor, önem vermiyorsunuz. Dünya gıda krizini konuşurken sizin tarımı getirdiğiniz nokta işte maalesef bu, bu ülkede.

Büyüme Türkiye ekonomisi... Örneğin büyümeye bakacağım. Ne demişsiniz? "2021 yılında -sunumunuzda da var bu- yüzde 11,4 oranında büyüdük. Ocak-Haziran 2022 döneminde bir önceki yıla göre de yüzde 7,5 büyüdük." diye övünüyorsunuz. Peki, tamam, büyümek güzel, bir ülkenin ekonomisinin büyümesi güzel. Bu rakamların doğruluğu ayrı bir tartışma ama bu büyümeden acaba kimler, nasıl bir pay almış, bir de ona bakmak lazım. Aslında şu anda Türkiye'de milyonları kapsayan bir bölüşüm şoku yaşıyoruz. Dar gelirli vatandaşlarımız milli gelirden, ekonomik büyümeden payını alamıyor ve gittikçe yoksullaşılıyor, siz ise kaynakları bir avuç zengine dağıtmaya hâlâ devam ediyorsunuz. Gelir dağılımında adalet diye bir şey kalmadı. 2002'de iş gücünün yani çalışanların milli gelirden aldığı paya baktığımızda yüzde 29'ken aradan geçen yirmi yılda bu 18'e düşmüş.

Şimdi "Kimden alınıp kime verilmiş?" diye bir oran daha paylaşacağım. Son iki yılda ücretli çalışanların, işçilerin milli gelirden aldığı pay yüzde 11,4 azalırken sermayenin aldığı pay yüzde 11,1 büyümüş yani ücretliden alınmış, sermayeye transfer edilmiş. "Nasıl gitmiş peki, bu transfer nasıl olmuş?" diye baktığımızda, aslında birçok yolu var ama belki de en önemli, en belirgin yollar kur korumalı mevduata giden transferler, faize giden transferler ve garanti ödemelerine giden transferler.

Şimdi, bakın, bu kur korumalı mevduat hesabına baktığımızda, ülkemize, bize maliyeti çok yüksek oldu ve bu maliyeti vatandaş ödemiş vergilerle finanse ediyor ama sizin hiç acımanız yok, gerçekten bu yoksul insanlara acımanız yok. Şimdi, kur korumalı mevduatta ilk vadenin olduğu mart ayından bugüne kadar geçen altı ayda hazine kur farkı için yapılan destek ödemesinin 88,4 milyar lira olduğunu öğrendik. Geçtiğimiz hafta Komisyonda Merkez Bankasının yetkilisi kur korumalı mevduata aktarılan miktarı açıklayamayacağını bildirdi. Biliyorsunuz, kur korumalı mevduata hem hazine

hem de Merkez Bankasından aktarım yapılıyor ancak Merkez Bankası yetkilisi Komisyona gelerek bu miktarı açıklayamayacağını bildirdi. Şimdi, şöyle de bir durum var tabii: Merkez Bankası Plan ve Bütçe Komisyonuna yılda 2 kere rapor vermek, sunum yapmak zorunda, böyle bir sorumluluğu var. Bu sorumluluğu varken Merkez Bankası bu bilgiyi bizden sakladı. “Bu bilgi neden saklanır, neden söylenmez?” diye sormak istiyorum ama bu sorunun cevabını zannederim sözcümüz Sayın Bülent Kuşoğlu konuşmasında anlattı; bu kur korumalı mevduatın hukuki bir dayanağı olmadığını, hukuksuz olduğunu çok detaylı bir şekilde anlattı. Zaten bu süreçte Merkez Bankası da bağımsızlığını kaybettiği için, devletin diğer birçok kurumunda olduğu gibi burada da kurumun yapısı bozuldu. Aslında sizin sayenizde koskoca bir devlet geleneği yapısı bozulmuş durumda, bütün göstergeler bunu gösteriyor.

Şimdi, Banka, yetkisi olmadığı hâlde kur korumalı mevduat hesaplarına kur farklarını ödeyerek devletin kasası hâline dönüşmüş bir durumda. Yapılan tahminlere göre de bugün hazine ve Merkez Bankasından kur korumalıya ödenen kur farkı yaklaşık 300 milyar lirayı buluyor; yıl sonuna kadar daha da artacağı, hatta önümüzdeki yıl bayağı astronomik rakamlara ulaşacağı görülüyor. Siz ise hâlâ bu modeli uygulamakta ısrarcısınız, döviz ve altından kur korumalı mevduata geçen şirketlere sağlanan vergi avantajının süresini de geçtiğimiz hafta torba kanunla 2023 sonuna kadar uzattınız. Cumhurbaşkanı Erdoğan da geçen ay yaptığı açıklamada “Faizimizi tek haneli rakama indirmeliyiz.” diyerek rotadan şaşmadığınızı gösterdi, Merkez Bankası da kuzu kuzu indirdi. Şimdi, hâlâ Cumhurbaşkanı “Faizi indirmediğimiz gibi enflasyonu da indireceğiz.” diyor, “Döviz düşecek.” diyor; hangi yöntemle başaracaksınız bunu bilemiyorum. 2016’da da milletin elindeki dolarları sattırıştınız, böyle bir kampanya yapmıştınız ama hiçbir işe yaramamıştı; geldiğimiz nokta bu.

Kur korumalı mevduat dışında bütçemizde açılan ikinci bir kara delik, tabii ki garanti ödemeleri. Garanti ödemelerinin çok detayına girmeyeceğim ama doların patlamasıyla birlikte tabii ki köprü, otoyol ve hastanelere giden garanti ödemeleri de patladı birçok kalemdede olduğu gibi. 2023’te geçiş garanti ücretlerinin 2-3 kat arttığını görüyoruz, Ulaştırma Bakanlığı bütçesinde bunları çok daha detaylı dile getireceğiz, konuşacağız.

Bütçeyle ilgili öngörüleriniz bugüne kadar hiç tutmadı. İktidarınızın üç yıllık planlarını gösteren orta vadeli programlar, üzerinden bir yıl bile geçmeden güncelliğini ve bir yol haritası olma özelliğini yitiriyor. Hedeflerin hiçbirini tutturamıyorsunuz, bu nedenle de ülke olarak hep birlikte karanlığa kurşun sıkıyoruz. Ancak şunu da sorgulamak gerekiyor: Bu hedefleri tutturamama beceriksizlikten mi, yoksa bilinçli mi yapılıyor acaba? Bunu da bilemiyorum, bir sorgulama olarak kayıtlara düşüyorum.

Geldiğimiz nokta, 2023 yılına geldiğimizde; 2022-2024 Orta Vadeli Programı’nda 2022 bütçesi için 1,7 milyar lira öngörmüştünüz, tabii, yine hedefiniz tutmadı. Türk lirasının dolar karşısındaki bu aşırı değer kaybetmesiyle bugün bütçemiz -2023 için açıklanan- 4,4 milyara çıktı.

İyi, güzel büyümüşüz ama biraz da diğer rakamlara bakalım neler büyümüş diye: 2023 bütçe açığı 659 milyar TL olarak belirlenmiş 2023 için. Faiz giderleri: 2023’te 565 milyar TL faiz ödeyeceğiz. Aslında faize karşı olup ülkeyi neredeyse bütçe açığını kapatacak kadar büyük faiz borcunun içine sokmak da büyük bir başarı açıkçası, bunu da kutlamak lazım. Gelirlere baktığımızda, 2023’te beklenen gelir 3,8 trilyon. Elbette ki gelirlerde en büyük payı yaklaşık yüzde 85’le vergi gelirleri oluşturuyor, 3,6 trilyon vergi geliri bekleniyor ancak her yıl olduğu gibi yine vergide tabii ki gelir adaletinden söz edemeyeceğiz. Vergi gelirlerinde gelir vergisi ve özel tüketim vergisi en büyük paya sahip. Yine harcamalar üzerinden zengini de dar gelirlisi de aynı vergiyi ödemeye devam edecek. Örneğin, ekme alacak, su alacak, vergi ödeyecek; ücretlerden vergi kesintileri yapmaya devam edilecek ama sermayeye vergi muafiyetleri de devam edecek bu süreçte.

Şimdi, beş yıldır “Vergi sisteminde yapısal reform gerekli. Az kazananan az, çok kazananan çok vergi almaya yönelik bir düzenleme yapılmalı.” diyoruz, dedik ama her şeye olduğu gibi buna da kulak tıkadınız. E, bundan sonra da bunu yapmayacağınız şu önümüzdeki süreçte zaten ortada. O yüzden artık “Bunu yapın.” demiyoruz, iktidara geldiğimizde vergi reformunu biz hayata geçireceğiz.

Getirdiğiniz bütçedeki gelir ve gider dengesine baktığımızda, işte biraz önce konuştuğumuz kara delikleri de değerlendirdiğimizde çok net olarak bu bütçe faiz, borç, kur korumalı mevduat bütçesidir, garanti ödemeleri bütçesidir, aynı zamanda bir seçim bütçesidir diyoruz; ülkenin kaynaklarını tüketme bütçesidir diyoruz; halkın bütçesi değildir diyoruz. Bunun anlamı ne biliyor musunuz değerli arkadaşlar? Bunun anlamı; paramız olmadığına göre, kalan varlıklarımızı, hazine arazilerimizi, kıyı alanlarımızı imara açmaya devam edeceğiz. Özelleştirmeler ve satışlara devam edilecek. Bu anlam çıkıyor. Bir de dostlarınıza avuç açmaya devam edeceksiniz; tabii, hangi bedeller karşılığında bu avuç açılacak, onları da önümüzdeki süreçte göreceğiz.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, kalan az bir zamanında biraz bütçe sunumu konuşmanız üzerinden devam edeceğim hızlı bir şekilde. Geçen hafta yaptığımız sunum esnasında harcama tercihlerinizdeki bazı artışları övünerek paylaşmıştınız. Örneğin, sunumda sosyal yardım bütçesini 2002 yılıyla kıyaslayıp “Yüzde 73,1 oranında arttırdık.” dediniz. Cumhurbaşkanının “Kadının kariyeri çocuk yapmaktır.” dediği bir ortamda “Kadının Güçlenmesi Programı kaynağına yüzde 53,2 oranında bir artış gerçekleştirdik.” dediniz; kutluyoruz. Sağlığa ayrılan kaynağı yüzde 69,1; Tarımsal Destek Programı için 54 milyar lira, çok büyük bir rakam; asgari ücrete yüzde 94 zam, kamu görevlilerinin, memur emeklilerinin maaşlarına yüzde 85, SSK, BAĞ-KUR emeklilerine yüzde 78 oranında kümülatif artış.

Şimdi, enflasyonun patladığı bir dönemde, halkın yaşadığı enflasyonun yüzde 181’e dayandığı bir dönemde bu oranların hiçbir anlamı yok. Bugün asgari ücretin açlık sınırının altında kaldığı bir ortamda aslında hiçbir şeyi arttırmış değilsiniz, sadece enflasyon rakamlarına göre biraz belki güncelleme yapmışsınız diyebiliriz. Halkımız fakirleşmeye, alım gücü düşmeye devam ediyor.

Yine konuşmanızda, eğitim yapılarının depreme karşı güçlendirilmesi, okulların bilişim altyapılarının iyileştirilmesiyle ilgili bir rakam paylaştınız. Başta “Millî Eğitim Bakanlığının yatırım bütçesini 2022 yılı ödeneğine göre yüzde 106 artışla 19,4 milyar liradan yaklaşık 40 milyar liraya yükseltiyoruz.” dediniz. Şimdi, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, İstanbul’da özellikle depreme karşı güçlendirme nedeniyle yıkılan okulların yerine yeni okullar hâlâ yapılmadı. Şimdi, siz parayı, bütçeyi arttırsanız da görevlerinizi yerine getirmedikten sonra bunun ne anlamı var? “Bu paralar nerelere harcanıyor?” diye sormamız lazım. İstanbul’un merkezinde çocuklarını en yakın okula ulaştırmada aileler büyük sorunlar yaşıyorlar. Bu sorunlar bizlere iletildi, biz bu sorunları İstanbul örgütü olarak basın açıklamalarıyla kamuoyuyla paylaştık. Öğrencilerin barınma sorunu devam ediyor. Birçok öğrenci yüksek kiralardan dolayı çok büyük zorluklar yaşıyorlar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sürenizi aşmış durumdasınız fark etmedim ben.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Epey aşmışsınız.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Bitiriyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir cümleyle lütfen... Eşit davranmak durumundayım.

Buyurun.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Sunumunuzda yurt yatak kapasitesinin de 825 bin sayısına ulaştığını söylediniz ama gelen bilgilere göre öğrenciler gittikleri yerlerde daha inşaatı bitmemiş yurtlarla karşılaşılıyorlar ve zor durumda kalıyorlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Emecan.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Sayın Başkan, lütfen, en azından cümlemi tamamlamama bir müsaade edin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tamamladığınızı düşündüm yurtlarla ilgili.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Ya, bütçe görüşmesindeyiz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yirmi iki dakika kullandınız. Eşit davranıyorum, ayrıcalıklı davranmıyorum. Hatta size ayrıcalıklı davrandığımı söyleyebilirim; iki dakika oldu.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Süremin bittiğiyle ilgili biraz daha önce uyarı yapmanız... En azından bir bağlayıcı cümle söyleyeyim yani.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Doğru, orada geciktim. O yüzden “Son bir cümle söyleyin.” dedim.

Buyurun.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Lütfen...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama siz kendinizi ayarlayacaksınız, ben sizi uyarmak zorunda değilim. Orada ekranı koyduk, o yüzden koyduk; bakın, karşınızda.

Lütfen...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Tamam Sayın Başkan, toparlıyorum.

Bu ülkede yaşanan bu ekonomik sorunların yanında ciddi anlamda temel sorunlar da var.

Son cümle şunu söylemek istiyorum: Artık gittikçe devam eden, gittikçe otoriterleşen anlayışınızla bu ülkede artık yargının vesayet altına alındığı, özgürlüklerin kısıtlandığı ve insan hayatının değersizleştiği süreçler yaşıyoruz. Bunun en önemli göstergesi de Amasra’da kaybettiğimiz 41 madencimiz.

Siz bu bütçeyle bu ülkenin bu sorunlarını hiçbir şekilde çözemezsiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – İnşallah bu sorunları biz kendi iktidarımızda önümüzdeki süreçte çözeceğiz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Yaşar Kırkpınar, buyurun lütfen.

Süreniz yirmi dakikadır.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Çok Saygıdeğer Cumhurbaşkanı Yardımcımız, çok Değerli Bakan Yardımcımız, çok kıymetli bürokratlarımız, değerli milletvekili arkadaşlarım, basınımızın çok değerli mensupları; ben de hepimizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

AK PARTİ hükümetlerimizin 21'inci bütçesinin hayırlı uğurlu ve bereketli olmasını temenni ediyorum. Tabii, daha nice yirmi bir yıllara diye de konuşmama başlamak istiyorum.

Tabii, konuşmamın başında üslupla ilgili bir iki cümle ifade etmek istiyorum. Bugün sabahtan beri burada çok değerli hatipleri dinliyoruz. Gerçekten çok ağır eleştiriler yapılıyor. Tabii, bu eleştirileri yapmak demokrasinin bir gereği, bütçe hakkı; bunlara herhangi bir söyleyeceğimiz sözümüz yok, biz de söz aldığımızda arkadaşlarımızla birlikte bunlara cevap veriyoruz. Ama onların o ağır ithamlarının dışında, aslında çok da hafif ithamlarda bulunup fakat çok daha üslup farkıyla, çok daha kinle, gururla, enaniyetle, aşağılayıcı tavırlarla Komisyonumuzun insicamını bozan düşüncelerin burada serdedilmesini ve arkadaşlarımızın, bizim burada yapmış olduğumuz bu faaliyetleri engellemeye yönelik bu tip tavırlarını da reddettiğimi burada her şeyden önce, konuşmamın başında ifade etmek istiyorum.

Yine, dün akşam itibarıyla sevgili Halit Kıvanç aramızdan ayrıldı. Ben kendisine Allah'tan rahmet, yakınlarına da başsağlığı diliyorum.

Değerli arkadaşlar, tabii, uzun süreden beri pandeminin ekonomi üzerinde yapmış olduğu tahribatının devam ettiğini zaman zaman hep ifade ediyoruz. Bunu ifade etmemiz bile bazı arkadaşlarımız tarafından eleştirilmemize neden oluyor ama bizler bu gerçekleri anlatmak ve ifade etmek zorundayız. Dünyada pandemiyle birlikte üretim kapasitesinin nasıl düştüğüne hep birlikte şahit olduk. Arz cephesinde çok büyük sıkıntılar yaşandığını -hepimiz her defasında- sizler de konuşmalarınızda ifade ettiniz. İktisadi açıdan alışlagelmiş yöntemlerin dışında, pandemiyle birlikte farklı metotların da değerlendirilmeye alındığını hep birlikte yine gözlemliyoruz. Her şeyden önce, pandemiden önce küresel iklim krizi başta olmak üzere gıdaya erişimin nasıl zorlaştığını yine ifade edelim. Ardından, Amerika ve Çin'in ticaret savaşlarına yine şahit olduk. Dolayısıyla bunları ifade edip bugünkü ekonomimizin nasıl ve nereden buraya geldiğini de çok rahatlıkla yorumlayabiliriz. Özellikle Çin'in çok daha önceden dünya üretim kültürünü kendi lehine çevirmiş olması ve pandemiyle birlikte de bu kapasitesini tek taraflı olarak kullanmaya başlaması yine dünya ticaretinin dengesini bozmuştu. Bu bütün olumsuzluklar yetmiyormuş gibi bir de Rusya-Ukrayna savaşının patlak vermiş olması yine işleri iyice zora soktu. Tabii, rezerv parayı elinde bulunduran birtakım ülkelerin bu güçlerini hoyratça kullanmış olmaları da bu zorluğu artıran nedenlerden biri.

Yine, enerji kriziyle birlikte bütün dünyada maliyetlerin 10 katına kadar arttığını ve bütün dünya üzerinde büyük bir fiyat artışına yol açtığını da gözlemliyoruz. Avrupa'sından Amerika'sına kadar bütün dünyada hayat pahalılığı, özellikle enflasyon bugün dünyanın en önemli gerçeği. Özellikle, gelişmiş ekonomilerin zamanımızda resesyona doğru gidiyor olması da bu durumu ve çaresizliği iyice arttıran etkenlerden biri.

Değerli arkadaşlar, ülkemiz, bu ifade etmeye çalıştığım olumsuzluklardan etkilenmesine rağmen, sizler tasvip etmeseniz de kendine özgü geliştirmiş olduğu ekonomik modeliyle bütün dünyadan pozitif yönde ayrışmayı başarmıştır. Faizleri bizler düşük tutarak ekonomiyi canlı tutmayı başardık. Büyümek için yatırımı teşvik ettik. Buna bağlı olarak istihdamımız ve üretimimiz arttı. Bu sayede, hedeflediğimiz gibi Türkiye'yi bütün zamanlarda büyütmeyi şükürler olsun ki başardık. Böylece Türkiye'nin dünyadan pozitif ayrılan bir ülke olduğunu da burada görüyoruz. İhracatımızın 250 milyar dolarların üzerine çıkması da bunun reel bir göstergesi; bunu da buradan bir kere daha ifade etmekte fayda var.

Değerli arkadaşlar, bizler sosyal devlet olmanın bir gereği olarak toplumumuzun her katmanı ile ilgili iyileştirmeleri yirmi yıldan beri yapıyoruz, bundan sonra da yapacağız; zaten bu bütçemizde de bunu ifade ettik. Asgari ücretten emekliye, sosyal konuttan tarıma, KOBİ'lerden öğrencilerimize, engellilerimizden kadınlarımıza kadar her bir kesimimizle yakından ilgileniyoruz, zaten bunu bütçe kalemlerinde de çok rahatlıkla görebiliyoruz.

Avrupa kara kışı, kara kara düşünürken biz doğal gazda yüzde 80'e varan bir destekle ve yine elektrikte yüzde 50'ye varan bir destekle dünyadan ve Avrupa'dan ayrışarak nasıl bir sosyal devlet olduğumuzu bu sayede yine göstermiş oluyoruz. Biz öteden beri milletimizin hep yanındaız ve bundan sonra da inşallah milletimizin yanında olmaya bu şekilde devam edeceğiz. Sayın Cumhurbaşkanımızın da yine ifade ettiği gibi hiçbir dönemde vatandaşlarımızı bütçe çerçevesi içerisinde, imkânlarımız ölçüsünde enflasyona ezdirmedik, inşallah bundan sonraki süreçlerde de ezdirmeyeceğiz.

Şimdi, "Hafızayıbeşer nısyân ile maluldür."dan hareketle birkaç şeyi hatırlatmakta fayda olduğuna inanıyorum, böyle bir mülâhazam olacak. Tabii, değerli arkadaşlar, bazı arkadaşlarımız bu bütçenin bizim son bütçemiz olduğunu ifade ediyorlar. E, hayal kurmak güzel bir şey, tabii ki hayal kurmak sizlerin de hakkınız, ona da saygı duyuyorum. Yine bazı arkadaşlarımız bizim 2002 ve öncesiyle alakalı kıyaslama yapmamıza bozuluyorlar. Yirmi yıldan beri, yirmi bir yıldan beri bizler iktidarız, mutlaka kendimizden önceki süreçlerle şu an gelmiş olduğumuz noktayı kıyaslamak durumundayız.

2002'de Türkiye'yi eğitim seçim, ulaşım, sağlık, adalet ve güvenlik üzerine yeniden inşa edeceğimizi ifade etmiştik, bunun sözünü vermiştik; hatta her alanda ülkemizi kalkındıracağımızı da söylemiştik. 2023'e doğru hızlı bir şekilde yol alırken bugün başarı ve hikâyelerimizi, aydınlık geleceğimizi şekillendirmenin gayreti içerisinde oluyoruz bu bütçeyle. Milletimizin aleyhine olan her şeye ve tüm dayatmalara karşı durarak istikametimizi, istiklalden yana bugüne kadar hep ortaya koyduk. Darbeler, terör, vesayetler, spekülâtif saldırılar, yaptırım ve tehditler bizi yolumuzdan asla alıkoyamadı. Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle kazanımlarımızı, dev projelerimizi Cumhurbaşkanlığı olarak her zeminde milletimizin hizmetine sunduk, bu anlamda milletimizin güvenini boşa çıkarmadık. İnşallah 2023'te de milletimiz bize bir kere daha bu güven oyunu verecek ve biz yolumuza devam edeceğiz, cumhuriyetimizin 2'nci yüzyılında ülkemizi hedeflediğimiz ekonomik başarıya inşallah ulaştırmış olacağız.

Hiçbir tehdide bugüne kadar aldırmadık ve gerektiğinde kendi göbeğimizi kendimiz kestik. Biz birileri gibi yalandan, iftiradan, boş sözden asla nemalanmadık. Aslında bizim kendimizi sözle anlatmamız da gerek yok. Bizi, ülkemizin dört bir yanında yükselen eserlerimiz ve hizmetlerimiz anlatıyor. Bizi, yollarımız, sosyal konutlarımız, şehir hastanelerimiz, barajlarımız, yenilenebilir enerji tarlalarımız ve ülkenin dört bir tarafında yapmış olduğumuz sosyal projelerimiz anlatıyor. Bizi, genç yaşta inovasyona yönelen TEKNOFEST kuşağımız çok iyi bir şekilde anlatıyor. 250 milyar doları aşan ihracatımız, azimli üreticimiz ve Türk girişimcilerimiz bizi anlatıyor. TOGG'dan doğal gaz keşfine, TÜRKİSAT'tan sondaj gemilerimize kadar her şey zaten bizi anlatıyor. Libya'dan Dağlık Karabağ'a, Filistin'den Kıbrıs'a, oradan mavi vatana, mazlum coğrafyalara kadar her şey buralarda zaten bizi anlatıyor.

Bölgemizde ve dünyada lider olmanın vermiş olduğu hazzı, Birleşmiş Milletlerde "Dünya 5'ten büyüktür." diyen dünya liderimizin verdiği hazzı, tahıl koridorunda ve Ukrayna-Rusya savaşında almış olduğumuz inisiyatifle bu hazzı şükürler olsun ki bizler yıllar sonra Sayın Cumhurbaşkanımız sayesinde bir kere daha yaşamış olduk. Dolayısıyla Türkiye için yine büyük düşünüyoruz ve bir kere daha büyük adımlar atacak olmanın heyecanını inşallah 2023'te de yaşayacağız. Bütçe kanun teklifimizin de bu perspektifte hazırlanmış olduğunu ben buradan bir kere daha belirtmek istiyorum.

Tabii, bazı arkadaşlarımız tarımla ilgili bazı hususlar ifade ettiler. Ben de kısaca tarımla ilgili bir iki hususu burada ifade etme gereği duyuyorum. Tarımsal hasılda sizlerin de bildiği gibi Avrupa’da 1’inci sıradayız, dünyada da ilk 10’dayız. Yine, tarıma ayırdığımız kaynaklara baktığımızda OECD ülkelerinin de önündeyiz; bunu buradan özellikle ifade etmek istiyorum. Tarım Bakanlığımızın sözleşmeli tarımla ilgili çok ciddi, teşvik edici ve özellikle ön alıcı, örnek alıcı politikaları var. Bunun alt bileşenlerine baktığımızda, yine tarıma dayalı ihtisaslaşmış organize bölgelerini yurt dışında ciddi manada yaygınlaştırıyoruz. Tabii ki ülkemiz tarım zengini ve su zengini bir ülke değil ama mevcut imkânlarımızı... Kıymetli üretici ve çalışkan üreticilerimiz sayesinde Türkiye Avrupa’da ve dünyada tarımda, özellikle, hayvancılıkta çok ciddi anlamda revaçta olan ve gittikçe tarımsal hasılasını ve üretimini arttıran bir ülke.

Yine, toprak toplulaştırması yaptık ve yapmaya da devam ediyoruz.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Toprak değil, arazi.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Arazi toplulaştırması.

Yine tabii, taban fiyat açıklamalarıyla -ürün fiyatlarının zamanında belirlenmiş olması- üreticilerimizin de bu anlamda mağdur olmasını engelliyoruz. Yine, mazota vermiş olduğumuz destek, gübre vermiş olduğumuz destek...

Az önce bir milletvekilimiz sütle ilgili bir problem olduğunu ifade etti. Tabii, geçtiğimiz ay kısa bir süre sütle ilgili bir problem yaşanmıştı.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Giden gitti.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Ama Tarım Bakanlığımızın zamanında çok ciddi bir müdahalesiyle şu an süt fiyatlarının da makul düzeye geldiğini buradan ifade etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, bakın, bizler Parlamento dışında tüm vaktimizi tarımla, hayvancılıkla, çiftçilerimizle ve vatandaşlarımızın arasında geçiriyoruz. Onların bütün sorunlarını, bütün problemlerini zamanında, ilgili yerlere iletiyoruz. Kendi eksikliklerimizi de burada ve başka platformlarda ifade ediyoruz. Biz çok iyi biliyoruz ki tarım sektörü esnekliği olmayan bir sektör, tarım sektörü kollarınması, korunması gereken bir sektör, tarım sektörü serbest piyasa ekonomisi koşullarına terk edilmemesi gereken bir sektör. Biz bunların hepsinin bilincindeyiz, farkındayız ve gereğini de yapıyoruz. İnşallah bundan sonraki süreçlerde de hep birlikte yapmaya devam edeceğiz. Çünkü tarım sektörünün ne kadar büyük bir sektör olduğunu, ne kadar stratejik bir sektör olduğunu pandemiyle birlikte gördük ve yaşadık. Zaten pandemide özellikle Türkiye’deki tarım sektörünün altyapısının ne kadar güçlü olduğunu, ne kadar mukavemetli olduğunu bizler gördük. Avrupa’yı da gördük, Amerika’yı da gördük; nasıl gıda zincirlerinin bozulduğunu, rafların nasıl boşaldığını, kuyrukların nasıl oluştuğunu gördük. O öve öve bitiremediğiniz Avrupa, Amerika’nın bir maskeye aylarca ulaşamadığını gördük. Bizler Türkiye olarak kendimiz dışında, bizim dışımızda birçok ülkeye...

(Gürültüler)

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – 5 maske dağıtamadınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, az sonra size söz vereceğim, fikirlerinizi dile getirirsiniz. Hatibe müdahale etmeyelim lütfen.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Arkadaşlar, bakın, bunlar gerçekler; bizler bu gerçekleri ifade etmek zorundayız ve ifade ediyoruz. Yani size de söz geldiğinde sizler de görüşlerinizi, düşüncelerinizi zaten ifade edersiniz. Pandemide ne kadar büyük bir başarı elde ettiğimizi sanırım sizler de inkâr edecek değilsiniz.

CAVİT ARI (Antalya) – Başarısızlığınızı herkes görüyor.

SÜLEYMAN GİRĞİN (Muğla) – Pandemide CHP’li belediyeler vardı.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Kendimiz dışında birçok ülkeye de yardım ettik, yüzlerce ülkeye yardım ettik. Aşıyla alakalı, solunum cihazıyla ilgili, çok ciddi anlamda, evde bakımla ilgili...

SÜLEYMAN GİRĞİN (Muğla) – CHP’li belediyeler vardı.

CAVİT ARI (Antalya) – Ne zaman unuttun?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, Yaşar Bey kimseye hakaret etmeden son derece düzgün bir üslupla fikirlerini ifade ediyor; katılırsınız, katılmazsınız. Lütfen saygıyla dinleyelim. Söz sırası size gelince katılmadığımız bir husus varsa siz de onu ifade edersiniz. Rica ediyorum.

Buyurun Yaşar Bey.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Evet, Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Gerçekten, pandemide ülkemizle bir kere daha gurur duyduk. Değerli arkadaşlar, bakın, hak teslimi gerçekten çok kadirşinas bir davranış. Yani bunu zaman zaman yaparsınız bu size hiçbir şey kaybettirmez. Pandemiyle alakalı, ülkemizle gurur duymamız gerektiğini ben ifade etmek istiyorum.

Ayrıca, özellikle Rusya-Ukrayna savaşında ve tahıl kriziyle ilgili, tahıl koridoruyla ilgili, ülkemizin, Sayın Cumhurbaşkanımızın almış olduğu inisiyatifte bütün dünya ülkeleri Sayın Cumhurbaşkanımıza teşekkürlerini ifade ettiler. Sizlerin de bu anlamda hak teslimi açısından bırakın teşekkür etmeyi, biz bunları ifade ederken bile tahammül edemediğinizi görüyorum. Tahammül etmenizi ben sizlerden istirham ediyorum.

Diğer taraftan, sağlıkla ilgili birkaç hususu özellikle ifade etmek istiyorum. Sağlık altyapımızın ne kadar güçlü olduğunu burada sizlerin bizden çok daha iyi bilmesi lazım aslında. Özellikle 2000 öncesi rahmetli Savaş Ay’ın o belgeselini bir seyrederseniz, Sayın Genel Başkanımızın Genel Müdür olduğu süreçteki durumu şimdi şehir hastanelerimizle, evde bakımla, sağlık altyapımızla bir karşılaştırırsanız, reel olarak bir karşılaştırırsanız aslında nereden nereye geldiğimizi çok rahatlıkla görebilirsiniz.

CAVİT ARI (Antalya) – Aynı saygısızlığı yapmaya devam ediyorsun.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Tabii ki bu bir değişim süreci, tabii ki bu bir gelişim süreci.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son yarım dakikanız, toparlarsanız sevinirim.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Bakın, biz hakaret etmiyoruz.

CAVİT ARI (Antalya) – Saygısızlık yapmaya devam ediyorsun.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Saygısızlık da yapmıyoruz. Burada biz...

CAVİT ARI (Antalya) – Şimdi SGK Genel Müdürü mü yapıyor şehir hastanesini? Kim yapıyor?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Bakın, o zamanla bu zamanı kıyaslamak için ben bir örnek veriyorum.

ORHAN YEGİN (Ankara) – O zaman SSK’nin hastaneleri vardı ya...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – O zaman SSK’nin hastaneleri vardı ve bir kıyasta bulunuyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Kırkpınar, süreniz bitti, son cümlelerinizi alayım lütfen.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – O hastaneler senin değil, şirketlerin, müteahhitlerin.

CAVİT ARI (Antalya) – Sorumlu iktidardı, genel müdür değildi.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Evet, değerli arkadaşlar, çok Saygıdeğer Cumhurbaşkanı Yardımcım, çok değerli arkadaşlar ve bu bütçenin hazırlanmasında emeği geçen tüm bürokratlarımıza, tüm yetkililerimize ben canıgönülden teşekkür ediyorum. Bütçemizin hayırlı olmasını, bereketli olmasını temenni ediyorum ve nice yirmi bir yıllara daha bütçemizin inşallah ulaşmasını, 2053’e, 2071’e bu vizyonla inşallah ulaşmayı temenni ediyor, hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Kamil Bey’e söz verecektim ama buyurun Bülent Bey.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

2.- *Ankara Milletvekili Bülent Kuşoğlu’nun, İzmir Milletvekili Yaşar Kırkpınar’ın (1/286) ve (1/285) esas numaralı Kanun Tekliflerinin tümü üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Başkanım, teşekkür ederim.

Yaşar Bey Sosyal Sigortalar Kurumuyla ilgili Sayın Kılıçdaroğlu’nun dönemine atfen bazı eleştirilerde bulundu, ben de yardımcı ve yönetim kurulu üyesiydim o dönemde. Sayın Kılıçdaroğlu bir Genel Müdürdü, çıktı televizyonlarda durumu izah etti ve o dönemdeki iktidara eleştirilerde bulundu bir bürokrat olarak ve sosyal güvenliğin önemini anlattı, ondan sonra zaten sosyal güvenliğin önemi anlaşıldı, pay verilmeye başlandı. Burada bürokrasi adına övünülecek bir şey var, alkışlanacak, gurur duyulacak bir tutum var, eleştirilecek değil; bunu özellikle söylemek istiyorum o dönemden sorumlu birisi olarak.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

3.- *İzmir Milletvekili Yaşar Kırkpınar’ın, Ankara Milletvekili Bülent Kuşoğlu’nun yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Başkanım, tek bir cümle...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Burada ben o dönem Sayın Kılıçdaroğlu’nun bulunmuş olduğu görevle ilgili, yapmış olduğu faaliyetlerle ilgili bir eleştiride bulunmadım, sadece o zamanla, o günle bugünkü bizim gelmiş olduğumuz noktayı karşılaştırmak açısından belgesel üzerinden bir örnekleme yaptım; bunu ifade etmek istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, teşekkür ediyorum.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Yaşar Bey, şimdi durumu bile anlatamıyorlar, rakamları bile veremiyorlar.

CAVİT ARI (Antalya) – Genel Müdürü kim şu an?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – SGK, Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde olmasına rağmen burada sunumda bulunamıyor, Plan ve Bütçe Komisyonunda sunum yapamıyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Kuşoğlu, sağ olun.

V.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) *KANUN TEKLİFLERİ (Devam)*

1.- *2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/286) ve 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/285) ile Sayıştay tezkereleleri (Devam)*

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Kamil Okyay Sındır, geneli üzerinde yirmi dakika süreniz vardır.

Buyurun lütfen.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı...

CAVİT ARI (Antalya) – Hadsizsin sen, hadsiz!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Hadsiz sensin!

CAVİT ARI (Antalya) – Boyundan büyük konuşma ya!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Ya, sen kimsin ya!

CAVİT ARI (Antalya) – Hadsiz!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Hadsiz sensin!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, Kamil Bey’e söz verdim.

Cavit Bey, siz son dönemlerde gerçekten çok fazla yapıyorsunuz bunu, rica ederim...

CAVİT ARI (Antalya) – Neyi yapıyorum Başkanım?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir üyemize “hadsiz” deme hakkınız yok sizin yani, böyle bir hakkınız yok.

CAVİT ARI (Antalya) – Hadsizlik yaptığı için söylüyorum.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Hadsiz sensin!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Böyle bir hakkınız yok, düzgün bir dil kullanın lütfen. Siz bir hukukçusunuz.

CAVİT ARI (Antalya) – Bize bu şekilde...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kurallarımız var, siz bir üyemize “hadsiz” dediğinizde sizi uyarmayacak mıyım ben?

CAVİT ARI (Antalya) – Hadsizlik yapıyor.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Hadsizlik yapan sensin!

CAVİT ARI (Antalya) – Şimdi kim tanıyor Genel Müdürü? SGK Genel Müdürünü kim tanıyor?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Az önce izah etti “O dönem ile bu dönemi karşılaştırdım.” Dedi; Sayın Bülent Kuşoğlu da cevap verdi.

CAVİT ARI (Antalya) – Savunuyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Size söz vereceğim, o zaman fikirlerinizi söyleyin ama böyle laf atmaya hakkınız yok.

CAVİT ARI (Antalya) – Niye, cevap vermeyecek miyiz, savunmayacak mıyız?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Söz aldığında savunursun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Zamanı gelince yirmi dakika söz süreniz olacak, o zaman istediğinizi söylersiniz ama her kafadan bir ses çıkarsa burada kaliteli bir tartışma ortamı oluşturamayız; lütfen, rica ediyorum, sıranız geldiğinde fikirlerinizi söyleyin.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Evet, Sayın Başkan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ben Kamil Bey’e söz verdim, bakın konuşamıyor; doğru bir şey mi bu yani?

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Ama diğer tarafı da uyarın Sayın Başkan.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Yani bir yerlere mesaj mı vermeye çalışıyorsun?

CAVİT ARI (Antalya) – Mesaj vermeye çalışan sensin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yaşar Bey, lütfen bu tartışmayı noktalayalım.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kâmil Bey, yeniden başlatıyorum sürenizi.

Buyurun lütfen.

CAVİT ARI (Antalya) – Kimse maksadını aşan konuşma yapmasın.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Nasıl konuşacağımızı size mi soracağız?

CAVİT ARI (Antalya) – Niye müdahale etmiyorsunuz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ediyorum, herkese de ediyorum.

CAVİT ARI (Antalya) – Niye bize müdahale ediyorsunuz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ediyorum değerli kardeşim, farkında değilsiniz, ben herkese söylüyorum.

CAVİT ARI (Antalya) – Etmiyorsunuz, ona da söyleyin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama o kelimeyi siz kullandınız yani, o kelimeyi siz kullandınız kusura bakmayın.

CAVİT ARI (Antalya) – Evet, kullandım, var mı?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Biz de cevap verdik.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, siz kabadayıysanız kabadayılık yapmaya devam edin, ben bir şey diyemem.

Kamil Bey, buyurun lütfen.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Cavit Bey, böyle kelimeler kullanırsan karşılığı da gelir ama.

CAVİT ARI (Antalya) – Saygılı olacaksınız, saygılı.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Evet, izin verirseniz ben sözlerime başlamak istiyorum arkadaşlar.

ORHAN YEGİN (Ankara) – “Hadsiz” dedin ya, o yüzden diyorum ben.

CAVİT ARI (Antalya) – Orhan Bey konuşuyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cavit Bey, izin verir misiniz Kamil Bey konuşmasına başlasın. Cavit Bey, müsaade eder misiniz.

CAVİT ARI (Antalya) – Orhan Bey konuşuyor Başkanım.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Orhan Bey’e deyin lütfen.

CAVİT ARI (Antalya) – Orhan Bey oradan bana laf söylüyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Orhan Bey, lütfen...

ORHAN YEGİN (Ankara) – Sizi birkaç defa duymadı ama devam edince adam mecburen karşılık verdi yani şimdi ne yapsın?

CAVİT ARI (Antalya) – Ya siz avukatı mısınız? Konuşma bitti, tamam, ne uzatıyorsun?

ORHAN YEGİN (Ankara) – Tamam, özür dilerim ben uzatmış olayım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kamil Bey, isterseniz sözü ben Cavit Bey’e vereyim, sonra size vereyim; izin vermiyor Cavit Bey. Devam edecekseniz size vereyim sözü yani.

CAVİT ARI (Antalya) – Orhan Bey konuştu, ben de ona cevap verdim Başkanım.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Cavit Bey, bu tartışmada özür dileyen ben olayım, tamamdır, kusura bakmayın.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tekrar başlatıyorum sürenizi, buyurun lütfen.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Geçen günkü bütçe görüşmemizde de tam konuşmaya başladığımda...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Nedense size denk geliyor, evet.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Nedense hep bana denk geliyor.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım ve değerli bürokratlarımız, basınıımızın değerli temsilcileri; 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve genellikle unuttuğumuz 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi üzerine söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, sizin bizlere yaptığınız sunuşunuzu hem dikkatle dinledim, not aldım hem de konuşmanızda verdiğiniz kitapçık üzerinde notlarımı da aldım. Bu konuşmanın üzerinden birkaç hususa önce değinmek istiyorum. Bir kere, dikkatimi çekti, hep 2002 ve 2023 mukayesesi yapıyorsunuz birçok rakamda ve bunu da cari değerler üzerinden yapıyorsunuz yani reel, bugüne getirilmiş rakamlar değil, 2002’nin rakamı ile 2023. Bu anlamda da hatta diyorsunuz ki örneğin: “2002 yılında 3,1 milyar olan yükseköğretim kurumları bütçesi şöyleydi, 2023’te şöyle, buraya çıkarıyoruz.” “2002’de Millî Eğitim Bakanlığı şöyleydi, şöyle yapıyoruz.” “Hükûmete geldiğimizde 2002 yılında 1,6 milyar olan sosyal yardım bütçesini 2023’te 258,4 milyar liraya çıkarıyoruz.” vesaire. Şimdi, belki verdikleriniz çok toz pembe gelecek birtakım rakamlar ama size bir gerçeği söyleyeyim ben de. Örneğin, 2002’de 2,4 milyar TL olan çiftçi borcu 2022’de Ağustos ayı itibarıyla 245 milyar lira yani 100 kat artmış Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım. Vatandaşın 2002’deki kredi borcu 6,9 milyar lira iken 2022 Ekim ayı itibarıyla 205 kat artmış Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, 1 trilyon 417 milyar 26 milyon civarında bir borca çıkmış.

Bakın, kitapçığınızda verdiğiniz rakamlarınıza yine bakıyorum, örneğin emtia ve navlun fiyat endeksini küresel anlamda 2018 yılına endekslemiştiniz; bir de grafik var kitapçığınızın 12’nci sayfasında. Brent petrol 2018’de 100 iken 2022’de 185,3 olmuş; doğal gaz 213,9 olmuş; bir artış var dünya piyasalarında, evet, Brent petrolde, doğal gazda. Bize bakıyorum, 2018’e endeksledim, benzin fiyatı 6,24 liraymış onu 100 kabul edersek bugün 333’e çıkmış yani verdiğiniz rakamların 2 katına yakın. Motorin 5,42’ymiş, 100 kabul edersek bugünkü motorin fiyatı 507’ye çıkmış endekslediğimiz takdirde. Doğal gaz abonelik üzerinden bakarsak, 100 kabul edersek 2018’i bizde şu anda 404 olmuş, 4 katına çıkmış; serbest tüketici üzerinden doğal gazı bakarsak 1.105’e çıkmış. Verdiğiniz küresel piyasa rakamları ve enerji fiyatları üzerinden “Türkiye ekonomisi işte bu nedenle bu duruma geldi.”yi kendi içinde çürüten bir kıyaslamayı paylaşmak istedim.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, bir başka husus: Gelir ve giderdeki 2022 revize bütçesine göre artışlardan bahsediyoruz cari anlamda; giderlerde yüzde 57,8, gelirlerde yüzde 49,2 artış olmuş. Bir gerçeği daha söyleyeyim size, örneğin 2022 yılı ek bütçe de dâhil olmak üzere başlangıç ödenekleri itibarıyla bunun döviz kuru üzerinden dolar karşılığına baktığımızda, 2022 yılında başlangıç 1 trilyon 750 milyar liralık bütçenin karşılığı 191,76 milyar dolar, ek bütçenin o günkü başlangıç ödeneği üzerinden karşılığı 62,21; toplamda 253,97 milyar dolar bir gider bütçesi iken 2023’te bize sunduğunuz

gider bütçesi 239,94. Yani 14-15 milyar dolar döviz bazında daha düşük; öyle “artış” falan diyoruz ama dolar bazında, döviz kuru üzerinden gerçek bu. Gelir bütçesi üzerinden de baktığımızda, 220,89 milyar dolar imiş 2022’de ek bütçe dâhil, 2023’te bu 201,98 milyar dolara düşüyor. Yani 2022’ye kıyasla dolar bazında bütçe büyüklükleri artmamış, azalmış; bu konuda da dikkatinizi çekmek isterim. Kaldı ki faiz dışı giderlere bakersak faiz dışı giderlerde de yüzde 5,8’lik bir azalma söz konusu; bunu da belirtiyim. Büyüyen bir bütçe değil, küçülen bir bütçe olduğunu da söyleyebiliriz.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, kur korumalı mevduat konusunda çok şey söylendi, ben de eksik kalmayayım, bu konudaki düşüncelerimi kısaca paylaşayım. Mesela, bugüne kadar, yedi aylık dönemde hazineden 84,9 milyar lira faiz ödemişiz kur korumalı mevduata. Bankalardaki mevcut durumda kur korumalı mevduat hesabı 1 trilyon 422 milyar lira. Merkez Bankasından ne ödendiğini maalesef bilemiyoruz, bilemedik. Komisyona Merkez Bankasını temsilen gelen arkadaşımız madem yetkili değil, bu konuda bir şey söyleyemiyor, kendisinde bu yetkiyi bulamıyor; niye gelmiş buraya? Bence onun Komisyonun salonundan dahi dışarı davet edilmesi gerekirdi, bu konuda herhangi bir bilgi vermeyecekse ki tahminimiz 200-250 milyar liraya yakın bir kaynak aktarımı söz konusu.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, örneğin enflasyon; 2022 yılında yüzde 9,8 enflasyon hedeflemiştir idiniz, 2022 yılı Eylül sonu 83,45. Hatta enflasyonla ilgili verdiğiniz, sunuşunuzda ortaya koyduğunuz grafikte de nedense küresel anlamda enflasyondaki değişimlerden bahsediyorsunuz -1 no.lu grafikte, küresel enflasyon oranları- niye Türkiye’yi buraya koymuyorsunuz; bunu da merak ediyorum. 2018’den 2022’ye gelen büyümelerden, rakamlardan bahsediyorsunuz ki en büyüğü yüzde 10,6; bizim TÜİK resmî rakamlarıyla yüzde 85, öbür taraftan ENAG gibi bağımsız birtakım bilimsel araştırma grupları bunun 100 puan daha üzerinde en az yüzde 185 olduğunu ifade ediyor.

2023 hedeflerinizde ilk 10 ekonomiden 1’i olmaktan bahsediyor idiniz. Geldiğimiz noktada şu anda 20’nci sırayı bile yitirmiş durumdayız, görünen o. Önümüzdeki süreçte 21’inci, 22’nci sıraya düşmemiz işten bile değil, hâlihazırda bile düşmüş olabiliriz.

2022’de faiz giderlerimiz -ki kur korumalı mevduat hariç- 329,8 milyar lira iken 565,6 milyar liraya yükselmiş; yüzde 71,5 artış söz konusu.

Bütçe açığımıza bakıyoruz, 2022 yılında 278,3 milyar lira öngörmüştünüz, 2023’te 659,5 milyar lira; yüzde 137’lik bir artıştan bahsediyorsunuz. Oysa aynı dönemde çiftçiye ne verdiniz? Şu ana kadar verdiğiniz topu topu 30 milyar lira, esnafa verdiğiniz topu topu 7 milyar lira, sosyal destekler anlamında verdiğiniz 31 milyar lira; ilk dokuz aydaki 311 milyar liralık faiz yükünün karşılığında verdiğiniz topu topu 68 milyar liradan bahsediyoruz. Tabii, çiftçiye gelince; “iktidar partisi” demeyelim, 1’inci parti olan AK PARTİ’den arkadaşlarımız ısrarla vurguluyorlar ama 2022 yılı gayrisafi yurt içi hasıla gerçekleşme tahmini 13 trilyon 429 milyar lira, bunun yüzde 1’i yaklaşık 134,3 milyar lira yapar yani kanun gereği en az 134-135 milyar lira tarıma destekleme ayırmanız gerekirken sizin sunuşunuzda da verdiğiniz rakam itibarıyla tarımsal desteklemelere ayrılan değer 54 milyar lira. Bu açık bir kanuna aykırılığı sunuşunuzda da ifade etmiş olduğunuzu bir kez de ben hatırlatmak istiyorum, genellikle de hep 2002 yılıyla karşılaştırmalarınız var.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, 2023 yılı giderlerinde 2022’ye göre yüzde 57,8’lik bir artış öngörmüştünüz, gelirlerde yüzde 49,2, bütçe açığında da yüzde 37 olduğunu ifade ettim.

Şimdi, değerli arkadaşlar, kamu maliyesinin üç temel amacından bahsediyoruz; birincisi ekonomik dengeyi sağlamak, ikincisi gelir dağılımında adaleti sağlamak, üçüncüsü de ekonomik kalkınma, büyüme ve gelişmenin sağlanması. Dolayısıyla bu üç amaca yönelik devletin görevi ekonomik, mali politikalara yön vermek. Şimdi ben size soruyorum: Bunların hangisi gerçek anlamda sağlanabiliyor? Hani “Faiz sebep, enflasyon sonuç.” diyerek yapılan müdahalelerle bunların hangisini sağladınız?

Kamu gelirleri içinde en büyük paya sahip olan, hepimizin bildiği gibi vergi gelirleri, dolayısıyla kamunun yatırım, hizmet üretebilmesi için yapacağı harcamaları karşılayabilecek gelire gereksinimi var ve vergi gelirleri bu bağlamda ülkemizde genel bütçe gelirleri içinde yaklaşık yüzde 86,47'yle en büyük paya sahip bir kısmı, kalemi teşkil ediyor.

Anayasa'mızın 73'üncü maddesi herkesin kamu giderlerini karşılamak üzere mali gücüne göre vergi ödemekle yükümlü olduğu, vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımının maliye politikasının sosyal amacı olduğu ifadelerine yer veriliyor yani vergi adaletinden bahsediyor Anayasa'mız, tabii, 55'inci maddesi de ücrette adaletin sağlanması amacıyla devletin çalışanların adaletli bir ücret elde etmeleri için gerekli tedbirleri alması gerektiğinden bahsediyor. Oysaki bizim vergi gelirlerini incelediğimizde gelir ve servet üzerinden alınan dolaysız yani doğrudan vergilerin toplam vergiler içerisinde yüzde 32,27'yi, harcamalar üzerinden alınan vergilerin de yani dolaylı vergilerin de yüzde 67,73'ü teşkil ettiğini görüyoruz ki mesela, 2021 yılına göre 31,45 olan bu yıl, 2023 yılında 32,27, onda bile bir artış söz konusu yani dengesizlikte de bir artış söz konusu. Bunun da özellikle gelir vergisi tevkifatı yani maaş bordrolularından, "bordro mahkûmları" dediğimiz çalışanlardan yapılan kesinti toplam gelir ve kazanç üzerinden alınan vergilerin de yüzde 44'ünü oluşturuyor. Toplam vergi geliri içerisinde yüzde 13,7'sini oluşturuyor ki bu da adaletsiz bir vergi politikası olduğunun açık bir göstergesi. Oysa 1998 yılına -hani hep geriye dönüyorsunuz ya ben de döneyim- 1998 yılına döneyim, bu vergi gelirleri, dolaylı dolaysız vergi gelirleri, doğrudan vergi gelirleri yüzde 56,2'ye yüzde 43,8'miş, şimdi tam tersine bir ilişki, çok daha büyüyen bir vergi adaletsizliğinden bahsedebiliyoruz. Dolayısıyla ülkemizde Anayasa'nın 73'üncü maddesine göre vergi adaletinin sağlanmasında mali güç yaklaşımı esas alınmıyor gibi olsa da uygulamada ne yazık ki özellikle 2006 yılından itibaren bu mali güç yaklaşımından bahsetmenin pek mümkün olmadığını görüyoruz ve söyleyebiliriz.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, tabii, biz şu ana kadar genellikle hep bütçenin üzerinde görüşlerimizi ifade ediyoruz, bütçe rakamları üzerinden konuşuyoruz, 2023 yılı ne olacak ne bitecek, işte sosyal yardımlar şu kadar olacak, bu kadar olacak diyoruz ama ya şu 2021 yılı kesin hesabını biz ne zaman görüşeceğiz, bilemiyorum. Ben 2021 yılı kesin hesabına da baktım, sunuşunuzda 2021 yılına ait "bütçe performans göstergeleri" adı altında rakamlar sunmuşunuz yani bu rakamlara baktığımızda efendim, işte kesin hesap 2021 yılı hep olumsuz yönlerini göstermemeye çalışan bir sunuştan bahsedebiliriz. Bütçe disiplininin ödün vermeden yapılan harcamalardan bahsetmişsiniz, ben de dikkatinizi 2021 Yılı Kesin Hesap Kanun Teklifi'nizdeki, bizlere sunmuş olduğunuz kanun teklifinizdeki 5'inci madde üzerinden çekmek istiyorum, kanun teklifinin 5'inci maddesi. Madde 5, devlet iç ve dış borçlarından bahseden madde, hazine garantili borçlara ilişkin uygulama sonuçları gibi gibi. İç borç, dış borç, hazine garantili borç; üçünü toplayarak bir çıkarımda buldum. 2020'den 2021'e devreden toplam borç 1 trilyon 962 milyar, küsuratı da var lira. 2021 yılı ilave olan borç 1 trilyon 950 milyar lira, 2021 yılında ödenen borç 890 milyar lira, 2022'ye devredilen borç toplamı 3 trilyon 21 milyar lira. Yani 1 trilyon 962 milyar lira borç devrolmuş, 3 trilyon 21 milyar lira borcu bir sonraki yıla devretmişsiniz yani büyüyen, büyüyen, gittikçe artık içinden çıkılmaz hâl alan bir borç yükünden bahsediyoruz. 2022'ye devreden toplam borcun 2021 yılından kaynaklı miktarı ise yaklaşık 1 trilyon 59 milyar, 1 trilyon 60 milyar lira civarında yani sadece 2021 yılında -kesin hesap üzerinden konuşacak olursak- borcumuz yaklaşık 1 trilyon 60 milyar lira bir yıl içerisinde büyümüş. 2021 yılı gider bütçesine bakarsanız başlangıç ödeneği itibarıyla 1 trilyon 346 milyar lira gider bütçesi olan bir yılın, başlangıç ödeneği itibarıyla 1 trilyon 346 milyar lira gider bütçesi olan 2021 yılının içerisinde 1 trilyon 60 milyar lira borç artışı olduğunu görmek gerçekten bizim sizlere az önce ifade ettiğim, özellikle, evet,

kamu maliyesinin üç temel amacından biri olan ekonomik dengenin sağlanması, ekonomik kalkınma, büyüme ve gelişmenin sağlanması, gelir dağılımında adaletin sağlanması anlamında ne kadar gerçekleri yansıtıyor, buna özellikle bu konuda dikkatinizi çekmek istedim.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, değerli arkadaşlar, Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; görünen o ki bu yıl bizlerin önüne getirdiğiniz bu bütçe birçok arkadaşım da değişik vesilelerle üzerinde ısrarla vurgusunu yaptığı gibi bir faiz bütçesi, faiz lobilerine kaynak aktaran ve gittikçe büyüyerek kaynak aktaran bir bütçe, faiz yükünü 565 milyar lira olarak ifade edersek gerçek anlamda bir faiz bütçesi olduğunu söyleyebiliriz. Faiz dışı giderler, daha doğrusu, faiz giderlerine bakarsak 2019'da 20 milyar dolar olan faiz yükü dolar bazında 2023'te 30,36 milyar liraya öngörülen faiz yükü, dolar olarak da kur üzerinden baktığımızda da artıyor ki faiz dışı giderlerdeki artış oranının eksi olduğunu, eksi yüzde 5,8 olduğunu kur, dolar üzerinden ifade edecek olursak, mukayeseli, uluslararası mukayese üzerinden görebiliriz, bunu ifade edebiliriz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son yarım dakikanız.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Sayın Başkanım, sözlerimi bitirdim, fazla uzatmayacağım.

Tabii, gönlümüzden geçen, isterdik ki bu bütçe ne faiz lobilerini ne efendim sizin... Bir de şu var, şunu da belirteyim: Yine sunuş kitapçığınızda -son cümlem Sayın Başkan- diyorsunuz ki "İşte Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi işte şöyle güzel, böyle güzel ki bakın işte mega projelerle neler yaptık, neler yapıyoruz." Şu ifadeniz var: "Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle kazanımlarımızı mega projelerle taçlandırdık." Ben merak ediyorum, hangi mega projeden bahsediyorsunuz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi içerisindeki mega projelerinizden, Çanakkale Köprüsü dersiniz, belki bunu diyeceksiniz, onun 2017 yılında projelendirilip başladığını ve Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin öncesinde başlamış bir proje olduğunu belirtmek istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, teşekkür ediyorum.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tekrar bütçenin hayırlı olmasını diliyorum. Sonuçta bu bütçe sizin bütçeniz değil, bizim bütçemiz değil, onun bunun bütçesi değil, bu, Türk milletinin bütçesi; iyisiyle kötüsüyle, artısıyla eksisiyle bu bütçeyi bizler de hep beraber yaşayacağız buradaki bütün milletvekili arkadaşlarım, bütün halkımız, bütün milletimiz. Onun için hayırlı olmasını dileyelim, sizden de talebimiz gelirlerimizi ve harcamalarımızı, en etkin, en verimli kaynaklarımızı israf etmeden doğru yerde, doğru miktarda harcamamız.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, üyelerimizden 2 arkadaşımızın söz talebi var, Cavit Bey ve Tamer Bey, eğer müsaade ederlerse tabii, Lale Hanım'ın bir mazereti var, ona bir öncelik verelim, sonra üyelerimize tekrar dönelim.

Sırasıyla Sayın Lale Karabıyık, sonra Sayın Tamer Osmanağaoğlu, sonra Cavit Arı olmak üzere söz vereceğim.

Buyurun Lale Hanım.

LALE KARABIYIK (Bursa) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Genel Kurulda konuşmam olduğu için...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz beş dakikadır.

LALE KARABIYIK (Bursa) – Teşekkür ederim.

Değerli Komisyon üyeleri, 2023 bütçe yasası teklifini incelediğimizde evet, herkes bunun nasıl bir bütçe olduğunu ifade etti. Bunu zaten tanımlamaya gerek yok; bu, tutarsız hesapları, enflasyon ve şişirilen ödenekleriyle borç ve faiz bütçesi, aynı zamanda tabii ki transfer bütçesi yani faiz transferleri bütçesi. Yani devlet aslında 2022 yılında vatandaştan topladığı her 100 liralık verginin 14,5 lirasını faize ödemişti, bu yıl da her 100 liralık verginin 17,7 lirası faize gidecek. Yani bütçenin yüzde 10’undan fazlası faizi sevmediğini söyleyen bu iktidar tarafından faize ayrılmıştır, bunu bir kere ortaya koyalım.

Şimdi buna siz “üretim ve istihdam bütçesi” diyorsunuz, yatırım, üretim ve istihdam bütçesi ama değerli arkadaşlar, yatırıma ayrılan pay 381 milyar lira, faize ayrılan pay 581 milyar lira. Neresi yatırım bütçesi? Yani bu bütçe şunu gösteriyor aslında, iktidarın ciddi bir hedefi yok, şu anda en önemli hedef, kamu kaynaklarını hesapsızca harcaııp seçimi kazanabilmek, dolayısıyla da torba yasayla ve bütçeyle tabii ki birtakım göz boyayacak bir şeyler, ifadeler kullanmak.

Bütçe gelirlerinin 1,1 trilyonluk kısmının ÖTV, KDV dâhil dolaylı vergilerden geldiğini de görüyoruz. Mart-eylül döneminde kur korumalı mevduat için hazine 85 milyar lira çıktı, temmuzda ek bütçeye 40 milyar lira kur farkı ödeneği konmuştu ama mecburen bunun da 2 katına ulaşıldı.

Şimdi, bazı izlenimlerimi ifade etmek isterim bütçeyle ilgili. Vergi istisnaları kısmında ve muafiyetler olarak gelir vergisi, kurumlar vergisi, KDV, ÖTV ve diğer istisnalar olarak 994, 3 milyar lira ama bunun büyük bir kısmı gerçek kişilerin ve şirketlerin kur korumalı mevduatları için vazgeçilen tutarlar ama şunu hatırlatmak istiyorum sizlere. İşçi ve işveren sendikaları vergi dilimlerinin yeniden düzenlenmesini, enflasyon ve zamla dolayısıyla yılın ikinci yarısından itibaren ellerine bir şey geçmediğini söylüyorlardı ama kur korumalı mevduata bu istisnaları getiren iktidar onların taleplerini hiç yerine getirmedi ve duyarsız davrandı.

Şimdi, başka neler azaltıyor bütçenin gelirlerini veya bütçe açığı yaratıyor? Kamu ve özel iş birliği projeleri yine bütçede büyük bir yer tutuyor. Şehir hastanelerine hizmet alımı için geçen yıl 8 milyar küsürden bu yıl 18 milyar liraya, kira ödemesi yatırımların kullanım bedeli olarak 17’den 27 milyar liraya çıkan bir rakam görüyoruz. Yine otoyol, köprü, tünel ve bunun gibi 2022’de 23,65 milyar liradan 2023’te 53,75 milyar liraya çıktığımız da yine görüyoruz.

Burada KİT’lerin de zarar ettiği aşıkâr. Varlık Fonuna devredilmişlerdi; BOTAŞ, Devlet Demiryolları, PTT, Toprak Mahsulleri Ofisi ve ÇAYKUR. Bunlar için 360 milyar lira hazine 360 milyar lira miktar ayrılıyor, aktarılmazsa zaten ayakta duramayacaklar. Şimdi “görev zararı” denilmiyor da artık borç verme kalemi tutuluyor.

Yine, seçim vaatleri için cari transferlerde 1,7 trilyon ayrılmış, bütçenin yarısına yaklaşmış, karşılığı yok. Bu durumda bütçe açıklarının genel sebepleri olarak iç ve dış borç faiz yükleri, kur korumalı mevduatın bütçeye yükü ki sadece mart-eylül döneminde bütçeye 85 milyar lira yük getirmişti, yine, KİT açıklarının bütçeye yansımaları; işte, köprü, hastane, bunların şişen kur farkları ile garanti ödemeleri ve seçim ekonomisi, para basma, bunlar da sayılabilir.

Şimdi, burada, şunu ifade etmek isterim: Az önce Sayın Nilgün Ök buradaydı ve hep iyi göstermeye çalışıyordu, belki kendisince haklı olarak, hatta dedi ki: “Millî Eğitimde yaptığımız yatırımlar gelecekte karşımıza çıkacak.” Ya, yirmi yıldır çıkmadı, yirmi yıldır ne yaptınız da şimdi, bundan sonra ne bekliyorsunuz? Ayrıca, eğitime ayrılan öyle önemli bir pay yok. Eğitim yatırımlarına ayrılan payla diğer personel giderlerini lütfen karıştırmayın ve her neresinden bakarsanız bakın -ki eğitim bütçesini de söyleyeceğim- kesinlikle artan değil, azalan bir seyir var orada değerli arkadaşlar.

Gene, bir başka nokta, o da şu: Kur korumalı mevduatta yatırımcıların beklentisi kurun artacak olması.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sürenizi tamamlamak üzeresiniz.

LALE KARABIYIK (Bursa) – Tamamlayacağım.

Kur artmayacak diye düşünüldüğünde ve şu anda bir de piyasadaki faiz oranları yüzde 19,5, hatta 25'lere varan bir faiz ortalaması var piyasada. Hani, her an buraya kaçabilir, o zaman da nasıl bir çıkış yolu izleyeceğinizi açıkçası ben de merak ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

LALE KARABIYIK (Bursa) – Çok söz var ama süre beş dakika, bakanlıklarda da konuşacağız.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Daha bir ay buralardayız, farklı vesilelerle fikirler ifade edilebilir.

LALE KARABIYIK (Bursa) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Tamer Osman Ağaoğlu, Komisyon üyesi olarak süreniz yirmi dakikadır geneli üzerinde.

Buyurun lütfen.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, kıymetli Komisyon üyeleri, değerli basın mensupları; hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

2023 yılı bütçemizin devletimize ve yüce Türk milletine hayırlar getirmesini temenni ediyorum.

Sözlerimin başında bir hususla ilgili fikirlerimi de paylaşmak istiyorum. Türk Silahlı Kuvvetlerine ve terörle mücadele konusunda amansız bir irade sergileyen devletimizin şerefli kurumlarına iftiralar atarak terör örgütlerinin sözcülüğüne soyunanlar, Tabipler Birliği Başkanı Şebnem Korur Fincancı gözaltına alınmıştır. Bir doktorun evinden çıkarsa çıkarsa stetoskop çıkması beklenirken, bu şahsın evinden Kaleşnikof mermilerinin çıkması, örgütsel el kitaplarının çıkması bizleri şaşırtmamıştır. Evinden uzun namlulu silah mermisi çıkanları fikir özgürlüğü safatasıyla savunanlar da bizleri şaşırtmamıştır. Gerçek gün gibi ortadadır. Daha önce de defalarca dile getirdiğimiz gibi, dağdaki teröristlerden şehirdeki kravatlı teröristlere kadar şerefli Türk askerine iftira atarak düşmana askerlik yapanlar, terör devletinin kanla dönen değirmenine destek verenler alçaktır, şereften ve haysiyetten yoksundur. Tıpla, hekimlikle uzaktan yakından alakası kalmayan şerefli ve vatansever Türk hekimlerini temsil kabiliyetini kaybetmiş bu şer yuvasının kapatılması, “Merkez Konseyi” adı verilen sempatizan ve militanlardan oluşan yönetim kademesinin dağıtılması, hukuk önünde de gerekli hesabı vermelerinin temin edilmesi istikbal için zorunluluk teşkil etmektedir.

Bu vesileyle, Türk devletine ve ordusuna karşı sürdürülen kirlî iftira kampanyasının bir parçası olan, hatta bu kampanyanın lokomotif hâline gelen Türk Tabipleri Birliği yönetiminin aşağılık iftiralarına karşı ses veren, kendilerini temsil etmediğini açık bir şekilde ifade eden, Türkiye'nin dört bir yanından bu terörsevicilere karşı tepkilerini yükselten tabiplerimize selam, saygı ve buradan şükranlarımı sunuyorum.

Önümüzdeki haftaları da kapsayacak olan çalışmalarda görev alacak olan bakanlık bürokratlarımıza, çalışanlarımıza, Türkiye Büyük Millet Meclisi çalışma arkadaşlarımıza şimdiden kolaylıklar diliyorum.

Sayın milletvekilleri, 2019 yılında Çin’de ortaya çıkan ve ardından tüm dünyayı etkisi altına alan ve küresel bir salgın boyutu kazanan Covid-19’un etkisi şüphesiz en çok ekonomi alanında kendisini göstermiştir. Dünya ekonomisi tarihî bir daralma sürecine girmiş, güçlü olmakla övünen ekonomiler sonu görünmeyen bir girdabın içinde oradan oraya savrulmuş, birçok ülkede hükümet krizlerine varan sıkıntılar baş göstermiştir. Büyük resme bakıldığında eksiksiz bir şekilde işlediği sanılan modern sistemlerin, aslında zoraki işlediği, insanlığın geleceği için mevcudun yeterli olmadığı gün gibi ortaya çıkmıştır. 2020 yılında tabloya baktığımızda ABD 3,4, Almanya 3,7, Japonya 4,6, Birleşik Krallık 9,3, Fransa 7,9, avro bölgesi ise 6,1 küçülmüştür. Diğer yandan, Meksika yüzde 8,1, Hindistan yüzde 6,6, Rusya yüzde 2,7, Brezilya ekonomisi ise yüzde 3 küçülmüştür. Küresel arz ve talep terazisinde etkili olan ülkeler, talep karşısında söz verdikleri birçok arzı yerine getirememiş, arz güvenliği bu ülkelerin güvenilirliğine büyük ölçüde darbe vurmuştur. Ortaya çıkan ekonomik kriz neticesinde işsizlik oranlarının artması sadece küresel güvenilirliği değil, söz konusu ülkelerdeki hükümetlere olan güveni de sarsmış ve hükümetlerin siyasi çıkmazlara girdiklerine de şahitlik edilmiştir. Böylesine bir ortamda Türkiye’ye baktığımızda ise, ortaya çıkan tablo Türk milleti için övünç, insanlık içinse umut kaynağı olmuştur. Ülkemiz, salgının etkilerine rağmen 2020 yılında gösterdiği 1,8’lik büyümeyle Çin’in hemen ardında yer alarak G-20 ülkeleri arasında 2’nci sırada yerini almıştır. Elbette bu süreçte Türk şirketlerinin devletimizin almış olduğu önlemlerle arz konusunda bir sıkıntıya düşmemesi, pazarını koruması, küresel güvenilirliğini katlaması, hatta pazarını genişletmesi etkili olmuştur. Bu sebeple, tüm dünyanın ilk defa karşılaştığı bir kriz ortamından ülkemizin en az zararlı çıkmasına vesile olan önlemlerin kaynağı Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin bütün organlarına, bütün kurum ve kuruluşlarına teşekkür ediyorum. Sürecin kahramanlarına, devletine her zaman güvenen sektör temsilcilerimize, küçüküğünden büyüğüne de şükranlarımı sunuyorum.

2021 yılında tabloya baktığımızda ise küresel ekonomi 6 oranında büyürken Türkiye ekonomisi küresel ortalamanın üstünde bir performans sergilemiş ve yüzde 11,4’lük bir büyümeyle son elli yılın yüksek büyüme oranını yakalamıştır. Öyle ki büyüme tablosuna bakıldığında yaşanan bu büyümenin kâğıt üzerinde sadece genişletici para politikalarının uygulanmasıyla elde edilmediği tüm şeffaflığıyla görülecektir. Dolayısıyla, 2021 yılında Türkiye ekonomisinin küresel ortalamanın üstünde 11,4’lük bir oranla gerçekleşmesi ve bu sürecin dengeli bir görünüm sergilemesi büyük önem arz etmektedir.

2022 yılı ise 2021 yılının ortaya çıkardığı olumlu havanın kaybolmasına sebep olacak yeni gelişmelerin yaşandığı bir yıl olmuştur. Küresel salgının bıraktığı enkazın yanında, Rusya ve Ukrayna arasındaki gerginliğin savaşa dönüşmesiyle birlikte fiyat, tedarik zinciri ve ticaret kanalları büyük darbe almıştır. Özellikle, enerji arzında yaşanması gereken düşüşün AB ülkelerinde yarattığı panik havası dünya kamuoyunun malumudur. Yaşananlar göstermiştir ki enerji arz güvenliğinin sağlanması en önemli stratejik önceliklerden birisidir. Bu konuda ülkemizin son yıllarda atmış olduğu adımlar da görmezden gelinmemelidir; hem enerji arz güvenliği hem de yerli enerjinin tüketiciyle buluşturulması yönünde gösterilen gayret takdiri hak etmektedir. Unutmamamız gerekir ki, IMF, bu yıl yayınladığı raporunda yer verdiği tahminlerini revize etmiştir; buna göre, 2023 yılı için küresel ekonomik büyüme tahminlerini yüzde 4,1 ve yüzde 3,3 olarak açıklamıştır. Eylül ayına gelindiğinde ise yüzde 1,3 ve yüzde 1 aşağı yönlü revize ederek yüzde 2,8 ve yüzde 2,3’e düşürmüştür. Yine, unutmamak gerekir ki, Dünya Bankası da 2023 yılı için gelişmiş ülke ekonomilerinin yüzde 90’ından fazlasını, gelişmekte olan ülkelerin ise yüzde 80’inin büyüme oranlarını aşağı yönlü revize etmiştir. Böylesine bir ortamda OECD, Eylül 2022 Ekonomik Görünümü Ara Raporu’nda Türkiye için büyüme tahminini bir önceki rapora göre 1,7 puan yukarı yönlü revize etmiş ve 5,4 olarak açıklamıştır; elbette bu durum da takdiri hak etmektedir.

Hiç şüphe yok ki önümüzdeki dönemde yani 2023 yılında jeopolitik riskler devam edecektir. Bazı tahminlere göre bu riskler artacaktır, diğer yandan para politikalarındaki sıkışma eğilimi, enerji ve gıda piyasasında yaşanacak muhtemel dalgalanmalar etkisini küresel düzeyde artırarak göstermeye devam edecektir. Ahval ne kadar karmaşık olursa olsun, rüzgâr ne kadar şiddetli olursa olsun Cumhuriyetimizin 100'üncü yılında tıpkı geçtiğimiz senelerdeki gibi, Türkiye olarak her türlü resti göğüslemeye hazır bir ekonomimizin olduğu unutulmamalıdır. Türkiye, rüştünü ispatlamış, küresel pazardaki güvenilirliğini pekiştirmiş, devletimiz vatandaşlarımızı enflasyon karşısında ezdirmemek için birçok önlem almıştır; gerekirse daha da kapsamlı ve somut adımlar atacak iradesi de mevcuttur. Uluslararası kuruluşların gelişmiş ülkelerin sıkılaştırıcı para politikalarını tedirginlikle izlediği, gelişmiş ülkelere dair büyüme tahminlerini aşağı yönlü revize ettiği bir dönemde Türkiye'yle ilgili pozitif bir güncellemeye gitmesi; bu, güvenin, Türkiye'nin potansiyelinin, büyüklüğünün en net göstergesidir.

Avrupa Birliği ülkelerinin birçoğunda sadece enerji arzı daralmasına bağlı olarak sanayi işletmelerinin şalter indirmesinden bahsedilirken, artan enflasyonla birlikte alım gücü düşen ABD vatandaşlarının yaşam standartlarının ciddi bir şekilde düşmesi göz önündeyken, hastanelerde verilmesi gereken bazı hizmetlerin ertelenmesi gündeme alınmışken ülkemizde böyle ihtimallerden bahsedilmemesi bile tek başına çok büyük önem arz etmektedir. Önem arz etmektedir çünkü Rusya ve Ukrayna arasında devam eden savaşın ilk gününden bu yana bizzat içinde olmasa da savaşın etkilerini birinci dereceden hissedilen ülke Türkiye'dir. Önce, savaşın önüne geçmek, ardından da barışla sonuçlanmasını temin etmek adına her türlü gayreti gösteren ülkemizin bu konuda sergilediği performansın kamuoyunun takdirini kazandığı inkâr edilemeyecektir. Bu vesileyle, dengeli, barışçıl ve çözüm odaklı bir yaklaşımıyla dünyaya diplomasi dersi veren Türk Dışişlerini de buradan tebrik ediyorum.

Kıymetli milletvekilleri, hiç şüphe yok ki son bir yıldır tüm dünyanın dehşetle yaşadığı en büyük problemlerden birisi de tahıl başta olmak üzere gıda tedariki konusunda ortaya çıkan ciddi sorundur. Ne mutlu ki hem Rusya hem de Ukrayna'yla dengeli bir ilişki içinde olan ülkemiz bu konuda da tüm dünyaya rahat bir nefes aldırılmış, tahıl koridoru anlaşmasının ne kadar önemli olduğu dünya kamuoyunda ve tahıl piyasasında yarattığı etki göz önünde bulundurulduğunda çok daha net anlaşılacaktır. Türk devleti, bir kez daha, aranan, beklenen, iradesiyle olaylara müdahil olması arzulanan uluslararası düzeydeki öncü ve önemli bir pozisyonu hak ettiğini gösteren bir ülke olduğunu da ispat etmiştir. Liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'nin ifade ettikleri gibi, Türkiye'nin aktif ara buluculuk misyonunda tahıl koridoru açılmış, Afrikalı çocukların karnı doymuş, kursaklarından sıcak ekme girmiştir. Üç maymunu oynayanlar olsa da gerçekler önümüzde durmaktadır. Kimileri tarafından görmezden gelinse de Türkiye, tarihsel bir yürüyüş hâlinindedir. İmrenilecek kazanımlarımızı heba etmemizi bekleyenlerin pusuda beklediği de bir muhakkaktır.

Gerçeklikten ve inandırıcılıktan uzak, karamsarlık pompalamaktan başka siyaset üretmeyenlere rağmen, enflasyondaki konjonktürel yükselme de en kısa sürede mutlaka kontrol altına alınacaktır. Önemli olan, kaynağın kurutulmaması, kaynağı hedef alan saldırıların birliktelik içinde bertaraf edilmesidir. Bu saldırılarda kullanılan silah ister ekonomik ister siyasi argümanlardan olsun fark etmeyecektir çünkü güçlü olmamızın ötesinde, güçlü olduğumuza olan inancımız tamdır.

Salgın sonrası istihdamı en çok artıran ülkeler arasına giren Türkiye, 2023 yılında da bu performansı gösterecektir. Öyle ki bunun için bu bütçeden istihdam programına 100,4 milyar Türk lirası doğrudan kaynak ayrılmıştır.

Enflasyonla mücadele, tıpkı terörle mücadele gibi amansız bir şekilde devam edecektir. Bu süreçte refah kaybı yaşayan dar ve orta gelirli vatandaşlarımızın desteklenmesi artarak devam edecek, hiçbir vatandaşımız enflasyona ezdirilmeyecektir. Bu bağlamda, en düşük devlet memuru aylığı, asgari ücret, 65 yaş üstü aylık, şeref aylığı, muhtarlarımızın aylığı, güvenlik korucularımızın aylığı normal seviyelere çıkarılmıştır, daha da yapılacaktır. Diğer yandan, kamu görevlilerimizin mali hakları 2022 Ocak ayında yüzde 30,95; Temmuz ayında ise 41,69 olmak üzere, kümülatif yüzde 85,54 oranında artırılmıştır. 2023 yılında toplumumuzun hangi kesiminden olursa olsun vatandaşımızın enflasyon karşısında ezdirilmeyeceğini şimdiden söylemek mümkündür.

Görüşeceğimiz 2023 yılı bütçesinde sosyal harcamalar için 258,4 milyar lira kaynağın ayrılması yani 2023 yılı bütçesinin yüzde 5,8'inin sosyal harcamalara ayrılması dikkate değerdir. Bu kapsamda, 2023 yılı bütçesinde 9 milyon vatandaşımızın sağlık primi giderleri için 52,6 milyar lira ayrılırken 65 yaş üstü vatandaşlarımıza, engelli vatandaşlarımıza ve engelli vatandaşlarımızın yakınlarından oluşan yaklaşık 1 milyon 400 bin kişiye bağlanan aylıklar için 31,3 milyar lira ayrılmıştır, 555 bine yakın engelli vatandaşımızın evde bakımına destek amacıyla da 28,2 milyar lira ayrılmıştır.

TOKİ'ye sosyal konut finansmanı için 10 milyar lira, Aile Destek Programı için 7,5 milyar lira kaynağın aktarıldığı bütçe de yine, görüşeceğimiz bu bütçedir.

Yaşanan ekonomik dalgalanmalardan vatandaşımızı korumak amacıyla 1 trilyon 200 milyar liraya ulaşan bu refah katkısının sunulacağını takdirlerinize de sunmak istiyorum. Bu tutar bütçenin yaklaşık yüzde 27'sine tekabül etmektedir. Bu kapsamda, doğal gaz ve elektrik sübvansiyonları için 600 milyar lira, asgari ücretin vergi dışı tutulmasıyla 300 milyar lira, yaşlı, engelli, emekli, dul ve yetimler için bu kesimleri korumak amacıyla yapılan vergi indirimleri kapsamında toplam 51 milyar lira destek sağlanacaktır.

Ayrıca, 2022 yılında asgari ücretin gelir vergisinden ve damga vergisinden muaf tutulması da önemli bir gelişme olmuştur. Bunun yanında, kamu görevlilerimizin maaşlarının asgari ücrete kadar olan kısmı da bu vergilerden istisna tutulmuştur. Ek gösterge düzenlemesiyle 5,3 milyon vatandaşımızın beklentisi karşılanmış, birçok kamu görevlimiz 3600 ek göstergeden faydalanır hâle getirilmiştir.

Elbette, yapılanlar çoğaltılabilir, yapılacak olanlar da burada ifade edilebilir ancak 2023 yılının ve önümüzdeki yüzyılın hem ekonomik hem siyasi hem de jeopolitik açıdan Türkiye için birçok fırsatı içinde barındırdığını görmemiz en önemli sorumluluğumuzdur. Bunun gereği olarak da finansal ve siyasal istikrarı önemsiyor, istikbalimizin olmazsa olmazı görüyor, tam istiklalın mihenk taşı olduğunu düşünüyoruz. 2023 yılı, bütçesiyle, siyasi iradesiyle, cumhurun duruşuyla da asrın Türk asrı olduğunu tüm dünyaya gösterecektir. Şüphesiz, bu şuur binlerce yıllık Türk tarihinin bizlere verdiği öğüdün yansımasıdır. Milliyetçi Hareket Partisi bu öğüde kulak vermeye devam edecek, Türk'ün asrını inşa etmek için yaptığı kutlu çağrıyla yinelemekten de vazgeçmeyecektir; istikbale mesajımız budur. Türk milleti, cumhuriyetinin 100'üncü yılında henüz yazılmamış destanların sahibi olmak için sabırsızlanmaktadır. Tarihin derinliklerindeki altın çağlarımızı yeniden inşa ve ihya etmekte kararlıyız.

İstiklal şairimiz Mehmet Akif Ersoy'un ifade ettikleri gibi "Yaşayan görecektir, Türkiye ve Türklük ölmeyecektir." diyerek sözlerini sonlandırırken bu bütçenin yüce Türk milletine ve Cumhurbaşkanlığımıza hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, Genel Kurulda bir yoklama olduğu için arkadaşlarımız ayrılmak durumunda kaldılar, dolayısıyla sıralar da boşaldı. Bir on dakika ara verelim, sonra devam edelim.

Oturuma on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.08

DÖRDÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 18.27****BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, 5'inci Birleşimin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

Bütçe ve Kesin Hesabın geneli üzerindeki müzakerelerimize devam edeceğiz

En son Sayın Cavit Arı'da kalmıştık.

Buyurun lütfen.

Süreniz yirmi dakikadır.

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, değerli bürokratlar; ben de öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu bütçeyle ilgili bir iyi değerlendirme, bir de kötü değerlendirme yapabilirim öncelikle. Önce, kötü değerlendirmeyi söyleyeyim: Bu bütçeyi incelediğimizde bütçenin yatırımdan ziyade faize ayrılan ödenekler, kamu-özel iş birlikleri projelerine ayrılan ödenekler, kur korumalı mevduat sistemine aktarılan ödenekler gibi benzeri ödeneklere ayrılmış bütçe kalemlerini görmekteyiz. Yatırıma dönük esaslı bir şey göremiyoruz; bu kötü tarafı. İyi tarafı ise şu: AKP iktidarının son bütçesi oluşu, iyi tarafı da bu. Biz tabii olaya iyi tarafından bakıyoruz; neyse ki bir daha böyle bir bütçe yapmaya imkân olmayacak. İnşallah emeklinin, çalışanın, işçinin, öğrencinin, esnafın, iş adamının, herkesin derdine derman olacak bir bütçe yapma imkânını önümüzdeki süreçte bizler bulacağız.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısının sunum kitapçığında şöyle bir cümle görüyorum: “Türkiye’yi dünyanın önde gelen ekonomilerden biri hâline getirmeye kararlıyız.” Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız, hedefiniz güzel ama ben size söyleyeyim, biraz geç kaldınız. Şurada önümüzde altı aylık bir seçim süreci kaldı, bu seçim sürecinde ülkemizin refah seviyesini yükseltecek, ülkemizdeki sorunları çözecek olan artık bizler olacağız. Yirmi yıldır keşke bu işleri yapabilmiş olsaydınız, giderayak aklınıza böyle düşünceler gelmiş.

Yine, sizin sunum kitapçığınızda şöyle bir cümle var, onu da tekraren burada ifade etmek istiyorum: “Yirmi yıl önce iktidara geldiğimizde ülkemizin eğitim, sağlık, güvenlik ve adalet üzerinde yüksелеceğini söylemiştik, geriye dönüp baktığımızda tarihî reformlara imza attığımız görülmektedir.” Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, bu cümleden yola çıkarak ben şunu söylemek istiyorum: Sizin geriye dönüp baktığımızda reformlardan ziyade özellikle saydığımız kalemler yönüyle bakarsak, eğitimi yirmi yıl önceden bugüne getirdiğiniz hâl ortada; eğitim kalitesizleştirildi, eğitim maalesef içinden çıkılmaz bir hâle geldi. Yanlış hatırlamıyorsam 8 bakan değişti, 8 bakanla birlikte sizin iktidarınızda 8 ayrı eğitim politikası belirlendi. Her bakanla beraber arkasında oturan buradaki bürokratlar değişti ve yine sizin sunum kitapçığınızda olduğu gibi neredeyse her yere üniversiteler açarak ülkeyi üniversite kalitesi gerçekten tartışmalı üniversitelere kavuşturdunuz. Keşke dünyada ilk 500’e girebilen üniversiteler olsaydı, bugünkü gibi değil de kaliteli üniversite sayısı daha fazla olsaydı. Ve yine, üniversitelerde

kontenjanlar sınava giren öğrencilerin tercihleriyle dolmadığı için sizler kontenjanları kaldırmak zorunda kaldığımız bir eğitim sistemine dönüştürdünüz; ve yine, eğitimi paralı hâle dönmüş bir eğitim hâline getirdiniz.

Sağlık da yine aynı şekilde eleştirilmeye çok açık. Bugün bir MR için gelecek yıl hazirana randevu verilen bir durumdayız. Yine bir biyopsi için neredeyse bir sene sonraya randevu verilir hâle geldik. Sağlık da yine özel hastanelerin eline, kaderine terk edilmiş durumda. Şehir hastaneleriyle de, kamu-özel iş birliği projeleriyle de devletin kaynakları oralara aktarılmış durumda gözükmemekte.

Yine, güvenlik konusuyla ilgili şunu söylemek istiyorum: Bakın, bu ülkeyi yolgeçen hanına çevirdiniz. Bu ülkeyi şu an kontrolsüz şekilde giren -sayısını biliyor musunuz, ben bilmiyorum ama-sayırsız Suriyeli, Afganlı mültecilerle doldurdunuz; bakın, bu, bir güvenlik sorunudur. Diğer sorunları bir kenara koyuyorum ama en önemli güvenlik sorunu budur.

Sınırlarda Mehmetçik yirmi dört saat esasıyla yağmur çamur, kar fırtına demeden orada nöbet tutar, sınırdan kontrolsüz kimse geçemez ama sizin açtığımız kapılardan milyonlarca Suriyeli geçti. Ve yine, 2 bin kilometreye yakın mesafeden 25-35 yaş grubu içerisinde ellerini kollarını sallayarak gelen erkek Afganlılarla bu ülkeyi doldurdunuz; bakın, bu, bir güvenlik sorunudur. İşte ülkeye yapılabilecek en büyük yanlışlardan birisi budur; bunu, özellikle hatırlatmak istiyorum.

Ve yine, adalet üzerinde yükseleceğini ifade ettiniz ama ben size söyleyeyim: Bugün adalette yargının bağımsızlığını ve tarafsızlığını ve yine adalete olan güvenci maalesef ki yerlerde sürünür hâle getirdiniz. Geçen yıl “Adalette güven bu ülkede nedir?” diye sormuştuk. Siz vermiş olduğunuz yazılı bir cevapta dediniz ki: “Adalette yargıya, bağımsızlığına ve tarafsızlığına güven yüzde 38’ler seviyesinde.” Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, bir ülkede yargıya güven eğer yüzde 38’ler seviyesinde ise artık o ülkede yargıya güven kalmamıştır. Yani sizin yirmi sene önce hedeflediğiniz ne varsa yirmi yılın sonunda bakın, hepsinde maalesef ki geriye düşürdünüz bu ülkeyi. Yargı maalesef tarafsızlığını kaybetti, bağımsızlığını kaybetti; her merciye AKP’yle bağlantılı olan insanları hâkim, savcı olarak atamakla meşgulsünüz. AKP’nin il, ilçe kademelerinde görev yapmış, milletvekili aday olmuşt, belediye başkanı aday olmuşt partinize bağlı kişiler bugün hâkim, savcı kürsülerinde oturmaya devam ediyor. Nasıl tarafsızlığı ve bağımsızlığı sağlayacaksınız bu koşullarda? Yine, İstanbul Başsavcısı iken Yargıtaya atanıp dosya kapağını dahi bir kere çevirmeyen bir kişinin Anayasa Mahkemesi üyeliğine atanmasıyla mı sağlayacaksınız? Yine, İçişleri Bakan Yardımcısı olarak siyasi kimliğiyle orada görev yaparken, bütçe sunumlarında gelip sizin yanınızda durup siyasi kimliğiyle İçişleri Bakan Yardımcılığı yapan kişinin Danıştaya atanıp Danıştayda belki kendisine bir koltuk, bir oda dahi tahsis edilmeden, bir dosyanın kapağını dahi çevirmeden Anayasa Mahkemesi üyeliğine atanmasıyla mı sağlayacaksınız? Yargıyı siyasallaştırdınız. İşte, yargı sizin sayenizde artık bu ülkede vatandaşlara güven vermez hâle geldi. Yani bu koşullarda siz biraz önce ifade ettiğim gibi yirmi yıldan daha geriye düşürdünüz bu ülkeyi.

Bakın, ekonomiyle ilgili çok önemli değerlendirmeler yapıldı, bütçe kalemleriyle ilgili önemli değerlendirmeler yapıldı ancak bunların toplamı olarak ben şunu söylemek istiyorum: Bakın, iktidarınız sürecinde bu ülkede iç huzur kalmadı, iç barış kalmadı, güven kalmadı, adalete olan inanç kalmadı, eşitliğe olan inanç kalmadı. Kısacası, şöyle çıkın sokağa bir vatandaşın yüzü artık gülemez hâle geldi, yüzü gülmüyor vatandaşın; yarın güvencesi kalmadı. Gençlerin yarınla ilgili kaygısı var; üniversiteyi bitiren, mühendis olmuş, tıp doktoru olmuş gençlerimiz sizin iktidarınız döneminde çareyi yurt dışlarında arar oldu.

Ve yine, bütçe kalemleri maalesef doğru kullanılmıyor Sayın Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı. Şimdi kaynakların belirli yerlere, belirli yandaşlara aktarıldığı burada ifade edildi. Bakın, belediyelerle ilgili bir beyanda bulunayım. Bu belediyeler hepimizin belediyesi, belediye başkanları seçildikten sonra o beldede bulunan tüm vatandaşlara hizmet eder ama sizler eğer belediye başkanı bizdense uygulamanız başka, değilse başka türlü uygulamalar yapmaktasınız. Belediyelere yapılan desteklemeler, örneğin Belediyeler Birliği, İller Bankası desteklemeleri başta olmak üzere araç desteği, kredi desteği, proje desteği gibi desteklemeler neredeyse ortalama yüzde 95 dolaylarında Cumhurbaşkanlığı'na ait belediyelere yapılıyor Sayın Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı, geriye kalan yüzde 5 civarında ise diğer belediyelere. E, bu koşullarda siz nasıl eşitliği veya nasıl adaleti sağlayacaksınız? Nasıl orada hakkaniyeti sağlayacaksınız? Yani her belediye sizin iktidarınızdan olmak zorunda mı? Yani oradaki vatandaşlar eğer bir başka partiyi tercih etmişse... O vatandaşlar arasında orada size de oy vermiş olan vatandaşlar olabilir, onlar da cezalandırılıyor bu koşullar içerisinde.

Şimdi iktidara bağlı arkadaşları dinledik, dinliyoruz, sizleri de dinledik ve süreçte de dinleyeceğiz. Bakın, bir hastalık var, bu hastalığı şöyle açıklayayım. Daha doğrusu bu konuda iki değerlendirme yapacağım; birincisi, rakamlarla ilgili verileri değerlendirme yaparken, kullanırken 2002'den başlama hastalığı var; 2002'den bu tarafa yirmi yıl geçti. Yirmi yıldan bu tarafa artık ülkede yaşananların tüm sorumluluğu bu iktidarda, sizlerde. 2002'den bu tarafa rakamları alıp bugünküyle kıyaslama yaparak kendi yaptıklarınızın daha doğru olduğunu ifade etmeye çalışan matematiksel hesaplamalar içerisine girme alışkanlığı bu bütçe sunumunda da, bu bütçede de ortada ama gelin görün ki bakın, 2002'deki reel gerçeklikle sizin burada ifade etmek istediğiniz gerçeklik farklı. O günkü sayıların, rakamların karşılıkları daha düşük olabilir ama gerçek anlamda gücü ve etkisi daha fazlaydı çünkü oranları yönüyle bakarsanız, gerek dolar bazında gerek bütçe oranları yönüyle çok daha iyi durumdaydı.

Ve yine, şu hastalık devam ediyor: Bakın, bir olumsuzluk varsa, ki çok sayıda olumsuzluk yaşanıyor bu ülkede, bahaneyi mutlaka dış güçlere bağlama hastalığı bu bütçede de kendini gösterdi, buradaki konuşmalarda da kendini gösterdi. Ya, Ukrayna-Rusya savaşı şurada çıkacak daha dört beş ay olmuş ama sizin ülkenin bugünkü yirmi yıllık faturasını Ukrayna-Rusya savaşına bağlayacak kadar her şeyi dışarıya bağlama hastalığı devam ediyor. Pandemi iki yıl önce çıktı, yirmi yıllık faturayı iki yıl önceki pandemiye bağlama hastalığı kendini yine burada da gösterdi veya yurt dışında başka benzeri durumlar varsa "dış güçler veya dışarıdaki etkiler"... Sormazlar mı insana, eğer siz iktidar olarak dışarıdan gelebilecek tesirlere bu kadar açıksanız madem ülkeyi niye korunaklı hâle getirmediğiniz de bu dış güçlerden etkilenir vaziyettesiniz? Kısacası, biz artık bu numaraları yemiyoruz, vatandaş da yemiyor. Artık başka söylemlerde bulunun şu altı ay içerisinde çünkü altı ay sonra bunları söyleme imkânınız kalmayacak.

Şimdi bu bütçe şunu gösteriyor değerli arkadaşlar: Sadece seçime dönük vaatler içerir bir tarafı var; bu, gerek önceki dönemde, önceki günlerde görüştüğümüz torba yasalarda kendini göstermekte gerekse buradaki birtakım projelerde kendini göstermekte. Şimdi artık sizler de iktidar olarak gidici olduğunuzu görüyorsunuz. Vatandaşın sizlere karşı olan ilgisi, alakası değişti, sokakta bu hissediliyor yani siz ne kadar "Öyle değil." deseniz de siz de gidici olduğunuzu -iktidar anlamında söylüyorum, şahsınızı kastetmeden, bir bütün olarak söylüyorum- iktidarın gidici olduğunu herkes görüyor, biz de görüyoruz, siz de görüyorsunuz. O nedenle devletin imkânlarını, hepimizin vergileriyle oluşan o bütçeyi siyasetinize alet edebilmek adına kullanma gayreti içerisindeyiz. İşte, torba yasalarla birtakım vazgeçmeler var. İşte Genel Başkanımızın gündeme taşıdığı -ki o taşımasaydı torba yasa içine girmeyecekti- KYK borçlarındaki faizlerin silinmesi var, belli icra dosyalarından vazgeçmeler

var. Önceki gün görüldü, cemevleriyle ilgili bu zamana kadar hepimizin defalarca değişik kerelerde söylediğimiz birtakım iyileştirmeler var ama ne zaman aklınıza geldi? Yirminci yılın sonunda. Neden? Altı ay sonra seçim var.

Ve yine, şunu da söyleyeyim: Bakın, insanların hayalleriyle oynamaya devam ediyorsunuz; gerek şehit yakınları, gerek ekonomik durumu olmayanlar, emekliler, gençler bugün sizin sattığınız hayalle meşgul; o da nedir? O da TOKİ aracılığıyla konut sahibi olabilmeye girişimleri.

Şimdi, TOKİ üzerinden tabii ki ev yapılınsın, karşı değiliz, yapılmalı da. İhtiyacı olan, ekonomisi iyi olmayan gençlerimize, emeklilerimize, gazi ve şehit yakınlarına yapılınsın; biz buna karşı değiliz ama bu, sizin son dönemde vadettiğiniz projeyi keşke yirmi yıldır bu, süreçte yapabilmemiş olsaydınız. İşte gelmiş seçim ya, siz bu altı aylık süre içinde hangi projeyi hazırlayacaksınız? Hangi inşaata başlayacaksınız? Bu, tamamen seçime dönük, ihtiyaç sahibi vatandaşlarımızın inanın duygularıyla oynamaktan başka bir şey değildir. Ve kaldı ki buradaki ödeme koşullarına şöyle baktığınızda o projeye giren bir genç arkadaşımız ömür boyu neredeyse borç ödemek zorunda kalacak. İşte bunların hepsi son dönemde siz seçime dönük ne varsa yapalım gayretinizden başka bir şey değil.

Ve yine, bütçeyle ilgili şunu söyleyeyim değerli arkadaşlar: Bakın, bütçe kalemi olarak 2023 yılı gelir bütçesinde dediniz ki: “Çok artırdık, 3 trilyon 810 milyar lira bütçeyi artırdık yine gider bütçesi de ona göre arttı.” Şimdi, şöyle söyleyeyim: Bu bütçeyi eğer dolar bazında hesap edersek -ben hesap ettim- geçen yılki bütçeyle veya 2021 yılı bütçesiyle arasında hiçbir fark yok. Karşılaştırın, dolara çarpın, bölün; aşağı yukarı birbiriyile aynı rakamlar. Neden rakam yüksek? Enflasyon. İşte, sizin yarattığınız enflasyonla artık paranın alım gücü kalmadı, döviz karşısında değeri azaldı. Siz buraya TL bazında rakamları ne kadar büyük yazarsanız yazın gerçek anlamında değeri nedir ona bakmak lazım. İşte, gerçek anlamda değeri maalesef ki özellikle dolar bazında, döviz bazında bakarsanız erimiş durumda. Geçen yılki bütçeyle hatta 2021 yılı bütçesiyle arada hiçbir fark yok, hatta şunu da söyleyeyim: Geçen yıl siz, burada, bütçe görüşmeleri yapılırken 1 trilyon 750 milyarlık bir bütçe hazırlayıp geldiniz, o bütçeyi de böyle yerlere göklere sığdıramadınız. Biz dedik ki burada “Ya, bakın, siz daha bu bütçeyi yapıyorsunuz ama bu bütçe yapılırken daha karar aşamasına gelmeden bile eridi.” Yani bu, Komisyonda defalarca söylendi “Ek bütçe ihdas edilsin veya bütçe ona göre revize edilsin yoksa bu bütçe yarı yolda işlevini kaybedecek, hiçbir şeye çare olmayacak.” dedik ve sonuçta da öyle oldu.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son yarım dakikanız Sayın Arı.

CAVİT ARI (Antalya) – Haziran ayı ortalarında ek bir bütçe yapmak zorunda kaldınız.

Zamanım da bitmek üzere, sonuç itibarıyla keşke bu bütçe vatandaşlarımızın derdine derman olsaydı ama mümkün gözüküyor. Neyse ki zaman çok az kaldı, vatandaşımıza şimdiden söylemek isterim ki derdine derman olacak bütçeyi en kısa zamanda Millet İttifakı olarak bizlerin yapabileceğini buradan ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, öncelikle bir anonsta bulunmak istiyorum. Yemeğimiz aşağıda hazır ama bir ara vermeyeceğim, arzu eden arkadaşlarımız aşağıya inip yemek yiyebilirler, tabii bürokrat arkadaşlarımız da dâhil bu anonsa. Aşağıda yemek hazırlığımız var, isteyen, istediği zaman gidip yemeğini yiyebilir. Vakti verimli kullanmak açısından ara vermeyeceğim.

Öncelikle, Kamil Bey'in bir düzeltme talebi var, kısa bir düzeltme talebi, ona söz vereceğim, sonra isimleri bir anons edeyim hazırlanmanız bakımından. Daha sonra sırasıyla HDP'den Sayın Necdet İpekyüz, İYİ Partiden Sayın Metanet Çulhaoğlu, CHP'den Sayın İbrahim Kaboğlu, AK PARTİ'den Sayın Ekrem Çelebi, sonra yine CHP'den Sayın Sibel Özdemir şeklinde bir sıralamayla söz vereceğim.

Önce, Kamil Bey'e söz veriyorum.

Sayın Kamil Okyay Sındır, bir düzeltme için buyurun lütfen.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

4.- İzmir Milletvekili Kamil Okyay Sındır'ın, bütçe kanun teklifindeki ve Cumhurbaşkan Yardımcısı Fuat Oktay'ın bütçe sunuş kitapçığındaki bazı ifadelerle ilişkin açıklaması

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Benim düzeltmem aslında kanun teklifindeki bir terminoloji üzerine Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısından rica edeceğim. Biraz hocalıktan geliyor herhâlde, terminolojiye özen gösteriyorum.

Genel gerekçede sulanabilir alanların artırılmasına yönelik çalışmaları sürdürmekten bahsediliyor. Sulanabilir alanı artıramıyorsunuz efendim yani sulanan alanı artırıyorsunuz. Sulanabilir alan, potansiyel alan zaten bellidir, o da 8,5 milyon hektar.

Bir de sunuş kitapçığınızda “tarımda rekolteyi yükseltecek” ifadesini kullanmışsınız. Rekolte tarımda olmaz, ürün bazında olur, buğdayda, pamukta, fındıkta olur, “tarımda genel üretim miktarını artırmak” belki ifade olarak doğru bir ifade olur. Bunu ifade etmek istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

V.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/286) ve 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/285) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi, HDP Grubundan Sayın Necdet İpekyüz'e söz vereceğim.

Beş dakikadır süreniz.

Buyurun lütfen.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı, değerli bürokratlar, bakan yardımcıları ve değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Aslında, tabii arkadaşlarımız bir taraftan -işte iktidar da bütçeyle ilgili görüşlerini dile getirirken, muhalefet de özellikle altını çizdi- olumsuzlukları ve giderek geleceğin daha kabus olduğunu aktarmaya çalıştılar. Ben de burada, önümüzdeki dönemle ilgili, bütçe çalışmalarıyla ilgili nelerin hedeflendiğini, nelerin olması gerektiği konusunda konuşacağım fakat öncelikle şunu söylemek istiyorum: Bu Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi Başkanı Şebnem Korur Fincancı'yla ilgili, özellikle basında -daha geçen hafta dezenformasyon yasasıyla ilgili bir düzenleme yapıldı- TRT başta olmak üzere birçok haber “Evinde silah yakalandı, mermi yakalandı.” gibi... Silah yok, artı -babası asker, dedesi asker- 2008'de babası yaşamını yitirince kendisi silahları ve mermileri gidip teslim ediyor, sadece unuttuğu bir paket mermi. İki de babası ve dedesi ordu mensubu. Bunun düzeltilmesi lazım. Yargı devam ediyor, umarım en kısa sürede aklanır.

Şimdi, 2023 yılı bütçesiyle ilgili konuştuğumuzda... Ya, 2023 yılı bütçesinden önce aslında 2022'yi biz konuştuğumuzda daha ortaya gelmeden bir ek bütçe yaşadık burada ve ek bütçeyi Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı siz sunmadınız, Maliye Bakanı geldi ve yaklaşık yarı oranda bir bütçe artırıldı. Ya, bir kere sistemde problem var. Sistemde kimi zaman Strateji Daire Başkanlığı kimi zaman sizler, kimi zaman Bakanlık... Bu bir keyfiyete dönüşüyor ve bu sistemin en büyük problemlerinden biri zaten oturtamamız. Az önce arkadaşlar tekrar dile getirdiler, Merkez Bankasıdır, çeşitli kurullardır bize, Plan Bütçe Komisyonuna sunum yapması gerekirken yapılmıyor. Daha geçtiğimiz hafta Merkez Bankasına bir soru sorulduğunda, bilgi istendiğinde, özellikle kur korumalı mevduatla ilgili "Ben bu bilgiyi vermiyorum." dedi ve muhalefet terk etti. Şimdi, böyle olduğunda -sabah da konuştuğumuzda- o zaman hiç bunları tartışmaya gerek yok ama tartışacaksak... Aslında muhalefeti dinlemek lazım. "2023" dediğimiz sadece seçim yılı değil, önümüzde bir sürece giriliyorsa 2023'te, yeni bir döneme giriliyorsa Türkiye'nin bunca yıl çözemediği veya problemleri olan sorunları nasıl çözülebilir? Bunları da hedeflemesi lazım.

Baktığımızda "büyüme, büyüme" dediğinizde aslında büyüme, sadece bir kesim için büyüme varsa patolojik bir büyümedir, eşit oranda olması lazım. Türkiye'de "büyüme" dediğiniz; belli bir kesim zenginleşiyor, belli bir kesim az vergi veriyor, vergiden muaf oluyor, büyük çoğunluk yoksullaşiyor, büyük çoğunluk tekrar daha fazla vergi veriyor. Bunlarla ilgili bir düzenleme yok.

Şimdi, seçim sürecine girdik, kesenin ağzı açılacak ve ne olacak? Kısa dönemli bir balayı gibi görünse bile ondan sonraki süreçte enflasyon artışı, dövizde hareketlilik ve bir yığın problemi çıkacak. Peki, nedir? Aslında baktığımızda, 2023 bütçesinin büyük çoğunluğu ki her seferinde iktidar özellikle faize karşı olduğunu söylüyor ama para faize gidiyor. 2022 yılında sadece faize ayrılan para 330 milyarken şu anda 566 milyar faize gidiyor yani birçok kurumun, birçok bakanlığın harcamasından daha fazla bir para faize gidiyor. Peki, bu faizi kim ödüyor? Kur korumalı mevduattan başlasak birçoğuna kadar tekrar yoksullar, işçiler, emekçiler, onlar ödüyor. Bunlarla ilgili bir düzenleme var mı? Yok ve giderek bu haksızlık kartopu gibi büyümekte, işçinin aleyhine gelişmekte.

Asgari ücrette bir artış yapıldı, nisan, mayısta hemen kesiliyor, üçüncü dilime girmeden 2.500 liradan fazla bir para maaşlarından kesilmeye ve vergilerinden kesilmeye başlayacak neredeyse. Bunlarla ilgili bir düzenleme var mı? Yok. Yani bir taraftan yaparken... Hayatın kendisi markete gittiğinde, sokağa gittiğinde gerçekte bağdaşmıyor. "Yapılandırma" dediğimiz şey öteden beri biraz faizi düzeltme, faizi erteleme ama birileri için tümüyle bir affetme süreciyle karşı karşıyayız.

Neydi? 2023 için şu deniliyordu daha önce, Sayın Cumhurbaşkanlığı çıktığında diyordu ki...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son yarım dakikanız.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Ek süre vermeyecek misiniz Sayın Başkanım?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yok, düşünmüyorum.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – "2023 için hedef 25 bin." diyordu, şu anda 9 bin dolara geliyor; böyle bir gidişle hiç olmaz.

Son olarak da şunu söylemem lazım, aslında Sayın Başkan, bunu da özellikle biz, buradan bir de...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz eski üyemiz olarak bir dakika kullanın.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı, bir taraftan da -biz konuşurken, siz sunumuzda da- Sayıştay raporlarının da dikkate alınması ki Türkiye'de Sayıştay raporları bütçede dikkate alınmıyor ve şu anda hazırlanan Sayıştay raporlarında kimi kurumlar 10 kez uyarılmış, Merkez Bankası uyarılmış,

TMSF uyarılmış... Hep aynı şeyi yapıyorlar, Sayıştay yol gösterici olması gerekirken Sayıştay dikkate alınmıyor. Bu dikkate alınmamakla beraber yol gösterici kurum kenara itilip yolsuzluk giderek artıyor. Yani burada Sağlık Bakanlığından, Ticaret Bakanlığından, Karayollarından, birçok yerden tutsak her yerde yolsuzluk almış başını gidiyor. Yani bunu hiç bizim söylememize gerek yok. Ya, İstanbul'da şehir hastanesinde tüp bebek merkezi var, garanti sözleşmesinde yok, laboratuvar ödemesi yapıyor. Burada şehir hastanesi var, Ankara'da, ipotek kaldırılmıyor, ipotegi kaldıran yabancı firma. Karayolları yani kendi... Karayollarından vazgeçeyim, Merkez Bankası hâlâ... Burada geçen sefer biz çıkardık, Plan Bütçede dedik ki "Bundan sonraki bütçe programlama olsun." Onu yapmıyor, parçalı yapıyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir dakikayı da aştı Necdet Bey.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Yani bütün bunların dikkate alınması lazım, bunlar alınmadığı sürece bu yolsuzluk ve şey devam ediyor.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Şimdi, tekrar anons edeyim, belki o anda bu salonda olmayan arkadaşlarımız vardı. Merkez Bankası Başkanımızla anlaştık, 2 Aralıkta Plan Bütçe Komisyonumuza sunum yapacak, orada gerekli sorular sorulur diye düşünüyorum.

İYİ Partiden Sayın Metanet Çulhaoğlu, süreniz beş dakikadır.

Buyurun lütfen.

MEHMET METANET ÇULHAOĞLU (Adana) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, değerli bürokratlar, saygıdeğer milletvekili arkadaşlarım, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Görüşmekte olduğumuz 2023 bütçesi iktidarın son bütçesi olup fakirden alıp zengine veren ve genel adıyla bir faiz bütçesidir. 2023 yılında büyük bir coşkuyla kutlayacağımız cumhuriyetimizin 100'üncü yılı, 2023'te dünyada ilk 10 ekonomi arasına girebileceğini söyleyen iktidar, gayrisafı yurt içi hasılamızın 2 trilyon doları, kişi başına gelirin 25 bin doları, yıllık ihracatın ise 500 milyar doları aşacağını söylemişti. Millî gelirimiz bugün itibarıyla 9 bin dolar seviyesinde, devraldıkları ekonomimiz ilk 17'nci sıradan 21'inci sıraya düştü. Cari açık azaltılacaktı ama hızla arttı, daha yıl sonu gelmeden şimdiden 67 milyar dolara çıktı bu rakam.

İktidar hâlen milletimizin anasını ağlatan enflasyonu orta ve uzun vadede büyük sorun olarak görmemeye devam ediyor. 2002 yılında iktidara geldiklerinde enflasyon oranı yüzde 29'du, 2022 yılı için enflasyon hedefi ise yüzde 9,8'di. Bağımsız akademisyenlerden oluşan Enflasyon Araştırma Grubu (ENAG) eylül ayı itibarıyla yıllık enflasyon oranını yüzde 186,27 olarak açıkladı. TÜİK, makyajlanmış hâliyle bile eylül ayında bu rakamı yüzde 83,45 olarak açıklayabildi. Arada 100 puandan fazla fark var ve milletimiz enflasyonun bütün olumsuzluklarını iliklerine kadar yaşıyor. Rakamlar yalan söylemez arkadaşlar, bugün gıda enflasyonu yüzde 93,93, üretici enflasyonu yüzde 138,31, elektrik, gaz enflasyonu yüzde 369,20, enerjide enflasyon yüzde 317 olarak AK PARTİ sayesinde rekorlar üstüne rekorlar kırdı.

Yine, 2022 yılında kur varsayımları 9,27 kuruştı, bugün kur seviyesi 18 lira 60 kuruş. 2002 yılında bir hane halkı elektriğe aylık 11 Türk lirası öderken, bugün bu rakam 370-550 Türk lirası arasına yükseldi. Benzin 2002 yılında 1,48 kuruş iken bugün benzin fiyatı 20 Türk lirası. Mazot 2002 yılında 1,30 Türk lirasıyken bugün 26,5 Türk lirası seviyesine yükseldi.

Tarım Kanunu'na göre çiftçimize gayrisafı yurt içi hasılanın en az yüzde 1'i kadar yani 134 milyar lira destek verilmesi gerekirken, şu ana kadar verilen destek 30 milyar Türk lirası civarında kaldı. Tonu 2002 yılında 178 lira olan amonyum sülfat gübresi 13 bin 780 liraya, 194 lira olan can gübresi 11 bin 300 liraya, 261 lira olan üre gübresi 20 bin 980 liraya, 389 lira olan dap gübresi 21 bin 160 liraya yükseldi. Hâl böyle olunca da çiftçimiz yeterince ekemez, kazanamaz oldu ve tarımdan uzaklaştı, vatandaşlarımızın da bu iktidar yüzünden ucuz sebze, meyve yemesi böylelikle hayal oldu.

Burada dikkat edilmesi gereken en önemli husus, fiyatların aşırı artmasından kendilerini sorumlu tutmayarak “dış güçler” diye bağırıyor olmaları. Ülke hazinesine para bırakmayan ve faiz karşıtı olduğunu iddia eden AK PARTİ, 2022 yılı bütçesine 240 milyar Türk lirası faiz ödeneği koydu. Bunun yetmeyeceğini anladı ve bu rakamı 330 milyar Türk lirasına da yükseltti. 2023 bütçesinde ise iktidar 565 milyar lirayı faize ayırdı, daha buna kur korumalı mevduat fark ödemeleri de dâhil değil. Nitekim iktidarın kendi yaptığı son orta vadeli plana göre bile, 2022 yılı sonunda bütçe açığı en az 461,2 milyar Türk lirasına çıkacak.

AK PARTİ iktidarı yirmi yıl önce iktidara gelirken “3Y'nin yani yolsuzluğun, yoksulluğun ve yasakların olmayacağı bir Türkiye inşa edeceğiz.” demişti.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son yarım dakikanız.

MEHMET METANET ÇULHAOĞLU (Adana) – Şimdi, Türkiye’de yolsuzluk var, yoksulluk var, yasaklar var. Yani yirmi yılın sonunda “Kaldıracağız, düzelteceğiz.” dediğiniz her konuyu tekrar seçim vaadi olarak söylüyor olmanız sonunuzun geldiğinin de habercisi.

Konuşmamı sonlandırırken hepimize saygılar sunuyor, bütçenin de inşallah hayırlara vesile olmasını diliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın İbrahim Kaboğlu, buyurun.

Süreniz beş dakikadır.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Hazırnu saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Sabahleyin “Anayasa madde 161 gereği bu toplantıya Cumhurbaşkanı mı katılmalı yoksa yardımcısı katılabilir mi?” tartışması yapıldı. Ben anayasacı olarak bu soruya yanıt vermek için 2017 Anayasa kurgusunun resmini çekmeye çalışacağım, ondan sonra bu sorunun yanıtını vereceğim. 2017 Anayasa kurgusu, 5'inci yılında, 5'inci bütçesinde, kuram ve uygulamasıyla değerlendirmek için yeterli ampirik ve uygulamaya ilişkin verileri sağlamış bulunuyor. Birinci saptama şu: Devleti temsil ve yürütme yetkileri madde 104'e göre Cumhurbaşkanlığında birleştirildi. İkincisi: Cumhurbaşkanı Parti Genel Başkanı oldu; Anayasa'yla bağdaşmazlığı ayrı bir tartışma ve bunun sonucu olarak en gerçekçi niteleme olarak “parti başkanlığı yoluyla devlet başkanlığı ve yürütme” adını verebileceğimiz bir anayasal kurgu ortaya çıktı.

Peki, bu kurgunun uygulaması nasıl oldu? Bu, kısaca tarihimizde bir ilk. Çağdaş dünyada ise benzeri olmayan bu düzenleme üç yokluk hâliyle malul; siyasal sorumluluk yok, hesap verebilir hükümet yok -hükümet de yok zaten- siyasal karar düzenekleri yok. Hâliyle bu durum uygulamaya da yansıdı ama kurguya aykırı bir biçimde yansıdı. Şöyle ki: Kolektif karar düzeni olmadığı hâlde kolektif görüntü verilmek istendi. “Bakanlar Kurulu” dendi, olmadı “Kabine” dendi ama Kabine bilindiği gibi Britanya parlamenter rejiminden alınma ve dayanışma hâlinde siyasal sorumluluk sahibi heyetin oluşturduğu bir kurul ancak bu da doğru değil çünkü burada zaten karar mekanizması da yok.

Bireysel olarak bakıldığı zaman, Türkiye Büyük Millet Meclisinde haftalık grup toplantılarına, parti başkanının toplantılarına bürokratlar da Bakanlar da katılıyor; anayasal açıdan mümkün değil. Sonra, Cumhurbaşkanının parti toplantılarına yönelik konuşmalarını saraydan yapması, saha toplantılarını ise daha çok Cumhurbaşkanı unvanıyla ve Cumhurbaşkanı logosunun önünde yapması, sarayda politika kurulları mevcut olduğu hâlde Bakanların politik tartışmalara ve çekişmelere girmeleri; Anayasa ile uygulama arasındaki ayrışma. Peki, bunların sonucu nedir? Bunların sonucu -Anayasa’da öngörüldüğü hâlde- yasama, yürütme ve yargı ayrılığı yerine 3 erkin de tek kişi güdümüne girmiş olması. İkincisi, kişi, parti ve devlet birleşmesi. Hâliyle üçüncüsü, anayasal hak ve özgürlüklerin büyük ölçüde askıya alınmış olması.

Peki, acaba Anayasa madde 161 açısından durum nedir? 161’de bütçe için “Cumhurbaşkanı tarafından kesin hesap sunulur.” deniliyor. Şimdi, Cumhurbaşkanı açısından açık hüküm öngörülüyor. Ama mesela, 104’üncü maddenin üçüncü fıkrasında Meclisin açılış konuşması için “Gerekli gördüğü hâllerde TBMM açılış konuşmasını yapar.” diyor. Yani o takdire bağlı bir yetki, bu ise Cumhurbaşkanı için bir yükümlülük. Peki, Cumhurbaşkanı Yardımcısının konumu nedir? Madde 106 fıkra üçte “vekâlet” deniyor ve vekâlet geçici olarak görevden ayrılması durumunda yani “Anayasa’nın belirttiği durumda Cumhurbaşkanı vekâlet edebilir.” deniyor, ne zaman vekâlet verildiğine dair Resmi Gazete’de okuyoruz zaten. Dolayısıyla burada ben bütçenin önemi konusundaki tartışmalara girmeksizin, esasen -tabii, şahsileştirmeksizin de- bu yetkinin Cumhurbaşkanı tarafından Anayasa’ya göre kullanılması gerektiğini vurgulamak istiyorum. Peki,, o zaman sonuç nedir; vargı, saptama? 2017 Anayasa kurgusu sürdürülebilir değil ama daha vahim olanı, Anayasa kurgusu mimarlarının kendi oluşturdukları anayasal düzene saygı göstermemeleri. Bu nedenle 3 anayasal düzen veya düzensizlik karşımıza çıkıyor: Bir, Anayasa’nın demokratik hukuk devletine ilişkin kuralları; iki, demokratik hukuk devletiyle bağdaşmayan kuralları; üçüncüsü ise her ikisinin de dışında kalan yani uygulama. Peki, çıkış nedir? Çıkış demokratik hukuk devletidir. Tarihsel birikim ve deneyimimiz parlamenter rejim ekseninde olmuştur, oluşmuştur. Bu konuda parlamenter rejim ereğinde, parlamenter rejimin kurulması için meşru, haklı ve gerekli bir zemin bulunmaktadır. Gelin, o zaman, aklın yolu birdir, aklıleştirilmiş parlamenter rejim yolunda irademizi ortaya koyalım.

Dikkatiniz için, dinlediğiniz için teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Ekrem Çelebi şu anda yok, o gelince söz veririz.

Sayın Sibel Özdemir, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) - Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısını, değerli bürokratları ve tüm katılımcıları saygıyla selamlıyorum.

Evet, baktığımız zaman, zaten bütün gün detaylı tartışmalar yapıldı ama şuna vurgu yapmak istiyorum ben: Sunumunuzu çok detaylı şekilde inceledim, işte yeni bir Türkiye yüzyılı vizyonu ortaya koyuyorsunuz. “Buna yelken açıyoruz.” derken Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız... Tabii ki ülkenin ekonomik anlamda gerçekten, mevcut çok ciddi sorunları var yani ekonomik anlamda ciddi sorunlarla baş başa bırakıldı. Burada tabii ki maalesef yanlış ekonomi politikaları, yanlış tercihler ve bunun sonunda karşı karşıya kaldığımız tablo var. En azından bunların... Yani sunumda belli konularda bunlar kabul edilip bunlara dönük somut adımların nasıl atılacağını göremedim ben açıkçası. Temel

yaklaşımları ortaya koydunuz, işte “adil ve sosyal bir anlayış” diyorsunuz, işçi, işvereni emekli, çiftçi bütün kesimleri sayıp 85 milyonun bütçesi olduğunu söylüyorsunuz ama alt başlıklarda ve sunumun devamında bunları göremedik.

Değerli Kaboğlu Hocamın giriş yaptığı gibi, gerçekten, 2018 sonrası bu sistemle birlikte, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle birlikte, ekonomi başta olmak üzere temel kurumsal yapılarda ciddi tahribat oldu. Bir taraftan kurumsuzlaşan yapılar, bir taraftan da kişiselleşen kurumlar oldu ve bu bağımsız ve gerçekten denetleyici kurumlarda ciddi tahribat oldu, hesap verebilirlikten ve şeffaflıktan uzaklaşıldı, mali disiplinden uzaklaşıldı, denetimden uzaklaşıldı. Doğal olarak da bunun yarattığı tahribatlar bu yaşananların aslında bugün ekonomi anlamında da karşı karşıya kaldığımız tablonun belki de sonucu oldu.

Evet -baktığımız zaman sunumunuza- bazı alanlara değinmek istiyorum. Sunumda ve bugün Plan Bütçe Komisyonuna gelen birçok torba yasada da sorunlar, vatandaşların karşı karşıya kaldığı sorunlar ve bu sorunlara çözüm üreten torba paketlerle hep karşıya karşıyayız. İşte vergi yapılandırılmaları... “Vergiden vazgeçtik.” diyorsunuz ancak bugün geldiğimiz bütçede ciddi bir vergi yükü getiriliyor; böyle bir çelişki de var, buna değinmek istedim.

Özellikle eser siyaseti, hizmet bütçesi, eser bütçesi üzerine çok vurgu yapıyorsunuz. Evet, bunlar yapıldı -yirmi yıl- siz de bunlara çok vurgu yapıyorsunuz. Ama neticede geldiğimiz tablo nedir, sonuç nedir? Ciddi bir enflasyon, işsizlik, sizin o “üretim, yatırım” dediğiniz noktada ciddi bir borç yükü sarmalı var. Bugün faiz verileri bütçeye de yansımış, ciddi bir faiz yükü var. Dış ve özel sektörün borçları, hazinenin borcu, faiz yükü var, gelir adaletinde ciddi bir sorun alanı var. Evet, gini katsayısı var, bir iyileşmeden bahsediyorsunuz ama bu, beklenen düzeyde mi? Bugün vatandaşların -baktığımız zaman- yüzde 10’luk en yüksek gelir düzeyi ile yüzde 10’luk en düşük gelir düzeyi arasındaki kat artmış, 13-14 kat seviyesinde ve bunda bir iyileşme gözüküyor ve esnafa ya da belli kesimlere sürekli kredi destekleri var. Yani bir borcun artışı, gerek tarım gerek sanayi alanındaki girdi maliyetlerindeki ciddi artışın sonucunda kredi destekleriyle verilen destekler var ama bunlar o sorunu temel olarak çözecek bir yaklaşım değil, sürekli bir yapılandırma ve kredi destekleri ve vergi yüküyle bunu karşılıyoruz; bu, temel bir sorun olarak gözüküyor.

Eğitim ve istihdam alanındaki o eş güdümü sağlayacak bir politika maalesef hâlâ ortaya koyamadınız. Ciddi bir nitelikli insan kaynağımız var ama onları istihdam edilecek bir noktaya taşıyamadık.

“İhracat, yatırım, istihdam bütçesi” dediniz ama bunu bütüncül olarak gören politikalar yok. Ya, ben bunu burada da göremedim. Ben bir akademisyenim, Avrupa Birliği çalışıyorum ve burada bu bütüncül yaklaşıma hâlâ ulaşamadınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son yarım dakikanız.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) - Çabalar var ama bunu bütüncül olarak, somut olarak ortaya koyamadınız. Gerçek Avrupa Birliği raporu var Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım. 2007’de ve belki 2002 sonrası süreçte bizim en başarılı olduğumuz alan -sizin iktidarda olduğunuz dönemde- kurumsal yapıları, özerk, bağımsız, kurumsal yapıları ama bunlarda 2018 sonrası ciddi tahribat var. Bu belki genel olarak dikkat edilmesi gereken bir durum. Şeffaflık, kurumsallaşma; buralardaki tahribatı düzeltmeden gerçekten yaptığınız politika araçlarından bir sonuç alamayacağız gibi gözüküyor ve alınamayacak da kısa vadede.

Ve güvenlik ve hukuk sistemi; burada eğer hâlâ Merkez Bankası Başkanı talimatla atanırsa, Anayasa Mahkemesi üyeleri talimatla atanırsa, HSK'nin yapısını düzeltemezsek, hukuk güvenliğini sağlayamazsak aldığımız politika araçlarının ekonomik anlamda sonuç vermeyecektir diye ben düşünüyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Başkanım.

Söyleyecek çok konu var ama süremiz çok kısıtlı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir ay boyunca başka vesilelerle de inşallah fikirlerinizi ifade edersiniz.

Şimdi, HDP Grubundan Sayın Ömer Faruk Gergerlioğlu'na söz veriyorum.

Buyurun.

Süreniz beş dakikadır.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Dikiş tutmayan bir bütçeyi konuşuyoruz maalesef. Geçen sene de hep bunu konuştuk, dediklerimiz doğru çıktı. Ek bütçe hazırlandı ve bu sene de yine aynı olacak gibi görünüyor, yine önümüzde bir ek bütçe olacak gibi görünüyor.

Aslında değişen hiçbir şey yok gibi Sayın Başkanım. Geçen sene de sizin yerinizde Sayın Lütfi Elvan oturuyordu, daha sonra aniden bir değişiklik, beş on gün sonra karşımızda Sayın Bakan olarak gördük.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – O önceki seneydi. Zaman çabuk geçiyor ama iki sene oldu.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Yani önümüzdeki günlerde sizi de böyle bir ani değişiklik bakan olarak görüp görmeyeceğimiz belli değil. Öylesine ilginç bir ülkede yaşıyoruz maalesef.

Şimdi, tamamen bir felaket tablosu var. Aslında kısa vadeli dış borçların 182 milyar doları bulunduğu, Merkez Bankası rezervlerinin eksi 55 milyar doları bulunduğu bir dönemi yaşıyoruz ve ülkenin parası faize gidiyor. Bütçede, biliyorsunuz, 566 milyar lira yine faize ayrıldı ve vatandaşın bütün parası faize gidiyor. Enflasyon yüzde 9 olarak hesaplanmıştı, şu anda, birtakım uyarılarla, iktidarın istediği şekle uydurulmuş TÜİK rakamlarına göre yüzde 83,5; ENAG rakamlarına göre yüzde 180'leri bulan bir enflasyonla karşı karşıyayız ve hepimiz de bu net gerçeği görüyoruz. Yani iç ve dış hiçbir mazeretle açıklanmasın bu. Batı'da yüzde 7, 8 enflasyonun yaşandığı, savaşın Rusya ve Ukrayna'da bile yüzde 18, 20'lerde enflasyonun olduğu bir dönemde biz maalesef büyük bir felaketi yaşıyoruz, örtülü devalüasyonlar yaşandı. Geçen sene de zaten -bütçeyi yaparken doların patlamasıyla- bu bütçenin tutmayacağını, bu bütçenin doğru olmadığını defalarca söyledik ama dinlenmedi ve güya bir bütçe yapıldı. Bu açık kapatılmak için özelleştirmeler ve satışlar var gücüyle devam ediyor. 1,3 trilyon, ücretlinin cebinden alınıp sermayenin cebine veriliyor, halk daha da fakirleşiyor, uçurum büyüyor; yandaş, faizci büyüyor. Gelir dağılımının bu kadar kötü olduğu bir dönem herhâlde olmadı, gittikçe de kötüleşiyoruz. Bu arada da bir seçim ekonomisi uygulanmaya başlandı. “Biz elimizden geldiği kadar bu seçim ekonomisini uygulayalım; eğer ki kazanamazsak kazananın başına yıkarız, kazandığımız takdirde de -yine aynı- var olanı satarak yolumuza devam ederiz.” diye düşünüyorum iktidar.

85 milyondan vergi toplanıyor, KDV, ÖTV'lerle garibanların beli bükülüyor ve bunlar, bu vergiler anapara ve faiz ödemelerini karşılamıyor. Faiz ödemeleri şu anda sosyal yardımların 2 katı olmuş durumda ve bankalar, şu anda -bakın, tüm Türkiye toplumu bilsin, duysun- bu ülkenin en çok kâr eden kuruluşları; yüzde 520 kâr ediyorlar, çalışan sayıları artmamasına rağmen müthiş bir kâr yaşıyorlar.

Ülke tüm uluslararası endekslerde de geriliyor -sadece bizim sözlerimizle değil- çok sert düşüşler yaşandı, son bir iki yıl içinde inanılmaz sert düşüşler yaşandı, her türlü ekonomik, hukuki endekslerde son derece sert düşüşler yaşandı. Cari açık artıyor, bir örtülü devalüasyon yaşandı ve ücretlinin millî gelirden aldığı pay yüzde 11 azalırken sermayenin payı yüzde 11 arttı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son yarım dakikanız.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Yani müthiş bir şekilde zengin ile fakirin arasındaki uçurumun arttığı ve iktidarın pişkince, daha, bu tablonun kötü olduğuna dair hiçbir yorumu kabul etmediği, ilerleme olduğunu söylediği, büyüme rakamlarının gerçekçi olmadığı bir tabloyu gördük. Umarım ki önümüzdeki dönemde böyle olmaz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Üyemiz olmayan 2 arkadaşımız kaldı. Ekrem Bey'in anlayışına sığınarak, beşer dakikadan on dakika onlara da söz verip sonra Ekrem Bey'e döneceğim.

Sayın Fikret Şahin ve Sayın Ömer Fethi Gürer var salonda sadece -2 arkadaşımız- onlara söz vereceğim.

Sayın Fikret Şahin, süreniz beş dakikadır.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Sayın Başkan, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Ben de 2023 yılı bütçemizin ülkemiz için hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Tabii, özel bir bütçe, cumhuriyetimizin 100'üncü yılına ait bütçeyi hep birlikte yapıyoruz. Tabii, baktığımız zaman, mevcut iktidarın 2023 yılına ait hedeflerinin yüzde 50'den daha fazla oranda küçüldüğünü görüyoruz. Efendim, gayrisafi millî hasıladada olsun, kişi başı millî gelirden, ihracat miktarımızda, işsizlik ve enflasyon oranında 2023 hedeflerinin bir hayli gerisinde bir bütçeyle karşı karşıyayız. Daha doğrusu, hedeflenenenden artık uzaklaşmış, yorulmuş, yönetme kabiliyetini yitirmiş bir iktidarın artık son bütçesini hep birlikte burada konuşuyoruz.

Efendim, daha önce millî geliri 2 trilyon olarak düşünmüştük, 2023'te böyle bir hedefi vardı mevcut iktidarın ama görüyoruz ki bu, 1 trilyon dahi değil şu anda. Kişi başı millî gelir 25 bin dolar olacaktı, inanım, Cumhurbaşkanı Yardımcısının bütçe sunumunda kişi başı millî gelirin ismini dahi duymadık; efendim “kişi başı satın alma parite endeksi” denilen, ne olduğu belli olmayan bir ifadeyle karşı karşıya kaldık ve bugünkü verilen çizelgelerde de 2023 yılında kişi başı millî gelirin 10.071 dolar olacağını yani yüzde 50'den daha fazla bir azalmayı görüyoruz.

Efendim, tabii, nasıl bir ekonomik politika izliyoruz, bunu da anlamak mümkün değil. İşte “heterodoks” “Ortodoks” “epistemolojik kopuş...” Ya, daha doğrusu, siz muhtemelen artık milletten koptunuz yani ne olduğu belli değil. Bunu da özellikle açıklamasını rica edeceğim Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısından çünkü bu konuda konuşmalar olduğu zaman gülümsediğinizi gördüm, şimdi dahi gülümsüyorsunuz. Yani ben anlayamıyorum nasıl bir politikadır bu? Bunu açıklarsanız memnun olacağım.

Şimdi, efendim, tabii, kur korumalı mevduat hesabıyla ilgili bir hayli tartışmalar oldu. Ben de daha önceki Plan ve Bütçe Komisyonu görüşmelerini takip ettim. Merkez Bankası yetkilisine -ki şu anda burada kendisi de- milletin temsilcileri “Milletten toplanan vergileri nereye harcıyorsunuz?” diye soruyor ve “Bunu cevaplayamam.” diyor. Burada ben Komisyon Başkanının tutumunu da açıkçası yadırgadığımı ifade etmek istiyorum; burada milletvekillerinin sorularına cevap verilmeli, biz önümüzü görmeden burada bir bütçe yapmak durumunda kalıyoruz. Yani kur korumalı mevduatın sonu nasıl olacak, nasıl neticelenecek; bizler şu anda bunu bilemiyoruz.

Bakınız, orta vadeli programda diyorsunuz ki: “Efendim, hâlen kur korumalı mevduata rağmen mevduat oranlarının yüzde 53’ü dolara endeksli.” Yani demek ki yeteri kadar etkisi olmamış bunun. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, yine orta vadeli programda ve bütçe sunumuzda diyorsunuz ki: “Efendim, biz liralasacağız ve liranın değerini artıracacağız.” Peki, öyle yapacaksınız neden bu kamu-özel iş birliği projelerinin ödemelerini dövizle yapmaya devam ediyorsunuz? Bakınız, sizin iktidarınızın en büyük samimiysiz olduğu nokta burası, tutarsızlığınız var. Vatandaşa “Lira kullanın, biz liralasacağız. Türk lirasının değerini kıymetli hâle getirmek istiyoruz.” diyorsunuz; devletin yekûnlu, yüksek miktardaki ödemelerini devamlı suretle dolara ve euroya endeksli, dövizle yapıyorsunuz yani bu, tutarlı değil. Vatandaşa dönüp de “Siz yastıkaltı dövizinizi çıkarın.” dediğiniz zaman kimse çıkarmaz yani tutarsızlık var burada ve mevcut AKP iktidarının en büyük tutarsız olduğu ve samimiysiz olduğu nokta burası. Kamu-özel iş birliği projelerinin derhâl Türk lirasına çevrilmesi ülkemizin menfaatindedir ve bunu dikkatinize sunuyorum, geçen yılki sunumda da yine ifade etmişim.

Yine, ihracatın yüksek olduğunu ve ihracatı artırmaya yönelik bir ekonomi politikası izlediğinizi söylüyorsunuz. Tamam, olabilir ama neden ithalattan bahsetmiyorsunuz? İhracatın ikizi ithalat. Şimdi bakalım, orta vadeli programda; bakın, elimde, burada.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son yarım dakikanız.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Efendim, biraz süre rica edeceğim Sayın Başkan.

İlk yedi ayda ihracat 144 milyar dolar, ithalat 206 milyar dolar yani ilk yedi aydaki açığımız 62 milyar dolar ve yıl sonu 105 milyar dolar yani ithalat daha fazla. Hani siz ihracatı artırmıştınız? Herhâlde ithalattan haberiniz yok. Bakın, ithalat daha fazla ve açık giderek artıyor.

Efendim, enflasyon... Yok, işte “Covid’i yaşadık. Rusya-Ukrayna çatışması oldu, tedarik zincirleri kırıldı. Fiyat istikrarı oluştu, ondan dolayı enflasyon oldu...” Tamam, kabul. Savaşan ülkelerin enflasyonu bizden az; Ukrayna’da enflasyon yüzde 20 civarında, Rusya’da yüzde 15 civarında. Tutarsızsınız... Tamam, dünyada diğer ülkelerde enflasyon artmış olabilir, doğrudur ama bizim kadar artmadı. Onlarda 1 birim arttıysa, bizde 10 birim arttı, 20 birim, 100 birim arttı. Dünyanın en fazla enflasyon oranına sahip ülkelerin başında geliyoruz ve neden acaba bizde bu kadar artmıştır?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim Sayın Şahin.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Son bir noktayı ifade edeceğim.

Efendim, şehir hastaneleriyle ilgili bahsedildi “Sağlıkta şöyle devrim yaptık, böyle devrim yaptık...” Şimdi buradan göstereceğim -Sayın Uğur Bey, sizin de dikkatinizi sunuyorum- bakınız, SMA hastası bir çocuğumuz ve yol üzerinde, otoyolda totemin üzerinde bu yardımı istiyor: “Haydi Türkiye! Ebrar’a nefes ol.” Burası neresi, biliyor musunuz? Sizin memleketiniz. Akhisar-Manisa arasındaki otoyolda bu asılı. Ben bunu görünce utanıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Bir örnek... Bir saniye lütfen...

Bakın, bu da yine SMA'lı bir hastanın minibüs arkasındaki ilanı. Aileler bu durumda.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama bir dakikayı aştınız Fikret Bey.

Teşekkür ederim.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Bu mu beyaz reform? Bakın, bu da alışveriş merkezi... Olmaz...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir ay boyunca buradayız, farklı vesilelerle dile getirirsiniz fikirlerinizi.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Tabii, tabii... Teşekkür ediyorum.

Devamını söyleyeceğim, sağ olun efendim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi Sayın Ömer Fethi Gürer Bey'e söz veriyorum.

Buyurun.

Süreniz beş dakikadır.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkürler Başkan.

Bu bütçe işçi, işsiz, çiftçi, emnaf, emekli, engelli, atanamayan, genç, kadın, sorunlu kesimleri mutlu edecek bir bütçe değil; bütçe faiz bütçesi. Konuşmacı arkadaşlarımız muhalefet adına kapsamlı olarak bunlara değindi. Ben farklı konulara değinmek istiyorum.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, Başbakanlık kalkınca yürütmenin başı Cumhurbaşkanı oldu. Önceki sistemde Cumhurbaşkanına milletvekili soru soramıyordu çünkü Başbakan yürütmeden sorumluydu; milletvekili Başbakanı soruyor, yanıt alıyordu. Cumhurbaşkanına ise milletvekilinin soru sorma olanağı da yok. Cumhurbaşkanı Yardımcısı olarak size soru soruyoruz, siz bakanlara yönlendiriyorsunuz, bakanlar kimi soruya dört beş yılda yanıt veriyor, hatta hiç yanıt vermiyor, kimi bakanlar da ellerindeki verileri vermek yerine TÜİK'i adres gösteriyor. TÜİK'teki çoğu veri güncel değil. Örneğin, soruyorum: TÜİK 2001 yılından beri tarım sayımı yapmıyor. Tarım sayımı neden yaptırılmıyor? 10 ve 11'inci Planlara yazmışsınız. Kim TÜİK'e talimat verecek? On yılda bir tarım sayımı yapılması gereken yerde neden yapılmıyor? Bu sorunun yanıtını verebilir misiniz? Sonra "Doğru bilgi sorunu var." deniyor. Milletvekilinin sorusuna dahi yanıt verilmeyince kamuoyu nereden bilgilenecek? Tarım Kanunu 2006 yılında çıktığında "Gayrisafı millî hasılanın yüzde 1'i çiftçiye verilecek." yazıyor. 2006 yılından beri neden çiftçimize bu destek verilmiyor? Bu sorunun muhatabı kim? Faize 565 milyar ayrılan bütçede, çiftçiye Tarımsal Destek Programı'nızda 54 milyar ayırmışsınız. Tarım Kanunu'nun 21'inci maddesine göre, çiftçi, kanun çıktığından beri 200 milyarın üzerinde alacaklı duruma geldi. Neden kanunu uygulamıyorsunuz?

Emeklilikte yaşa takılanların sayısını bakanlara soruyoruz, yanıt yok. Emeklilikte yaşa takılanlar ve emekli için bu bütçede ne var? Ülkemizde EYT'li kaç kişi? Bu soruların yanıtını sizden bekliyoruz.

696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'yle bir kısım işçiye kadro verildi. KİT, BİT, bakanlık, kurum, kuruluş ve ortaklıklarda, hâlen taşeron firmada, kamuda kaç kişi çalışıyor? Bu soruya da yanıt alamıyoruz, açıklar mısınız?

Ülkemizdeki Suriyeli sayısını soruyoruz, İçişleri Bakanı 3,5 milyondan söz ediyor. Millî Eğitim Bakanına soruyoruz, yabancı uyruklu öğrenci sayısının 1 milyon 200 bine eriştiğini belirtiyor. Suriyelilerin ülkemize gelişinden sonra ülkemizde doğan Suriyeli ailelerin çocukları T.C. vatandaşı olduğuna göre, onları, artık Suriyeli olarak saymıyor musunuz? Bunlara eğitim veren PİKTES öğretmenleri var; kadrolu öğretmen değil, 657'ye tabi değil. Bu öğretmenlere kadro verecek misiniz? Üniversiteli işçilerin çalıştıkları kurumlarda memur olmasına yönelik bir düzenleme yapacak mısınız? Bütçede, atanamayan 500 bin sağlıkçı, 400 bin öğretmen için bir kaynak yer alıyor mu?

Kaç atama olacak? Mühendislerin de durumu benzer. Kimden bilgi alacağız? Staj süresinin -yaşlılık sigortasıyla başlayarak- emekliliğe esas olmasını talep edenler var. Bunların sayısı kaçtır? Bu konuda ne yapılıyor?

Bu bütçede unutulmuş il yine Niğde. Ülkede 55 havaalanı geçmişten bu yana gelenlerle beraber oldu, Niğde Havaalanı 1996 yılından beri temel olarak kaldı. Yapılacak mı? Niğde Enerji İhtisas Bölgesi'nin 2015 yılında yapılacağı duyuruldu, çivi çakılmadı. Ayrılan alanın Kuveytilere satıldığı söyleniyor, doğru mu? 1.210 kişi çalışacak diye 2.537 hektar alan sekiz yıldır boş kaldı. Son durum nedir? Niğde Aktaş(Andaval) Lojistik İstasyonu on yıldır konuşuluyor; ne zaman yapılacak? Bu da mı sözde kalacak? Niğde merkez Yüksek Hızlı Tren Projesi'nden neden muaf? Neden Niğde IPARD kapsamına alınmadı? Niğde, yirmi yıllık Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarında unutulmuş bir şehir olarak bu bütçede de unutuluyor. Bir de Niğde'de her seçimde petrol çıkar, bu seçimde yine petrol çıkacak mı? Çünkü on yıldır Niğde'de petrolle ilgili daha hiçbir çalışma da olmadı. Seçim yaklaştı mı Niğde'de petrol çıkıyor. Bakanın birisi seçimden önce geldi "1.700 kişi altı ayda iş bulup çalışacak." dedi, temel attı, ora da temel olarak kaldı. Yüzyılı inşa edeceğini söyleyen arkadaşlarımız oldu. "İnşa" yeniden başlamak anlamına gelir, o zaman Adalet ve Kalkınma Partisi yirmi yılda hiçbir şey yapmadığını kendisi ikrar etmiş oluyor çünkü geleceğin yüzyılına inşa ederseniz geçmiş yirmi yılın boşa geçtiği ortaya çıkıyor.

Bu dönemde, Adalet ve Kalkınma Partisi döneminde önemli yıkım kamu varlıklarında oldu, 250'nin üzerinde kurum, kuruluşun satışı gerçekleşti. O varlıklardan elde edilen paraların nereye gittiği de açıkça yer almıyor. Şeker fabrikaları özelleştirildi. Şeker fabrikaları özelleştirildiğinden şeker fiyatına müdahale edilemeyeceğini Bakan Bey yazılı yanıtında bildiriyor. Böyle saçmalık olur mu? Ülkede her yer yangın yeri.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Şimdi, sırasıyla, önce AK PARTİ'den Sayın Ekrem Çelebi'ye söz vereceğim, sonra İYİ Partiden Sayın Ayhan Erel'e, daha sonra yine AK PARTİ'den Sayın İbrahim Aydemir'e söz vereceğim.

Sayın Ekrem Çelebi, buyurun lütfen.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, çok değerli milletvekilleri, Strateji ve Bütçe Başkanımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın çok değerli bürokratları ve çok değerli basın mensupları; 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin görüşmelerinin hayırlı olmasını bütün kalbimle temenni ediyorum.

Değerli milletvekilleri, tabii ki burası bir bütçe yani yaklaşık olarak biz de dört senedir burada, bütçede beraberiz, -ama özellikle bazı konuşmacılarımız ki dört yıldır Türkiye Cumhuriyeti devletinin bütçesini yapıyorlar- evet, biz farklı kulvarlarda olabiliriz, farklı partilerde olabiliriz ama hepimizin vatani birdir, toprağı birdir, ezanı birdir, bayrağı birdir ve bütçesi de birdir. Elbette ki AK PARTİ hükümetleri kendi gücünü millettendirir. Dolayısıyla millet bu yetkiyi verdiği zaman biz de hâliyle bütçesini yaparız, Türkiye Büyük Millet Meclisine getiririz ve bütçe üzerinde biz de burada yorum yaparız. Ama şöyle...

Şimdi, biraz önce, özellikle Cavit Bey'in birkaç tane cümlesi vardı "Ya, siz yirmi yıl boyunca hiçbir şey yapamadınız." diye; demin Sibel Hanım da işin açıkçası onu söyledi. Şimdi, benim elimde şöyle 3-4 sayfalık bir metin var. Bunun hepsini okumayı düşünmüyorum ama eğer Marmaray'ı AK PARTİ hükümetleri yapmadıysa kim yaptı? Hızlı treni eğer AK PARTİ hükümetleri getirmediyse kim

getirdi? Yani olimpiik yüzme havuzları -ki hepimiz belli bir yaştaız- 4-5 tane büyükşehirimizde vardı yani olimpiik yüzme havuzları yoktu. Bugün benim ilçemde olimpiik yüzme havuzu var, ilimde olimpiik yüzme havuzu var.

CAVİT ARI (Antalya) – Antalya’da yok.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Tünelleri kim yaptı? Bir şey arz edeyim...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Hangi ilçede?

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Patnos’ta var. Gel, seni Patnos’a götüreyim, sıkıntı yok; gel, seni Ağrı merkeze götüreyim, sıkıntı yok. (CHP sıralarından gürültüler)

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Metroyla siz bir gidin...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bak, bir şey söyleyeyim: Metrolar, ulaştırmalar...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Sayın Çelebi...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bak, bir şey arz edeyim, ben sizi dinledim.

Bak, sadece ulaştırmada -bir gün NTV’de canlı yayındaydım- bizim sadece Hamur-Tutak-Patnos arasına yapmış olduğumuz yol inanın ki 2,5 katrilyon; 79 kilometre, viyadük 300 metre uzunluğunda, bir stratejik yol. Ya, bu devlet hepimizin, Cumhurbaşkanını, hepimizin Cumhurbaşkanını. Geçen de konuştuk, yemekte beraberdik, Sayın Kılıçdaroğlu Patnos’a geldi, ben indim, Bülent ağabeyle birlikte karşıladım. Kesinlikle saygı gösteririm, hiç sıkıntımız yok. Ama şöyle, buradaki önemli olan şey şu: Doğruysa doğru, yanlışsa yanlış. Bu nihayetinde... Siz, evet, burada milletvekilisiniz, siz “Ce-Ha-Pe” tabanına burada seslenebilirsiniz, ben AK PARTİ tabanına seslenebilirim ama önemli olan şey şu: Bizim ortak olguları birlikte pekiştirmemiz... Yapıldıysa ya Cumhurbaşkanını Yardımcımız burada kendi cebinden ödemiyor ki. Devletin...

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Torunlarımız ödeyecek.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bir şey arz edeyim. Bakın, devletin, 85 milyon insanın vermiş olduğu vergileri alıyorlar ve bunu yapısal bir reform içerisinde... İşte, bugün hepimiz burada milletvekiliyiz. Ben Ağrı için nasıl çırpınıyorsam... Bak, burada Sayın Cumhurbaşkanını Yardımcımız var, Bütçe Başkanımız inanın benden belki bikmiştir. Kaç kere sayın bakanlarımızla beraber gidiyoruz. Niye? Diyorum ki: Ya, yatırım var. Bu yatırım için Bütçe Başkanını alıyoruz, birlikte gidiyoruz. Doğru mu Sayın Başkanım? Strateji Daire Başkanımız bakın burada. Defalarca gitmişim; daha iki gün öncesinde dedim ki: Ağabey, yakında bir ödeneğimiz gelecek, size geleceğiz. Ben nasıl Ağrı için çalışıyorsam, siz nasıl Antalya, diğeri nasıl İstanbul, diğeri nasıl Ankara, diğeri nasıl Sivas için çalışıyorsa ya Cumhurbaşkanımız da Türkiye Cumhuriyeti devletinin 81 ilindeki yatırımlar neyse inanın onun için çalışıyor. Şimdi, ben, hani, Sayın Arı’nın yaptığına bakıyorum; ya, millî SİHA’lar, İHA’lar... Ya, insan bunu deklare etmez mi? Demin bir arkadaşımız şunu söyledi, dedi ki: “Ya, siz bütçede dikiş tutturamıyorsunuz.” Ama biz çok iyi bir şeyde dikiş tutturuyoruz, terörde müthiş bir dikiş tutturuyoruz. Terörde İHA’lara, SİHA’lara kim başını kaldırıyor bu devletin kolluk kuvvetleri onun gereğini yapıyor. Dolayısıyla şöyle: Şimdi, biz millî tanklarımıza, millî helikopterimize... Boğaz’ın altına ya tüp geçit yapıyoruz. Şimdi, biraz önce bir arkadaşımız söylüyordu, geçen sene de söylüyordu, burada Bakan Bey’e “İstifa et.” diyordu. Ya, bu şehir hastaneleri var ya... Biz ramazandan önce Almanya’ya gittik. Bu şehir hastaneleri... Bu Covid’le ilgili bizim Türkiye Cumhuriyeti’nin altyapısını Almanlar bize sordu: “Ya, biz sizin Sağlık Bakanınıza sorduk, dedi ki: Bunun altyapısı, envanterleriniz nelerdir?” İnanın, Almanya devleti...

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Şirketler...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bak, beni dinle, ben seni dinledim Fikret.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, hatibe müdahale etmeyelim, lütfen.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Almanya devleti Türkiye Cumhuriyeti'yle eğer gurur duyuyorsa bizim kendi devletimizle gurur duymamamızı var ya ben vicdanınıza bırakıyorum. Şimdi, 81 ile ücretsiz kanser tarama... Ya, bu benim ilimde de var, sizin ilinizde de var; bunları kim getirdi? Daha önce ya saat üçte-dörtte insanlar gidip kuyruğa giriyordu. Şimdi, siz gidiyorsunuz. Sayın Ağrı Vekili “MR” dediniz, şu anda 100 bin nüfuslu veya 50 bin nüfuslu olan her ilçede şu anda MR var. Bak, benim ilimde, merkezde var, Patnos'ta var, Doğubayazıt'ta var; 50 binin üzerinde.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Üç ayda bir sıra geliyor.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bakın, sıkıntı yok.

Liman, geri dönüşüm tersaneleri, başörtüsü, yerli otomobil... İşte, Cumhurbaşkanımız herkesi davet ediyor. Bakın, ben sizi burada davet ediyorum. Yakında yerli otomobili biz banttan indiriyoruz, buyurun hep beraber gidelim. Plan ve Bütçe Komisyon Başkanımız burada, zaten ayarlar, sıkıntı yok, hep beraber gidelim. Ya, bu bizim millî gururumuz. Yani burada biz gittiğimizde bu, Tayyip Erdoğan'ın hanesine yazılmıyor; bu, Cavit Arı'nın hanesine yazılmıyor, bu, Ekrem Çelebi'nin hanesine yazılmıyor, bu, Türkiye Cumhuriyeti devletinin hanesine yazılıyor. Siz yarın öbür gün yurt dışına gittiğinizde diyorsunuz, nasıl göğsünüz kabara kabara söylüyorsunuz: “Kardeşim, biz Türkiye Cumhuriyeti devleti olarak TOGG arabasını yapıyoruz.” Bizim mesela -biraz sonra konuşmamda geleceğim- işte, İHA'larımız, SİHA'larımız... Azerbaycan'a, can Azerbaycan'a bak. Ne yaptılar? Darmadağınık yaptılar.

Şimdi, şöyle, değerli arkadaşlar: Siz birkaç sene öncesine, geriye gittiğinizde kimse İstanbul'a gelip de bir toplantı yapamıyordu. Bak, şimdi, bütün esirlerin değişimi bile İstanbul'da yapılıyor. Tahıl koridoru, hani, diyordunuz ya... Tayyip Erdoğan bu ülkeyi öyle bir hâle getirdi ki daha önce bu ülke bir kanat oyuncusu bile değildi. Düşünün, biz bir battaniye bile üretemiyorduk. En son battaniye nerede üretiliyordu? Uşak'ta. Biz şu anda ne üretiyoruz? Biz şu anda ne üretiyoruz?

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – İHA, SİHA; yirmi yılın sonunda İHA, SİHA!

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Ha, bak, biz şu anda var ya MİLGEM'ler üretiyoruz, biz şu anda Kızıllemalar üretiyoruz. Yarın öbür gün var ya, inanın, sizin, herkesin “Kızıllema” diye karşı çıktığı, bu ülkenin medarîfiharı. İşte, bu medarîfiharlar yarın öbür gün bu devletin aleyhine kim, ne yaptıysa -terör anlamında söylüyorum- onun gereğini yapacaklar.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Yirmi yılın sonunda!

SALİH CORA (Trabzon) – Sezgin Bey...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bakın, daha önce ne vardı? Biz uzaya gidiyorduk, İsrail'e yalvarıyorduk, ya, bize bir İHA, SİHA, şu terörler ilgili bağlantıları ver de biz bir gidelim. Bize kimse vermiyordu, verseydi de yüzde 5'ini veriyorlardı. Leopard tanklarını biz yıllar önce gönderdik. Ne yaptılar? Paralarını alıp da bizim Leopard tanklarının bakımı bile yapmadılar. Bakın, biz şu anda kendimiz yapıyor. Artık bundan sonra tanka bile gerek kalmıyor biliyor musunuz? Yani tanka bile gerek kalmıyor; ben size onu söyleyeyim.

CAVİT ARI (Antalya) – Hangi tankı ürettik?

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Şimdi, değerli arkadaşlar, bir şeyi daha arz etmek istiyorum. Elbette ki sosyal konut projesini seçim yatırımı diye söyleyebilirsiniz.

CAVİT ARI (Antalya) – Öyle zaten.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Ama elinizi vicdanınıza koyun. Şimdi, 6’lı masa bir araya geldi, bir aday bile çıkaramıyor. Ama şöyle: Seçimde HDP’nin oylarını alabilmek için siz bakanlık önerdiniz. Yine, Türkiye Cumhuriyeti devletinin bir vilayeti olarak biz Diyarbakır’a “Diyarbakır” diyoruz. Osmanlı’nın, Selçuklu’nun yatırım yaptığı ve Türkiye Cumhuriyeti devletinin de özellikle AK PARTİ hükümetleri döneminde gerçekten büyük yatırımlarla hele hele Sur’u, Sur ilçesine yapılan yatırımları gördüğünüz zaman, var ya, insan gurur duyuyor. Şimdi, siz Diyarbakır’a “kürdistan” dediniz. Siz bunun neyin yatırımını yapıyorsunuz? Hani, biz sosyal konutta açık açık söylüyoruz, diyoruz ki değerli arkadaşlar: Sosyal konut projelerinde biz bunu alıyoruz, şu andaki Gaziantep alanı kadar biz bunu veriyoruz.

RIDVAN TURAN (Mersin) – Recep Tayyip Erdoğan...

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Ekrem Bey, bırakın demagojiyi, bütçeye gelin.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Değerli milletvekilleri, Türkiye Cumhuriyeti devletinin 100’üncü yıl bütçesi, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin de 5’inci bütçesi. Ben demin de söyledim, Rabb’im nice güzel bu bütçeleri bizlere sağlıklı, sıhhatli ve AK PARTİ’ye hep böyle devamlı nasip eylesin.

Tabii, pandemiyle birlikte...

CAVİT ARI (Antalya) – Başkanım, bir satışma yaptı.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Satışma değil, sen söyledin, ben sana cevap verdim. Yani sen AK PARTİ hükümetleri üzerinden söyledin.

Pandemiyle birlikte bütün dünyada enerji emtia ve lojistikte bir arz talep sıkıntısı oldu; bu, hâliyle Türkiye’de de olur. Yani pandemide iki yıl boyunca kimse kendi evinden çıkamadı. Bu benim ilimde de sıkıntılara neden oldu, herkesin ilinde sıkıntılara neden oldu. Ama Cumhurbaşkanımızın bir öngörüsü vardı, genç bir nüfus olmasına rağmen köyde kim kaldıysa, Cumhurbaşkanı -özellikle vefa gruplarından dolayı- gidemeyenlerin, evlerinden çıkamayanların, kaymakamlıklar, jandarmalar marifetiyle herkesin evine insanımızı gönderdi ve herkes rahatladı, herkesin ihtiyaçlarını gördü. Ondan sonra ne oldu? Özellikle fabrikalarda biz herkese izin verdik, gidip üretimimizi yaptılar çünkü genç nüfusumuz vardı. Şimdi, Avrupa bunu yapamadı, Avrupa yapamadığı zaman ne oldu? Bizim ihracatımızın zaten yaklaşık olarak yüzde 65’ine-70’ine yakını Avrupa’ya gidiyor. Dolayısıyla orada bir arz ve talep sıkıntısı oldu. Bütün dünyada fiyat istikrarsızlığı olduğu zaman bize de yansdı. Dolayısıyla bu, belli bir süre sonra oturduktan sonra bizde de bu oturacak. İnşallah, Allah’ın izniyle, bundan sonraki süreçte ekonomimiz tıkr tıkr işleyecek.

Değerli milletvekilleri, bunlar olurken, tabii, Sayın Cumhurbaşkanımız özellikle ekonomi kulvarında bir değişikliğe gitme ihtiyacını hissetti. Paydaşlarla birlikte herkesi bir toplantıya aldı, burada, bunun içerisinde bizim Bütçe Başkanımız, Sayın Bakanımız Cevdet Bey de vardı. Dolayısıyla bundan sonraki süreçte alınan kararlar vardı. Bunlarla birlikte, yatırım, üretim ve istihdam vardı. Şimdi, biraz önce de bir arkadaşımız şunu söyledi, dedi ki: “Üretimde siz ne yaptınız?” Bakın, değerli arkadaşlar, benim ilim 540 bin nüfus yoğunluğuna sahip bir il. 2018’de, biz Sayın Cumhurbaşkanımızla... 75 trilyon lira o tarihte para aldık. Bakın, tekstil üretimini şu anda bizim ilimizde ve özellikle Patnos’a, Doğubayazıt’a, Eleşkirt’e ve Diyadin’e yapıyoruz. Bunlar bittiği takdirde ki şu anda Ağrı merkezimizde bizim 3.500’e yakın insanımız çalışıyor. Bizim ilçelerimizde, özellikle üretim merkezi, tekstil bittiği zaman bu sayımız daha da fazlalaşacak. Bu nedir? Bu hem bir üretimin neticesinde hem de bir istihdamın söz konusu olduğu bir yerde. Dolayısıyla bununla birlikte, ihracat ve büyüme odaklı da bir politikaya geçtik.

Şimdi, bunun neticesinde, özellikle birkaç sayısal rakamı da sizlere söylemek istiyorum: 2023 yılı bütçesini “sosyal refah bütçesi” olarak bizim adlandırma imkânımız olabilir. Burada bütçe büyüklüğümüzü 4 katrilyon 469 milyon lira. Bütçe gelirlerini 3 trilyon 810 milyon lira olarak

hedeflemektedir. 2022 yılına göre, ek bütçe dâhil olmak üzere 2023 yılı bütçe ödenekleri yüzde 57,9 oranında artırıldı. Bütçe açığının gayrisafî milli hasılaya oranı yüzde 3,5 olarak belirlendi. Bu da takdir edersiniz ki özellikle AB ülkelerindeki ortalamalara, değerlere bakıldığında çok güzel bir ortalama. Yine, 2023 yılı büyüme hedefini yüzde 5 olarak öngördük. Dolayısıyla son açıklanan ağustos ayının verilerine göre ise işsizlik yüzde 10'un altına indi yani şu anda 9,8 seviyesinde bulunmaktadır. 2022 yılı için, 10,8 olarak da yıl sonuna kadar bunu tahmin etmekteyiz. 2023 yılında ise işsizlik oranımız 4 puan daha inşallah geriye döner, düşer 10,4 puana düşmesini öngörmekteyiz.

Şimdi, 2022 yılı ihracatımızın ise 255 milyon dolar olarak kapanmasını beklemekteyiz. 2023 yılında ihracatımızın 265 milyar dolara ulaşmasını hedeflemektedir. Önümüzdeki yıl, ithalatın bu yıla göre 10 milyar dolar daha azalarak 350 milyon dolara ineceğini öngörmekteyiz.

2023 bütçesinde yatırıma -biraz önce arkadaşlar diyorlardı: "Yatırım yok." diye; Türkiye Cumhuriyeti'nin en rekor yatırımı- 383,1 milyar lira ayrıldı.

Şimdi, sosyal harcamaları... Demin arkadaşlar yine söylediler "Ya, sosyal harcamalar yok veya varsa da çok az." diye. Bunları takdirinize sunmak istiyorum: 148 milyar 962 milyon liradan 258 milyar 430 milyon liraya çıkardık. Yani matematiksel anlamda baktığınızda, 161 kattan daha fazla biz sosyal yardım harcamalarını fazlalaştırmışız.

Değerli milletvekillerimiz, yine bütçede sosyal yardım harcamalarının birkaç kalemini sizlere arz etmek istiyorum. 9 milyon vatandaşın sağlık prim giderleri için 52,6 milyar lira para ayırdık.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Ne kadar çok yoksul yaratmışsınız!

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) - 65 yaş üstü yaşlılardan, engelli vatandaşlardan ve engelli vatandaşların yakınlarından oluşan yaklaşık 1 milyon 400 bin kişiye bağlanılan aylıklar için 31,3 milyar lira ayırdık.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Yoksullar ülkesi yapmışsınız ülkeyi.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bu, yoksulluk ülkesi değil. Bakın, değerli hocam, mesele şurada: Daha önceki dönemlerde bu devlet yoksulu ve dezavantajlı olan kesimleri adam yerine koymuyordu fakat bizim geldiğimiz günden beri Sayın Cumhurbaşkanımızın söylediği cümle şu: "Ben sosyal ağırlıklı bir politika yürüteceğim ve ben vatandaşına yardımcı olacağım." Biz şu anda bu sosyal yardım kapsamında, bütün vatandaşlarımızın ihtiyaçları neyse onları gidermek için bu bütçeyi yapıyoruz. Özellikle 550 bine yakın engellinin evde bakımına destek amacıyla 28,2 milyar lira, TOKİ sosyal konut finansmanı için 10 milyar lira, Aile Destek Programı için 7 milyar lira para aktarıldık.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – KKM ne kadar? Kur korumalı mevduat ne kadar, faiz ne kadar, onları söyle.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) - Ben özellikle, sürem de geldiği için son olarak şunu arz etmek istiyorum: 2023 yılındaki bütçede, sosyal refah bütçesinde doğal gaz ve elektrik sübvansiyonu için 600 milyar lira bu devlet kaynak aktarmıştır, kaynak ayırıştır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son yarım dakikanız.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) - Ben özellikle bütçemizin hayırlara vesile olmasını diliyor, bu vesileyle hepimize saygılar sunuyorum.

Teşekkür ediyorum. Sağ olun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, mümkün mertebe isim geçirmeden fikirlerimizi ifade edersek sevinirim.

Bir hakaret görmedim ama Cavit Bey ısrar ettiği için sadece kısa bir söz vereceğim.

Buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, yapılan yatırımlarla ilgili bizim fikrimiz, düşüncemiz şudur: Biz her türlü yatırımı destekleriz. Bugüne kadar da destekledik.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bunu sana vereceğim ha.

CAVİT ARI (Ağrı) – Ancak, bizim eleştirdiğimiz konu: Devletin kendi imkânlarıyla yatırım yapabilme imkânı varken, kamu-özel iş birliği projeleriyle hazinenin gerek bugün gerekse yarın ciddi yükler altına sokulmasına biz karşı olduk, bizim karşı çıktığımız nokta burasıdır. Yatırım devlet imkânıyla yapılmalıdır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyorum.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Sayın Başkanım, bir şey arz edebilir miyim? Bakın sürem de vardı erken kestim sözümü, alacağım vardı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Ekrem Bey, sataşma yok. Bir cümleyle...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Yok, yok, ben asla sataşmam Başkanım, bilirsiniz.

Şunu arz edeyim bakın... Şimdi, bak, ben isim vermiyorum, şöyle arz edeyim: Biz arkadaşız. Benim param yok, senin paran var. Ben sana diyorum ki: “Ya, hocam bana 100 milyar lira ver, ben şuraya bir iş yeri açayım, akabinde beş yıl sonra ben senin bütün paranı vereyim. Zaten taksit olarak da sana ödüyorum. Devlet şunu söylüyor...”

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Ekrem Bey, kısa... Lütfen...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) - Peki Başkanım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Ayhan Erel, İYİ Parti.

Lütfen buyurun.

Beş dakikadır süreniz.

AYHAN EREL (Aksaray) - Başkanım teşekkür ediyorum.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, çok değerli Komisyon üyeleri, çok değerli bürokratlar; hepimizi saygıyla selamlıyor, iyi akşamlar diliyorum.

Tabii, Ekrem Bey’in süresi uzun olduğu için fikirlerini, düşüncelerini, icraatlarını çok rahat dile getirdi. Biz İYİ Parti olarak hiçbir projeye karşı değiliz. Bizim karşı olduğumuz, bu projeler nedeniyle sağlanan rantlar. Ben geçen Zonguldak Ereğli’ye gittiğimde Ereğli ile Akçakoca arasındaki tünelleri görünce, gerçekten, burada emeği geçenlere gönlümden hem dua ettim hem teşekkür ettim. Avrasya Tüneli’ne verilen parayla acaba 2 Avrasya Tüneli daha yapılır mıydı; bizim sorguladığımız şey bunlar. Taş üstüne taş koyana biz “Allah razı olsun.” diyoruz.

Keşke Ekrem Çelebi Bey veya bürokratlarımız bu güzelliklere Aksaray’ı da ilave etselerdi. Biz 2019 yılında Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımıza Meclis kürsüsünden... Bütçe görüşmeleri sırasında Aksaray’ı İskenderun ve Mersin Limanı’na bağlayacak olan 90 kilometrelik bir demir yolunun hâlâ yapılmadığının üzüntüsünü ifade etmek istiyorum. Türkiye Cumhuriyeti devleti güçlü bir devlet. Herhâlde bizim Aksaray milletvekilleri Ağrı Milletvekilimiz kadar basiretli, cesaretli ve dirayetli değil demek ki de 90 kilometrelik demir yolunu yirmi senedir Aksaray’a kazandıramadık. Ne yapacak, bu demir yolu sevdamız nedir biliyor musunuz Cumhurbaşkanı Yardımcım? Organize sanayiye denize bağlayacağız, limanlara bağlayacağız. Bugün Aksaray Organize Sanayisi’nde yaklaşık 12 bin kişi

iş sahibi, aş sahibi. Bu, 50 binlere varacak dolayısıyla işsizlik sayısı da azalacak. İnşallah -Strateji Başkanı burada mı bilmiyorum, talimatlarınız doğrultusunda ihaleye çıktı, kaynak bulunamadı, dış kaynaklı bir ihaleymiş- en kısa zamanda bu ihalenin yapılmasını ve Aksaray'ın bu demir yolu sevdasına kavuşmasını ve Sayın Cumhurbaşkanımızın sözünün de yerine getirilmesini Aksaraylılar bekliyor. Bu saatten sonra demir yolu Aksaray'a devletin bir lütfu değil, namus borcudur, söz verildi çünkü.

Diğer bir husus: Aksaray'da yüzde 60'ı, 70'i tamamlanan havaalanı 2002 yılında AK PARTİ Hükûmeti tarafından yatırım programından çıkarıldı. Gereğesi: "Yolcu yok." Ama sonradan yapılan havaalanlarına baktığımızda, Aksaray'ın 3 mahallesi kadar nüfusu olmayan yerlere havaalanı yapıyor, bunu da anlamakta güçlük çekiyoruz.

Yine, Aksaray-Ortaköy arasında bir yolumuz var, 30 kilometre; aslı astarı 30 kilometre. Maalesef, neredeyse her hafta burada ölümlü trafik kazaları meydana geliyor. Ya, ne hikmettir ki... Dağ yok, deniz yok, Zigana dağları yok, tüneller yok. Daha önce de söyledim, Erzurum ile Rize arasındaki dağları deliyorsunuz, Ferhat ile Şirinleri birbirine kavuşturuyorsunuz, Ortaköylü hemşehrilerimizin Aksaray'la kavuşmasını bir türlü gerçekleştiriyorsunuz. Bu Aksaray size ne yaptı ya oy vermektan başka? Çuval, çuval oy verdi; 4 milletvekili verdi, 3 milletvekili verdi, Belediye Başkanı verdi, 18 belde belediye başkanı verdi, İl Genel Meclis üyelerinin tamamına yakını verdi ama AK PARTİ Hükûmeti Aksaray'a bir şey vermiyor. Niye vermiyorsunuz Sayın Cumhurbaşkanım, niye vermiyorsunuz? Aksaraylılar adına soruyorum. Sayın Cumhurbaşkanımız yanılmıyorsam en son 16 ve 17 Haziran 2018'de Hükûmet Meydanı'nda "Demir yolunuz hayırlı olsun." dedi, hemşehrilerimiz çoştular ama yok; dört sene geçti, beş sene geçti.

Yine, Aksaray Türkiye'nin hayvancılık ve tarımında çok önemli bir yere sahip gerçekten ama son zamanlarda yer altı sularının çekilmesi yüzünden... Hem yer altı sularına ulaşmak çok masraflı hem de hem de Tuz Gölü havzasında olduğu için, derine gidildiğinde tuzlu sular geliyor. Bu verimli topraklar çok yakında çoraklaşma tehlikesi ve tehdidi altında. Bilemiyorum, devletimizin imkânları buna müsait mi ama Hirfanlı Barajından, Kızılırmak'tan bu ovaya su getirme imkanı var mı? Biz bunu bir AK PARTİ'li arkadaşımızla paylaştığımızda, tarımdan elde edilen ürünün elektrik sarfiyatına yetmediği yönünde bir beyanı oldu. Siz bu kanalların üzerini Hindistan'da olduğu gibi, güneş panelleriyle kaplarsanız -ki Aksaray'ın enlemi buna müsait- sanırım elektrik enerjisini karşılamış olursunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son yirmi saniyeniz?

AYHAN EREL (Aksaray) - Söylenecek çok şey vardı.

İnşallah, 2023 bütçemiz Türkiye'mize, Türkiye'yle birlikte Aksaray'ımıza da hayırlı olur duasıyla hepimize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Çok teşekkür ediyorum.

Sayın İbrahim Aydemir, buyurun lütfen.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) - Değerli Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Cumhurbaşkanını Yardımcımız, şahsınızda bütün heyeti saygıyla selamlıyorum efendim.

Emeklerinize minnettarız. Ben ne kadar gayret sarf ettiğinizin yakinen şahidiyim. İbrahim Bey ve ekibi, Allah razı olsun. Ara ara şunu burada fikrediyorum, düşünüyorum: Böyle size karşı çok acımasız yönelme olunca bir mahcubiyet çıkar mı ardından diye düşünüyorum çünkü ben buradaki arkadaşlarıma öyle bakıyorum. Mesela, Sayın Kuşoğlu'ndan çok şey öğreniyorum, Sayın Şener'den çok şey öğreniyoruz; buradaki bütün heyetten, herkes bir şey söylüyor, bir şey öğreniyoruz. Dolayısıyla reddedici bir tutum değil, tam tersi, teşekkür eden ama noksanları ifade eden bir tarz olması lazım. Yıllardır biz bunu söyledik, buna bir türlü varamadık, gelemedik buna. Ama şu bir hakikat, bir vakıa ki

milletimiz gerçekleri görüyor, milletimiz biliyor; ara ara da bizatihi kendi dillerinden duyuyoruz bunları. Mesela, bugün Mehmet Bekaroğlu Bey konuşma yaptı. Onun konuşmasından notlar aldım. Sizinle bir mahkeme safhasından bahsetti değil mi? “Efendim, Ankara’da hâkimler var.” dedi. Şimdi, aleyhte bir karar çıkınca ne deniyor? “Canım, mahkemeler sizin güdümünüzde dolayısıyla ne dersiniz o karar çıkar.” Kendi lehlerine çıkınca “Ankara’da hâkimler var.” deniyor. Böylesine tenakuzlar içerisindedir.

Bir başka şey: Az önce Abdüllatif Şener Bey’den bahsettim yani onun birikiminden de istifade ediyoruz, Bakanlık yapmış elbette, Allah razı olsun ama Sayın Bekaroğlu ne dedi, ismini de açarak söyledi üstelik? “2002 ile 2011 arasındaki ekonomik politikalarınız çok daha berbattı.” dedi; tenkit ediyor ya. Onları kim yönetti? Kendisine de burada söyledi, italikle de söyledi. Kim yönetti efendim? Şu anki şerikleriniz, 6’lı masada bulunanlar; işte Abdüllatif Bey var, Ali Babacan var. Mütemediyen sahaya çıkıyor, böyle maharetinden çok bahsediyor “Hep ben yaptım.” diyor. Oysa...

AYHAN EREL (Aksaray) – O diyor ki “Benim haberim olmadan bu işler kesinlikle olmazdı. Kimse bu zaferlerden kendisine pay çıkarmazdı.”

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – 2002’den öncesi de MHP iktidardaydı.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Şimdi, Değerli Başkanım, sizden benim bir istirahatım var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Buyurun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) - Bakın bir hadise yaşadım. Yakın zamanda bir kanun görüşmesinde Veli Ağbaba geldi, ben konuşurken ara ara laf atıyor. Ben tabii anlayamıyorum şeyi. Sonra tutanıklara baktım, öyle seviyesiz, öyle terbiye sınırını aşan şeyler söylemiş ki. Tabii, onlara biz cevap veremiyoruz orada. Sonrasında o tutanıkları okuyanlar çok farklı değerlendirecekler. Dolayısıyla bunu yapmamak lazım. Hele hele anlaşılmayacak bir tarzda konuşmamak lazım. Değerli Başkanım, benim sizden istirahatımdır bu. Biz yapmıyoruz, yapmamaya gayret sarf ediyoruz, bize de yapılmaması lazım. Şimdi sizin söylediğinizi ben anlamadım işin doğrusu, ne söylediğinizi anlamadım; gayet tabii anlamadım ben. Yapmamak lazım, onu söylüyorum ben.

Şimdi, tabii, gazeteci tecessüsü, gazeteci merakı da var ya, o saikle de baktım ben, dedim ki... Bugün basın toplantısında bir kayıt düştüm- Brüksel’de bir toplantı yapılmış Değerli Cumhurbaşkan Yardımcımız. Bu toplantıda kimler var? Efendim “6’lı masa” diye tarif ettiğimiz masanın siyasetçileri var; Genel Başkan Yardımcıları, şunlar, bunlar. Bir de artı 1 koyuyoruz HDP’yle ilgili, o da orada ama masa aşikâr bir hâlde, hep bir araya gelmişler. Ne adına? Ne adına?

RIDVAN TURAN (Mersin) – Artı 1 koymayın.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Nerede, bize de gösterir misiniz?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) - İşte öyle canım, ben yani belgesiyle koyuyorum orta yere; belgesiyle, resmiyle koydum ben, öyle bir şey olmaz olur mu. Oradaydı işte.

Şimdi şunu yapalım... Bakın, Ben Sayın Bekaroğlu’na şunun için teşekkür ediyorum: O, sıhhat açısından, hekim olması bakımından da böyle maske takarak geliyor ama maskesiz ifadeler kullandı. Bu, o kadar değerli ki, çok saygıdeğer bir yaklaşım. Hâliniz neyse, onu orta yere koymak lazım. Kaldı ki milletin feraseti bunları siz ne yaparsanız yapın bir şekilde aşikâr ediyor. Bu hâl üzere yapmayın, aldatan tarza gerek yok, kendinizi mertçe tarif edin.

Bu bağlamda ben Dilan Hanım’a da teşekkür ediyorum çünkü o da şunu söyledi, “Bu bütçe sizin son bütçeniz, önümüzdeki bütçeyi biz yapacağız.” dedi. “Kiminle?” dedim? “Sizin dışımızdakilerle.” dedi yani ortaklarını aşikâr etti.

SALİH CORA (Trabzon) – Zımnı kabul.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) - Olsun, bunu söyleyelim.

RIDVAN TURAN (Mersin) – İnsanlarla değil, halkla dedi.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Efendim, bizim Erzurum’da derler ki: “Sen doğruyu söyle, canımı ye.” Öyle yapalım yani doğruyu söyleyelim, ona göre hareket edelim arkadaşlar.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – “Sizinle yapacağız.” desek sizinle mi ittifak yapmış olacaktık o zaman?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bu kur korumalı mevduata çok vurgu yapılıyor arkadaşlar. İsmail Hocam, siz orada mıydınız, burada mıydınız bilmiyorum, galiba burada tartıştık ya da yukarıda, bütçede tartıştık. 20 Aralıkta bir kanun teklifimiz vardı, teklifin ilk imza sahibi bendim; asgari ücretin vergi dışı bırakıldığı kanun görüşmesiydi. Orada döviz kuru -dolar için söylüyorum- 18 civarındaydı, akşama doğru -Garo Bey şahit bu hadiseye, herkes, burada olanların hepsi biliyor- bir karar alındı, çok hızlı bir biçimde 11’ler düzeyine düştü. O arada Erhan Bey şunu söyledi -o da oradaydı, keşke burada olsa da konuşsaydık- “Göreceksiniz, birkaç aya kalmaz müflis duruma düşer bu ülke. Bu bir fecaat hâl.” dedi.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Onu Durmuş Bey söyledi.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Durmuş Bey de söyledi, o da söyledi.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Garo Bey de söyledi.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) - Garo da söyledi.

Şimdi, arkadaşlar, Allah’tan ki arşivler var, Allah’tan ki şu kayıtlar var. Öyle iri kıyım laflar ediyorsunuz ki.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Dolar kaç para? Dolar kaç para?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) - Ayın 20’siydi, o gün siz şunu söylüyordunuz: “Ayın sonunda 30 olacak.” Senin ifadendi bu. Nereye geldik? Geldiğimiz nokta neresi?

Şimdi, arkadaşlar, kur korumalı mevduat sizi çok rahatsız ediyor. Ben Sayın Kuşoğlu’nu tenzih ediyorum, o çok teknik bilgiler veriyor. Ben böyle siyaseten kayıtlar düşünüyorum, kimse alınmasın, kimseyi kırmak da istemiyorum için doğrusu ama kur korumalı mevduatın hakikaten beklentileri ters yüz ettiği orta yerde. Bundan niye gocunuruz, niye alınırız, niye rahatsız oluruz; ben onu anlamıyorum. Kaldı ki şu andaki Merkez Bankası Başkanı bizim arkadaşımız.

RIDVAN TURAN (Mersin) – Bizim değil, sizin arkadaşınız.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) - Geçen dönem birlikte bu Plan ve Bütçe Komisyonunda beraber çalıştık, o anlamda söylüyorum. Buradaki arkadaşlarımızın da arkadaşı, onun için söylüyorum. Eğer bilgi sadedinde bir aktarımı olmamışsa çok açık bir biçimde şunu söylüyor: “Yani gizleyecek, saklayacak bir şeyimiz yok, her şey ortada ancak bunu kanunen vermemiz mümkün değil, bunu izhar etmemiz mümkün değil.” Öyleyse ona saygı duymak lazım. Efendim, biz onu burada bir tahmin olarak kayıt altına almıyor muyuz? Alıyoruz, bütün arkadaşlarımız alıyor, bakanlarımız da alıyor bunları. Öyleyse onun burada olmadığı zamanlarda ve zeminlerde ona abanmamak gerekir diye de özellikle burada size bunu ifade etme gereği duydum.

“Veda bütçesi...” İsrarla “veda bütçesi” kavramı geçti. Neyin vedası arkadaşlar? Allah’ın izniyle yeniden vira bismillah diyoruz biz ya. 2023 yeniden başladığımız bir zaman dilimi. Göreceğiz ölmezsek burada yani seçilirsek geliriz, aday olursak. Hiç belli olmaz, belki aday adayı bile olmayız yani o ayrı bir şey ama olanlar burada görüşür, olmayanlar başka yerde. Ömrümüz varsa görüşür konuşuruz.

Arkadaşlar, bakın, bir şeyi söyleyeceğim -bu hamaset değil, birisi de “Hamaset bütçesi.” dedi-hamaset değil, hakikati ifade ediyorum: Bu millet Recep Tayyip Erdoğanlı dönemin lezzetine vardı. Rıdvan Hocam, en sıkıntılı zamanlarda bile ben sahaya çıktığımda insanların serzenişlerine muhatap oluyorduk ama ardından da şu söyleniyordu: “Ya, böyle ama biz reissiz bir hâli asla göz önüne alamayız.”

Bu arada bir şey daha söyleyeyim arkadaşlar: Şimdi, bu atanmış-seçilmişler mevzusu. Tabii, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemini aslında burada herkes biliyor ve hepiniz benden daha iyi biliyorsunuz. Sayın Cumhurbaşkanımız şurada bulunan milletvekillerinin tamamından daha fazla oy alarak seçildi, yüzde 52 oy aldı ve millet o oyu verirken şunu söyledi: “Siz bizim adımıza, millet adına atama yapacaksınız, onlar da seçilmiş pozisyonunda olacaklar.”

RİDVAN TURAN (Mersin) – Hayır, olur mu öyle şey!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) - Aynen, aynen böyle.

RİDVAN TURAN (Mersin) – Demokrasiye aykırı bu.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) - Cumhurbaşkanı hükümet sistemi tam da bunun hâlidir.

RİDVAN TURAN (Mersin) – O zaman Cumhurbaşkanı Yardımcısı da birini atasın.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Efendim, öyle bir şey yok. Sayın Cumhurbaşkanımız kimi atıyor ise...

RİDVAN TURAN (Mersin) – Öyle bir şey olmaz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Rıdvan Bey, bakın, bu sistemde...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, karşılıklı konuşmalıyım, sırası geldiğinde herkes fikrini ifade etsin lütfen.

RİDVAN TURAN (Mersin) – Cumhurbaşkanı Yardımcısı da birini atasın o zaman.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Hayır, vekilin vekili olmaz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Şimdi, efendim, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde çok açık bir biçimde Cumhurbaşkanına tanınan yetkiler var. Millete yöneldiğimizde diyoruz ki: Şu yetkileri talep ediyoruz Cumhurbaşkanımız için. O seçildiğinde yetkileri kullanıyor. Nedir o? Efendim, Parlamento'yu feshetme yetkisi var. Bakın, biz yapamıyoruz bunu, biz ancak 400 kişi bir araya gelirse bunu yapabiliyoruz. Öyle değil mi? 400'dü hatırladığım kadarıyla ama o tek başına bunu yapabiliyor, böyle bir yetki vermiş bu millet. Öyleyse onun atadıklarına da yani asgari nezaket, böyle bir saygıyla yaklaşmayı gerektirir. “Atanmış, yok, efendim...”

RİDVAN TURAN (Mersin) – Ne saygısızlığı yapıyoruz?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Rıdvan Bey, siz yapmazsınız, yapmıyorsunuz ama yapanlar ya da aklımdan geçirenler için söylüyorum ki burada nezih bir zemin oluşsun, gerek yok. Buraya gelen insanlar sonuçta misafirlerimiz. Burası Plan ve Bütçe Komisyonu ve biz bu Komisyonun üyeleriyiz. Parlamento burası, burada milletvekili arkadaşlarımız var. Hepimiz ama hepimiz, buraya gelenleri -bürokratlar, efendim, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız, kim varsa- yüreğimize alıp koymamız lazım. Biz misafirperverliğiyle öne çıkmış bir milletiz, böyle bir yaklaşım koymamız lazım. Tartışalım, evet, eyvallah. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız çıktı, o gün 40 küsur sayfalık sunum yaptı, bunun içeriğine bakalım, münderecatta sıkıntı varsa konuşun. Kim ne diyor? Kimsenin söylediği yok. Ama “Efendim, atanmışsın sen, sükût et! Hele geç bakayım, beni dinle!” Bu ne ya? Böyle bir şey olabilir mi arkadaşlar? Bu yakışır mı bize? Biz milleti temsil ediyoruz, öyle değil mi? Tenkit ama nereye kadar? Nereye kadar? İnsanların onuru her şeyin üstünde, kaldı ki her vazife kutsal. Burada hepimiz millet

adına vazife yapıyoruz arkadaşlar. Yani burada Ömer Fethi Bey çok değer verdiğim bir milletvekili arkadaşımız, köylüyle hemhâl, onlar adına çok şey konuşuyor, onların hakkını savunuyor filan. O köyde çiftçilik yapan -çok çok affedersiniz- ahırda hayvan bakan o kadar mübarek insan ki işte, şu Rusya-Ukrayna savaşında gördük onlara ne kadar ihtiyacımız olduğunu. Dolayısıyla kimse kimseyi hakir görmemeli, hele hele devlet adına çok yüksek vazifeler yapanlar. Geçtiğimiz yıl ben burada bir şey söyledim arkadaşlar, hatırlarsanız, dedim ki: Efendim, sizin kâşane diye gördüğünüz, “saray” diye tarif ettiğiniz yerde insanlar sabahlara kadar aç karnına çalışıyorlar filan, hakikat de bu. Mesai harcıyor bu insanlar, emek veriyorlar. Buna saygı duymak lazım.

Şimdi, şuna geliyorum, bütçeye geliyorum arkadaşlar: Teknik bilgileri arkadaşlarım verdiler, hepsine minnettarım, çok teşekkür ediyorum. Tenkitler de sizden geldi ama siyaseten de not düşmek lazım yani sağlık sahasına gittiğinizde, elbette ki dinamik bir hayatı yaşıyoruz, değişen, değişken bir hayat zeminini yaşıyoruz. Gelişen şartlar oralarda da boşluk çıkarır ama oraları mamur hâle getirdik biz. Biz o vakitleri yaşamış bir nesiliz. Belki burada çok genç arkadaşlarımız var, bizden önceki zamanları çok fazla hatırlamayanlar da olabilir gençlerden ama her şeyi ayan beyan bilen bir nesiliz biz. Görmüşüz bunları; sağlıkta öyle, efendim, turizmde öyle.

Bakın, Erzurum özelinde bir not düşeyim arkadaşlar: Biz kış turizminde öyle bir mesafe aldık ki daha önce ben 2003 yılında DOSİAD Başkanı olarak “Erzurum için vizyon arayışları” diye bir çalışma yaptım arkadaşlar. 8 konsept belirledik, o sahalarda şunlar şunlar yapılırsa Erzurum gelişen, kalkınan il olur dedik. Mesela kış turizmi bağlamında şunu söyledik: Ya, buraya, dağa birkaç tane spor faaliyeti yapılacak zemin hazırlanırsa kışın, yazın başka illerden spor takımları gelir, Erzurum’a katkı sağlar filan. Emin olun arkadaşlar, şu anda Erzurum’da 20 tane futbol sahamız var stadyum gibi, stadyum cesametinde. Yüksek İrtifa Merkezi diye bir zemin oluşturmuşuz, orada yazın otellerde yer yok, yazın yok ya. Niye? Oraya gelip istifade ediyorlar. Peki, bu ufku kim açtı? Sayın Cumhurbaşkanımız açtı ama o arada istihdam ettikleri var; bizler, milletvekilleri, belediye başkanlarımız; hep beraber bir gayret koyarak o zemini açmışız ki daha önce ben şunu hep söyledim arkadaşlar: Bizim Erzurum’un stadyumuna bir ışıklandırma yapılmıştı, hiç unutmuyorum, 1998 yılında gece maç oynansın diye. Allah gani gani rahmet eylesin, mekânı cennet olsun, biz Mesut Yılmaz’a, Başbakanımıza o zaman nasıl böyle methiyeler düzdük gazetelerimizde, Allah razı olsun ya, ne güzel bir hâl oluşturdu filan dedik o zaman. Yahut bir milletvekili bir caminin çatısını yaptırmıştı, günlerce konuştuk. Bir tane küçük banka şubesi açılmıştı, “Erzurum’a yatırım” diye tarif etmiştik. Şimdi, geldiğimiz noktada 50 milyarlık yatırım yapmışız biz. Yeter mi? Yetmez tabii ki.

Eğitim sahasında, arkadaşlar, biz mesela eğitim kenti olmalıyız dedik Erzurum için. İkinci devlet üniversitesini kurmuşuz. Devlet üniversitesi cesametinde açık öğretim fakültemiz var. İsmail Hocam bilir üniversite mensubu olduğu için, 500 bin öğrencimiz var. Sağlık Bilimleri Üniversitesinin Tıp Fakültesini açmışız Erzurum’da ve milli eğitim sahasında 6 milyarlık yatırım yapmışız. Bütün bunlar neyle oluyor arkadaşlar? İşte, şu bütçelerle oluyor, bunlarla yaptık biz. Efendim, bunlar kifayet eder mi? Etmez. Etmediği için zaten biz burada bunlara gayret sarf ediyoruz, dahasını istiyoruz. İsteyelim, isteyelim ama olanı inkâr bize yakışmaz yani o “mümkir” sıfatına düşmemek lazım. “Evet, şu oldu ama ben olsam dahasını, dahasını, dahasını yaparım arkadaş.” diyelim. Bize yakışan bu olmalı.

Spor sahasında, bakın, Erzurum’da öylesine sportif tesisler oluşturduk ki şu anda... Bir kısmı faal mi? Diyoruz ki: Daha faal hâle gelsin, uluslararası yarışmalara açılınsın. O zemini daha böyle tanzim edici hâl gayreti üzereyiz, yapalım diyoruz ama oraya yatırımlar yapmışız.

Efendim, tarım hayvancılık sahasında Avrupa’da olmayan bir hayvan kesim birimi oluşturduk. Kim yaptı, onu söyleyeyim size. Bugün 1 milyara yapamazsın, 100 milyon değerine ortaya çıktı, bugün 1 milyara yapamazsınız onu; Avrupa’da yok eşi menendi. Sizden benim özellikle talebim, Erzurum’a gelirsiniz mutlaka Büyükşehir Belediye Başkanımıza bu konuda orayı görme talebinizi iletin. Bana söylerseniz ben memnuniyetle orayı ziyarete götürürüm, memnun da olurum.

Yani bunlar yapıldı, yapıldı, yapılacak, dahası yapılacak. Her ilde bu böyle. Evet Niğde’ye de yapılması lazım, dahası olsun. Ağrı mesela, bizim komşumuz Ağrı. Ağrı eskiden böyle miydi? Demin Ekrem kardeşim söyledi yani dört başı mamur hâle getirdik elhamdülillah ya. Nereye gitseniz, efendim, şehirlerimiz kalkındı, gelişti. Noksanları olanlar var, evvallah.

Bakın, o gün bir kanun görüşmesinde, işte, sizin milletvekillerinizden birisi Hınıs’la ilgili düştüğü notları söyledi, biz de konuştuk. Neymiş? Baraj yaparken barajın etrafındaki köylerde yol problemi gelişmiş. Baraj yapılırken! Baraj olmasa ayrı gayrı olmayacak, her şey yapılacak ki şimdi -orada yine söyledim- Devlet Su İşleri hemen 12 kilometresini yapmış, 2 kilometre de Belediye yapmış, kalanı da yapacağız, bitireceğiz.

Hasılı, arkadaşlar, şunu söylemeye çalışıyorum: Biz bu bütçeleri milletimiz huzur bulsun diye yapıyoruz ve Kamil Okyay Bey’in söylediği... Bütçeler sizin, bizim değil, bütün bir milletin bütçesi, millet adına bunları yapıyoruz. Öyleyse hep beraber bereket yükleyelim bunlara. Neyle yükleyeceğiz bereketi? Konuşmalarımızla. Mefhumumuhalifinden “Öldük, bittik.” diye diye olmaz bu kardeşim ya. Ben 9’uncu bütçeyi yapıyorum. Fethi Ağabey, 9’uncu bütçe, buradayız. 21 bütçe bize nasip olmuş ama 9’unda ben varım. Emin olun ki 9’unda da aynı şeyleri dinledik biz arkadaşlar. “Bu bütçe bizi batırdı, bir dahaki seneye görürsünüz.” filan ve her sene sonunda bütçe yapmaya geldiğimizde...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son yarım dakikanız.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bitiriyorum.

Her yıl sonunda bütçe görüşmelerinde aynı şeyleri dinledik ve her seferinde de daha müttekâmil bir hâlde huzurunuzda geldik. Allah’ın izniyle 2023 100’üncü yıl demek, bu bütçe oraya da bereket taşıyacak, sonraki yıllarda da ak lezzeti hep beraber yaşayacağız inşallah.

Değerli Cumhurbaşkanı Yardımcım, tekraren minnettarlığımı ifade ediyorum, hayırlı uğurlu olsun inşallah.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, gördüğünüz gibi Komisyon Başkanı olarak her kesimden eleştiri alıyorum. Hiç kimse benden memnun değilse işimi iyi yapıyorum demektir.

Teşekkür ediyorum.

Şimdi, İsmail Bey’e de söz verelim.

Buyurun.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Sayın Başkanım, çok değerli Cumhurbaşkanı Yardımcımız, Bütçe ve Strateji Başkanımız, Bakan Yardımcılarımız, bürokraside görev yapan çok değerli arkadaşlarımız, değerli milletvekillerimiz ve basın mensuplarımız; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum. Öncelikle bütçemizin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Tabii, bu bütçe AK PARTİ iktidarlarımızın 21’inci bütçesi, hep beraber yapıyoruz, inşallah milletimiz için hayırlı olacaktır.

Tabii, muhalefetten arkadaşlar dediler ki: “Ya, bu bütçe kimin bütçesi?” Tabii ki bu bütçe, ilk önce 85 milyon vatandaşımızın bütçesi yani onda hiç şüphe yok. Bu bütçe, aşağı yukarı 52 milyar TL SSK primi ödenen 9 milyon vatandaşımızın bütçesi. Yine, bu bütçe, evde bakım hizmeti alan 550 bin ağır engellilerimizin bütçesi. Bu bütçe, evleri olmayan vatandaşlarımızın bütçesi. Yine, bu bütçe, doğal gaz ve elektrik desteği alan tüm vatandaşlarımızın bütçesi. Yine, bu bütçe, asgari ücretle çalışıp da asgari ücretten vergi alınmayan tüm kardeşlerimizin bütçesi. Yine, bu bütçe tüm öğretmenlerimizin bütçesi ve diğer taraftan da son dönemlerde maaşlarını yükselttiğimiz sağlık çalışanlarımızın bütçesi. Velhasıl bu bütçe 85 milyon vatandaşımızın bütçesi.

Tabii, bu bütçeyi muhalefet eleştiriyor, eleştirmesi en doğal hakkı. Yalnız, tabii ki biz şunu isteriz: Doğru olanlara “doğru” eğri olanlara da “eğri” denilmesi lazım. “Bu bütçede en çok eleştirdikleri kesim nedir?” dediğiniz zaman, işte, bir bütçe içinde faize giden paranın yüksekliğini vurguluyorlar. Bunun, bu bütçe içindeki değeri ne kadar? 565 milyar. Tabii ki biz de bunun çok yüksek olmasını istemedik ama şunu da göz önünde bulundurmak lazım: Hem covid sürecinin yaşanmış olması hem de arkasından çıkan Ukrayna-Rusya savaşı, doğal gaz fiyatlarında yaklaşık 9 kata yakın bir artışın olması, diğer taraftan kömür fiyatlarında 4 kata yakın artışın olması, elektrik fiyatlarında artışın olması ve yine, petrol ürünlerinde -2018’lerde varili neredeyse 30 dolardan 120 dolara çıkma gibi- önemli bir artışın olması, tabii ki tüm dünyadaki devletlerin ekonomisini etkilediği gibi bizim de ekonomimizi etkiledi ama şuradan bakmak lazım:

Şimdi, tabii ki “Önceden bu faizlere ne ödüyormüşüz?” diye baktığımız zaman, gayrisafi millî hasıla içindeki payına baktığımız zaman aşağı yukarı yüzde 10’lar civarı falan ve bütçe içindeki miktarı da yaklaşık o civarlarda falan. “Peki, daha önce bu nerelerdeymiş?” diye baktığımız zaman, bütçenin aşağı yukarı yüzde 40’ı faizlere gidiyormuş. Yani bu anlamda baktığımız zaman, gerçekten de biz, faize ödenenin bütçe içindeki payını önemli derecede azaltmışız. Biz isteriz tabii ki bu miktarlar daha da azalsın.

Tabii, bu süreçte bizim politikalarımızı eleştirenler oldu ve dediler ki: “Ya, işte siz faizleri düşürdünüz. Dünya bir tarafa giderken siz başka tarafa gidiyorsunuz ve dolayısıyla da bundan dolayı faizleri fazla ödüyorsunuz; enflasyon arttı.” Fakat şunu unutmamak lazım arkadaşlar: Biz eğer Cumhurbaşkanımızın izlediği politikayı izlemeseydik, diyelim ki biz bugün faizleri yükseltmiş olsaydık, enflasyonun yüzde 80 olduğu bir ortamda aşağı yukarı yüzde 85-90 gibi bir faiz verseydik, bugün kur korumalı mevduatta yaklaşık 1 trilyon 400 milyar olduğunu düşünseydik ve dolayısıyla da bugün sadece yılda bizim faize ödeyeceğimiz para aşağı yukarı 1 trilyon 100 milyar TL olacaktı arkadaşlar. Peki, diğer taraftan ne olacaktı arkadaşlar, biliyor musunuz? Şimdi, belki enflasyon bu kadar yüksek olmayabilirdi ama bu kadar büyüme olmazdı arkadaşlar. En önemli şey büyüme.

Mesela, burada, Abdülatif Şener de herhâlde rakamları yakından takip etmedi, bizim oradaki büyümelerimizi de yanlış söyledi ve dolayısıyla da 2020 yılında dünya küçülürken biz 1,8 büyümeyle, büyüyen nadir ülkelerden bir tanesiyiz. Yine, dünya 2021 yılında yüzde 6 civarlarında büyürken biz 11,4 büyüyen ülkeyiz. Yine, birinci ve ikinci çeyrekte aşağı yukarı yüzde 7,6 civarında büyüyen bir ülkeyiz. Eğer bizim Cumhurbaşkanımız bu politikaları uygulamasaydı, faizleri artırsaydı -İsmail Hocam, siz bu işin pirisiniz ama- şöyle olacaktı diye düşünüyorum ben: Ekonomi daralacaktı, işsizlik artacaktı, istihdam azalacaktı ve dolayısıyla da Türkiye küçülecekti. Burada mesela siz diyorsunuz ki: “Türkiye büyüyor ama bu, gerçek büyüme mi?” Peki, bu kâğıtlarda böyle yazıyor “Sahada ne görüyorsunuz?” diye baktığımız zaman, sadece Uşak’ta, tekstil organize sanayi vardı, 6 bin metrekare alanı vardı, bir 6 bin metrekare daha alanını büyüttü ve dolayısıyla da insanlar gerçekten de burada yatırım yapmak için yer bulamıyorlar; bu, hayatın gerçekleri.

Biz diyoruz ki arkadaşlar: Siz ve bizi ayıran en önemli özellik de bu; biz istihdamı artırmak, yatırımı artırmak ve Türkiye'yi büyütmek istiyoruz ve siz, eskiden uygulanan politikalarla yine faizleri artırmak istiyorsunuz. Neticede, faizleri artırdığımız zaman dışarıdan para gelecek, dışarıdan gelen parayla da -diyelim ki- döviz düşecek ve dolayısıyla da o verilen faizle döviz yine ikiye katlayacak ve yurt dışına tekrar çıkacak; biz buna müsaade etmedik, biz Türkiye'nin büyümesini sağladık yani sizlerden en büyük farkımız da bu. Mesela, ben muhalefete bakıyorum arkadaşlar "İşte, siz gidiyorsunuz, son bütçeniz; biz geleceğiz." falan filan diyorsunuz ama bakıyorum, gerçekten de ekonomiye ait herhangi bir politika ortaya koymadınız. Mesela, burada gelirleri artırıcı bir öneride bulunan oldu mu arkadaşlar? Ben görmedim. Yani gelirleri artırıcı bir öneride bulunan oldu mu? Bulunan olmadı. Sadece var olanı harcama yolunda, o yönde bir talepte bulunuyorsunuz ve görüyorum ki bizim yaptığımız politikaları doğru buluyorsunuz ama daha da iyi yapmamız için bizden bunları düzeltmemizi istiyorsunuz.

Bakın, arkadaşlar, yapılan bu düzenlemeler neticesinde, 2019'un dördüncü çeyreğinden bu tarafa Türkiye'de istihdam olan kişi sayısı 2,5 milyon İsmail Hocam yani istihdama katılan kişi sayısı 30 milyon 700 bine ulaşmış, işsizlik oranı 10,8'lere düşmüş; iş gücüne katılım oranı yüzde 53'lere ulaşmış. Tabii, bu bakımdan baktığımız zaman, Türkiye'nin bu kadar karmaşık bir dönemde, dünyanın etkilendiği bir dönemde gerçekten de nasıl istikrarlı bir şekilde yoluna devam ettiğini gösteriyoruz.

Şimdi diyorlar ki bize: "Faizleri yükseltseydiniz ya." Peki, biz faizleri düşürmekle ne yaptık arkadaşlar? Bizden daha önceki dönemlerde kamudaki borçlanma, devletin borç alma faizi neymiş arkadaşlar? Yüzde 62. Yüzde 62, İsmail Hocam. Bizim en son borçlanma faizimiz ne? 11,7. Peki, biz faizleri yüzde 85'lere çıkarsaydık kaç liradan borçlanacaktık? Yüzde 85-90'dan, değil mi? Biz kaçtan borçlanmışız? 11,7. Burada, bu yıl faize öngörülenden belki biraz daha fazla para veriyoruz gibi görünebilir ama biz, uzun vadede faize vereceğimiz miktarı oldukça azaltıyoruz arkadaşlar. Dolayısıyla da bu, gittiğimiz yolun doğru olduğunu gösteriyor.

Diğer taraftan, diyorlar ki: "Ya, hane halkı borçlulukları arttı." Yani, Avrupa ortalamasına bakıyorsunuz; bizim aşağı yukarı yüzde 13'lerde, onların daha da fazla. Diyelim ki AB'de tanımlı kamu borçluluklarına bakıyorsunuz; bizim yüzde 40'larda, onların yüzde 88'lerde.

Arkadaşlar, nereden bakarsanız bakın, bizim ekonomimiz iyiyeye gidiyor. Burada bizim sorunumuz ne arkadaşlar? Bu yıl enflasyondaki yükseklik, hayat pahalılığı. Bu hayat pahalılığını ve enflasyonu önlemek için elimizden gelen çabayı harcıyoruz arkadaşlar biz.

Bakın, İsmail Hocam, şimdi, şöyle bir şey var...

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Şöyle bir şey söyleyeyim: Ya, bu enflasyonla o kadar mutlusunuz ki...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Yok, yok. Enflasyonu... Bakın, bizim birinci tercihimiz...

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız buradayken enflasyonist politikayla büyüyoruz, o zaman önümüzdeki sene enflasyonu yüzde 64 değil, yüzde 164 yapın da çok büyüyelim.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Öyle değil Hocam, öyle değil.

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Daha çok büyüyelim.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Primer amacımızda enflasyonu öncelleydik Türkiye'yi küçültürdük biz ama bizim amacımız Türkiye'yi büyütürük... Biz faizleri 10,5'lere düşürmüş müyüz? Peki, 10,5'lere düşünce, gelecek dönemde bu enflasyon da daha da aşağı inecektir arkadaşlar. Dolayısıyla, bizim gittiğimiz yolun doğru olduğunu siz de göreceksiniz. Vatandaşımız zaten doğruları şimdiye kadar, yirmi yıldır görüyor; inşallah, bundan sonra da önümüzdeki seçimlerde de görecektir diye düşünüyorum ben.

Arkadaşlar diyorlar ki: “Sizin yatırım bütçeniz az.” Arkadaşlar, yatırım bütçemizin bütçe içindeki payı önceki dönemlere göre artmış. Peki, arkadaşlar, biz yatırıma bütçe ayırmadık da şimdiye kadar bu 22 bin kilometre duble yolu kim yaptı, aşağı yukarı 3.500 tane sağlık tesisini kim yaptı, bu kadar havaalanını, hızlı tren yollarını, barajları, göletleri kim yaptı arkadaşlar? Nereden yapıldı bunlar?

Şimdi diyorlar ki: “Kamu-özel ortak iş birliğiyle yapıyorsunuz.” Arkadaşlar, bizim yatırımlarımız içinde bunun payı sadece yüzde 10. Şimdi, burada, eğer siz hizmete erken ulaşmak istiyorsanız tabii ki bu, zamanında yapılandan bir miktar daha pahalı olabilir ama “En pahalı hizmet nedir?” dersenez, ulaşılmayan hizmettir arkadaşlar.

Dolayısıyla da ben, 2023 yılı bütçemizin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Rıdvan Turan, buyurun lütfen.

RİDVAN TURAN (Mersin) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; şimdi, sabahtan beri kendi kendime “Bu kadar paralel evrenlerde mi yaşıyoruz gerçekten?” diye soruyorum doğrusunu isterseniz.

Aşağı yukarı bir aydır bir bütçe çalışması yapıyoruz ve bu kapsamda da çok farklı toplumsal kesimlerden insanlarla yan yana geldik. Mesela, Güngören’de bulduğumuz bir tekstil işçisi, bir kadın, iki aylık hamile, sabah sekiz, akşam altı çalışıyor; yalnızca cumartesi, pazar kadın doğum muayenesine gidebilmek için ekstra başka bir yerde çalışıyor. Bunlar kurgu falan değil ha, spekülasyon yapmıyorum. Niye biliyor musunuz? Çünkü devlet hastanesine gittiğinde sıra bulamıyor, aylara varan kadın doğum sırası var, özel bir doktora gitmek zorunda kalıyor.

Bir başka işçi bize şunu anlattı: Güngören’de, Bağcılar’da, Esenler’de artıkları en fazla olan semt pazarları hangileridir. İnanabiliyor musunuz? Niye biliyor musunuz arkadaşlar? Çünkü insanlar mesai sonrasında gidip oradan, atılanlardan patlıcan, biber topluyor.

Geçen hafta, Haymana’da, 70 süt ineği olan, 40 tanesini satan veya kesime gönderen bir besicikle buluştuk. Bunların hiçbir tanesi kurgu değil, tam bir aydır bu bütçeye ilişkin “Neyi, nasıl yapmak gerekir?” diye konuşuyoruz.

En son, üç gün önce, inşaat işçileriyle İstanbul Kadıköy’de buluştuk. Ne diyorlar, biliyor musunuz? “Ya, biz asgari ücret artsın falan istemiyoruz. Biz yalnızca eski hâlimize dönsek yani yaşam maliyeti bu kadar ağır olmasa bu bile bizim açımızdan bir şeydir.” diye anlatıyorlar; vaziyet bu. Yani böyle, bulutların üzerinden, Kafdağı’nın ardından, tanrısal düzeylerden belki biraz ayaklarımızı yere basmanın zamanı.

Dolayısıyla, biz, Halkların Demokratik Partisi olarak, 20’ncisinin tamamlandığı ve 21’inci bütçeye adım attığımız bu bütçeden herhangi bir beklentimiz ve umudumuz yok çünkü şunu çok iyi biliyoruz: AKP bir sınıf aygıtıdır, egemen sınıfların aygıtıdır. Bu aygıt, alt sınıfların üzerinde baskı ve tahakküm kurmaya göre kendisini hazırlamıştır; bütçesi de siyaseti de günlük etkinlerinin de temel motivasyonu budur. O sebeple, biz Halkların Demokratik Partisi olarak, bu bütçenin yerine çözüm bütçesini öneriyoruz değerli arkadaşlar. Çözüm bütçesi sermayeye, savaşımlara, saraya karşı, yıllardır sürdürmüş olduğunuz yıkım politikalarına karşı var olan sorunları çözmeye aday halkın bütçesidir. Dolayısıyla, ben, çok kıymetli hazıruna ve bizi izleyen halkımıza bu bütçenin sunumunu, temel felsefesinin sunumunu yapacağım.

Değerli arkadaşlar, AKP yirmi yıldır halktan topladığı vergilerle oluşturduğu bütçeyi halka değil, bir avuç azınlığa, patronlara, sermayeye, zenginlere, savaş baronlarına aktarıyor. Halkın bütçe hakkı ne yazık ki ortadan kaldırıldı. Bu süre içerisinde işsizlik, yoksulluk kronik hâle geldi, gelir bölüşümü adaletsizliği hızla arttı, geçinemeyenlerin, barınamayanların sayısı her geçen gün daha da çoğaldı. Emekçilerin millî gelirden aldığı pay gittikçe düştü; asgari ücretle sendikasıız, sosyal güvencesiz çalışmak bir kural hâline geldi. Kamu hizmetleri piyasalaştı, ticarileşti, metalaştı; sizin sayenizde. Vergi adaletsizliği derinleşti; az kazananın çok, çok kazananın az vergi alınmaya başladı. Bütçede toplumsal cinsiyet yok sayıldı. Diyanetin bütçesi sürekli artarken barışa değil, savaşa kaynaklar daha fazla arttı. Doğa talanı şiddetli bir biçimde artış gösteriyor. Neticede ÖTV, KDV gibi ağır dolaylı vergilere ilave olarak yanlış faiz politikasıyla, kur korumalı mevduat, borsa manipülasyonları, adı konulmamış bir enflasyon vergisi ve iktidarlar halkın cebinden aldığını zenginlerin cebine koydu.

Biz, HDP olarak, bu bütçenin AKP'nin son bütçesi olduğunu ilan ediyoruz. Yirmi yılda AKP'nin ürettiği çözümsüzlükleri çözüm bütçesiyle aşmayı öneriyoruz. Çünkü çözüm bütçesi, değerli izleyenler, değerli halkımız; işçinin, işsizlerin, kamu emekçisinin, emeklilerin, ataması yapılmayan öğretmenlerin, kadınların, EYT'lilerin, gençlerin ve çocukların, tarlasını ekemeyen çiftçinin, kentsel dönüşüm altında evi barkı tepesine yıkılanların, kepenk indiren esnafın, düzenli geliri olmayanların ve yoksulların, barınamayan üniversiteli gençlerin, engellilerin, tüm ezilenlerin taleplerini karşılama bütçesidir. Çözüm bütçesi, bir avuç sömürücü azınlığa değil milyonlara hizmet eden bir bütçedir. Sermaye sınıfının değil, emekçilerin bütçesidir.

Değerli halkımız, çözüm bütçesi, barışın bütçesidir. Yurtta, bölgede ve dünyada barıştan yana politikaları esas alan bir bütçedir. Kaynaklar silahlanmaya değil, halkın refahını artırmak için kullanılır. Çözüm bütçesi eşitliğin bütçesidir. Bütün kimliklerin, bütün inançların, bütün dillerin, bütün kültürlerin bütçesidir. Çözüm bütçesi, özgürlükçü, laikliğin bütçesidir. Çözüm bütçesi, eğitimde ana dil temelli, çok dilli eğitim modelini esas alan bir bütçedir ve çözüm bütçesi, emeğin bütçesidir değerli arkadaşlar; ücretler insanca yaşamaya yetecek bir seviyeye çıkartılacaktır. İşsizliği önlemek için kamuca istihdam garantisi ve desteği sağlanacaktır. İşsizlik Fonu sadece işçiler ve işsizler yararına kullanılacaktır. Her türlü güvencesiz istihdama son verilecek, herkese güvenceli iş ve gelir güvencesi sağlanacaktır. İşçi sağlığı ve güvenliğine sonuna kadar uyulacak, bir daha Somalar, Ermenekler, Amasralar olmayacaktır. Grevli ve toplu sözleşme, sendikal hak ve özgürlüklerin önündeki tüm engeller kaldırılacaktır.

Çözüm bütçesi, aynı zamanda kadınların bütçesidir. Bütçe toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak amacıyla hazırlanacaktır. Kamusal hizmetlere erişimde toplumsal cinsiyet eşitliği eksenli bir bütçe oluşturulacaktır. Kadınların çalışma hakkını desteklemek, kişisel ve sosyal hayatlarındaki alanlarını genişletmek amacıyla bütçe imkânları seferber edilecektir. Kadın istihdamındaki cinsiyet temelli ayrımcılığı ortadan kaldıracak politikalar çözüm bütçesinde esas alınacaktır. Her mahalleye ücretsiz kreş açılacaktır. Tarlada, atölyede, evde kayıtsız çalışan kadınlara güvence ve eşit işe eş değer ücret sağlanacaktır. Kız çocuklarının ve genç kadınların eğitim, barınma hakları bütçeyle koruma altına alınacaktır. Kadına yönelik şiddetle mücadele için bütçeden pay ayrılacaktır. Kadın girişimciler desteklenecek, genç kadınların istihdamda yer bulması için teşvikler sağlanacaktır.

Değerli arkadaşlar, değerli halkımız; çözüm bütçesi ekoloji temellidir. Ekoloji temelli bütçeyle iklim krizi baskısı ve iktidar destekli sermaye saldırıları altındaki ekolojik varlıkların korunması sağlanacaktır. Kanal İstanbul gibi rant projeleri iptal edilecektir. Orman yangınlarına etkin müdahale edilecek sayıda yangın söndürme uçağı alınacaktır. Nükleer santral projeleri iptal edilecek, termik santraller kapatılacaktır. Marmara Denizi başta olmak üzere iç deniz ve sulara atık su deşarjı engellenecek, fosil yakıt üretimi ve kullanımı caydırılacaktır.

Çözüm bütçesi, gençlerin bütçesidir değerli arkadaşlar, kıymetli halkımız. Çözüm bütçesi gelecek umudunu kaybeden gençlere umut olacaktır. YÖK kaldırılacak, üniversiteler demokratikleştirilecek ve üniversitelerin akademik, idari ve mali özerklikleri yeniden tesis edilecektir. Gençlerin Kredi ve Yurtlar Kurumuna olan borçlarının tamamı silinecektir, faizi değil. Üniversite öğrencilerine karşılıksız aylık 5 bin lira burs verilecektir. Bütçede sağlıklı, erişilebilir ve ücretsiz yurtlar için kaynak ayrılacaktır. Gençlere yönelik aktif istihdam politikaları hayata geçirilerek genç işsizliği -ki biliyorsunuz yüzde 25 civarında- ortadan kaldırılacaktır. Gençler için Türkiye'nin her şehrinde teknoparklar, teknoloji merkezleri, ileri teknoloji merkezleri açılacak, her ilçede ücretsiz spor ve sanat merkezleri oluşturulacaktır. Şehir içi toplu taşıma gençlere ücretsiz olacak, internet tamamen ücretsiz hâle getirilecektir.

Değerli arkadaşlar, kıymetli halkımız; çözüm bütçesi, çocukların bütçesidir. Çözüm bütçesinde çocukların toplumsal özneliği ve çocuk hakları esas alınacaktır. Çözüm bütçesi, çocuklar arasında hiçbir ayırım yapmadan toplumsal yaşamın tüm alanlarında çocukların bütün ihtiyaçlarını güvence altına alacaktır.

Çözüm bütçesi, engellilerin bütçesidir. Çözüm bütçesiyle engellilere ekonomik ve sosyal yaşamda eşitsizlik yaratan, ayrımcılığa sebep olan tüm politika, söylem ve uygulamalar ortadan kaldırılacaktır. Sosyal, ekonomik ve siyasal yaşama, kamusal hizmetlere erişilebilirlik sorunu ertelenmeden çözülecektir. Tüm engelli gruplarına şartsız olarak temel yurttaşlık geliri ödenecektir. Kamuda engelli istihdamı kotası yüzde 10'a yükseltilecek, kamusal hizmetler sunumunda işaret dili ve Braille alfabesi kullanımı artırılacaktır. Engellilerin tüm ilaçları, destek araç ve gereçleri, tıbbi ve medikal cihazları ücretsiz olarak karşılanacaktır. Otomobil alımında ÖTV indiriminde uygulanan fiyat üst limiti kaldırılacaktır.

Çözüm bütçesi çiftçinin bütçesidir. Tarlasını ekemeyen, hasadı para etmeyen çiftçinin yanındadır bu bütçe. Küçük ölçekli çiftçilerin borçları tamamen silinecektir. Çiftçiye verilen mazot, gübre, ilaç, yem, tohum ve veterinerlik giderlerinin yüzde 50'si kamu tarafından karşılanacaktır. Destekler üretimden önce nakden ödenecek, üretilen ürüne alım garantisi verilecek ve önceki yılların tarımsal destekleri derhâl ödenecektir. Çiftçilerin tüm elektrik borçları silinecek, topraksız köylüye toprak tahsis edilecektir.

Çözüm bütçesi, kamu emekçilerinin bütçesidir. Yoksulluk sınırı altında yaşam mücadelesi veren kamu emekçilerinin talepleri gerçekleştirilecektir. Tüm kamu emekçilerinin ve emeklilerinin 3600 ek gösterge hakkı derhâl sağlanacaktır. Adaletsiz vergi dilimi uygulamasına son verilerek kamu emekçilerinin maaşlarının erimesi önlenecektir. KHK'lerle işinden edilen kamu emekçileri derhâl işlerine geri dönecektir. Çözüm bütçesi ay sonunu getiremeyen emeklilere nefes alacaktır. En düşük emekli maaşı 7.500 lira olacak ve yılda 2 defa enflasyon oranında artırılacaktır. Emeklilerin bayram ikramiyeleri 7.500 lira olarak güncellenecektir.

Çözüm bütçesi esnafın bütçesidir. Borç batağındaki esnafa destek olunacaktır. Küçük esnafa 100 bin lira hibe yapılacak, esnafın vergi ve banka borçları faizsiz ve uzun vadeli biçimde yapılandırılacaktır.

Bu bütçeyle yoksulluğu bitireceğiz. İhtiyaç sınırına kadar elektrik, su, doğal gaz, kömür ve internet ücretsiz olacak. Temel gıda ürünlerindeki KDV sıfırlanacak. Şehir içi toplu taşıma ücretsiz olacak, yoksul ailelerin okul giderleri kamuca karşılanacak. Yoksul ailelere kira desteği sağlanacak, geliri olmayan ailelerin kiralari merkezî veya yerel yönetim bütçeleri tarafından karşılanacaktır. En yoksuldan başlayarak kadınlara ve engellilere öncelik verilerek, her haneden en az bir kişiye aylık asgari ücretin üçte 2'si tutarında her ay düzenli olarak temel gelir güvencesi desteği verilecektir.

Çözüm bütçesi işsizliği azaltacaktır. Toplumdan yana ve ekolojik kamusal yatırımlarla işsizliği azaltacağız. Demokratik katılımcı ekonomiyle milyonlarca yurttaş iş bulacak. Yerellerce yürütülecek olan kamu finansmanlı istihdam projeleriyle işsizlik azaltılacak. Çözüm bütçesi halkın taleplerini karşılayacak, ataması yapılmayan ilk etapta 200 bin öğretmenin ataması yapılacak. Emeklilerde yaşa takılanlar emekli olacak. Yaş kriterine takıldığı için emekli olamayan milyonlarca vatandaşın mağduriyeti ortadan kaldırılacak. Kamusal hizmetler ücretsiz olacak. Sağlık hizmetleri tüm yurttaşlarımız için kamusal nitelikli, erişilebilir, ana dilinde ve tamamen ücretsiz olacak. Sağlık sektöründe özelleştirme ve piyasalaştırmaya son verilecek, şehir hastaneleri kamu kamulaştırılacak. Bütçe kaynakları seferber edilerek eğitim nitelikli hâle getirilecek. Kamucu ulaştırma ve sosyal konut projeleri hayata geçirilecek.

Peki, aklımızdaki soru şu tabii ki: Bu kaynaklar nerelerde? Şimdiye kadar iktidarlar yoksulların cebinden alıp zenginlerin cebini doldurdu; biz bunun tam tersini yapacağız. Büyük sermayeye uygulanan vergi muafiyeti, istisna indirimi, vergi indirimi ve vergi aflarına son verilecek. Kâr, faiz ve servet gelirlerine tanınan ayrıcalıklar kaldırılacak, rantlar ve büyük servetler vergilendirilecek. Kur korumalı mevduatla yaratılan sömürüye son verilecek. Yurt dışı vergi cennetlerine kaçırılan kaynaklar vergilendirilecek. Servete ve gelire göre artan oranlı bir vergi sistemi oluşturulacak. İmar artışlarıyla yaratılan rantlara artan oranlı rant vergisi uygulanacak. Karbon salınımını kontrol altında tutmak amacıyla karbon vergisi getirilecek. Kayıt dışı ekonomi kayıt altına alınarak vergi gelirleri arttırılacak. Kaynakların halka akmasıyla canlanacak ekonomi böylece daha fazla vergi geliri üretecek.

Saraydaki israfa son verilecek. Halktan, toplumdan yana bir kamu harcaması politikası geliştirilecek. Saray inşaatları durdurulacak, uçan, yüzen, yürüyen saraylar satılacak. Halka ait kaynakların israf ve şatafat için harcanmasına son verilecek. Örtülü ödenek kaldırılacak. Milletvekilleri ve Cumhurbaşkanı dâhil kamuda çalışan hiç kimseye asgari ücretin 3 katından fazla maaş ödenmeyecek. Kamu hizmetlerinde olanların birden fazla maaş alması engellenecek.

Barışçı politikalarla savaşa ve güvenlik harcamalarına akan kaynaklar düşürülecek. Ülke kaynakları tanklara, füzelere, İHA'lara, SİHA'lara gitmeyecek. S-400 füzeleri iade edilecek.

Tek adam rejiminin paralel hazinesi durumundaki Türkiye Varlık Fonu kapatılacak. Yıllardır yandaş şirketlere verilmekte olan tüm kamu ihaleleri iptal edilecek ve ödemeler durdurulacak. Kamu ihalelerindeki yolsuzlukların hesabı tek tek sorulacak. Kamu-özel iş birliği projelerine giden garanti ödemeleri durdurulacak. Kamu-özel iş birliği projeleriyle yapılan köprü, otoyol ve şehir hastaneleri projeleri kamulaştırılacak. Sarayın keyfi harcamalarının kaynağı olan fonlar bütçeye dâhil edilecek. Ödenek üstü harcamalara son verilecek ve kamu kaynaklarının yandaş dernek ve vakıflara peşkeş çekilmesine son verilecek. Bütçe hakkı bir insan hakkı olarak kabul edilerek hayata geçirilecek.

Ezcümle şu: Bu sömürü, bu insafsız ve müsrif düzen, bu saray iktidarı sürdüğü sürece bütçede mantıklı bir sonuca ulaşmak, yoksulların derdine derman olmak mümkün değil.

Bu ülkede dengelerin yerine oturması için iki temel şey gerekli değerli arkadaşlar. Bunlardan bir tanesi, AKP'nin yirmi yıldan beri uyguladığı ve dünyada da pek çok kapitalist ülkenin uyguladığı biçimde neoliberal politikalara son verecek yeni bir üretim ve paylaşım anlayışını hayata geçirmek. Böylece, kamusal planlamayla üretimin artması, üreticilere, tarım işçileri, tarımsal üreticiler başta olmak üzere daha fazla kaynakların sağlanması, üretimin artması, dolayısıyla mücadele etmediğiniz enflasyonun adım adım azalması ve ortaya çıkan pastanın da demokratik bir biçimde hep beraber paylaşılması gerekli; bu birinci koşul.

İkinci koşul da Kürt meselesinin demokratik ve siyasi biçimde çözülmesi için tedbir alınacak. Çünkü bu -ne taraftan olduğu önemli değil- gençlerin hayatını kaybettiği sürece, yılda 2 milyar dolar bu kör dövüşüne aktarıldığı sürece bu memlekette ne yazık ki değerli arkadaşlar ot dahi bitmez. O yüzden, kavgaya, dövüşe gerek olmadan demokratik hakların iadesiyle, yeni bir barış ve kardeşlik ortamıyla Kürt meselesinin çözümü bütçenin dengeye gelmesinin ikinci ve temel koşuldur.

Bu iki temel koşul hayata geçtiğinde, ülkedeki hem demokratik ortam daha stabil hâle gelecektir hem doğrudan yatırımları daha fazla alan bir ülke hâline geline geleceğiz hem iç barışımız daha güçlü hâle gelecek hem bilim, teknoloji vesair konularda daha ivedi sonuçlar alacak adımlar atabileceğiz ama aynı zamanda yoksulların, toplumun en altındakilerin, işçi sınıfının bu kötü koşullardan kurtulabilmesi için mutlaka ve mutlaka ekmeğini ikiye bölen bu süngü siyasetinin ortadan kalkması gerekiyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son yarım dakikanız.

RİDVAN TURAN (Mersin) - Bitirdim Sayın Başkan.

Dinlediğiniz için çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Geneli üzerinde Sayın Uğur Aydemir, buyurun.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkan, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, çok değerli milletvekili arkadaşlarım, çok değerli bakan yardımcılarımız, Strateji ve Bütçe Başkanımız, kurumlarımızın çok değerli bürokratları, basınımızın değerli temsilcileri; ben de hepinizi saygıyla sevgiyle, muhabbetle selamlıyorum.

Cumhuriyetimizin 100'üncü yılının bütçesi olması özelliğini taşıyan 2023 yılı bütçesini yapmanın bizlere nasip olması hepimiz için bir gurur kaynağı; bu onuru, bu gururu bizlere yaşattığı için Rabb'ime şükrediyorum. Yüz yıl boyunca yapılmış olan bütçelerimize katkıda bulunan herkese de bu vesileyle teşekkür ediyorum. 2023 yılı bütçesi, aynı zamanda AK PARTİ'mizin 21'inci, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemimizin de 5'inci bütçesi.

Değerli arkadaşlar, bütçe ve ekonomiyi, Türkiye ekonomisini değerlendirmeden önce -ben her zaman ifade ediyorum- bir defa, bir küresel ekonomiyi değerlendirmek lazım. Yani bir doğru analiz yapabilmemiz için küresel ekonomiyi değerlendireceğiz, daha sonra Türkiye ekonomisini, Türkiye bütçesini ve Türkiye'nin geçtiği safahattaki durumları ve Türkiye'nin dününü, bugününü hep birlikte masaya yatırmamız lazım ki doğru bir analiz yapalım diye düşünüyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; küresel ekonomiye baktığımız zaman, küresel ekonomi... Covid-19 salgınıyla beraber hakikaten dünyadaki bütün ülkelerin hemen hemen sağlık sisteminin çöktüğünü hep birlikte gözlemledik. Covid-19 salgını, âdeta ülkeleri sağlıksız bir sisteme doğru sağlıkta götürdü. Sözüm ona o büyük büyük ülkelerin birçoğunda hastanelerin, altyapının yetersiz kaldığını gördük ve hastaların yollarda kaldığını ve yollarda ülkelerin cezazeleri, ölümleri topladıklarını gördük ve bu pandemi sürecinde, Covid-19 salgını nedeniyle çoğu ülke vatandaşlarının da bu hizmetten ücretle faydalandığını da hep birlikte müşahade ettik. Tabii, bu sadece sağlık sistemini etkilemedi. Covid-19 başka ne yaptı? Covid-19 ekonomiye de büyük vurgun yaptı. Evet, belki de iktisatçılara göre, 1929 Buhranı'ndan sonraki en büyük krizi, pandemiyle birlikte dünya ekonomileri yaşamaya başladı, küresel ekonomi. Bu krizle beraber, bir defa enerji maliyetleri çok yükseldi, tedarik zincirleri arttı. Bunları artık hepimiz ezberledik yani emtia fiyatlarının ve gıda fiyatlarının aşırı derecede yükselmesi sonucunda enflasyon ve pahalılıklar da oluşmaya başladı. Dünya, küresel ekonomi sadece pandemiyle mi boğuşuyor? Hayır. Başka ne oldu? Bir de bunun yanına, üstüne üstlük, küresel iklim değişiklikleri

olmaya başladı. Bu küresel iklim değişikliğiyle beraber kuraklıklar, orman yangınları, sel baskınları olmaya başladı, bu da enerji maliyetlerine artı bir yük getirdi. Ondan sonra ne oldu? Gıda fiyatları da artmaya başladı, bu da pahalılığa etken oldu.

Diğer bir neden nedir? Küresel ekonomiyi etkileyen, olumsuz yönde etkileyen nedenlerden bir tanesi Rusya-Ukrayna savaşı, bu da artık, bu küresel ekonominin kötü gidişine hakikaten tuz biber oldu desek yanlış olmaz.

Değerli arkadaşlar, bunların hepsi üst üste bir araya geldikten sonra bütün pahalılıklar ve enflasyon oluşmaya başladı. Bunun neticesinde, dünya, eksi enflasyonu olan, enflasyon nedir bilmeyen ülkeler, ABD'si ve Avrupa Birliği enflasyonla tanışmış oldu. Mesela, 2018 yılında ABD'de enflasyon yüzde 1,90. 2020 yılında kaç? Yüzde 1,40, 2021'de yüzde 7, 2022'de yüzde 8,20. Euro bölgesinde nasıl? Euro bölgesinde 2020 yılında eksi yüzde 30, 2021'de yüzde 5, 2022'de... Bu rakamlar önemli, rakamlar gözünüze küçük gelebilir, görünebilir ama iki yılda euro bölgesinde 2022'de enflasyonun eksi enflasyondan yüzde 10'un üzerine çıkması bence dikkate değer. Bunlar böyle olunca, bu ekonomiler, bu ülkeler enflasyonu dizginleyebilmek için faiz artırımına gittiler, faiz artırımı olunca da yatırımlarda bir azalma meydana geldi, yatırımlar azalmaya başlayınca da küresel ekonomide Amerika'da ve Avrupa Birliğinde teknik olarak resesyon görülmeye başladı.

Değerli arkadaşlar, bunu ortaya koymamız lazım. Şimdi, az önce, konuşmacı milletvekili arkadaşımız "Gençlerle konuşuyorum." dedi. "Gençlerimiz eskiye dönmek istiyorlar." dedi. Ya, şimdi, dünyada hangi ülkeye giderseniz gidin, kime sorarsanız sorun, gence, çocuğa, yaşlısına, kadınına, kime sorarsanız sorun herkes eskiye dönmek ister. Dünyada 2019'dan sonra, bu pandemiyle beraber ve savaşlar, küresel iklim değişikliği; bunlarla tanışan kim varsa üç sene öncesine geriye dönmek ister, "Eski günlere geri dönelim." derler ve onun özlemini yaşarlar ama artık dünyanın bir gerçeği var; dünya bunlarla tanıştı, dünya bunlarla birlikte yaşamaya başladı.

Türkiye ekonomisi olarak bizler ne yaptık? Bakınız, bu saydığım ülkelerin tamamının tuzu kuruydu pandemiye kadar, hepsi rahattı, hepsinde işler yolunda gidiyordu. Ya, Türkiye hangi badirelerden geçerek Covid-19'la tanıştı, buna bakmak lazım. 2013 yılında başlayan, Gezi olaylarıyla başlayan bir süreç, daha sonra 17-25 Aralık darbe operasyonu, yargı operasyonu ile devam eden, daha sonra çukur eylemleriyle devam eden ve en sonunda da 15 Temmuz FETÖ hain darbe girişimiyle üst seviyeye çıkan hain FETÖ girişimiyle beraber Türkiye ekonomisini çöktürmeye çalıştılar. Bununla da yetinmediler. Ekonomi mi sadece? Hayır. Milletimize diz çöktürmeye çalıştılar. Bunlarla yetinmeyenlere, bunları başaramayanlara milletimiz dersini verdi, onlara darbe yaptı ancak bununla yetinmeyenler kurla beraber ekonomimize darbe vurmak istediler; bunu da tabii, Allah'a hamdolsun, başaramadılar.

Değerli arkadaşlar, biz de küresel ekonominin bir parçasıyız, biz küresel ekonomiden ayrı bir ülke değiliz, tabii ki biz de etkileniyoruz. Bütün bu olumsuzluklardan dolayı enerji maliyetleri dünyada artınca bizde de mecburen artıyor. Bunlar artınca, her türlü maliyetler artınca bizde de pahalılık oluştu. Pahalılık neyi getirdi? Enflasyonun oluşmasına neden oldu, enflasyonla beraber... Ama biz dünya ülkelerinden ayrışarak ne yaptık? Biz faiz artırımını yoluna gitmedik. Ya, ne yaptık? Biz dedik ki: "Faizi arttırmayacağız, yatırımlar devam etsin, istihdam devam etsin, üretimimiz artsın, ihracatımız artsın." diye, biz yolumuza devam ettik.

Bakınız, 2020 yılında küresel ekonomi yüzde 3,4 daraldı ama Türkiye yüzde 1,8 büyüdü. 2021 yılında, Türkiye, dünyada örnek bir ülke olarak yüzde 11 seviyesinde büyüdü. Ya, şimdi, 2022'de ne yaptı Türkiye? İlk yarıda yüzde 7,5 seviyelerinde büyüme yakaladı. Bu neden kaynaklandı? Türkiye ekonomisi modeliyle beraber biz bunu yakaladık, hamdolsun ve istihdamımız belki de ilk defa 31 milyon seviyesini gördü ve işsizlik oranımız da yüzde 9,6 seviyelerine kadar geriledi değerli arkadaşlar.

İhracatımıza baktığımız zaman -arkadaşlarımız da bahsettiler- ihracatımız bu yıl 250 milyar doları geçecek inşallah, 2023 yılında da inşallah 265 milyar dolar seviyelerini yakalayacağız.

Değerli arkadaşlar, bakınız, şunu gözden kaçırmamamız lazım: En büyük pahalılık ulaşamamaktır. Bugün Rusya, Avrupa ülkelerine sağladığı doğal gazda arz kısıtlamasına gittiği için Avrupa ülkelerinin kara kış kapılarını çalmaya başladı, hepsi kara kara düşünmeye başladılar; doğal gazlara erişimleri azaldı ama hamdolsun, biz, Türkiye olarak, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde, hükümetimizin uyguladığı dengeli bir diplomasi sayesinde enerjiye ulaşımında bir sorun yaşamıyoruz, yaşamayacağız da ve artı, bütün bu olumsuzluklara rağmen, Türkiye, inşallah, doğal gaz üssü olma yolunda. Evet, Avrupa'nın doğal gaz kapısı biz olacağız inşallah. Bunu Putin de açıkladı, çok kıymetli Cumhurbaşkanımız da açıkladılar. Yarın öbür gün, hep birlikte, inşallah, bir enerji üssü olma yolunda adımlarımızı da atmaya başladık. Bu Türkiye'nin bir kazanımıdır; Türkiye güçlü durarak ve dengeli dış politikası sayesinde, vizyoner bakışı sayesinde bunları yakaladık. Bundan kim faydalıyor? AK PARTİ'liler mi faydalıyor? Hayır. Kim faydalıyor? 85 milyon Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarımızla hep beraber, Türkiye'de yaşayan kim varsa, hep birlikte bunlardan faydalıyoruz.

Ben, bu arada bütçe büyüklük rakamlarına da bütçe rakamlarına da girmek istiyorum. Bütçemizin gideri 4 trilyon 470 milyar, gideri 3 trilyon 810 milyar, bütçe açığımız 659,4 milyar lira, vergi gelirlerimiz 3 trilyon 200 milyar, faiz giderlerimiz 565,6 milyar lira. Bazı arkadaşlarımız bunun bir faizci bütçe olduğunu söyleyip diğer rakamlara hiç bakmamıza gerek yok." dediler. 565,6 milyarla bu bütçenin "Faizci bütçe." olduğunu ifade eden arkadaşlarımız oldu. Neye göre söylüyorsunuz? Bakınız, diyorlar...

Bize bir de şu eleştiriyi yapıyorsunuz: "Niye, efendim, 2002 yılıyla 2022 yılını değerlendiriyorsunuz?" Arkadaşlar, 2002 yılındaki Türkiye'yi göreceğiz ki bu millet neden bize oy vermiş, onu göreceğiz ve yirmi bir yıldan beri de 21'inci bütçeyi yapan AK PARTİ hükümetlerine neden destek verdiğini de ortaya koyacağız. Siz de bunu görün, buna göre siyaset yapın.

Bazı arkadaşlarımız şunu ifade ettiler: "Altı ay var seçime, seçim geldiği için siz bu torba yasaları, bu bütçeyi bu şekilde hazırladınız. Seçime dönük bütçe yapıyorsunuz." Bize eleştiride bulundular. Demek ki bizi hiç tanımamışsınız, rakiplerinizi hiç tanıyorsunuz demek ki.

Biz, AK PARTİ kurulduğu günden itibaren hiçbir gün seçime dönük siyaset yapmadık, biz nesillerimize dönük siyaset yaptık. O yüzden zaten başarılı oluyoruz. Bizden size tavsiye, sizler de seçime dönük değil de nesillere dönük programlar yaparsanız, sizler de başarı yakalarsınız.

Bakınız, bazı arkadaşlarımız şunu söylediler: "Efendim, işte, 565 milyar faiz bütçesi var. Eğitime ayrılan para 650 milyar, yüzde 15 fazlası; bu bütçe faizci bütçe, eğitimci bütçe değil." diye. Ben, bu arkadaşlarıma buradan seslenmek istiyorum. Değerli arkadaşlar, 2002 yılında eğitime ayrılan bütçe 10,6 milyar liraydı ama aynı 2002 yılında faize giden bütçe ne kadar biliyor musunuz? 51,7 milyar lira. Bunu ifade eden arkadaşlarımız biraz derslerine çalışarak gelirlerse bunları ifade etmezler, bize de bu şekilde zaman kaybı olmaz. 2002 yılında eğitime ayrılan bütçe 10,6 milyar, faize giden bütçe 51 milyar arkadaşlar. Verginin ne kadarı? Yüzde 85'i, yüzde 86'sı faize gidiyormuş ama biz, hamdolsun, bugün geldiğimiz noktada, artık, ülke olarak değerli arkadaşlar, sadece vergimizin yüzde 15,5'ini faize ayırıyoruz. Bakınız, sonuç ne oluyor biliyor musunuz değerli arkadaşlar? 2002 yılındaki gibi eğer yüzde 85,5 olarak biz faize bütçe ayırsaydık, 3 trilyon 200 milyar lira verginin 2 trilyon 740 milyar lirası -bu kayıtlara geçsin, arkadaşlarımız dinlesinler- faize gidecekti. Yani biz bugün kaç para ayırmışız faize? 565 milyar lira. Az mı bu? Bu da çok büyük rakam, bunu da düşüreceğiz, hakikaten, bizim, bunu mümkün olduğu kadar hızlı bir şekilde düşürmemiz lazım, minimize etmemiz lazım. Bizim faize ayırdığımız para yüzde 15,5 seviyesine geldiği için kasamızda kalan, hazinemizde kalan para kaç para

biliyor musunuz değerli arkadaşlar? 2 trilyon 175 milyar lira para nereye kaldı? Hazinemize, bütçemize kaldı değerli arkadaşlar. İşte, bu, faizci bütçe olmadığımı gösteren bütçe. İşte, bu, vatandaşımızdan, reel sektörden yana, kimsesizlerin kimi olan bir bütçe. Bir avuç rantiyecinin değil, bu bütçe 85 milyonun bütçesi ama bu bütçe kimin bütçesi değil değerli arkadaşlar biliyor musunuz? Kim bütçeden rahatsız olur? Evet, PKK terör örgütü bu bütçeden çok rahatsız olur, FETÖ terör örgütü bu bütçeden çok rahatsız olur; olmaya da devam edecekler. Çünkü neden? Biz, bu bütçede hazineye aktardığımız bu parayla beraber İHA'mızı da alacağız, SİHA'mızı da alacağız, S-400'ümüzü de alacağız ve ondan sonra, Allah'a çok şükür, hamdolsun, çocuklarımızla beraber oturacağız, barış içerisinde yaşamının rahatlığını yaşayıp hep birlikte rahatlığımızı yaşayacağız ama S-400'ümüzü almadan ama İHA'yı, SİHA'yı almadan, savaş tankını yapmadan, piyade tüfeklerimizi almadan bize rahat yok. Çünkü neden? Evet, su uyur düşman uyumaz değerli arkadaşlar. 85 milyonun sınırlarını korumak, bütün vatandaşlarımızın hakkını korumak her birimizin ayrı ayrı görevi, her vatandaşımızın ayrı ayrı görevi.

Bugün, burada, barış nidaları atarak, PKK'ya, PKK'nın yapmış olduğu bütün bu eylemleri, terörist faaliyetleri lanetlemeden barış çığırkanlığı yapmak, bence hakikaten boş, kendi kendimizi kandırmaktır. Sadece barış olsun diyerek barış olmaz. Barış olsun, barış olsun, barış olsun. Ne yapıyorsun barış olsun diye? Hiçbir şey yapmayalım, karşımızdakiler silahlansınlar, karşımızdaki teröristler silahları alsın, gelsinler evlerimize kadar, gençlerimizi alsınlar, dağa çıkarsınlar; biz barış diye hâlâ seslenemeyiz, barış diye duramayız, barış naraları atamayız; gereğini yaparız, bugün yaptığımız gibi. Artık, sadece teröristleri Türkiye içerisinde değil, sınırlarımız ötesine giderek yuvalarında, inlerinde basan ve onları yok eden hamdolsun bir Türkiye var, güçlü bir Türkiye var. Bundan hep birlikte gurur duymamız lazım değerli arkadaşlar.

Bakınız, “Eğitimde, yirmi yıldan beri yaptıklarınızı göremediniz de şimdi mi görüyorsunuz?” diyen arkadaşlarımız vardır. Değerli arkadaşlar, bir Çin atasözü vardır: Eğer günü kurtarmak istiyorsanız tohum, on yılı kurtarmak istiyorsanız ağaç, yüz yılı kurtarmak istiyorsanız nesil yetiştirmeniz lazım. Biz on günleri değil, yirmi günleri değil, yirmi yılları değil, yüz yılları kurtarmak için bütçedeki en büyük payı eğitime ayırdık, ayırmaya da devam edeceğiz inşallah.

Bakınız, “Her tarafa yüksekokul açtınız, üniversiteleri kalitesizleştirdiniz” dediler. Şimdi, İstanbul'daki üniversiteleri kapattık mı? Kapatmadık. Yine yavrularımız oraya gidiyor, gençlerimiz oraları tercih ediyorlar. Hiçbir üniversiteyi kapatmadık ama ne yaptık? Biz bütün gençlerimize fırsat eşitliği yarattık. Şırnak'ta olup da İstanbul'a okumaya gidemeyen kardeşimize dedik ki: “Gel, Şırnak'ta da üniversite açalım, Hakkâri'de de üniversite açalım, Mardin'de de üniversite açalım.” Fırsat eşitliği yaratmanın onurunu, gururunu yaşıyoruz ve bunlarla yetinmedik. Bakınız, birileri, işte, “Yükseköğretimde şunu yapacağız, bunu yapacağız.” diyebilirler. Biz üniversitelerde harçları kaldırdık. 76 tane olan üniversite sayısını 208'e çıkarttık. 2002 yılında 190 tane yurt vardı, bugün 800'e çıkardık. 182 bin olan yatak sayısını bugün 825 bine çıkardık.

Değerli arkadaşlar, bakınız, öğrencilerimize burs ve kredi, beslenme yardımı hususlarında ciddi ilerlemeler kaydettik. 2002 yılında 45 lira olan bursu, bugün 850 liraya çıkardık. 11 lira olan beslenme yardımını 60 liraya, aylık olarak da 1.800 liraya çıkardık.

Tabii, şunu da unutmamak gerekiyor değerli arkadaşlar: İktidara geldiğimizde her öğrencimiz burs ya da kredi alamıyordu ama bizimle beraber talep eden her öğrencimiz burs ya da kredi alabiliyor, her öğrencimiz; evet, bu da çok önemli. 2002 yılında 407 bin öğrencimiz burs ya da kredi alabilmekteyken bugün 1 milyon 450 bin öğrencimiz burs ve kredi alma imkânına sahip olmuştur.

Evet, daha geçtiğimiz hafta hep birlikte ne yaptık? Yasal düzenlemeyle beraber gençlerimizin aldığı öğrenim kredileri için endeks farkı hesaplamayarak gençlerimizin sadece aldıkları kredi miktarı kadar geri ödeme imkânını onlara sağlamış olduk.

Evet, sağlıkta neler yaptık değerli arkadaşlarım? Tabii, yaptığımız işlemler çok ama bu yaptıklarımızı görmeyerek, sadece ve sadece Türkiye’yi değerlendirerek, küresel ekonomiye bakmadan Türkiye’yi değerlendirirseniz değerli arkadaşlar, yanlış işaretlerle, levhalarla yanlış yollara gidebilirsiniz.

Bakınız, mesela, sadece sağlıkta, pandemide geldiğimiz noktaya bakarak bile Hükümetimize teşekkür etmeniz lazım; sadece ve sadece. Niye? Girişte de söyledim, çünkü küresel ekonomiye baktığımızda pandemide sınıfta çakıldılar ama bizler...

Değerli arkadaşlar, bakınız, AK PARTİ öncesi hastanelerin manzaraları. Bunları unutmayalım. Tabii, yaşıyoruz genç olabilir belki, genç olan arkadaşlar bilmeyebilirler. Evet, bunlar hastane koridorları, koşu alanları değerli arkadaşlar. Neydi buralarda? Hastaneye gitmek çile, hastaneye girmek çile, girdikten sonra muayene olmak daha büyük çile, muayene olduktan sonra dışarı çıkmak daha büyük çile.

Bakınız, “Paranı öde, cenazeni al.” “Ölüsü de rehin, dirisi de rehin.” Türkiye, sağlıkta o günlerden nerelere geldi? Hamdolsun, bugünlere geldi. Hangi günlere geldi?

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Hastaneye gidilmiyor ya!

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Altı aya randevu veriyorlar.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – İşte, bakınız, SSK’sı, BAĞ-KUR’u, Emekli Sandığı; 3’ünü birleştirdik, ne yaptık? Sosyal Güvenlik Kurumu çatısı altında birleştirdik.

Evet, sağlıkta devrim niteliğinde değişimler, gelişmeler yaşandı; devrim niteliğinde.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Doktorlar yurt dışına gidiyorlar, bu mu gelişim? Bu mu devrim?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Genel sağlık sigortasıyla toplumumuzun, nüfusumuzun yüzde 99’unu sosyal güvenlik çatısı altına aldık, her birini değerli arkadaşlar.

Bakınız, sağlık harcamalarına -onları da söyleyeyim- 2002 yılında bütçemizde sadece 13,5 milyar lira para ayrılıyordu; bugün, 2023 yılı için kaç para ayırmışız? 697 milyar değerli arkadaşlar. Evet, bu da bütçemizin yüzde 15,5’ine tekabül etmektedir.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Herkesi hasta ettiniz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Arkadaşlar, şimdiki hastanelere bakınız, fotoğrafları. Ben aslında bunları slaytla hazırlamıştım ama çok geç kaldığımız için vermiyorum bunları size şimdi. Bakınız, evet, gurur duyun bunlarla, bunlarla gurur duyun.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – O hastaneler şirketin, sizin değil!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bunlarla gurur duyalım, bunların hepsiyle gurur duyalım. Bakın, özel otel gibi bakın, beş yıldızlı otel gibi bakın, arkadaşlar. Bunlar bizim medarîtihtarımız, bunlarla gurur duymamız lazım.

CAVİT ARI (Antalya) – Onlara itiraz etmiyoruz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Değerli arkadaşlar, yatak sayısından, hemşire sayısına kadar, hekim sayısına kadar, ambulanslı helikopter sayısına kadar, paletli ambulans sayısına kadar... MR cihazı sayısını 18’den 370’e çıkarmışız, hâlâ “MR’da sıra bulamıyoruz.” diyorsunuz değerli arkadaşlar.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Peki, hastanenin maliyetini söyler misiniz?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Değerli arkadaşlar, işte, sosyal yardımlara geldiğimizde de... İhtiyaç sahibi vatandaşlarımıza yirmi yılda toplam 540 milyar lira sosyal yardım ödeneği sağladık. Sosyal yardım harcamaları 2002 yılında kaç paraymış? 1,6 milyar lira. Bugün kaç para? 258 milyar lira değerli arkadaşlar. İşte, sosyal devlet bu. “Sosyal devlet, sosyal devlet.” Sosyal devletin içini doldurmak lazım. Biz AK PARTİ hükümetleri olarak sosyal devletin içini dolduruyoruz ve bugünlere geldik hamdolsun.

Değerli arkadaşlar, birileri çözüm bütçesi önerebilir ama biz hayalci değiliz; biz gerçekçiyiz, ayaklarımız yere basıyor. Türkiye'nin bugünü değil, Türkiye'nin yarınlarını da düşünüyoruz, torunlarımıza güvenilir bir ülke, güvenli bir ülke, barış içerisinde yaşayabileceği bir ülke bırakabilmek için gece gündüz Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemimizle, Cumhurbaşkanımız başımızda, liderimizle beraber gece gündüz çalışıyoruz.

“Çok dilli eğitim” diyebilir arkadaşlar. AK PARTİ iktidara gelmeden önce...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz doldu.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Son cümlem Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – “Bu bütçe, çiftçinin alın teri bütçesi değil.” dedi değerli arkadaşlarımız. Evet, bu bütçe değerli kardeşlerim, çiftçinin de alın terinin bütçesi, memurun da işçinin de 85 milyonun alın terinin bütçesi. Bu bütçede her kesim var, herkesin bütçesi. Bu, sadece işçinin değil, ücretlinin değil; bu, milletvekilinin de emeklinin de çiftçinin de bütün 85 milyonun bütçesidir diyorum.

Bu bütçeyi hazırlarken emeği geçen başta Cumhurbaşkanımız olmak üzere, Cumhurbaşkanı Yardımcımız, Strateji Bütçe Başkanımız, bütün bakan yardımcılarımız, bakanlarımız olmak üzere ve siz değerli milletvekillerim, Plan ve Bütçe Komisyonu üyeleri olmak üzere her birinize ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Bütçemizin hayırlı olmasını, uğurlu olmasını ve de her kuruşunun bereketli olmasını Cenab-ı Allah'tan temenni ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, bütçe ve kesin hesabın geneli üzerinde...

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Sayın Başkan, bir açıklama yapmak...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hayır, öyle bir usulümüz yok, öyle bir usulümüz yok.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Düzeltmek açısından, doğru bilgilendirmek açısından...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Rica ediyorum, yok öyle bir usulümüz yok.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Ama bakın, doğru bilgilendirmek açısından...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Gel, beni bilgilendir, gel.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Oraya girersek çıkamayız, çıkamayız bunun içinden.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sizinle ilgili de Sayın Cinsli, tutanağa baktıracağım, ondan sonra.

Değerli arkadaşlar, bütçe ve kesin hesabın geneli üzerindeki söz talepleri karşılanmıştır. Katkıda bulunan bütün milletvekillerimize teşekkür ediyorum.

Şimdi soru-cevap işlemi bölümüne geçeceğiz. Öncelikli olarak, talep eden Komisyon üyelerine, Sayın Cumhurbaşkanını Yardımcımıza soru sormaları için söz vereceğim.

Komisyon üyelerimizin tamamı için toplam soru sorması süresi on dakika. Ayrıca, Komisyon üyesi olmayan sayın milletvekillerinin soruları varsa onlar için de beş dakika süre vereceğim. Böylece sorular için toplam on beş dakika süre vereceğim. Daha sonra kısa bir ara vermeyi düşünüyorum, bir hazırlık gerekebilir, ardından, cevap vermesi için Sayın Cumhurbaşkanını Yardımcımıza söz vereceğim.

Şimdi soru-cevap işlemi başlatıyorum.

Sayın Bülent Kuşoğlu, buyurun lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Cumhurbaşkanını Yardımcım, şu meşhur Merkez Bankasının bildirmediği kur rakamını sorayım size; herhâlde bir mahzurunun olmaması lazım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bitti mi Bülent Bey?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Evet.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Cavit Arı...

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Başkanım, Antalya ili Serik ilçesinde Belek Mahallesinde 1/100.000’lik imar planında Danıştay tarafından yürütmeyi durdurma kararı olduğu hâlde, aynı bölgede yeniden imar planı yapıldığı gerekçesiyle bir otel alanı ihaleye çıkarıldı. Bu konuyla ilgili bilginiz nedir? Mahkemenin yürütmeyi durdurma kararı var iken aynı alanda yeniden imar uygulaması yapıldığı gerekçesiyle ihale yapılabilir mi?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Rıdvan Bey mi, Dirayet Dilan Hanım mı; hangisi söz istedi?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Dirayet Hanım.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Niye ben...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çünkü Rıdvan Bey’in mikrofonuna basmışsınız da o yüzden.

Buyurun lütfen.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Teşekkür ederim.

Seçim bölgem Ağrı başta olmak üzere, birçok ilde tarafımıza ulaşan bilgilere göre bazı vatandaşlar iradeleri dışında AKP’ye üye yapılmakta. Bir kişi kendi iradesi dışında nasıl bir siyasi partiye üye yapılabilir? Bu konuda herhangi bir inceleme yaptınız mı ya da yapacak mısınız?

Teşekkürler.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Naci Cinişli, buyurun.

MUHAMMET NACİ CİNİŞLİ (Erzurum) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Öncelikle, konuşmam sırasında sorduğum sorulara da cevap vermenizi rica edeceğim. Ayrıca da politika faizi yüzde 10,5’a indirildi, risk primimiz de şu anda bildiğim kadarıyla, 850 civarında yani bu demek oluyor ki TL olarak politika faizimiz yüzde 10,5’ken, uluslararası piyasalarda, en iyi ihtimalle,

LIBOR artı 8,5'la yani yüzde 12-13'lerle dolar bazında borçlanabiliyoruz; bu çok büyük bir tezat. TL bazında yüzde 10,5 politika faiziniz, yurt dışından ise dolar bazında yüzde 12'ler civarı borçlanma durumunuz ki bu en iyi ihtimali.

Öğrenmek istediğim şu: Biz bu rakamla bile olsa meşru uluslararası piyasalardan borçlanabiliyor muyuz? En son ne zaman ve hangi faizle borçlandık? Bunu rica edeceğim.

Bir de konuşmam sırasında sorduğum sorular içinde en çok merak ettiğim; bu Merkez Bankası net hata noksan hesabındaki 28 milyar doların kime ait olduğu.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Sayın Çelebi, vaz mı geçtiniz?

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Biraz önce bir konuşmacımızın Anayasa Mahkemesindeki 2 üyemizle ilgili şöyle bir yaklaşımı oldu: “Ya, gelirken hiçbir şeyi aşmadan gittiler.” Dolayısıyla şunu söyleyeyim...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yalnız, burada soru soralım lütfen. Soru-cevap kısmı açıklama değildir.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Sadece açıklama.

Bir üyemiz yaklaşık olarak yirmi beş yıldır bir devletin bürokratlığını yaptı, diğeri ise yaklaşık olarak yirmi altı yıl devletin kaymakamlığını, genel müdürlüğünü, müdür yardımcılığını ve bakan yardımcılığını yaptı. Dolayısıyla, bunlar devlet hiyerarşisinde normaldir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Süleyman Girgin, buyurun lütfen.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı “Amasız, fakatsız kadro verilecek.” dediniz ancak binlerce taşeron işçi hâlâ kadro alamadı. KİT çalışanları, Karayolları, dış protez, laboratuvar teknikeri ve teknisyenleri, radyoloji, MR, hastane bilgi yönetim sistemleri ve bilgi işlem çalışanları, fizyoterapistler, sterilizasyon ve dezenfeksiyon çalışanları, üniversitenin sosyal tesisleri, hâkimevleri, öğretmenleri çalışanları, akşam sanat okulları, polisevleri çalışanları, yemekhane çalışanları, belediye şirket işçileri, diğer yüzde 70 engeline takılanlar ve 4 Aralık mağdurları, çağrı merkezleri çalışanları ne zaman kadroya geçecek? Kadro alamayan kaç işçi vardır? Kadro alamayan işçiler için bir çalışma var mıdır?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Garo Paylan...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, SPK'de bir yolsuzluk şebekesi ortaya çıktı biliyorsunuz, ucu maalesef saraya da yansıdı. SPK Başkanı, AKP milletvekili, rektör, Cumhurbaşkanı danışmanı ve Cumhurbaşkanlığı kurul üyesinden oluşan bir şebeke var ortada ve ifşaatlar var. Bununla ilgili yargı tarafından bir soruşturma açılmadı ama siz bir idari soruşturma açtınız mı bu konuda? Çünkü dediğim gibi, ucu saraya dayanıyor, Cumhurbaşkanı danışmanı ve kurul üyesi var Cumhurbaşkanlığında.

İkinci sorum; hâlâ “Faiz sebep, enflasyon sonuç.” diyor musunuz? Yani faizi düşürdükçe enflasyon uçuyor, hâlâ “Faiz sebep, enflasyon sonuçtur.” diyor musunuz?

Azınlık okullarına neden bütçe ayırmıyorsunuz ve azınlıkların ruhani kurumlarına neden bütçe ayırmıyorsunuz?

Başın özgürlüğü endeksinde son sıralardayız, bunun sizin yüzünüzden olduğunu düşünüyorum; bu durumu değiştirmek için bir girişimde bulunacak mısınız? Hukukun üstünlüğü endeksinde son sıralardayız, bu konuda, bu durumu değiştirmekle ilgili bir adımız olacak mı yoksa bu durumdan memnun musunuz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Cavit Bey, ilave bir sorunuz var galiba, buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) – Başkanım, şöyle: Biraz önceki tartışmanın devamında kaç tane şehir hastanesi kamu-özel iş birliği kapsamında yapıldı? Kaç şehir hastanesi devletin kendi imkânlarıyla yapıldı? Sayı alabilirsek...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Kamil Okyay Sındır, buyurun.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Sosyal konut projeniz için, maliyeti 442 milyar lira olan bu proje için ayırdığımız ödenek ne kadardır? Bu ödenekle bu projeyi ne zaman bitirmeyi düşünüyorsunuz?

İkincisi: Cari değerler üzerinden hep 2002-2022, 2002-2023 kıyaslaması yapıyorsunuz. Bunu gerçek değerler üzerinden, reel değerler üzerinden yapmayı düşünmüyor musunuz? Bunun daha sağlıklı olduğunu düşünmüyor musunuz?

Üçüncüsü de vergi adaleti adına dolaylı ve dolaysız vergiler arasındaki adaletsiz durumu iyileştirme konusunda ne düşünüyorsunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Sayın Sibel Özdemir, buyurun.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Cari dengenin neredeyse dörtte 3'ünü aşan bir net hata noksanlar rakamı var, 2021'den 2022'ye kadar çok ciddi artmış durumda. Kaynağı nasıl açıklıyorsunuz? Hedeflere baktığımız zaman enflasyon, işsizlik, özellikle de kişi başına gelir hedefinin tutturulmadığı... Ne düşünüyorsunuz bu konuda? Fakirleştirici bir büyüme modeli var karşımızda. Bu rakamlar varken ortada, sizin bize sunumunuzda belirttiğiniz kişi başı gelir hedefi nasıl gerçekleşecek?

Sayfa 33'te, bu sunumunuzda üniversitelerden bahsediyorsunuz, üniversitelere erişimden bahsediyorsunuz ancak çok ciddi bir genç işsizlik sorunu var karşımızda. Belki de bu bütçenin temel hedefi, odaklanması gereken konu budur ve üniversitelerdeki yönetim sorunları. Bir Boğaziçi Üniversitesi gerçeği var ve hiçbir şekilde hiçbir müdahale yapılmıyor buradaki hukuksuzluklara.

Bu soruları takdirlerinize sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Sayın Fikret Şahin, buyurun.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şehir hastaneleriyle ilgili bir açıklama getirmek istiyorum. Tabii, şu anda kamu-özel iş birliği modeliyle işletilen 14 şehir hastanesi var ve bunlar şu an kamunun değil özel şirketlerin, 14 hastaneyi 5 şirket işletiyor. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısından bu 5 şirketin ismini rica edeceğim ben. Maliyet olarak bu şehir hastaneleri kaç kat fazlaya mal oluyor? Bizim hesaplamalarımıza göre bu yılki bütçe

rakamlarıyla ve Cumhurbaşkanlığı kamu-özel iş birliği 2018 yılında yayınlanan raporuna göre en az 8 kat daha fazlaya mal olmaktadır. Üç yılda kendi yatırım maliyetini çıkarmaktadır fakat yirmi beş yıl ödeme yaptığımız için milletin parası boşu boşuna yirmi iki yıl ödenmektedir; bunun için ne diyeceksiniz? Dolarla kira ödemeleri yapılıyor, bu ödemeleri Türk lirasına çevirecek misiniz?

Bu arada şehir hastanelerini sahiplenen arkadaşlara tekrar söylüyorum: Kamunun hastanesi değil, özel şirketlerin hastanesidir. Daha doğrusunu söyleyeyim, yandaş şirketlerinizin hastanesidir bunlar, kamunun değildir. Bu model, 90'lı yılların sonunda İngiltere'de denenmiş ve terk edilmiştir. Terk edilmiş bir modeli getirdiniz, Türkiye'ye dayatıyorsunuz ve bizleri zarar ettiriyorsunuz. Gelişmiş hiçbir ülkede bu şekilde şehir hastaneleri modelleri yoktur ve hastanecilik mantığına da terstir, mimarisi de uygun değildir; 3 bin yataklı, 4 bin yataklı hastane olmaz. Bilimsel çalışmalar şunu göstermiştir: En efektif hastane yatak sayısı 200 ila 600'dür. Burada hekim arkadaşlar...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Şahin, sorunuzu sordunuz, açıklamalara girdiniz. Bu bölüm...

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Bir saniye efendim, onu söyleyeceğim ama sabahtan bu yana şehir hastaneleriyle ilgili güzellemeler yapılıyor, söylüyorum işte.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Güzelleme değil, gerçekleri söylüyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Soru soracak arkadaşlar var ama.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Onun yerine, keşke şehir hastaneleri yerine devlet hastanesi yapılsaydı, bu hastaneler bizim olsaydı maliyet daha az olmaz mıydı, bunu soruyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Kaboğlu, buyurun lütfen.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, Anayasa'nın 161'inci maddesine göre, bütçe ve kesin hesap kanun teklifleri, Cumhurbaşkanlığı tarafından sunulur; bu, açık ve doğrudan emredici bir hüküm ve öte yandan 106/3'e göre, Cumhurbaşkanı Yardımcısına vekâlet koşulu belli, belirlenmiş, somut. Buna karşın, bu açık hükme karşın, Cumhurbaşkanı neden bütçe kanun teklifini ve kesin hesap kanun teklifini sunmak için yılda yalnızca 2 kez de olsa Meclise gelmiyor? Oysa aynı Cumhurbaşkanı, anayasal bir dayanağı bulunmadığı hâlde her hafta parti grubu için geliyor, konuşma yapıyor. Oysa bu, bütün millete hitap eden, 600 milletvekili karşısında bir sorumluluk değil mi? Acaba gelmeyişi, hesap verebilir bir yönetim olmayışından ya da siyasal sorumluluk bulunmayışından mı kaynaklanıyor? Ama ne olursa olsun Cumhurbaşkanı, Anayasa madde 103'e göre, Anayasa'ya bağlı kalacağına ant içtiğine göre böyle bir yükümlülüğün nasıl oluyor da kaçınılabiliyor?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın İsmail Güneş...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Cumhurbaşkanım, yer altı suları her geçen gün azalıyor ve Uşak ilimizde de içme suyuyla ilgili ileride sıkıntı yaşayabiliriz. Bununla ilgili Uşak ilimize DSİ tarafından Gökkaya Barajı'nın yatırıma alınması konusunda desteklerinizi arz ediyoruz.

Bir de bir ağız, diş sağlığı merkezimiz var Uşak için, bu konuda destek istiyoruz.

Ben bir şeyi düzeltmek istiyorum. Şimdi, şöyle bir şey var, Fikret Bey'in söylediği yerde eksiklikler var. Tabii, bu fiyatların içinde oradaki hizmet alımları var, diyelim ki temizlik, güvenlik, ondan sonra fizik tedavi, röntgen; bunların tamamının personeli de dâhil tüm giderleri, temizlik giderleri, yiyecek giderlerinin hepsi var. Bunların hiçbirinde...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, bu bölüm soru-cevap bölümü, açıklamalara girerek işin işinden çıkamayız.

Teşekkür ediyorum, açıklamış oldunuz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – O konuda bir düzeltme yapmak istedim çünkü öyle, Fikret Bey'in bahsettiği gibi değil. Tabii, onların hiçbirini görmeden hepsini sade kira gibi düşünürseniz fazla ama bunları çıkarırsanız...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sağlık Bakanlığı bütçesinde bu konuları tartışalım diye düşünüyorum.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Bunu tartışalım inşallah.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Kamil Okyay Sındır, ilave bir sorunuz var galiba?

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Evet, Sayın Başkanım.

Teşekkür ediyorum.

İlave 2 sorum var. Kur korumalı mevduat bir yıl daha uzatıldı, 2023 sonuna kadar. Sonlandığında -şu anda 1 trilyon 422 milyar lirayı bulan mevduat- tahmini mevduat miktarı ne kadar olacaktır? Yine, aynı sorunun devamı olarak, sonlandığında kurla ilgili bir tahmininiz var mı?

Bir de Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, 30 Ekim 2020 tarihinde İzmir'de meydana gelen depremde konutları yıkılan veya ağır hasar gören mükelleflerin, 30 Ekim 2020 tarihine kadar ödenmemiş olan emlak vergilerinin terkin edilmesiyle ilgili bir girişimde bulunmayı düşünür müsünüz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Süre kaldığı için tekrar Sibel Hanım'a söz veriyorum, sorular için buyurun.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Şöyle bir durum var: Kurguladığımız model, yatırım, ihracat, üretim, istihdam modeli ama buradaki temel yapı olan ihracatta yapısal bir dönüşüm gerçekleşmedi; Cumhurbaşkanlığı programından bu verilere baktım. Ya, ihracatın temelinde imalat sanayimiz var ve imalat sanayisinin temel yapısı hâlâ düşük ve orta düşük teknolojiye dayalı ve bu atılımı gerçekleştiremedik ve teknoloji yoğunluğu da hâlâ düşük seviyede, yapısal dönüşüm göstergeleri de tam anlamıyla sizin o kurguladığımız ekonomide o yatırım ve istihdamı destekleyecek noktada değil. Bu sorun nasıl aşılacak?

Ve tasarruflar efendim, tasarruflar konusunda, yurt içi tasarruflar konusunda beklenen seviyeye gelinmediği gibi amaç, tasarrufların yatırıma dönüşmesi; böyle bir sorun da var. Bu nasıl aşılacak? Ve yurt içi tasarruflar noktasında da gerçekten nasıl bir yapı? Biz bu tasarruf sürecini neden gerçekleştiremiyoruz? Ve alım gücünün de bu kadar zayıfladığı ve yapısal bir sorun da çözülemeyecek gibi duruyor yakın zamanda.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) - Bu yatırım ve ihracat artışına dayalı istihdamı nasıl arttıracaksınız?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son söz için Fikret Bey buyurun, sorunuzu alalım.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısına yöneltmek istiyorum. 6 Ekim tarihinde Sağlık Bakanlığı bir yönetmelikte değişiklik yaparak serbest çalışan hekimlerin özel hastanelerde muayene yapmasını büyük olasılıkla yasakladı ve bu hekimlerin -özellikle cerrahi branşlar özel hastanelerden yararlandı- şu anda, çok büyük bir kısmı ameliyat yapamıyor ve çok büyük yeteneğe sahip olan bu hekimler yurt dışına çıkmak için şu an çaba sarf ediyorlar. Bu yönetmelik oldukça yanlış bir yönetmeliktir. Bunun düzeltilmesi için bir girişimde bulunacak mısınız?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Soru işlemi tamamlanmıştır.

On beş dakika ara vereceğim.

Bu arada salonu da havalandırabilirsek iyi olur.

Ardından cevaplarla görüşmelerimizi devam ettireceğiz ve kapatacağız.

On beş dakika sonra görüşmek üzere oturumu kapatıyorum.

Kapanma Saati: 21.23

BEŞİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 21.46****BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Değerli arkadaşlar, 5'inci Birleşimin Beşinci Oturumunu açıyorum.

Sabah saat onda başlayıp bu saatlere kadar müzakereler gerçekleştirdik, yine son bölümde sorular soruldu. Şimdi, gün boyunca ifade edilen bütün görüş, eleştiri ve sorulara cevap vermek üzere Cumhurbaşkan Yardımcımız Sayın Fuat Oktay'a söz veriyorum.

Sayın Oktay, süreniz otuz dakikadır.

Buyurun lütfen.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun çok değerli üyeleri, değerli milletvekilleri; Gazi Meclisimizin Plan ve Bütçe Komisyonu nezdinde 21 Ekim tarihinde gerçekleştirdiğim bütçe sunuş konuşmamla 2023 Bütçe Kanunu ve 2021 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'ni yürütme erki adına takdirlerinize sunmuştum.

Bugün ise teklifin geneli üzerinde devam eden görüşmeler kapsamında yapmış olduğunuz yorum ve sorularımızı dikkatle dinledim, değerlendirmeleri titizlikle not ettim. Geçen hafta gerçekleştirdiğim sunuş konuşması öncesinde soru ve değerlendirmelerine yanıt alamadığını ifade eden milletvekillerimiz olmuştu. Geçtiğimiz yıllardaki bütçe görüşmelerinde de milletvekillerimizden yöneltilen soruların -ben, şahsım olarak ifade ediyorum- neredeyse tamamına yakınına, gerekli tüm destekleyici verileri de içerecek şekilde, cevap vermeye çalıştığımı hatırlıyorum.

Yönetimde saydamlık, şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerini benimsemiş bir hükümet olarak bütçe ve kesin hesabın her detayını açıklıkla milletimizle paylaşıyoruz. Her yıl “Bu bütçe kimin, neyin bütçesi?” gibi sorulara muhatap oluyoruz, sunuş konuşmamda bunu ifade etmiş olmama rağmen bu yıl da benzer sorulara muhatap olduk.

2023 bütçesinin vatandaşımızı küresel belirsizliklerden ve risklerden koruyacak, her kesimden insanımızı kollayacak adil ve sosyal bir bütçe olduğunu ifade etmiştim, bugün de tekrarlıyorum.

Sosyal bir yapıya sahip olan bütçemiz, toplumun tüm kesimlerine net şekilde sahip çıkan programlar, destekler ve ödenekler içermektedir. Bu bütçede çiftçi de vardır, işçi de vardır, memuru, emeklisi, girişimcisi, esnafı, sanatkârıyla bu milletin tüm emektarları vardır. Kadının güçlendirilmesi, gençlerin desteklenmesi, engelli vatandaşlarımızın sosyal hayata katılması, yaşlı ve bakıma muhtaç vatandaşlarımızın yanında olunmasına yönelik ayrı ayrı programlar hesaba katılmış, ayrı ayrı kalemler vardır.

Yine, 2023 yılı bütçemizde sosyal harcamalar için ayırdığımız kaynak miktarını 258,4 milyar liraya çıkardığımızı ifade etmiştik, bir kez daha tekrarlamak isterim. Bu tutar 2023 yılı bütçesinin yüzde 5,8'ine denk gelmektedir, 2002 yılında bu oran yüzde 1,3 ve ayrılan kaynaksa sadece 1,6 milyar liraydı.

“Niye 2002’yle sürekli kıyaslıyorsunuz?” diyorsunuz, biz mihenk taşı olarak görüyoruz. Özellikle, bu yıl 2002’yle ciddi şekilde kıyaslandığını da gördüğümüz için, aslında, sadece nominal olarak değil de yüzde olarak kıyaslanmanın anlamlı olduğunu düşündüğümüz için kıyasladık.

2023 bütçemizde 65 yaş üstü yaşlılardan, engelli vatandaşlardan ve engelli vatandaşların yakınlarından oluşan yaklaşık 1 milyon 400 bin kişiye bağlanılan aylıklar için 31,3 milyar, 555 bine yakın engelli vatandaşımızın evde bakımına destek amacıyla 28 milyar -hani söyleniyor ya “Bu yüzde 1’in bütçesi.” diye- TOKİ sosyal konut finansmanı için 10 milyar -aslında bu konuda da bir soru vardı, dolayısıyla, bu vesileyle, bu soruyu yine cevaplamış oldum- ve yine aile destek programı için 7,5 milyar lira kaynak ayırdık. Sosyal kesimlere yönelik bütçeden sağladığımız kaynaklar bunlarla sınırlı değildir. Sosyal devlet ilkesi gereği toplumun farklı kesimlerine 2023 yılı bütçemizde sağladığımız refah katkısı, yaklaşık 1 trilyon 200 milyar liraya ulaşmaktadır. Bu tutar, bütçenin yaklaşık yüzde 27’sine tekabül etmektedir. Bu kapsamda, 2023 bütçesinde doğal gaz ve elektrik sübvansiyonları için 600 milyar lira, asgari ücretin vergi dışı tutulmasıyla 300 milyar lira; yaşlı, engelli, emekli, dul ve yetimler gibi toplum kesimlerini korumak amacıyla yapılan vergi indirimleri kapsamında 51 milyar lira vatandaşımıza destek sağlıyor olacağız.

Gıda güvenliği ve tarımsal kalkınma, millî güvenlik meselesi olarak gördüğümüz ve üzerine özellikle eğildiğimiz konuların başında geliyor demistik. 2023 yılında bütçemizden tarıma 142,9 milyar lira kaynak ayırıyoruz, 54 milyar değil. O sunumda ifade ettiğim 54 milyar sadece tarımsal destek programları için ayrılan ödenektir. “Çiftçiden haberiniz var mı?” şeklinde sorular oldu ama isterseniz buraya girmeden, tarımsal boyutuyla devam edeceğim. Ana soru olduğu için orayı bir cevaplayıp oradan geçmek istiyorum: Özellikle, hani bütçe kimin bütçesi konuşuyoruz ama bütçeyi kimin sunacağıyla alakalı bir soru vardı. Burada aslında “Bu yıl nereden icap etti de böyle bir konu, anayasal tartışma gündeme getirildi?” diye bizim zihnimizde uzaktan yakından ne böyle bir soru var ne de Anayasa’ya aykırılığıyla alakalı uzaktan yakından herhangi bir tereddüt var; böyle bir şey de söz konusu değil. Anayasa madde 161: “Cumhurbaşkanı bütçe kanun teklifini, mali yılbaşından en az yetmişbeş gün önce, Türkiye Büyük Millet Meclisine sunar.” diyor. Zaten Cumhurbaşkanı sunuyor bu bütçeyi, Cumhurbaşkanı da sunmuştur, “sunar”dan kasıt imzasıyla buraya gönderdiği konudur, biz bunu vatandaşımıza da açıklamışızdır, buraya da gelmiştir.

Yine, malumunuz Anayasa’nın 88’inci maddesine göre kanun teklif etmeye milletvekilleri yetkilidir. Anayasa’mız bütçe ve kesin hesap kanunları bakımından buna bir istisna getirmiştir. Anayasa’nın 161’inci maddesini biraz önce ifade ettim, burada, bütçe ve kesin hesap kanunlarını teklif etme yetkisi Cumhurbaşkanına tanınmıştır. Diğer kanunlardan farklı olarak bütçe ve kesin hesap kanunları hükümet tarafından hazırlanıp yüce Meclisin takdirine sunulmaktadır. Bütçe kanun teklifine ilişkin bütçe sunuş konuşması yapmakla bütçe kanun teklifinde bulunmayı birbirine karıştırmamak gerekiyor. Bütçenin kim tarafından sunulacağı da yine Meclis İç Tüzüğü’nün 62’nci maddesiyle belirlenmiş olup buna göre yürütme adına Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bir bakan sunuş yapabilmektedir. Ben tekrar konuya dönmek istiyorum müsaadenizle.

Yine, bütçenin kimin bütçesi olduğuyla ilgili sorulardan sonra da “Çiftçiden, illerden haberiniz var mı?” diye sorular oldu, ilginç sorular oldu. Kendimiz de çiftçilerden uzak değiliz, hele hele illerimizden, vatandaşlarımızdan asla uzak değiliz Cumhurbaşkanımız başta olmak üzere. Hani Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle ilgili yorumlarınız oldu, “Önce siz uymuyorsunuz.” diye veya Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle alakalı eleştirileriniz oldu. Arkadaşlar gerek bölgemizde gerekse dünyada küresel boyutta devam eden belirsizliklere baktığımızda, kırılğanlıklara baktığımızda, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin getirdiği faydaları, istikrarı, net, hızlı ve esnek karar alma fırsatlarının Türkiye’ye

nasıl bir fayda olarak döndüğünü zannediyorum hepiniz de çok net görürsünüz. Özellikle, dış politikada olsun, iç veya dışarıda krizlerin yönetiminde olsun ve diğer birçok uygulamalarda olsun bunun sonuçlarını da yine hep birlikte görüyoruz. Bunu uygularken de asla ve asla biz vatandaşımızdan uzak kalmayız yani sadece fiziki anlamda uzaklık da değil bu, gönül bağımızı hiç kimse koparamaz vatandaşımızla bizim yani gidip öyle şeylerden konuşup da dönmeyiz biz, miting alanlarında konuşup oradan da dönen insanlar değiliz. Mutlaka ve mutlaka vatandaşımızın içindeyizdir ve bunun liderliğini de aslında Cumhurbaşkanımızın kendisi yapar, milletiyle gönül bağı kurmuş olması, son 15 seçimdeki başarısının da net göstergesidir.

Dolayısıyla, “Bu son bütçedir, bundan sonraki bilmem şu bütçedir, bu bütçedir.” Bunu göreceksiniz, bunun son bütçe olmadığını da göreceksiniz, sadece bu dönemin son bütçesi, inşallah, gelecek yıllarda da yine Cumhur İttifakı olarak bu bütçeleri sunmaya devam edeceğiz. Milletimiz 15 seçimde olduğu gibi yine sizlere de bizlere de aynı mesajı verecek, net mesaj “Durmak yok, yola devam.” diyecektir. Bence hani sizin hayal görmeden önce, -çok sert eleştiriler oldu- önce bir aday belirlemenizde fayda var diye düşünüyorum.

Biz, tarımsal üretim yapan kesimlerle -biraz önce ifade ettim- omuz omuzayız, biriz, beraberiz.

Kadınlarla ilgili eleştiriler oldu, yine kadınlarımızla alakalı detaylı teknik cevapları da vereceğim ama yine kadınlarla ilgili her konuda sadece kadınlarımızın yanında olmakla yetinmeyiz ama her türlü teşvik ve veya desteği de sağlarız. Kadın kooperatifleri bu anlamda en güçlü şekilde desteklediğimiz programlarımızdandır. Daha sekiz gün önce -medyaya da yansıdı, bunu sizler de gördünüz- yüzlerce kadın çiftçi sizin “saray” bizimse “milletin evi” dediğimiz Cumhurbaşkanlığı Külliyesi’nde Sayın Cumhurbaşkanımızla da bir araya gelmiştir.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Biz de gelebilir miyiz oraya?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Tabii ki gelebilirsiniz, her zaman Külliye herkese açıktır, size de, açıktır, buyurun her birinize. Hemen, hatta buradan giderken buyurun beraber geçelim, orası milletin evi.

Toprağa iz bırakan kadınlarımızın yüzlerine yansıyan teveccüh ve vakar burada yöneltilen haksız eleştirilere en güzel cevaptır. Önceden de ifade etmiştim, tarımsal destek programları, bu konuda çok aşırı eleştiri geldiği için bu alana biraz fazla yer vermek istedim. Tarımsal destek programları için 54 milyar, tarım sektörü yatırım ödenekleri için 40 milyar, tarımsal kredi sübvansiyonu müdahale alımları, tarımsal KİT’lerin finansmanı ve ihracat destekleri için 48,5 milyar lira kaynak ayırıyoruz. Tarım sektörü yatırım ödeneklerini de önemli ölçüde artırıyoruz.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, yalnız Tarım Kanunu’nda...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Değerli arkadaşlar, Kamil Bey; böyle bir usulümüz yok, rica ediyorum, böyle bir usulümüz yok.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Sabahtan beri dinledim arkadaşlar sizleri, bir müsaade edin, ben de bir tamamlayayım, sonra yine konuşuruz, sonra yine görüşeceğiz zaten iki, iki buçuk ay buradayız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Rica ediyorum, böyle bir usulümüz yok. Rica ediyorum, bittikten sonra sorarsınız.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Tarım Kanunu’nda...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Böyle bir usulümüz yok Kamil Bey, insicamını bozamayız, rica ediyorum. Kamil Bey, böyle bir usulümüz yok, rica ediyorum, sonra görüşürsünüz.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tarımsal sulama yatırımı ödeneği 2020 yılında 3,7 milyar lira düzeyindeyken 2021 yılında bu rakamı, bu miktarı 9 milyar liraya, 2022 yılında 12,5 milyar liraya, yine, ek bütçeyle birlikte 20,4 milyar liraya çıkardık. 2023 yılında da yine, bir önceki yıl bütçe ödeneğini yüzde 109, ek bütçe dâhil ödeneğe göre ise yüzde 28 artışla 26,1 milyar liraya çıkarıyoruz. 2023 yılında tarımsal ödemeler için ayrılan kaynağın yaklaşık 5 milyar lirasının gübre desteği olarak ödenmesi planlanmaktadır. Gübre desteğiyle ilgili sorular olduğu için bu detaya girdim. Bu kapsamda yine 2022 üretim yılı gübre desteklerinin bir önceki yıla göre hububat grubuna yüzde 130, diğer ürünlerde yüzde 163 oranında artırarak ödenmesini öngörüyoruz. Talep eden çiftçilerimizin buğday, arpa, çavdar, yulaf, tritikale ve çeltik üretimlerine yönelik 2022 üretim yılı mazot ve gübre tarımsal destek hak edişleri Ziraat Bankası aracılığıyla 2023 yılı yerine 2022 yılı içinde mazot ve gübre alımı yapabilecek şekilde ödenecektir.

Türkiye'nin gıda ve arz güvenliği, tarımın bereketi, enerjinin verimliliği, üreticinin teşvikleri, milli teknoloji hamlesi, yerli tasarımı, inovasyonu ve cari fazla hedefli büyüme politikası bütçemiz temelinde yükselecektir. 100'üncü yılın bütçesi milletin iç içe, milletin ta kendisi olan yönetim anlayışımızın mali alana kapsayıcı şekilde yansımalarıdır. Bütçe teklifimiz de hem oluşum süreci hem de muhtevası bakımından kapsayıcı ve hesap verebilir yapıdadır. Biz de bütçemizin arkasındayız.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Gazi Meclisimizin çatısı altında kahraman ordumuza iftira atan bir terör örgütü yanlısının ne yazık ki savunuculuğuna soyunanlar oldu. Ne hikmetse bazı hatiplerin “insan hakları gönüllüsü” diye masum göstermeye çalışarak savunduklarının evinden, arabasından mermiler, fişekler ve örgüt dokümanları çıkıyor.

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – Ayıp ya! Ayıp ya!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Şirin göstermeye çalıştıklarımız, milletimizin bağrından çıkan şanlı Türk Silahlı Kuvvetlerimizi akıldan, izandan uzak şekilde hedef alıyor.

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – Ne alakası var? (HDP sıralarından gürültüler)

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Dezenformasyon yapma.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, fikirlerinizi ifade ettiniz, lütfen...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Terör propagandası yapan hukuk çevresinde, hukuk çerçevesinde cezasına katlanır. Kimse kahraman ordumuzu, ordumuzun şanlı mücadelesini karalamaya, terörle mücadelesine leke sürmeye cüret edemez. “Gazeteci” dediklerinizin de kim olduğunu, ne olduğunu gördük.

SALİH CORA (Trabzon) – Kaleşnikof...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ne kaleşnikofu?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – “Cebimde basın kartı var.” diye kimse kendini hukukun üzerinde göremez; bu ben de olsam, siz de olsanız. Terörle arasına mesafe koymayan da sonucuna katlanır. Biz defaten “85 milyonun bütçesi” dedikçe bazıları “dinî azınlık” “etnik azınlık” diyerek ayrışmayı beslemeye çalışıyor. Ülkemizde azınlıklara yönelik politika ve uygulamalar Lozan Barış Anlaşması'nın ilgili hükümlerine uygun şekilde belirlenmektedir ve hatta biz onun da çok ötesine gitmekteyiz. Tüm azınlık cemaati temsilcileri, gerek ilgili kurumlarımızla ve özellikle Sayın Cumhurbaşkanımızla bire bir yakın ilişki içindedir; istek ve taleplerini birinci elden ilettiklerine ben de bizzat şahidim.

Müslüman Türk azınlığın Yunanistan'da karşılaştığı zulümlere de ses çıkarmanızı çok arzu ederim. Ne yazık tek kelime duymadık bununla ilgili, şaşırmadık da. Din, dil, ırk, mezhep ayrımı gözetmeden Türk, Kürt, Çerkez, Abhaz, Zaza tüm kültürel zenginlikleriyle vatandaşlarımızın hizmetindeyiz. Ülkemizdeki Alevi Bektaşî toplumunun beklentilerini tespite ve çözüm yolları bulmaya yönelik yaptığımız kapsamlı hazırlık buna dâhildir. Cemevlerinin aydınlatma, içme ve kullanma suyu, yapım, onarım, bakım giderlerinin karşılanması ve imar planlarındaki yeriyile ilgili tüm sorunları çözüyoruz. Aynı şekilde, cemevlerinde erkân hizmetlerini yürütmekten sorumlu Alevi Bektaşî inanç önderlerinden talep edenlere de bu kurumsal yapı bünyesinde artık kadro veriliyor.

Ülkemizi Türkiye yüzyılına hazırlarken milletimizin tüm kesimleriyle birliğini, beraberliğini, kardeşliğini güçlendirecek adımlara özel önem veriyoruz. "Biz bu millete hizmetkâr olmaya geldik." derken hiçbir grubu da dışarıda bırakmıyoruz çünkü biz bu milletin ta kendisiyiz. 85 milyon için ayrım gözetmeden eserlerimizle konuşmaya devam edeceğiz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; cari işlemler dengesindeki açığın artışı konusunda yoğunlaşan değerlendirmeler yapıldı. İlk olarak şunu belirtmeliyim ki cari işlemler açığı bu yıl enerji faturasında gözlenen astronomik fiyat etkisiyle görece yüksek seyretmekte ancak enerji dışında cari işlemler fazlası verdiğimizde de ifade etmek isterim. Gelecek yıl enerji faturasının gerilemesiyle de yine cari işlemler açığımızın yüzde 2,5 gibi oldukça sürdürülebilir bir düzeye gerilemesini bekliyoruz. Şayet küresel boyuttaki veya bölgesel boyuttaki şartların normalleşmesi öngörüsüyle ki şu anda böyle bir öngörü için henüz erken. Ayrıca şunun da yine altını çizmeliyim ki ülkemizde cari işlemler açığı varsa bunun karşılığında üretim ve ihracatta artışı ve yüksek büyüme, yüksek istihdam oranlarımız da vardır. 21 Ekimde gerçekleştirdiğim bütçe sunuş konuşmamda da cari fazla hedefli büyüme politikamızdan bahsetmişim. Özellikle son iki yılın büyüme rakamlarını dahi bilmeden veya "yanılgıyla da" diyebiliriz artık değerlendirmelerde bulunulan bir ortamda da en anlaşılır şekilde ifade etmeye çalışacağım.

Ekonomi politikalarımızı tasarlarken, Hükümetimiz, hükümetlerimiz öncesi dönemlerde görülen durgunluk, yüksek işsizlik ve istikrarsızlık sorunlarıyla bir daha karşılaşmamak için yatırımı, istihdamı, üretim, ihracat ve cari fazla hedefli büyümeyi önceleyen bir politika çerçevesi oluşturduk. Bu politika çerçevesinde cari işlemlerde kalıcı iyileşmeyi sağlayan, aynı zamanda dengeli ve sürdürülebilir bir büyümeyi elde etmek önceliğimiz. Küresel düzeyde resesyonun konuşulduğu, yatırımların zayıfladığı böyle bir dönemde dengeli büyümeyi başaran, aynı zamanda güçlü yatırım ve güçlü ihracatla birlikte yüksek istihdam oluşturan nadir ülkelerden biri konumundayız. "Dengeli büyüme" diyorum çünkü büyümenin kompozisyonuna baktığımızda bunun dengeli olduğunu sizler de göreceksiniz, sizler de bunun hakkını vereceksiniz diye düşünüyorum.

Bu politikanın cari fazla vermeye ve katma değerli üretimi artırmaya odaklanan büyüme yaklaşımımızın orta ve uzun vadede enflasyonda kalıcı düşüşü sağlayacağını öngörüyoruz. Bu politika çerçevemizin son yıllarda enerji hariç cari işlemler açığını düşürmede etkili olduğunu gözlemliyoruz. Bununla birlikte 2022 yılında cari işlemler açığındaki artışın ana nedeni yükselen küresel enerji fiyatlarının enerji ithalatımızda önemli derecede artışa neden olmasıdır. Enerji fiyatları birçok ülkede olduğu gibi maalesef Türkiye ekonomisinde de makroekonomik unsurlar üzerinde zaman zaman baskı oluşturabilmektedir, hatta çoğu zaman. Geçmişe baktığımızda da enerji fiyatlarının cari açık, enflasyon ve dolar/TL kuru gibi makro değişkenler üzerinde olumsuz etkileri görülmüştür. 2021 yılında ham petrol fiyatı varil başına ortalama 71 dolar seviyelerindeyken bu yıl ortalama 102 dolara kadar ulaşmıştır. Daha da önemlisi metreküp başına doğal gaz fiyatı 2020 yılında ortalama 114 dolar iken, 2021 yılında 489 dolara, 2022 yılının ilk 9 ayındaysa ortalama 1.410 dolara ulaşmış. Diğer bir ifadeyle kısa bir süre içerisinde 12 katına çıkmıştır ve bizim dışımızda sebeplerle. Netice itibarıyla enerji ithalatımız 2021

yılında 51 milyar dolarken bu rakamın 2022 yılındaki fiyat artışlarıyla birlikte 103,5 milyar dolara yükselmesini öngörüyoruz, küresel piyasalardaki gelişmelere göre belki daha da artacak. Bu, enerji faturalarımızda 50 milyar doların üzerinde ilave bir artışa işaret etmektedir. Bir başka ifadeyle, bu yıl astronomik enerji fiyat artışları olmasaydı -hani “Her şeyi Rusya-Ukrayna’ya mı bağlıyorsunuz?” dediniz ya, zaten bu yılki gelişmelerin sonuçlarından bahsediyorum- bu olmamış olsaydı 2022 yıl sonunda ekonomimiz cari fazla vermiş olacaktı, aynen önceden de ifade ettiğimiz gibi. Enerji hariç cari işlemler dengesi ise yılın ilk iki çeyreğinde güçlü büyüme performansına rağmen görünümünü korumuştur. Enerji dışı cari işlemler fazlası ağustos ayı itibarıyla iyileşmeye devam ederek 33 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır. Enerji hariç dengede meydana gelen bu iyileşme ekonomi politikalarımızın başarılı bir şekilde uygulandığının en somut göstergesidir. Nihai amacımız cari işlemler dengesinde kalıcı bir iyileşmeyi sağlamak ve sürdürmektir. Enerji fiyatlarından ekonominin gelecekte bu kadar olumsuz etkilenmeyeceği bir yapıya kavuşturacak yapısal adımları da yine atıyoruz. Bu adımlar aynı zamanda enerji arzı güvenliğine de katkı verecektir.

Hükümetimiz küresel düzeyde sıkıntılı bu dönemde gerçekleştirdiği başarılı diplomasiyle enerji arz güvenliğini sağlayıcı adımlar atmakta, bölgesel enerji merkezi olma yolunda da hızla ilerlemektedir. Başarılı diplomasinin bir başka sonucu olarak ülkemizde kış aylarında yaşanabilecek olası bir doğal gaz krizinin de önüne geçmiş olmamızdır. Sakarya doğal gaz sahasında keşfedilen 540 milyar metreküplük doğal gaz rezervini 2023 yılı itibarıyla da halkımızın kullanımına sunmuş olacağız inşallah. 2023’ün birinci çeyreğinde ilk fazda üretilecek günlük 10 milyon metreküp doğal gazı millî iletim sistemimize aktarmış olacağız. Yeni doğal gaz rezervi arama çalışmalarımız yine 4’üncü sondaj gemimiz Abdülhamid Han’ın Akdeniz’de sondaj çalışmalarıyla devam ediyor; aynı şekilde bu, Karadeniz’de de devam edecek. Olası yeni rezerv keşifleriyle de inşallah, çok daha fazla doğal gazı da vatandaşlarımıza sunmayı da amaçlıyoruz. Ümit ediyoruz ki yeni müjdeleri veririz bu alanlarda da.

Enerji alanındaki çalışmalarımız ülkemizin sınırlarını aşarak küresel boyuta ulaşmış durumdadır. Diğer ülkelerle çeşitli alanlarda doğal gaz ve petrol arama faaliyetlerinin de içerisindeyiz. Yine, ayrıca, Türk Devletleri Teşkilatı üyesi ülkelerle de enerji alanındaki ilişkilerimizi geliştiriyoruz. Diğer tüm alanlarda olduğu gibi önümüzdeki dönemde enerji politikalarındaki iş birliklerimizi de yine güçlendiriyor olacağız. Ülkemiz bugüne kadar yaptığı, enerjide kaynak ve güzergâh çeşitliliğini artıran yatırımların yanı sıra, yine enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji yatırımları sayesinde arz güvenliğini sorunsuz bir şekilde sağlamaktadır, sağlamıştır.

Eylül ayı itibarıyla elektrik kurulu gücümüz 103 bin megavata yaklaşmış, bu kapasitenin yüzde 65’i yerli, yüzde 54’lük kısmı ise yenilenebilir enerji kaynaklarımızdan oluşmaktadır. Ülkemize nükleer enerji güç santrallerinin kazandırılması yine özel önem verdiğimiz bir diğer konu. Bildiğiniz üzere, 4.800 megavat toplam kurulu güce sahip, işletmeye alındığında yılda 35 milyar kilovatsaat elektrik üretmesi planlanan nükleer santralin yapım çalışmaları devam etmektedir. Yine, ikinci nükleer santralin yapımı da şu anda planlama aşamasında, bu konudaki müzakerelerimiz de başlamış durumda.

Enerji sektörünün günümüz dünyasında belirleyici olan en önemli ekonomik ve politik unsurlardan biri olduğu bilinciyle, dünyadaki güncel gelişmeler ışığında enerji sektörünü en doğru ve etkin şekilde destekleyecek ve yönlendirecek politika ve düzenlemeleri hayata geçirmeye devam edeceğiz.

Cari fazla hedefli büyümeyi destekleyecek şekilde katma değer ve yüksek teknolojiye sahip yatırımları teşvik ediyoruz. Bu çerçevede, son olarak İzmir, Kocaeli, Sakarya ve Adana illerimizde güneş paneli, kimyasal madde, hibrit ve şarj edilebilir otomobil ile batarya üretimlerini kapsayan 20

milyar lira tutarındaki 4 büyük yatırıma da yine proje bazlı teşvik sağlamış durumdayız. 29 Ekim Cumartesi günü de yine ilk yerli ve millî elektrikli aracımız TOGG'un fabrikasının açılışını yapıyor, ilk aracımızı da banttan indiriyoruz; tüm Komisyon üyelerimiz davetlidir.

Mega projelerimizi soruyordunuz ya, yani hangi birisini saysak ki. Bunun için belki ilave bir yarım saat, bir saat daha almamız lazım. Yani sadece önceden bahsettiğimiz Savunma Sanayii Başkanlığındaki gelişmeler de değil, yani buradaki İHA'larımızdan, SİHA'larımızdan, beşinci nesil savaş uçaklarından da bahsetmiyoruz. Yani gidip başkalarına “Şunu verir misiniz, bunu verir misiniz?” diyen Türkiye’den “Bunu alabilir miyiz?” denilen Türkiye’ye dönüşüyoruz, bunun da hepsine yakında şahit olacağız. Hava, kara, deniz savunma ürünlerinin tamamı buna dâhildir; yüzde 20’den 80’e çıkarılan, katma değeri yüksek ve özellikle AR-GE temelli projelerimizden. Zaten bunlardan bahsedildi. Otoyollardan mı bahsetsek veya otobanlardan mı bahsetsek, şehir hastanelerinden mi bahsetsek? Pandemiye rahat atlattınız, unutursunuz, değil mi? Hepimiz unutmaya başladık, insanoğlu unutkan ama bütün dünyanın bir maskenin peşinde koştuğu bir ortamda, düşünün, biz şehir hastanelerimizde, 81 ilde vatandaşımıza birinci sınıf vatandaş olma duygusunu hissettirdik. Dolayısıyla, bunları unutmamak gerekir diye düşünüyorum, özellikle gelecek nesiller açısından öz güveni canlı tutmak adına.

İlisu Barajı...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, normal süreniz dolmuştur. Sorulara daha fazla cevap vermeniz bakımından, sözlü olarak olabildiğince cevap vermeniz bakımından on beş dakika ek süre veriyorum.

Buyurun lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Cevap vermeye başlayın.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Cevap veriyorum, sorularınıza cevap veriyorum. Sabahtan beri dinledik hepsini. Ben ne yapayım yani? Sabahtan beri o kadar çok şey dinledik ki.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hamaset yapıyorsunuz, hamaset yapıyorsunuz.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Yani hamaset yapmıyorum, doğrudan cevap veriyorum. O zaman sizinki de hamaset yani bize “Hamaset.” diyen baştan sona hamasettir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, lütfen, rica ediyorum...

Böyle bir şey hiç uygun bir üslup değil. Rica ediyorum...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Bize “Hamaset.” diyen konuşmasının başından sonuna...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – O zaman size de başkası bunu söyler. Herkes fikrini söylüyor, katılmak zorunda değilsiniz.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Hayır, ben söylüyorum; konuşmasının başından sonuna hamasetti, başından sonuna hamasetti.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Burada sabahtan beri tartışılan konular var. Sadece sizin konularınıza da cevap verilmiyor, birçok konu dile getirildi. Siz burada bir kısmını dinlediniz, diğer kısmını dinlemediniz.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Barajları, havalimanları, e, diğer birçok konu...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Burada bütün sorulara yorum yapılıyor, cevap veriliyor. Siz nasıl cevap verileceğini takdir edemezsiniz. Kusura bakmayın.

Buyurun lütfen.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – LNG depolarından birçok konuya kadar...

Neyse, mega projelere girince herhâlde çekindiler ki konuşmamı istemediler, kalayım orada. Biz size onu listeyle de iletelim, mega projeleri de.

RIDVAN TURAN (Mersin) – Sorulara cevap verin.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Sorulara cevap veriyorum zaten.

Şimdi, mevcut destek mekanizmalarımızın yanı sıra yine...

(Uğultular)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, böyle bir usulümüz yok. Rica ediyorum, insicamını bozmayalım.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Arkadaşlar, bunu, elimdeki metni sizin sorularınız çerçevesinde hazırlıyorum zaten.

(Uğultular)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Olabilir ama insicamını bozamayız.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Yukarıdan gelmiyor bu. Sizin sorularınız çerçevesinde hazırladığım, konuşmalarınız çerçevesinde hazırladığım bir metin bu.

Mevcut destek mekanizmalarımızın yanı sıra uyguladığımız bu tür proje bazlı desteklerle ithalatımızı azaltırken ihracat kapasitemizi ve küresel değer zincirindeki konumumuzu güçlendiriyor ve ülkemizin dışa bağımlılığını da azaltıyoruz. Model anlatıyoruz aslında. Bu sayede küresel ekonomide ortaya çıkabilecek arz yönlü şokların ekonomimize olan negatif etkilerini de yine önemli ölçüde sınırlandırmış olacağız.

Diğer taraftan, üretim ve yatırımları ön plana alan politika çerçevemizde, enflasyonla mücadeleyi yine bir öncelik olarak koruyoruz. Salgın sonrası canlanan tüketim, küresel tedarik zincirlerindeki bozulma ve yine Rusya-Ukrayna savaşıyla birlikte birçok ülkedeki son kırk-elli yılda yaşanan yüksek enflasyon oranları görülürken alım gücü nispeten düşük gelir grupları için etkin önlem setlerinin devreye alınması hususunda çok uluslu kuruluşlar tarafından çağrılar yapıldığı da malumlarımız.

Sosyal devlet ilkesi bizim için son derece önemlidir. Enflasyonla mücadeleyi bazı gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler gibi agresif sıkı para politikası merkezli tedbirlerle değil, kalıcı fiyat istikrarını hedefleyen, iş ve istihdam kayıplarına yol açmayan politikaları uygulayarak yapıyoruz. Küresel ölçekte artan resesyon riskine vurgu yapan uluslararası kuruluşlar politika yapıcıların enflasyonla mücadeleyi agresif faiz politikalarıyla sürdürmelerinin küresel ekonomik aktivitede mevcut yavaşlamayı daha da uzatabileceğini ve derinleştirebileceğini de belirtmiştir. Ülkemiz, uygulamakta olduğumuz politikalar sayesinde güçlü bir üretim ekonomisi olma yolunda ilerlemektedir. Bu sayede faiz artışıyla talebi kısarak yatırımları düşürmek yerine, yatırım, üretim ve ihracat kapasitemizi daha da güçlendirerek enflasyonla mücadelede arz yönlü faktörleri ön plana çıkarmış oluyoruz.

Büyümeye devam ettiğimizi ben tekrar ifade etmek isterim. Küresel enerji ve emtia fiyatlarındaki artışların vatandaşlarımız üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmaya çalışırken, diğer taraftan da ekonominin canlı kalmasını, üretimin artmasını, işsizliğin azalmasını sağlayacak seçici politikalarla büyümeye devam ediyoruz. Hedefimiz ve uygulamalarımız, üreterek ekonomiyi canlı tutmak ve arz açığını kapatarak enflasyonu program dönemi sonunda kalıcı olarak düşürmek yönündedir. Enflasyonla mücadelede arz yönlü faktörleri ön plana çıkarmak, cari işlemlerde kalıcı fazla vermek, üretim, yatırım, ihracat ve istihdamı desteklemek için, selektif kredi politikalarını etkin bir şekilde kullanıyoruz.

Burada ithalatı, fiyatları ve hane halkı borçlanmasını artıracak, her türlü ihtiyaç dışı spekülâtif yatırıma yönlendirecek tüketime yönelik bir kredi genişlemesi yerine, yatırımı, üretimi ve istihdamı önceleyen kredi genişlemesini tercih ettiğimizi ifade etmiş oluyoruz. Hedef kitlemiz, üretim, yatırım ve istihdam sağlayarak 85 milyon vatandaşımıza hizmet etme niyetinde olan herkeştir. Politikamız, toplum kesimleri arasında herhangi bir ayırım yapmadan bu hedefe yönelik kredi kullanacak herkesin teşvik edilmesidir. Kaynakları üretken alanlara kanalize etme konusunda kararlıyız.

Kur korumalı mevduat üzerinde yoğunlaşan sorulara gelecek olursak, enflasyonla mücadelede en önemli sacayaklarımızdan biri finansal istikrarın sürekliliğidir. Aralık ayında uygulamaya aldığımız kur korumalı mevduat ve katılma hesabı uygulaması ve TL'nin cazibesini arttırmaya yönelik diğer destekleyici tedbirler bu yönde atılan başlıca adımlardır. Küresel ve bölgesel zorlu koşulların yaşandığı son dönemde TL'de bir istikrarı sağlamış durumdayız. Hem vatandaşlarımız hem de şirketlerimiz KKM uygulamalarımıza büyük teveccüh göstermiştir. 21 Ekim 2022 tarihi itibarıyla KKM'ye katılım sayısı 2,3 milyon kişiyi aşarken, toplam tutar da 1,45 trilyon TL'yi geçmiş ve mevduattaki TL payı yüzde 50'ye yaklaşmıştır. Bu durum, düşük gelir gruplarından toplanan vergilerin mevduat sahiplerine aktarıldığı iddialarının aksine, KKM'nin tabana yayıldığını ve tüm halkımıza hitap eden bir finansal ürün olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Her vatandaşımız uygun gördüğü kadar tasarrufunu bu hesaplarda değerlendirebilmektedir, miktar konusunda herhangi bir alt ya da üst sınır bulunmamaktadır. Bu kapsamda, kur korumalı mevduat sahiplerine sağlanan destekler, bireysel emeklilik sistemine sağlanan destekler gibi tasarrufları teşvik edici ve kapsayıcı bir destek gibi, görülmelidir. KKM ile döviz tevdiat hesaplarının toplam mevduatlardaki payında 10 puandan daha fazla bir azalma olmuştur. Yine, bankaların döviz yükümlülükleri düşmüş ve 2021 Kasım ayında TL mevduatlarının ortalama vadesi yirmi dört günken, 2022 Ağustos ayı itibarıyla kırk beş güne çıkmıştır.

KKM uygulamasının döviz kuru oynaklığı ve diğer makroekonomik göstergeler üzerindeki olumlu etkisine kıyasla maliyeti sınırlı olmuştur. 2022 Eylül sonu itibarıyla KKM uygulamasının bütçeye maliyeti 84,9 milyar TL'dir. Zaten bu da yine, Hazine ve Maliye Bakanlığımız tarafından kamuoyuyla şeffaf bir şekilde paylaşılmaktadır. KKM uygulaması niteliği itibarıyla kamunun borçlanması karşılığı ortaya çıkan bir yükümlülük olmadığı için faiz harcaması olarak değerlendirilmemekte, bu kapsamda oluşan harcamalar da bütçenin cari transferler kaleminde izlenmektedir. 1211 sayılı Kanun'un başta "Banka, finansal sistemde istikrarı sağlayıcı ve para ve döviz piyasalarıyla ilgili düzenleyici tedbirleri alır." hükmü olmak üzere 4, 53 ve 55'inci maddeleri KKM uygulamasının hukuki dayanaklarıdır. Benim tercihim de şahsen Merkez Bankasının Plan ve Bütçe Komisyonuna veya Meclise KKM maliyetiyle ilgili bilgiyi paylaşması şeklindedir. KKM sebebiyle Merkez Bankasında oluşan maliyet Hazine ve Maliye Bakanlığımızın açıkladığı rakamların altındadır.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Nereden biliyorsunuz?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Yaklaşık yüzde 75'i civarında olduğunu tahmin ediyoruz. Merkez Bankası Başkanı inanıyorum ki Plan ve Bütçe Komisyonunda gerekli detaylı bilgilendirmeyi kendisi yapacaktır.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Siz açıklayın işte.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Önümüzdeki yıl için de sürdürülmesi öngörülen uygulamanın 2023 yılında bütçeye maliyetinin...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Siz açıklayın!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, lütfen hatibi dinleyelim. Lütfen, rica ediyorum. Sayın Paylan, lütfen.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – ...enflasyon öngörülerindeki düzelmeye birlikte sınırlı düzeyde kalacağı tahmin edilmektedir.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Tahmin ediyoruz.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Varsayım olabilir mi ya!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Sonuç itibarıyla, kur korumalı mevduat ve katılma hesabı uygulamasıyla ekonomik temellerden uzak kur oynaklığını sınırlandırmış durumdayız. Bu uygulamamızla kur oynaklığı üzerinde sağladığımız kontrol hem fiyatlardaki dalgalanmaları azaltmış hem başta firma bilançoları olmak üzere borç stoku ve borçlanma maliyetleri üzerindeki riskleri hafifletmiş hem de öngörülebilirliği artırmıştır. Genel ekonomi üzerindeki olumlu katkısı düşünüldüğünde kur korumalı mevduatın maliyeti sınırlı düzeydedir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; finansal istikrara yönelik attığımız adımların yanında enflasyonla mücadelemizi maliye politikası araçlarıyla da destekliyoruz. Bu kapsamda, başta gıda ve enerji olmak üzere, vergi indirimleri, sübvansiyonlar ve sosyal alanda projelerle vatandaş ve firmalarımızı enflasyona ezdirmemek en önemli önceliğimizdir. Bunlardan bazılarını sayabiliriz; o da gıda ve temizlik ürünleri gibi temel ihtiyaç maddeleri ile elektrik kullanımı ve yeme içme hizmetlerindeki vergi oranları düşürülmüştür.

Yine, vatandaşlarımızın alım gücünü desteklemek amacıyla İlk Evim, İlk İş Yerim Projesi hayata geçirilmektedir. Proje kapsamında beş yıllık dönemde 500 bin konut, altyapısıyla birlikte 1 milyon konut amaçlı arsa ve 50 bin iş yeri yapılacaktır. Toplam 360 bin bağımsız birimden oluşan ilk etap iki yılda bitirilecektir. Yapılacak olan 500 bin konut iki yüz kırk ay vadeyle satışa sunulacak olup altyapıları ve imara hazırlanmış konut amaçlı arsalar vatandaşlarımıza on yıl vadeyle faizsiz olarak verilecektir. Bu projeye konut ve kirada fiyat istikrarının da sağlanması yine başlıca hedeflerimizdendir. Bu, ifade edildiği gibi hayal satmak değildir, tam aksine gerçeğin ta kendisidir. 1 milyonun üzerinde konut üreten TOKİ'nin, yine, ilgili bakanlıklarımızla birlikte, Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, bu projeyi de nasıl hayata geçireceğini hep birlikte göreceğiz, sizler de göreceksiniz.

Konut edinimini kolaylaştırmak için arsa ve arazi teslimlerinde KDV oranı da yüzde 18'den 8'e indirilmiştir. 2022 yılı başından itibaren asgari ücret vergi dışı bırakılmış, yine, açılış, sunuş konuşmamda da belirttiğim üzere vatandaşlarımızın daha ucuz elektrik ve doğal gaz kullanabilmeleri için doğal gazda yüzde 80 oranında, elektrikte ise birinci kademede yüzde 50 oranında sübvansiyon uygulanmaktadır yani yüzde 1'in değil, vatandaşın bütçesinden bahsediyorum.

Basit usulde vergilendirilen yaklaşık 850 bin esnafımızın kazançlarını gelir vergisinden istisna tuttuk, çiftçimizi desteklemek amacıyla tarımsal destekleme ödemelerinde gelir vergisini kaldırdık, esnaf muafiyetinin kapsamını genişlettik.

Sayın Başkan, değerli üyeler; faiz harcamaları ve borçlanmaya dair yöneltilen eleştirilere gelince, öncelikle ifade etmek isterim ki ülkemiz son yirmi yılda borçlanmayı yatırıma ve üretime dönüştürmüş ve bir önceki yirmi yılda yani 1982-2002 yılları arasında ortalama yüzde 4 büyürken, son yirmi yılda yani 2003-2021 yıllarında yıllık ortalama yüzde 5,4 oranında büyümüştür. Bununla birlikte, kamu borcunun millî gelire oranı yüzde 39,3'e düşürülmüştür. Ayrıca TL cinsinden iç borçlanmanın ortalama maliyeti 2002 yılında yüzde 62,7'yken 2022 yılının ilk dokuz ayı itibarıyla bu oran yüzde 18,6'ya gerilemiştir. İç borçlanmanın ortalama maliyeti eylül ayında ise yüzde 11,7'ye gerilemiştir.

2003 yılından bu yana başarıyla uygulanan stratejik ölçütlere dayalı borçlanma politikamıza 2022 yılında da devam ediyoruz. Bu çerçevede güçlü nakit rezervi tutulması, piyasa şartlarının elverdiği ölçüde borçlanmanın ağırlıklı olarak sabit faizli ve TL cinsinden yapılması, yurt içi döviz cinsi borçlanmaların azaltılması ve vadelerin uzatılması borç yönetim yaklaşımımızın temel öncelikleri olarak ön plana çıkmaktadır.

2022 yılında yurt içi borçlanmanın kompozisyonunda iyileşmeler sağlanmıştır. Bu çerçevede, borçlanmanın ortalama vadesi uzatılırken değişken faizli borçlanma azaltılarak sabit faizli borçlanmanın payı artırılmıştır. Ayrıca, 2022 yılında yurt içi döviz cinsi borçlanmalar azaltılmış, Türk lirası cinsi borçlanmaya ağırlık verilmiştir. 2020 yılı sonunda 36,2 milyar dolar olan yurt içi döviz cinsi borç stoku 2021 yılı sonunda 29,9 milyar dolar, Eylül 2022 sonu itibarıyla ise 25,8 milyar dolar seviyesine gerilemiştir. Önümüzdeki dönemde yurt içi döviz cinsi borç stoku kademeli olarak azaltılmaya devam edilecektir.

2021 yıl sonunda 29,9 milyar doları yurt içi döviz cinsi borç stoku, yine 109,7 milyar doları ise yurt dışı borç stoku olmak üzere merkezî yönetim toplam döviz cinsi borç stoku 139,6 milyar dolar iken söz konusu stok 2022 yılı Ekim ayı itibarıyla yaklaşık 7 milyar dolar azalarak 133 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Uluslararası piyasalar tarafından finansmana erişimin zorlaştığı 2022 yılında yatırımcıdan yoğun talep gören 3 ayrı ihraçla toplam 7,5 milyar dolarlık dış finansman sağlanmıştır. Program döneminde de merkezî yönetim borç stokunun risk profilindeki iyileşmenin sürdürülmesi ve buna paralel olarak makroekonomik şoklara karşı duyarlılığın azaltılması hedeflenmektedir. Ayrıca, kamu borç istatistikleri uluslararası standartlara uygun şekilde hazırlanmakta ve düzenli olarak yayınlanmakta olup istatistiklere Hazine ve Maliye Bakanlığının internet sitesinden doğrudan ulaşılabilir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Cumhurbaşkanını Yardımcım, ek süreniz de dolmuştur, bir on dakika daha ek süre veriyorum.

Buyurun lütfen.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Teşekkür ediyorum.

Faiz ve anapara ödeme miktarlarıyla ilgili getirilen eleştirilere gelince, faiz ödemeleri sabit, TÜFE ve değişken faizli senet tiplerinden oluşmaktadır. TÜFE'ye endeksli senetlerin esas getiri konusu olan anapara enflasyon farkı dönem sonunda ödenmektedir. Dolayısıyla, TÜFE'ye endeksli senetlere ilişkin ödenen faiz yükünün önemli bir kısmı sabit getirili senetlerden farklı olarak vade boyunca değil, vade sonunda birikimli olarak ödenmektedir. TÜFE'ye endeksli senetler on yıla kadar uzun vadeli nitelikli oldukları için de faiz projeksiyonuna birikimli olarak yansımaktadır. Ayrıca, projeksiyon rakamları bir yıl içerisinde yapılacak ödemeler değildir, 2037 yılına kadar olan dönemdeki ödemelerin tümünü kapsamaktadır. Dolayısıyla, değerlendirme yapılırken borç stokunun vadesini dikkate almak gerekir. Borç istatistiklerini nominal veriler üzerinden değerlendirerek analiz etmenin doğru bir yaklaşım olmadığı, değerlendirmenin gerçekçi ve karşılaştırılabilir olabilmesi için uluslararası literatürde olduğu gibi kamu borcuna ilişkin verilerin millî gelire oranının temel gösterge olarak kabul edilmesi önem arz etmektedir.

Faiz harcamalarının millî gelire oranı yine oran olarak 2002 yılında yüzde 14,3'ken 2021 yılında yüzde 2,5'a kadar gerilemiştir. 2022 yılında bu oranın benzer seviyede gerçekleşmesi beklenmektedir.

AB tanımlı genel yönetim borç stokunun gayrisafi yurt içi hasılaya oranının 2021 yılı sonunda yüzde 41,8, 2022 yılı ikinci çeyreğinde ise yüzde 39,3 seviyesinde gerçekleşirken bu yıl sonunda 36,7'ye düşmesi, orta vadeli program yani 2023-2025 dönemi sonunda ise yüzde 32,1'e gerileyerek program dönemi boyunca yüzde 60 olan Maastricht Kriteri'nin oldukça altında seyredeceği öngörülmektedir. Söz konusu oran AB ülkelerinde ortalama yüzde 86,4 seviyesinde seyretmektedir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; yine, ek bütçeyle alakalı da "Ek bütçe değil, ikinci bütçe yapıldı." eleştirileri oldu. Mali yönetim alanındaki en önemli reformlarımızdan biri olan 5018 sayılı Kanun, ek bütçe yapılabilmesini karşılığında gelir gösterilme şartına bağlamıştır. Bu nedenle 2022 yılında yüce Meclisimize sunduğumuz ek bütçeyle, mali disiplin anlayışından ödün vermeden karşılığı göstermek suretiyle, yine ilave ödenek temin edilmiştir. Ek Bütçe Kanunuyla merkezî yönetim bütçe ödenekleri 1 trilyon 80 milyar lira artırılmıştır, buna karşılık aynı düzeyde bütçe gelirlerinde de artış olmuştur. Dolayısıyla, bütçe dengesinde herhangi bir değişiklik olmamıştır. 2022 yılında bütçe açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranı yüzde 3,5 olarak hedeflenmişken yıl sonunda bu oranın yüzde 3,4 olarak gerçekleşmesini hedefliyoruz, bekliyoruz. Bu durum vatandaşlarımızın kamu hizmetlerinden etkin bir şekilde yararlanmasını sağlamak üzere, yine mali disiplinden taviz vermeden bütçe hedeflerimizi tutturduğumuzun da en açık kanıtıdır.

Müsaadenizle yine, birkaç konuya, gelen sorulara yine cevap vermeye devam etmek istiyorum.

Vergi gelirlerinin yüzde 300 arttığına dair yorumlar oldu.

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, bunlar gün boyu yaptığınız yorumlar, eleştiriler ve sorulara cevaplar. Sadece son bölümdeki cevaplar değil. Bu, her zaman bu şekilde oluyor; gün boyu yapılan eleştirilere cevap veriliyor.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Onlara da cevap vereceğiz zaten, hepsine gene cevap veririz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bunu özellikle muhalefetten arkadaşlarımız istediler, "Fazla sınırlamayın, olabildiğince sözlü cevap verilsin." denildi.

RIDVAN TURAN (Mersin) – Hayır, öyle değil, biz sorulara cevap istedik, ideolojileri duymak değil.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – O sizin düşünceniz.

Buyurun.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Vergi gelirlerinin yüzde 300 arttırıldığına dair bir ifade kullanıldı. 2023 merkezî yönetim bütçe teklifimizde vergi gelirlerimiz OVP'de belirlediğimiz 2022 yılı yıl sonu gerçekleşme tahminlerine göre yüzde 300 değil, yüzde 41 oranında artışla 3,2 milyar TL olarak öngörülmüştür. Bu tahmin orta vadeli programdaki makroekonomik çerçeve, enflasyon tahminleri ve gerçekleşme trendleriyle uyumludur. Dolayısıyla, bütçe gelir teklifimizde vergi gelirlerine ilişkin yüzde 300 oranında bir artış söz konusu değildir.

Yine, varlık yönetim şirketlerinde yönetilen şirketlerin borçlarının silindiğiyle alakalı "Yarısını bütçeden ödeyeceğiz, varlıkla kıyak yapıyorsunuz." şeklinde bir ifade kullanıldı. Bu bahse konu düzenleme hâlihazırda Genel Kurulda görüşülen teklife ilgili olup küçük tutarlı alacaklar nedeniyle oluşan icra takiplerinin azaltılması amacıyla Bankacılık Kanunu kapsamında faaliyet gösteren varlık yönetim şirketlerince bankalardan 15/8/2002 tarihi -bu tarih dâhil- itibarıyla devir ve temlik alınan, anapara takip bakiyesi 2.500 TL ve altında bulunan bireysel nitelikli her türlü kredi sözleşmesinden

kaynaklı alacakları kapsamaktadır. Belirtilen tarih itibarıyla borçlu bazında anapara toplamı yaklaşık 832,6 milyon TL olup yüzde 50'si olan 416,3 milyon TL'nin ödenerek 778 bin vatandaşımızın 890 bin dosyası kapatılacaktır. Bu borçların ise ferileriyle birlikte toplamı 4,3 milyar TL düzeyine çıkmaktayken bu tutarın yaklaşık yüzde 10'u tutarında bir maliyetle de vatandaşlarımızın borçları kapatılmış olacaktır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Oktay, üç dakikanız kaldı. Hani son bölümdeki sorulara biraz ağırlık vererek tamamlarsak, gerisini de yazılı olarak cevaplırsak memnun oluruz. Çünkü arkadaşlarımız da artık..

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Ben hepsini cevaplayacağım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, peki.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Onları yazılı olarak da cevaplayacağım yani ben sorulardan kaçan birisi değilim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yetişmeyenleri artık yazılı olarak cevaplayalım.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Dar gelirlinin vergi dilimine sokulduğuyla alakalı... Şimdi biz gün boyu aldığımız için ben kronolojik bazla da gittim. Dolayısıyla hazırlığımı da o yönde yaptım. “Dar gelirliyi vergi dilimine soktunuz.” Burada da yine Gelir Vergisi Kanunu’muzda düzenlenen vergi tarifemiz yüzde 15-40 arasında biliyorsunuz, değişen oranlarda, artan oranlı bir yapıya sahip; dolayısıyla mevcut vergi tarifesinde vergi dilimleri gelir seviyesi yükseldikçe de artmakta, böylece daha az gelir elde edenler için daha düşük vergi oranları uygulaması sağlanmakta. Bunun yine yanı sıra da vergi sistemimiz ücret gelirlerinin diğer gelir unsurlarından farklı bir şekilde pozitif olarak ayrıştırarak mevcut vergi oranlarını ücret gelirleri için daha yüksek matrahlarla uygulanmasını öngörmekte.

Yine, dar gelirli vatandaşlarımızın alım güçlerini yükseltmek için de 2022 yılının başından itibaren asgari ücreti vergi dışı bıraktık. Asgari ücretin üzerinde ücret alanların da asgari ücrete isabet ücretlerini gelir ve damga vergisinden istisna ettik. Yine, basit usulde vergilendirilen esnafımızın kazancını da gelir vergisinden istisna ettik.

Yabancı sermayenin Türkiye’ye gelmediğiyle ilgili bir ifade kullanıldı. Yine, 2022 yılı Ocak-Ağustos döneminde uluslararası doğrudan yatırımlar 6 milyar 832 milyon dolara ulaşmıştır. 2022 Ocak-Ağustos dönemi uluslararası doğrudan yatırım girişleri; ocakta 780, şubat 444, mart 615, nisan 622, mayıs 1.123, haziran 1.729, yine temmuz 632 ve ağustos 887 milyon olarak gerçekleşmiştir.

Yine, Merkez Bankasıyla ilgili, hukuksuz olduğuyla ilgili bir soru vardı, onu cevaplandırdım.

KKM’yle ilgili bir soru vardı, yine onu cevaplandırdığımı düşünüyorum.

Yine, KKM’yi cazip kılmak, İstanbul’u finans merkezi hâline getirmek için kurumlar vergisinin artırdığıyla ilgili bir ifade kullanıldı, soru vardı. 2022 yılında kurumlar vergisi genel oranı yüzde 23, bu oran ihracatçı ve sanayi şirketleri için 1 puan indirimli, finans kuruluşları içinse yüzde 25 olarak uygulanmaktadır. 2023 yılında ise kurumlar vergisi genel oranı yüzde 20’ye düşmektedir. İhracatçı ve sanayi şirketleri içinse bu oran yüzde 19 olarak uygulanacaktır. Görüleceği üzere, 2023 yılında kurumlar vergisi oranında artış değil, oran indirimi söz konusudur. Merkezî Yönetim Bütçe Teklifi’imizde gene 2023 yılı için kurumlar vergisi gerçekleşme öngörümüz bu oran indirimi de dikkate alınarak yüzde 23,3’le sınırlı tutulmuştur.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Oktay, geriye kalan soruları yazılı cevaplırsanız memnun oluruz. Varsa çok önemli hani...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Ben yazılı olarak cevaplayacağım o zaman Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, çok teşekkür ediyorum.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Ben de teşekkür ediyorum. Bütçenin hazırlanmasında görev alan tüm Bakanlıklarımıza, kurum, kuruluşlarımıza, arkadaşlarımıza ve görüş ve katkılarıyla katkı veren tüm vekillerimize bir kez daha teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli milletvekilleri, 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi ile Sayıştay raporlarının geneli üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, son söz milletvekilinindir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hangi milletvekilinin yalnız? Çok sayıda talep var.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sırasıyla verin Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İsterseniz grubu en fazla olan... Bülent Bey'e verelim son sözü.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – “Son söz vekilin” diye bir usul var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hayır, öyle bir usulümüz yok. Son söz diye bir usul de yok ama nezaketen bir arkadaşımıza söz verelim.

Buyurun Bülent Bey.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, teşekkür ederiz cevaplarınız için. Şöyle, birçok konu var itiraz edebileceğim ama bu saatte tabii ki hem vaktimiz elvermez hem de usulümüz öyle değil. Yalnız, şunu söyleyeyim: KKM hesaplarıyla ilgili “2,7 milyon hesap var.” dediniz. Bu 2,7 milyon hesap bir kişiye ait 5-6 hesap, 10 hesap olabiliyor, üç beş bankada olabiliyor. Varlıklı kişiler bunlar, farklı bankalarda ve çok fazla hesap açabiliyorlar; euro hesabı, altın hesabı, döviz hesabı, TL hesabı. Dolayısıyla, bunun 1 milyonun altında olduğu kesindir, belki 500 binin altındadır yani bu aktarılan meblağlar “84 milyar Maliye Bakanlığından.” dediniz, yüzde 75'i kadar Merkez Bankasından, ilaveten vergi tevkifatı, istisnası ve kambiyo kârlarını da koyarsak yıl sonu için çok önemli bir meblağ olacak. Sosyal yardım olarak aktardığımızın kat kat üzerinde bir meblağ söz konusu.

Diğer taraftan ek bütçeyle gelir artışı sağlanmıştır. “5018'de de böyle hüküm var dolayısıyla biz gelir artışını sağladığımız için ek bütçe yaptık.” dediniz, bu çok doğrudur ancak o gelir artışı enflasyonla sağlanmıştır. Enflasyon adaletsiz vergidir ve halktan alınmıştır, onun için orada büyük bir sorun var Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım. Enflasyon artışı kadar bütçedeki artış kadar personele ve cari transferlere artış vermediniz dolayısıyla aradaki fark da halktan alınan adaletsiz vergi oldu.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, bütçenin ve kesin hesabın geneli üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi, 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin maddelerine geçilmesini oylarımıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2023 Yılı Bütçe ve 2021 Yılı Kesin Hesap Kanunu Tekliflerinin 1'inci ve 2'nci maddelerini sırasıyla okutuyorum:

2023 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU TEKLİFİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Gider, Gelir,

Finansman ve Denge

Gider

MADDE 1- (1) Bu Kanuna bağlı (A) işaretli cetvellerde gösterildiği üzere, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerine 4.423.341.574.000 Türk Lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelere 365.390.724.000 Türk Lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlara 19.535.347.000 Türk Lirası, ödenek verilmiştir.

Gelir ve finansman

MADDE 2- (1) Gelirler: Bu Kanuna bağlı (B) işaretli cetvellerde gösterildiği üzere, 5018 sayılı Kanuna ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçenin gelirleri 3.762.439.808.000 Türk Lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin gelirleri 37.133.891.000 Türk Lirası öz gelir, 329.737.621.000 Türk Lirası Hazine yardımı olmak üzere toplam 366.871.512.000 Türk Lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumların gelirleri 19.102.343.000 Türk Lirası öz gelir, 433.004.000 Türk Lirası Hazine yardımı olmak üzere toplam ,19.535.347.000 Türk Lirası,

olarak tahmin edilmiştir.

(2) Finansman: Bu Kanuna bağlı (F) işaretli cetvellerde gösterildiği üzere, 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin net finansmanı 372.785.000 Türk Lirası olarak tahmin edilmiştir.

2021 YILI MERKEZİ YÖNETİM KESİN HESAP KANUNU TEKLİFİ

Gider bütçesi

MADDE 1- (1) 19/12/2020 tarihli ve 7258 sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerine 1.328.254.386.000 Türk Lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelere 119.877.971.000 Türk Lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlara 8.436.256.000 Türk Lirası, ödenek verilmiştir.

(2) Kanunların verdiği yetkiye dayanarak yıl içerisinde eklenen ve düşülen ödenekler sonrası 2021 yılı merkezi yönetim kesin hesap gider cetvellerinde gösterildiği üzere, 5018 sayılı Kanuna ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinin bütçe giderleri 1.576.863.007.942,69 Türk Lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin bütçe giderleri 168.883.446.548,22 Türk Lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumların bütçe giderleri 8.614.404.050,80 Türk Lirası,

olarak gerçekleşmiştir.

(3) 2021 yılı merkezi yönetim net bütçe gideri 1.603.545.135.913,74 Türk Lirasıdır.

Gelir bütçesi

MADDE 2- (I) 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile 5018 sayılı Kanuna ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçenin gelirleri 1.082.029.040.000 Türk Lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin gelirleri 16.546.924.000 Türk Lirası öz gelir, 104.563.767.000 Türk Lirası Hazine yardımı olmak üzere toplam 121.110.691.000 Türk Lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumların gelirleri 8.267.484.000 Türk Lirası öz gelir, 168.772.000 Türk Lirası Hazine yardımı olmak üzere toplam 8.436.256.000 Türk Lirası, olarak tahmin edilmiştir.

(2) 2021 yılı merkezi yönetim kesin hesap gelir cetvellerinde gösterildiği üzere, 5018 sayılı Kanuna ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçenin gelirleri 1.370.732.059.290,87 Türk Lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin gelirleri 28.958.269.378,91 Türk Lirası öz gelir, 135.486.762.024,58 Türk Lirası Hazine yardımı olmak üzere toplam 164.445.031.403,49 Türk Lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumların gelirleri 8.972.459.685,05 Türk Lirası öz gelir, 165.806.000 Türk Lirası Hazine yardımı olmak üzere toplam 9.138.265.685,05 Türk Lirası

olarak gerçekleşmiştir.

(3) 2021 yılı merkezi yönetim net bütçe geliri 1.402.038.111.395,26 Türk Lirasıdır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, bunları daha sonra oylayacağız, biliyorsunuz.

Bugün yaklaşık on üç saatlik bir mesaiyle bütçenin geneli üzerindeki görüşmelerimizi tamamladık, 30 milletvekilimiz söz alıp görüşlerini beyan ettiler. Bu süreçte, katkılarından dolayı Sayın Cumhurbaşkan Yardımcımıza, değerli milletvekillerimize ve tüm katılımcılara çok teşekkür ediyorum.

Sayın milletvekilleri, programımızda bulunan Türkiye Büyük Millet Meclisi, Kamu Denetçiliği Kurumu ve Sayıştay Başkanlığının bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporlarını görüşmek üzere 27 Ekim 2022 Perşembe günü saat 10.00’da toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 22.52

